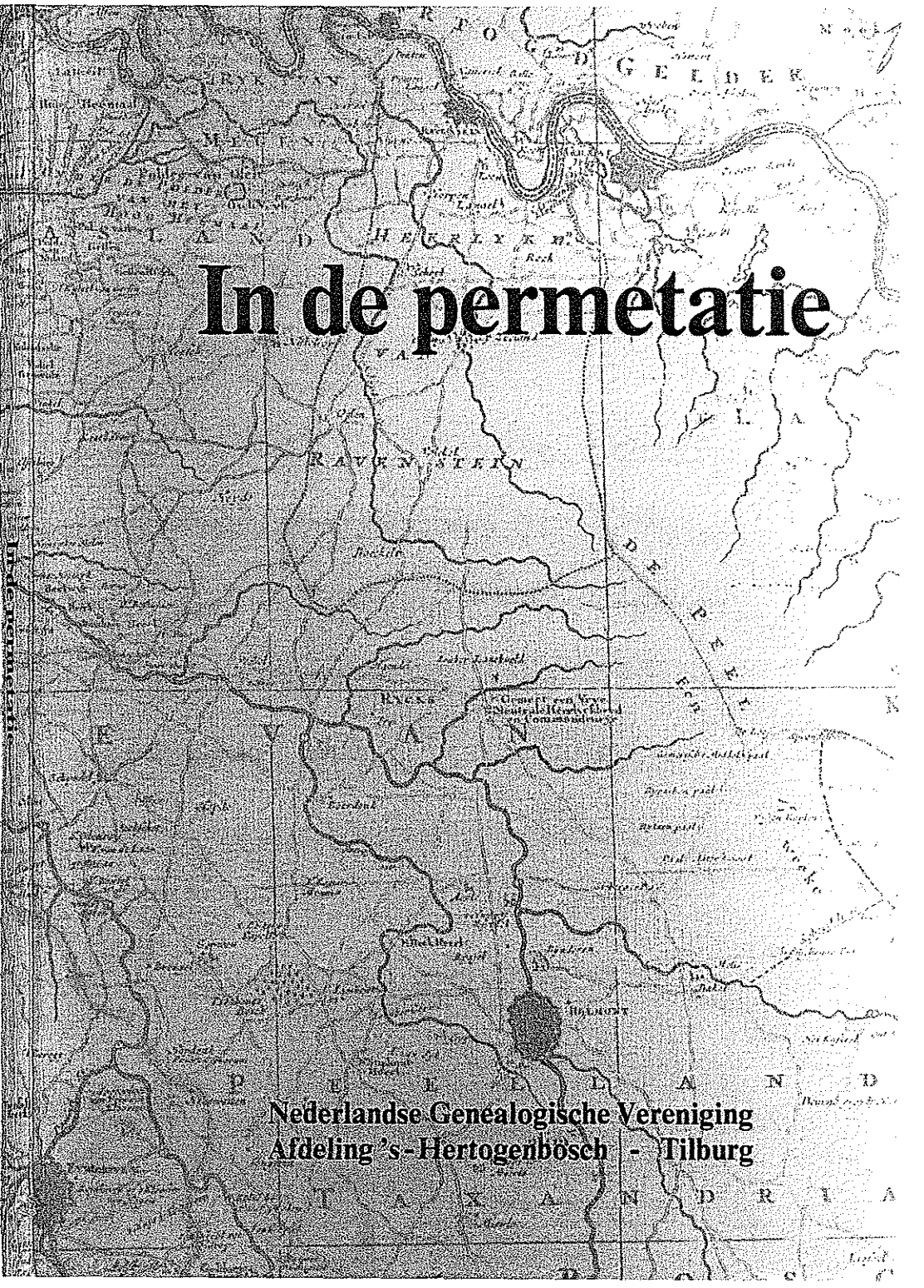

In de permetatie

Nederlandse Genealogische Vereniging
Afdeling 's-Hertogenbosch - Tilburg

In de permetatie

Jubileum-uitgave ter gelegenheid van het vijfde lustrum
van de afdeling 's-Hertogenbosch - Tilburg van
de Nederlandse Genealogische Vereniging

onder redactie van

Drs J.P.M. Strijbosch
Mr A.Th. Winnubst
P.J.M. Wuisman

oktober 1982

©Copyright 1982
Nederlandse Genealogische Vereniging , afdeling 's-Hertogenbosch-Tilburg

Niets uit deze uitgave mag op enigerlei wijze worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de desbetreffende auteur(s).

Druk: Elka b.v. Tilburg

De uitdrukking *"in de permetatie"* bevat het verbasterde woord "parentage" dat verwantschap, afstan ming, familie betekent. Menigeen kent van huis uit het gezegde "dat is nog in de permetatie", dat gebe zigd wordt wanneer er sprake is van iemand die verre familie is (Van Dale, Groot Woordenboek der Ne derlandse Taal, 10e druk blz. 1841; Cornelis Verhoeven, Herinneringen aan mijn moedertaal, 1978, blz. 158).

In dit jubileumboek zijn bijdragen opgenomen van:

Prof. Dr H.W.J. Bosman, Ringbaan West 245, 5037 PC Tilburg
A.H.J. van den Braak, van Heemskerckstraat 3, 5481 GZ Schijndel
Dr R.A. Burgers, Willem van Beuningenlaan 3, 5261 NG Vught
Mevr. M.F.L. Flapper, Biezenloop 19, 5032 CD Tilburg
M. van Heumen, Julianastraat 1, 5246 XG Rosmalen
Mr J.A.M. Hoekx, plv. gemeentearchivaris van 's-Hertogenbosch
archivaris van St. Jan's kathedraal
N. van den Hurk, Van Anrooystraat 54, 5343 BC Oss
Mevr. Z. Janssens-Akse, Kleine Beemd 61, 5283 LR Boxtel
H.J. Kloeg, Burgemeester Völkerstraat 7, 5461 AW Veghel
K.G.J. Laurijssens, adj. streekarchivaris van het Kwartier van Oisterwijk
Drs J.N. Leget, Dr Hermanslaan 36, 5348 JK Oss
Mevr. P.L. Leget-Kuijlen, chef studiezaal van het Rijksarchief te 's-Hertogenbosch
A.J.A. van Loon, plv. gemeentearchivaris van Tilburg
Mevr. M. Pardoel, Quirijn van Amelsfoortstraat 4, 5246 GZ Rosmalen
Drs A.J. van Reeken, Europalaan 47, 5042 ZD Tilburg
Drs G.J.A. Schampers, Hofsteeweg 7, 5406 TX Uden
Ir C. Sellenraad, Acacialaan 5, 5342 HK Oss
J.A.M. Smulders, Koningsvaren 4, 5062 JA Oisterwijk
Mr J.H. Sterk, Anna Blamanweg 28, 5044 MH Tilburg
Drs J.P.M. Strijbosch, Philips de Goedestraat 37, 5216 AE 's-Hertogenbosch
Drs F.A.M. Vlemmings, Udenseweg 12, 5411 SC Zeeland
Mr A.Th. Winnubst, Mozartsingel 23, 5216 GA 's-Hertogenbosch
P.J.M. Wuisman, Durendaaldreef 14, 5062 LW Oisterwijk

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de ondertekende bijdragen.

INHOUD

pag.

Ten geleide, *P.J.M. Wuisman* 7

Van Valkenswaard naar Rotterdam, *H.W.J. Bosman* 9

Gijsbert de Jong, een (rijke) erfsecretaris met 18 nazaten op 20 Meijerijse secretarieën tijdens de generaliteitsjaren, *A.H.J. van den Braak* 13

Sillevis, verslag van een onderzoek naar de oudste kwartieren, *R.A. Burgers* 26

Raadsels rondom een "onechte" voorvader, *M.F.L. Flapper* 32

De boom van Franciscus Nicolaas Antonius van den Hurk, *N. van den Hurk* 38

En ze woonden in Steenwijkerwold . . . fragment-genealogie van het geslacht Akse, 1750-1900, *Z. Janssens-Akse* 40

Kloeg, *H.J. Kloeg* 49

De graven d'Oultremont, heren van Drunen, *K.G.J. Laurijssens* 59

Rampspoed in Brabant, *J.N. Leget* 66

Mijn voorouders, de Maximiliaens Bardoul, *M. Pardoel* 70

Wie is wie ? Problemen bij het onderzoek Van Bakel (voornamelijk te Heeze, 1650-1850), *A.J. van Reeken* 73

Cortenbach, *G.J.A. Schampers* 78

Acht generaties Selraat, *C. Sellenraad* 84

Een genealogisch onderzoek door schepenen van Tilburg in 1769; een speurtocht naar de erfgenamen van Norbart Smolders, *J.A.M. Smulders en A.J.A. van Loon* 93

Justinus Verhorst, 1761-1814, *J.H. Sterk* 106

Strijbosch, enkele aantekeningen, *J.P.M. Strijbosch* 111

Het geslacht Vlemmings, aanzet tot een genealogie, *F.A.M. Vlemmings* 115

Op zoek naar de geboorteplaats van Walterus Bluijsen, *A.Th. Winnubst* 126

De familiekroniek van Leendert van der Schoor te Dordrecht, *P.J.M. Wuisman* 131

Bronnen voor genealogisch onderzoek in Berlicum vóór 1811, *M. van Heumen* 143

Genealogische bronnen op het Bossche gemeentearchief, *J.A.M. Hoekx* 155

Overzicht van de voornaamste bronnen voor genealogisch onderzoek in het Kwartier van Oisterwijk, *P.L. Leget-Kuijlen* 158

Register van plaatsnamen 163

Register van familienamen en patroniemen 165

Illustraties

Op de omslag een fotografische partiële reproductie van een kaart van Nicolaas Visscher, Brabantiae Batavae Pars Orientalis, uit de eerste helft van de 17e eeuw, waarvan het origineel zich bevindt in Bibliotheek en Prentenkabinet van het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant.

De vignetten betreffen figuurtjes, die in het begin van de 16e eeuw zijn aangebracht tussen het lover van de gewelfschilderingen in het middenschip en het noordertransept van de kathedrale basiliek van St. Jan. Vanaf de begane grond zijn zij vrijwel onvindbaar. Tijdens de restauratiewerkzaamheden van 1981 werden zij weer opgemerkt.
Foto's: © Copyright Th.J. Gieles, 's-Hertogenbosch.

De overige afbeeldingen zijn door de betreffende auteurs ter beschikking gesteld.

TEN GELEIDE

Op 26 oktober 1957, nu vijf en twintig jaren geleden, werd de afdeling 's-Hertogenbosch van de Nederlandse Genealogische Vereniging opgericht, die later uitgroeide tot de afdeling 's-Hertogenbosch-Tilburg. De statutaire doelstelling van onze vereniging, nl. het bevorderen van de beoefening van de genealogie, stond het bestuur voor ogen toen besloten werd om aan het zilveren jubileum luister bij te zetten door een uitgave, waarin nog niet eerder gepubliceerde bijdragen van de afdelingsleden over hun eigen genealogisch onderzoek konden worden gebundeld.

Thans - op het moment van het jubileum en van het verschijnen van deze uitgave - overheerst een gevoel van voldoening, meer nog een gevoel van grote dankbaarheid. Dank breng ik aan

- de vroegere en huidige leden en bestuursleden, die in deze 25 jaren op voortreffelijke wijze onze afdeling hebben in stand gehouden en geleid, waarbij ik met weemoed hen memoreer, die niet meer onder ons zijn;
- de leden die spontaan hebben gereageerd op de oproep om bijdragen in te zenden voor het jubileumboek, zodat dit een rijke en gevarieerde inhoud kreeg, die aantoont dat onze afdeling werkelijk bloeit;
- degenen die niet alleen beroepshalve onze interesse voor genealogie delen en dit boek met een bijdrage hebben willen verrijken;
- de redactiecommissie, die zoveel kundigheid, tijd en energie heeft geïnvesteerd in de tot stand koming van "In de permetatie";
- allen, personen en instanties, die op een of andere manier deze uitgave financieel hebben mogelijk gemaakt;
- de direktie en de medewerkers van drukkerij "Elka", die "In de permetatie" goed verzorgd hebben, waarmee niet slechts zij, maar ook wij, alle eer inleggen;
- iedereen, ten slotte, die op welke wijze dan ook, tot het welslagen van onze jubileumviering en de uitgave van dit boek, heeft bijgedragen.

Genealogie verbroedert. Het is reeds vele malen gebleken dat mensen elkaar vinden door hun gemeenschappelijke genealogische interesse.

Moge dit boek velen in deze interesse stimuleren, zodat zij door hun voorouders bij elkaar "in de permetatie" komen.

P.J.M. WUISMAN
voorzitter

oktober 1982

Deze uitgave werd financieel mogelijk door de persoonlijke inzet van onze penningmeester A.J. van Reeken, door bijdragen van de heer E.J. Schraven te 's-Hertogenbosch en van de bank Mees en Hope te 's-Hertogenbosch en Tilburg en door een bepaald garantiesubsidie van het Anjerfonds in Noord-Brabant.

VAN VALKENSWAARD NAAR ROTTERDAM

Als men met anderen over genealogie spreekt, valt het mij altijd op dat in geval van ge lijkheid in achternaam al spoedig ter sprake komt of er geen verwantschap aanwezig zou kunnen zijn. Daarbij - zo is mijn ervaring - wordt vaak over het hoofd gezien dat de recht mannelijke lijn maar een van de zeer vele lijnen is, waarlangs men afstamt en op de mede deling dat iemand, die in 1920 geboren is, twee eeuwen geleden 32 voorouders had (behoudens kwartierverlies), wordt soms ongelovig gereageerd.

Voor dit opstel heb ik daarom uit mijn kwartierstaat geput en dan uiteraard een Brabantse lijn. Het uitgangspunt is een van mijn 8 betovergrootmoeders, namelijk Elizabeth Gragtmans. Uit de gegevens van de burgerlijke stand van Rotterdam zijn de volgende personalia af te leiden.

Elizabeth Gragtmans werd gedoopt 24.6.1797 te Rotterdam en overleed aldaar op 14.6.1866. Zij trouwde met *Hendrik Geurtz* (1796-1853) op 28.4.1819 te Rotterdam.

Elizabeth stamde uit een huwelijk van *Jan Gragtmans* van Valkenswaard en *Maria Catharina van Eijs* van Greevenbiegt. Dit huwelijk werd gesloten te Rotterdam op 18.1. 1778.

Jan Gragtmans overleed 8.8.1797 en Maria Catharina van Eijs 9.1.1820, beiden te Ro terdam. Dit was allemaal uit de burgerlijke stand te Rotterdam af te leiden.

Moeilijker was uiteraard de afstamming in Valkenswaard na te gaan en het navolgende wil een verslag doen van de interpretatieproblemen en de daarvoor gevonden oplossing[1].

Jan Gragtmans trouwde dus in 1778 in Rotterdam met Maria Catharina van Eijs. Hij zal dus waarschijnlijk geboren zijn tussen 1740 en 1758. Uit vergelijking met alle geborenen in Valkenswaard uit die tijd blijkt dat hij een van de volgende personen moet zijn:
Johannes Gragtmans, gedoopt 19.2.1745 uit Johannes Martinus en Johanna Canters;
Johannes Gragtmans, gedoopt 2.1.1758 uit Martinus en Johanna Clements.
Hoe de keuze te maken ?

Er zijn drie omstandigheden die alle pleiten voor de eerstgenoemde mogelijkheid:
1e. Het echtpaar Gragtmans-Canters had een in 1752 geboren zoon Arnold, terwijl te Rc terdam in 1780 een Arnoldus Gragtmans optreedt als getuige bij de doop van een kind van Jan Gragtmans en M.C. van Eijs. Bij het echtpaar Gragtmans-Clements komt geen Ar nold voor[2].
2e. Het echtpaar Gragtmans-Canters had ook een in 1742 geboren zoon Petrus. In Rotte dam trad in 1806 een Pieter Gragtmans op als getuige bij de doop van een onwettig kind van Yda Gragtmans. De andere doopgetuige was Maria van Eijs. (Er was inderdaad een dochter Ida, geboren in 1782, uit het huwelijk van Jan Gragtmans en M.C. van Eijs). De Pieter waarvan hier sprake is, zal dus een oom geweest zijn van Ida. Bij het echtpaar Gra mans-Clements komt geen Petrus voor.
3e. Het eerstgeboren kind (Rotterdam) van Jan Gragtmans en M.C. van Eijs was Jan (geboren 1778). Als zijn grootvader Johannes Martinus Gragtmans (getrouwd met Johanna Canters) was, dan kan hij daarnaar genoemd zijn, maar als zijn grootvader Martinus Grag

mans (getrouwd met Johanna Clements) was, klopt de toch zeer gebruikelijke naamgeving niet.

Alles tezamen genomen wijzen de beide eerste overwegingen duidelijk in de richting van *Gragtmans-Canters*, terwijl de derde daarmee in overeenstemming is. Het huwelijk van dit echtpaar vond plaats op 14.1.1742 te Valkenswaard (Trouwboek Ned. Ger. Gemeente, Valkenswaard en Dommelen en trouwboeken der R.K. parochie 1729-1789). Dat het huwelijk in beide registers werd ingeschreven houdt verband met het "Egtreglement" dat door de Staten-Generaal in 1656 werd vastgesteld voor de Generaliteitslanden. Deze wetgeving hield in, dat huwelijksafkondiging en huwelijkssluiting altijd moesten plaatsvinden hetzij in de gereformeerde kerk, hetzij voor het gerecht of op het stadhuis. Een uitvoerige beschouwing hierover, juist ook in verband met de situatie van Valkenswaard is te vinden in een artikel van Mr Dr W. de Vries[3]. Deze heeft o.m. de huwelijken in de periode 1710-1724 vergeleken. Van de 117 echtparen in het r.k. trouwboek vond hij er 38 terug in het trouwregister van de schepenbank en 56 in het trouwregister van de gereformeerde kerk (als ondertrouw), maar 23 echtparen waren niet terug te vinden en hadden zich dus - tegen de wet - beperkt tot een katholiek huwelijk.

Het huwelijk Gragtmans-Canters in 1742 werd dus wel mede in de gereformeerde kerk gesloten.

Thans eerst iets over de bruid.

Johanna Canters was geboren te Asten op 3.2.1711 als dochter van Godefridus Thomas Kanters (gedoopt Asten 23.12.1678, overleden Asten 7.7.1750) en Josina Janssen Verberne. Het huwelijk Kanters-Janssen Verberne vond plaats op 4.5.1704 te Asten[4].

Het lijkt mij het beste de zaak nu eerst van de andere kant te benaderen en dan begin ik aan te halen wat Bots en Mélotte vermelden in hun grote geschiedkundige werken over Valkenswaard, als zij spreken over een oude in 1961 afgebroken boerderij in de nederzetting De Brand, behorende tot het gehucht "Geenhoven".

"In deze boerderij annex herberg De Crol stierf in 1683 de welgestelde valkeniersmeester Jan Gragtmans, wiens familie zich vanaf 1575 bijna twee eeuwen lang eigenaresse mocht noemen van het grootste gedeelte aan boederijen en gronden in De Brand "[5].

Deze Jan Gragtmans liet twee kinderen na, namelijk Marten (of Marten Jansen), gestorven 22.4.1714 en Maria. Marten op zijn beurt had vijf zonen, namelijk Adriaan, Peeter, Jan, Marten en Hendrik, die in 1727 nog in leven waren[6].

Deze aan de bewoning van Geenhoven ontleende gegevens kloppen ten dele met de opgaven in de katholieke doop- en trouwboeken. De katholieke doopboeken vermelden namelijk aan het eind van de 17e eeuw een tweetal dopen:

27.11.1678 *Johannes* Graghtmans, uit Martinus Johannes en Maria Adriaen;

4.10.1682 Martinus Grachtmans uit Martinus Johannes en Maria Adriaen Ketters.

Andere dopen komen niet voor, maar in het begin van de 18e eeuw worden de volgende huwelijken in het katholiek (en soms ook in het gereformeerde trouwboek) vermeld:

Henricus Graftmans en Adriana Adriaenssen 1.9.1709[7];

Martinus Graftmans en Petronella Jansen Thilens 6.11.1710[7] (volgens het gereformeerde

trouwboek 14.10.1710).

Uit dopen blijken nog andere huwelijken, namelijk:

Petrus Graftmans met Sophia Heysels (Sophia Janssen), 1706 of 1707;

Johannes Graftmans met Engelberta (Johanna) Thilens, 1706 of 1707.

Behalve Adriaan zijn hier alle genoemde zonen van Marten (zoon van de "oude" Jan, die in 1683 stierf) terug te vinden[8]. Ook uit het optreden als doopgetuige bij de doop van de kinderen uit deze huwelijken geboren, blijkt de familieverwantschap: Martinus wordt vier maal genoemd, Petronella Thilens twee maal en ene Engelberta Gragtmans drie maal (mogelijk een zuster van de broers).

Wij waren op zoek naar de ouders van Jan Gragtmans, die in 1742 met Johanna Canters trouwde. De vader moet een van de genoemde vijf broers zijn geweest, maar welke ?

Drie broers kregen 1709/1713 een zoon Johannes, namelijk Johannes, Martinus en Petrus. Ik kies voor *Petrus*, omdat de oudste zoon uit het echtpaar Gragtmans-Canters oo zo heette, maar zekerheid daarover is er nog niet.

Mijn interesse voor de Gragtmansen is niet alleen gebaseerd op het blote feit dat zij voorouders zijn. Zoals uit het citaat uit het boek van Bots en Mélotte al bleek was de stamvader een valkenier. Ook meer in het algemeen werd het geslacht Gragtmans als een valkeniersgeslacht aangeduid[9]. Aan de valkeniers van Valkenswaard is een uitvoerig proefschrift gewijd door Dr van Oorschot[10]. Hij schrijft dat de valkerij van ouds in heel het gebied van de Kempen is beoefend en dat in de 17e en 18e eeuw met name Arendonk en Valkenswaard "als centrum van vangst en africhting van jachtvogels" vermaard waren[11]. Degenen die zich met die vangst en africhting bezig hielden, de valkeniers, kwamen, soms geslachten lang, in dienst van vreemde vorsten. Van Oorschot beschrijft een vijftal valkeniersgeslachten. Gragtmans is daar niet bij, maar de uit deze familie voortkomende Petronella Gragtmans trouwde op 19.1.1777 te Valkenwaard met Jacobus Jacobuszoon Daems wiens geslacht wel uitvoerig wordt besproken. Kennelijk zijn er meer banden tussen Daems en Gragtmans geweest, want volgens het Valkenswaardse begraafregister werd op 26.2.1773 begraven Johanna (Albert) Daems, weduwe van wijlen Jan Janse Gragtmans. Het echtpaar trouwde 15.1.1736,

Samenvatting

Hieronder volgt de stamreeks Gragtmans, zoals ik die gevonden meen te hebben. Bij de oudste leden ontbreken de sterfdata: het is gezien de zeer summiere aanduiding in de begraafregisters vooralsnog niet mogelijk bij al die Gragtmansen die Jan of Marten heten, vast te stellen wie precies bedoeld wordt. Wel ziet men vaak dat de naam van de vader als tweede voornaam wordt gevoerd; dit geeft soms steun aan het onderzoek. Van de opgegeven nummers van de stamreeks ben ik van V en VI zeker, van IV praktisch zeker, I en I komen mij hoogst waarschijnlijk voor, alleen III is onzeker, al heb ik aangegeven waarom ik voor Peter en niet voor een van zijn broers kies.

Stamreeks van Elizabeth Gragtmans

I. *Jan Gragtmans,* overleden Valkenswaard (de Brand) 29.3.1683.

II. *Marten Johannes Gragtmans,* overleden Valkenswaard 22.4.1714, trouwt Maria

Adriaen Ketters.

III. *Peter Marten Gragtmans,* trouwt 1706 of 1707 Sophia Heysels (Sophia Janssen) (of Sophia Stutvelts).

IV. *Jan Marten Gragtmans,* gedoopt Valkenswaard 29.8.1709, trouwt 14.1.1742 Valkenswaard Johanna Canters, gedoopt Asten 3.2.1711.

V. *Jan Gragtmans,* gedoopt Valkenswaard 19.2.1745, overleden Rotterdam 8.8.1797, trouwt 18.1.1778 Maria Catharina van Eijs (van Greevenbiegt), overleden 9.1.1820.

VI. *Elizabeth Gragtmans*, gedoopt Rotterdam 24.6.1797, overleden Rotterdam 14.6.1866, trouwt 28.4.1819 Rotterdam met Hendrik Geurtz, gedoopt Brielle 2.11.1796, overleden Rotterdam 29.9.1853.

H.W.J. BOSMAN

Noten

1. Ik houd de naam Gragtmans aan, maar de naam kent nog de volgende varianten: Gragmans, Grachtmans, Gragman, Graftmans.
2. Bij het huwelijk Gragtmans-Canters was een Arnoldus van Velthoven getuige.
3. W. de Vries, Over het voorgeslacht van Johan de Jongh (overleden 1758), drossaard van de beide heerlijkheden Waalre en Valkenswaard en Aalst, en de (twee) familie(s) de Jongh, (respectievelijk) in Heeze en Valkenswaard. Jaarboek Centraal Bureau voor Genealogie, deel 30, 's-Gravenhage, 1976, vooral blz. 100-114.
4. Verg. G. Berkelmans, Het geslacht Canters. Vlugschrift van de Heemkundige Studiekring "De Kleine Meijerij", jrg. XVII no. 4, vooral blz. 47 en 50.
5. J.J.W.M. Bots en H.E.M. Mélotte, Van Wedert tot Valkenswaard, Valkenswaard 1977, blz. 63.
6. Deze gegevens heeft H.E.M. Mélotte verzameld bij zijn onderzoek naar de bewoning van Geenhoven uit de gerechtelijke archieven van Waalre en Valkenswaard. Ik ben de heer Mélotte erkentelijk voor de inzage en voor de uitvoerige gesprekken die ik met hem over deze gegevens heb gevoerd.
7. Martinus trouwde als weduwnaar op 7.2.1717 met Digna Janssen en Henricus op 7.1.1712 met Maria van de Wijert (het laatste huwelijk volgens het gereformeerde trouwboek 3.1.1712).
8. Ook in verdere gegevens van de heer Mélotte is Adriaan niet terug te vinden. Misschien is hij, zoals vele valkeniers, naar het buitenland gegaan.
9. Bots en Mélotte, t.a.p. blz. 194.
   J.M.P. van Oorschot, Vorstelijke vliegers en Valkenswaardse valkeniers sedert de zeventiende eeuw, Tilburg 1974, blz. 172.
10. Zie noot 9.
11. Van Oorschot, t.a.p. blz. 164.

GIJSBERT DE JONG

een (rijke) erfsecretaris met 18 nazaten
op 20 Meijerijse secretarieën
tijdens de generaliteitsjaren.

Gijsbert de Jong was van 1677 tot 1743 erfsecretaris van Schijndel en in die periode oo gedurende twee jaren stadhouder van Peelland. Hij is de stamvader - de afstammelingen in de vrouwelijke lijn via zijn dochters meetellend - van 18 protestantse secretarissen in Meijerijse gemeenten in de generaliteitsjaren tussen 1677 en 1795.
Bovendien zijn uit zijn kleinzonen in de derde en vijfde generatie ontsproten het adellijk geslacht van de jonkheren van Beek en Donk en het geslacht De Josselin de Jong.

Redenen om de vraag te stellen: Wie was eigenlijk Gijsbert de Jong ? De schepenen van Drunen hebben op die vraag in het jaar 1677 een even kort als duidelijk antwoord gegeven Zij schreven toen "op hun ambtseed" dat Gijsbertus de Jong "een wettige zoon is van ons medeborgemeester Geerit Janssen de Jong"[1]. In het gereformeerd doopboek van Drunen wordt die verklaring bevestigd. Daar staat: "Den 10 januari 1655 is in onze kerk gedoopt Gijsbert een soone van Gerrit Janssen de Jong en Anneken Gerrits." Behalve de doop van Gijsbert, staan in dat doopboek de namen van nog vijf kinderen van dit echtpaar. In 1657 Arnoldus, in 1660 Adrianus, in 1663 Peter, in 1665 (waarschijnlijk) een dochter - de naam is niet goed leesbaar - en in 1669 Johannes. Gijsbert was dus de oudste van een gezin met minstens zes kinderen. De vader, Gerrit Janssen de Jong, vervulde het ambt van deurwaarder bij de Raad van Brabant[2]. Hij wordt als zodanig vermeld in een naamlijst van deurwaarders in 1662.

Ingevolge het *"Reglement op de politijcke reformatie in de Meijerij"* uit het jaar 1660, konden politieke ambten alleen vervuld worden door *"luiden van de gereformeerde religie"* Het deurwaardersambt wordt in het reglement niet met evenveel woorden vermeld, maar het viel zonder twijfel onder de categorieën die het reglement bedoelde en onder de ambten die men *"onder eede"* bediende. Geerit Janssen de Jong was de Gereformeerde Religie toegedaan. In de lidmatenlijst van de gereformeerde gemeente te Drunen is het met deze woorden opgetekend: *"Den selven dito* (dat is 25 december 1652) *sijn tot lidmaten aangenomen Gerrijt Janssen met Anna Gerrijts sijn huijsvrouw".* Ze waren op die datum dus al getrouwd. Uit het daarop volgend decennium weten we alleen maar dat er drie zoons geboren werden in 1655, 1657 en 1660. Tegen het einde van deze tienjarige periode geeft Ds. Caspar Pipardus[3] een verklaring af waarin hij *"attesteert en getuijgt"* dat Gerrit Janssen de Jong en zijn huijsvrouw Anneken Janssen van Wijck "beijde lidmaten sijn van de waere Christelijke Gereformeerde Religie, vroô van handel en wandel en met hun kinderen en geheele familie neerstich in het aanhooren van de predikatien des goddelijcken woords"[4]. De verklaring is op verzoek afgegeven op 8 augustus 1662. Het is logisch dat het verzoek is uitgegaan van De Jong zelf. De vraag rijst dan: Waarvoor had De Jong dit getuigenis nodig ? Ik denk het antwoord te vinden in de richting van zijn deurwaardersambt. Daartoe mag het volgende dienen. In de eerste helft van het jaar 1662 hebben de deurwaarders bij

de Raad van Brabant onder zware druk gestaan van de Raad. Dit college gaf daarmee zonder twijfel gevolg aan wensen van hogerhand en tevens uitvoering aan voorschriften uit het hierboven al eerder genoemde reglement op de politieke reformatie van de Meijerij. Zo zijn op 31 januari 1662 alle deurwaarders voor de eerste maal in de raadkamer verschenen. Dit feit was zo belangrijk dat het in een postscriptum aan de notulen werd toegevoegd[5]. Bij die gelegenheid is aan de deurwaarders te verstaan gegeven dat zij voortaan ieder jaar hun stokken moesten inleveren, teneinde die in orde te kunnen houden. De stokken - tekenen van het ambt - hebben een rol gespeeld in het zuiveringsproces dat zich in de eerste maanden van genoemd jaar heeft voltrokken. Er waren namelijk buitensporigheden bij de deurwaarders aan het licht gekomen. In het resolutieboek van de Raad van Brabant wordt gesproken van "excessen en schokkende concussien" (toestanden) bij de deurwaarders. Er waren verscheidene klachten over hen binnengekomen en de bevolking werd gevraagd eventuele nieuwe klachten in te dienen. Bij wijze van waarschuwing werden in maart bepaalde klachten gepubliceerd op de "ordinarisrolle" zodat iedere ambtsdrager daarvan kennis kon nemen. Op 24 mei 1662 *"sijnde de laatste rechtdach voor de vacantie van Pinxteren"* waren andermaal de meeste deurwaarders bijeen geroepen ditmaal om hun stok weer in ontvangst te nemen. In het vervolg zal de stok van elke deurwaarder getekend zijn met het wapen van de Raad van Brabant. Een "echte" deurwaarder in functie zal dus voortaan voor iedereen herkenbaar zijn aan zijn stok.
Tenslotte worden de plicht-verzakende deurwaarders eind mei met een *"scherpe vermaninghe"* weggestuurd. De toelating tot de ambten van deurwaarder, landmeter en notaris wordt nu bovendien verscherpt. Voortaan zal niemand tot het examen voor een van deze ambten worden toegelaten, zonder tevoren de *"jura van het examen"* getekend te hebben, om op die manier in de ogen van de nieuwe machthebbers minder betrouwbare ambtsbekleders te kunnen weren. Tegen de achtergrond van deze ontwikkeling zou Geerit Janssen de Jong, de verklaring van ds. Pipardus nodig gehad kunnen hebben. Zeker is wel dat de door de Raad van Brabant genomen maatregelen geleid zullen hebben tot een scherper en meer punctueel optreden van de deurwaarders in de uitoefening van hun ambt. In dit kader zie ik de volgende gebeurtenissen. In de nacht van 30 april 1663 worden in het woonhuis van Geerit Janssen de Jong de ruiten ingegooid. Dat is gebeurd *"uit haat van religie en uitoefening van zijn ambt"* zoals hij zelf schrijft in een brief aan de schepenen en regeerders van Drunen[6]. Geerit herinnert er in deze brief aan, dat bij Placcaat van de Staten Generaal (van 4 juni 1657) "dergelijke petulantien (brutaliteiten) en moetwillicgheden" ten scherpste verboden zijn. En hij wijst erop dat de schade, bizonder als die wordt toegebracht aan ambtsdragers van de gereformeerde religie betaald moet worden door de stad, heerlijkheid of het dorp op wier grondgebied de schade is veroorzaakt. Het is duidelijk: De Jong stelt in zijn brief de gemeente Drunen aansprakelijk. De schepenen van Drunen hebben over het verzoekschrift geen gras laten groeien. Reeds drie dagen later blijkt dat twee schepenen de schade in ogenschouw genomen hebben. Sijmen Boel en Meerten Adriaens rapporteren gezien te hebben dat de ruiten in twee kruis-kozijnen vernield zijn *"ende stucken van spijlen"* uit de ramen in huis lagen. Dat neemt niet weg dat het schepenencollege het verzoek om de schade te betalen, van de hand wees. Zelfs spottend af-

wees, zo schreef Geerit Janssen de Jong in een request dat hij vervolgens naar de Raad van Brabant stuurde. Hij verhaalde daarin opnieuw het gebeurde in de nacht van 30 april en verzocht dat de regeerders van Drunen bevolen zou worden, alsnog de geleden schade -volgens schatting van de *"glaesmaker"*- terstond te vergoeden. De afwijzing door de schepenen van Drunen had er intussen al toe geleid dat *"de quaatdoenders"*, die klaarblijkelijk in Drunen woonachtig zijn, gesterkt zijn in hun opvattingen en -zo schrijft De Jong -*"hem openlijk bespotten"*. De spanning in Drunen moet hoog zijn opgelopen. Want in een tweede requestbrief aan de Raad van Brabant blijkt dat in juli 1663 het gebeuren van 30 april zich herhaalde[7]. Weer hebben *"quaetwillige persoonen en straetschenders tusschen de 17 en 18 juli snachts omtrent ten een uijren de glasen in sijn (....) huijsing opnieuw met grooten force ingelsagen. Sonder eenige oorsaeck ofte reden maar puijr alleene uijt haet van Religie en excercitie van sijn ampt"*.
Het request gaat vergezeld van een verklaring van notaris De Laet die op 27 juni 1663 een request in *"t Collegio der heeren schepenen van Drunen"* heeft voorgedragen (waarschijnlijk over de baldadigheden van 30 april).
In het jaar waarin de quaatwilligen en straatschenders de deurwaarder en zijn gezin terroriseerden, was zijn oudste zoon Gijsbert negen jaar oud. Men kan alleen maar gissen naar de reacties en angsten van een negenjarige jongen, op dergelijke - zeker als dramatisch ervaren - gebeurtenissen. Er is geen enkel gegeven over de knaap uit die tijd bekend. Eerst als hij 22 jaar oud geworden is, blijkt hij een jongeman te zijn van goed gedrag, die zich al enige jaren in Den Bosch bekwaamd heeft voor het notarisambt. Hij is een jaar eerder -in 1675- door de secretaris van de heerlijkheid Empel en Meerwijk, Cornelis Thooft, benoemd tot zijn substituut in Empel en Meerwijk[8]. Tot goed begrip mag hier dienen dat bij de schepenbanken in de Meijerij oudtijds secretarieën en erf-secretarieën bestonden. Voor de secretarieën werden de titularissen benoemd door de Staten Generaal (als het Statendorpen betrof). De erfsecretarieën echter, behoorden tot het bezit van de erfsecretaris. Hij kon die verkopen, of als hij zelf het werk niet meer wilde doen, verpachten aan een substituut. De persoon van de secretaris was in die tijd in een gemeente dan ook een man van betekenis. Men kan wel zeggen dat vooral op de dorpen, waar de schepenen meestal eenvoudige boeren waren, de secretaris de spil was waarom rechtspraak en dorpsbeheer draaide. Bovendien was de secretaris in veel gevallen ook notaris, hetgeen zijn aanzien nog verhoogde. Want als men in die hoedanigheid met hem te maken kreeg, betrof het altijd delicate zaken, zoals het maken van een testament, van een boedelbeschrijving, het openbaar verkopen van een boerderij of los land, of ook het lenen van geld. In het spraakgebruik van de bevolking behoorde de secretaris dan ook tot de *"regenten"*.

Als de jonge Gijsbert de Jong een jaar substituut secretaris is geweest in Empel en Meerwijk, doet hij in 1676 een (hoge) gooi naar het ambt van notaris in zijn geboorteplaats Drunen. Er zijn overigens wel redenen voor die sollicitatie. In Drunen is notaris mr. Aert van Bommel acht of tien jaar eerder komen te overlijden, zo schrijven schepenen van Drunen in een getuigschrift voor Gijsbert. Drunen is sindsdien zonder notaris. Thans is de situatie zeer hachelijk, omdat de besmettelijke ziekte *"den roden loop er macgtigh is rege-*

rende". Veel mensen komen te sterven zonder beschikkingen te hebben kunnen treffen over hun goederen omdat een notaris ontbreekt[9]. De schepenen getuigen dat Gijsbert de Jong al is toegelaten als procureur zowel bij de Drunense vierschaar als bij het gerecht van Waalwijk. Maar ondanks dit gunstig getuigenis komt er geen notarisbenoeming tot stand. Op het tijdstip waarop Gijsbert de Jong naar het notarisschap in Drunen solliciteert, is hij waarschijnlijk woonachtig in Den Bosch. Want een half jaar later tekent de predikant te Drunen in de lidmatenlijst van de gereformeerde gemeente aan: *"Op Paschen 1677 heeft nae vertoning van zijn borchelijke attestatie van sHertogenbosch, Gijsbert de Jong j.m. van Drunen, alhier deerstemaal met ons gecommuniceert".*
Ongeveer vier maanden later - op 15 augustus 1677, hij is dan ruim 23 jaar oud - treedt hij in Drunen in het huwelijk met Aletta van den Hout uit Sprang[10]. Zij was de dochter van Jan Laurens van den Hout en Neelken Jans van den Heuvel[11]. De datum waarop Gijsbert de Jong secretaris van Schijndel geworden is, kennen we niet.
Bij de inschrijving van zijn huwelijk in het gereformeerd trouwboek van Drunen wordt vermeld "secretaris van Schijndel". Maar de Schijndelse protocollen worden dan nog altijd getekend door secretaris Van Griensven.
In 1680 vond ik voor het eerst Gijsbert de Jong als secretaris vermeld. Het is daarom waarschijnlijk dat Gijsbert kort voor zijn huwelijk substituut in Schijndel geworden is en ongeveer drie jaar later secretaris is geworden. Maar een bevestiging hiervan heb ik niet aangetroffen. Zeven jaar later wordt hem door de Raad en Leenhof van Brabant en Lande van Overmaze, commissie van notarisschap verleend. Hij is dan volledig erfsecretaris van-, en notaris te Schijndel en zal dat 63 jaren blijven tot aan zijn dood in 1743.

In Schijndel worden al zijn kinderen geboren: 2 zoons en 5 dochters. De beide zonen worden secretaris en drie van de vijf dochters trouwen met een secretaris. We volgen nu eerst de mannelijke lijn in de twee zonen; daarna komen we terug bij de vijf dochters om de vrouwelijke lijn te volgen. Over de oudste zoon, Johan, is niet veel bekend. Hij is omstreeks 1681 geboren en op 24 jarige leeftijd (5 april 1705) in Sprang kerkelijk getrouwd met de toen 20-jarige Cornelia Molengraaf[12]. In het ondertrouwregister van Sprang wordt hij genoemd *"secretaris van de dorpen Son en Breughel".* Uit zijn huwelijk is slechts één dochter bekend. Zij wordt genoemd in een testament van Johans zuster, Johanna, die haar een legaat nalaat[13]. Johan werd secretaris van Tilburg. Hij wordt als zodanig genoemd in 1719 en 1739. De secretaris van Tilburg was geen erfsecretaris, maar hij werd wel voor het leven benoemd door de Heer van Tilburg. De secretaris moest voor zijn ambt een aanzienlijke recognitie betalen. (Tegen het einde van de achttiende eeuw was dat een jaarbedrag van 2500 gulden). De secretaris moest dat bedrag, plus zijn eigen inkomen, maar zien te verwerven uit zijn optreden als notaris bij boedelscheidingen en verkopingen. In Tilburg was dat notarisambt bovendien nog in twee delen gesplitst (verdeeld onder twee z.g. stokhouders)[14] en dat maakte de spoeling voor elk van de twee uiteraard dunner (en hun tarieven wellicht hoger). Johan was in Tilburg ook lid van de kerkeraad. In die raad ontmoette hij dan zijn baas, de drost van Tilburg Pieter van Hoven, met wie hij het in het dagelijks leven minder goed kon vinden, hetgeen hij alleen maar in de kerkeraadsvergadering kon doen blijken. En daar trad hij dan tegen Van Hoven op.

Gerard de Jong, de tweede zoon van Gijsbert de Jong en Alida van den Hout, werd in 1685 geboren en is 85 jaar oud geworden. Over enige opleiding is mij niets bekend. Toen hij 27 jaar oud was (in 1712) kocht hij van Johan Louis Boor de secretarie van Erp, hij moest toen van de verkoper een schuldbrief van 1300 gulden overnemen[15]. Vijf jaar later kwam hij in het bezit van de secretarie van Veghel. Nog weer tien jaar later kocht hij het Huis Frisselstein in Veghel. Vanaf dat tijdstip noemde hij zich voortaan: Heer van Frisselstein en erfsecretaris van Erp en Veghel. In 1737 verwierf hij bovendien de secretarie van Vlierden[16]. Reeds in 1716 was hij substituut-ijkmeester van de Meijerij geworden[17]; later werd hij ijkmeester-generaal. Het behoorde tot de taak van de ijkmeester om de brouwketels te ijken en de naleving te verzekeren van de verordeningen op het gewicht. Gerard de Jong heeft in zijn ijkmeestersfunctie meer dan eens geprobeerd zijn territorium uit te breiden ten koste van rechten van anderen. Reeds in 1726 had hij een geschil met Sint-Oedenrode over het privilege van de ijk. Eerst dertig jaar later (1753) werd het geschil definitief beslecht door de Staten Generaal (optredend als Hertogen van Brabant), en wel ten gunste van de inwoners van Sint Oedenrode. Als vanouds mocht Sint Oedenrode een eigen ijkmeester aanstellen en zelf verordeningen op het gewicht maken. Ook de stad Eindhoven had vanouds dat recht. In hetzelfde jaar 1726 probeerde De Jong om zijn functie ook in Eindhoven te gaan uitoefenen. Daarover liet de Domeinraad al spoedig aan Eindhoven weten dat men kon volstaan met de ijkmeester -indien hij zou komen- akte van reeds gedane ijk te overhandigen[18]. Gerard de Jong was ook gedurende 46 jaar notaris. In 1709 geadmitteerd door de Raad van Brabant in Den Haag, resideerde hij de eerste tien jaar in Schijndel. Nadat hij in 1719 Frisselstein gekocht had, verhuisde hij naar Veghel en resideerde daar tot 1755. Gerard de Jong zou verder nog de functies vervuld hebben van drost van Stiphout, Vlierden en Beek en Donk, van rentmeester van het kwartier Peelland en gedeputeerde in de kwartiersvergadering. In het testament van zijn zuster Maria (in 1760) wordt hij bovendien Heer van Beek en Donk genoemd[19]. Gerard was een ambitieus en waarschijnlijk hebzuchtig man. Dat blijkt niet alleen uit de expansiedrang die hij als ijkmeester aan de dag legde. In het testament van zijn vader (en die zal toch zijn zoon wel gekend hebben) wordt hij met onterving bedreigd, indien hij zijn jongste zuster het haar toekomend erfdeel zou betwisten. Gerard was op 5 november 1714 getrouwd met Johanna Judith Josselin en had zes kinderen: 3 dochters en 3 zonen. De dochters waren:
Charlotte (die in 1751 huwde met Hildegard Pieter Wierts), Alida Johanna (die in 1749 trouwde met haar neef Willem Jan Gualtheri secretaris van Sint Oedenrode) en Cornelia Francoise die in 1762 trouwde met dr. Jean Francois d'Aumerie. De drie zonen waren Gijsbert, Petrus en Benjamin. Vader Gerard kon elk van die drie zonen een eigen secretarie bezorgen. Gijsbert volgde in 1741 zijn grootvader op als secretaris van Schijndel. Op 2 februari 1741 legde hij de eed af in handen van Willem Aert Dobbelsteen[20], presidentschepen van Schijndel als geauthoriseerde van de stadhouder Gisbertus Gualtheri (die een oom was van de nieuwe secretaris).

Petrus, de tweede van de drie zonen, bleef in Veghel wonen[21] en kon daar op de stoel van zijn vader plaatsnemen als secretaris van Veghel èn als secretaris in Vlierden[22]. Benja-

min, de jongste van de drie, was in 1757 opvolger van zijn vader als secretaris in Erp. Hij woonde in Erp in de vroegere pastorie alwaar hij ook in 1808 overleed[23]. Via Benjamin de Jong vervolgt zich de mannelijke lijn De Jong in vier zonen. (Benjamin had geen enkele dochter). Toen Benjamin de Jong op 64-jarige leeftijd de eerste steen legde van het nieuwe "Boter- en Raathuijs" in Erp, was zijn jongste zoon Hendrik alweer zes jaar in Erp in functie als tweede secretaris. Naast deze Hendrik had Gerard zoals reeds gezegd, nog drie zonen die alle drie jurist zijn geworden. Een van hen, Gisbertus (geboren in 1760) stierf ongehuwd op 34-jarige leeftijd in 1794. De tweede zoon Johannes werd lid van het Departementaal Bestuur en later van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant. In 1831 werd hij bij koninklijk besluit verheven in de Nederlandse adel en daarmee stamvader van het geslacht van de jonkheren De Jong van Beek en Donk[24]. De oudste zoon van Benjamin de Jong, Gerard genaamd, was van 1790 tot 1807 secretaris van Sint Oedenrode[25].

In de mannelijke lijn hebben de nazaten van Gijsbert de Jong daarmee het einde van de generaliteitsperiode (1795) bereikt. Maar zoals eerder opgemerkt, had het echtpaar Gijsbert de Jong-Aletta van den Hout, naast twee zonen ook vijf dochters. Ook die dochters hebben hun deel bijgedragen in het formeren van een "secretarissen-clan-De-Jong" tijdens de generaliteitsperiode in Peelland. Zo trouwden de twee jongste dochters Johanna en Maria met twee broers, waarvan één secretaris was. Johanna, de oudste van de twee gezusters, huwde in 1718 mr. Willem van Oosterwijk die secretaris was van de heerlijkheid Heeswijk en Dinther. Het echtpaar kreeg twee kinderen. Toen het vier jaar getrouwd was, overleden kort na elkaar de vader en de beide kinderen[26]. Acht jaar later, in 1730, hertrouwde de toen 40-jarige weduwe Johanna met de 25-jarige Hendrik Jacob Pijpers, die twee jaar eerder benoemd was tot predikant in Schijndel. Hendrik Pijpers moet al kort na het beklimmen van de kansel in Schijndel, zijn oog hebben laten vallen op de weduwe Johanna. Want hij was nog maar 2½ maand in Schijndel, toen hij in huize De Jong al de 75ste verjaardag meevierde van "Opa" Gijsbert de Jong. En méér nog: hij schreef voor dat feest een *"Geboortezang aan den Ed, Heere Gisbertus de Jong Erfsecretaris* enz.[27] In dit rijm, dat de jonge (verliefde) dominee zelf moet hebben voorgedragen, komen de volgende zinsneden voor:

"Hij die de Bronaar is van zeegen,
Wil Uw geslagtboom ongeknot
besproeijen met sijn milden zegen
vermeerderen met lot op lot.
En souwer eenen tak verslensen
in levenssap en vrugtbaarheijd
Wij willen nieuwen wasdom wensen
tot Uw en mijner vrolikheijd".

Zo als gezegd: de jonge dominee Pijpers was blijkbaar al snel verliefd. Maar misschien moet de zaak worden omgekeerd en heeft hij de kansel in Schijndel juist begeerd omdat zijn geliefde weduwe daar woonde; de geliefde was namelijk een zuster van zijn tante[28]. Keren we terug naar de jongste van de twee gezusters, Maria genaamd, die in 1722 trouwde met Johan van Oosterwijk, de drossaard van Nuland. Toen deze na vijf jaar huwelijk overleed, liet hij twee dochtertjes na: Alida en Johanna Maria. De moeder van deze twee

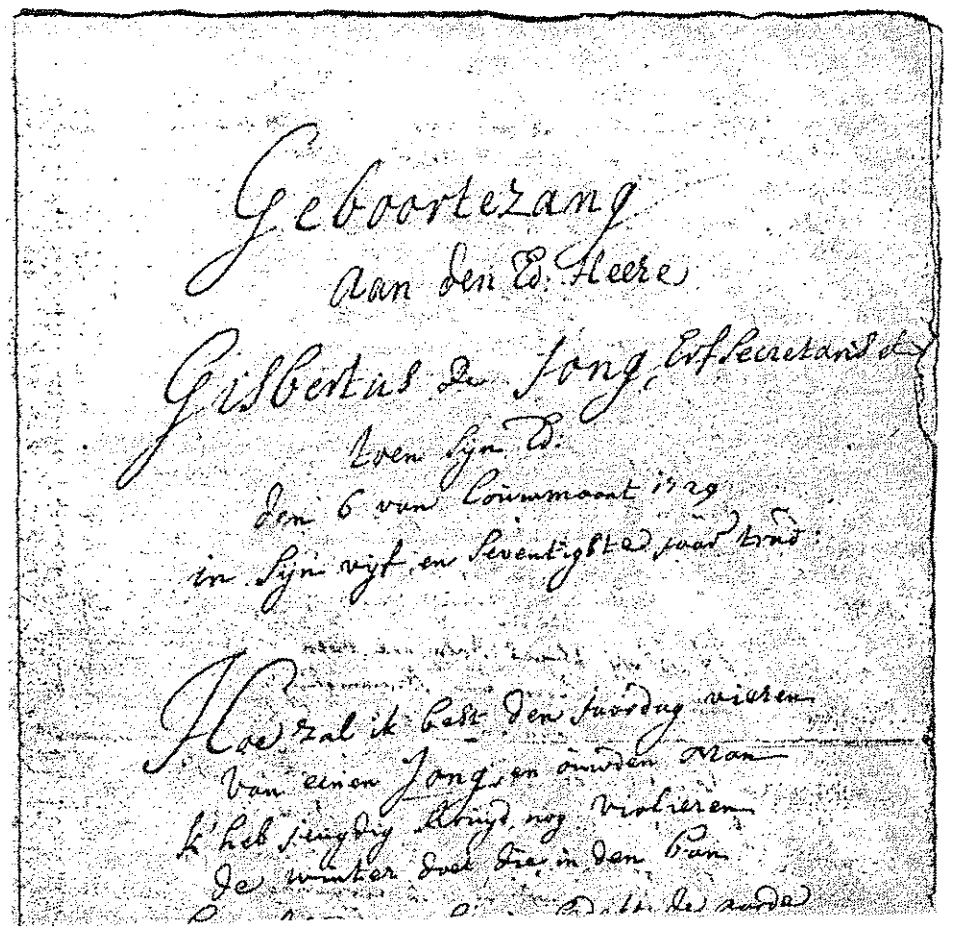
Geboortezang
aan den Ed. Heere
Gisbertus de Jong, Erfsecretaris
toen Syn Ed.
den 6 van Louwmaant 1729
in Syn vyf en Seventigste jaar trad:
Hoe zal ik best den Jaardag vieren
van eenen Jong en ouwden man
k'heb jeugdig kruyd nog violieren
de winter doet die in den Pan

Aanhef van de door de jonge predikant H.J.Pijpers geschreven "Geboortezang" ter gelegenheid van de vijf en zeventigste verjaardag van zijn aanstaande schoonvader Gijsbert de Jong op 6 januari 1729.

kinderen heeft, na het overlijden van haar man, vermoedelijk haar intrek genomen bij ha 73-jarige vader Gijsbert de Jong in Schijndel die zij tot aan zijn levenseinde in 1743 heeft verzorgd. Dat blijkt uit het testament van Gijsbert de Jong waarin hij aan deze dochter Maria nalaat zijn door hemzelf gebouwde nieuwe huis bij de kerk in Schijndel vanwege *"de onttallijcke diensten"* die Maria in het huishouden van haar vader heeft verricht nad haar eigen man was overleden[29].

De derde dochter van Gijsbert de Jong en Alida van den Hout, was Anna Helena. Zij trou de met de schout van Doeveren en Genderen: Leendert Bol. Na tien jaar huwelijk stierf en liet twee kinderen na. Leendert Bol hertrouwde met Wilhelmina Hagen; hij overleed c

47 jarige leeftijd en liet Wilhelmina met 3 kinderen achter.

De twee dochters van Gijsbert de Jong waarover nu nog gesproken moet worden, trouwden allebei weer met een secretaris. Elisabeth trouwde met Gijsbert Gualtheri; Cornelia trouwde met Willem van Beverwijk. Beiden hebben ze een eigen verhaal. Vooreerst Gualtheri[30], de man met wie Elisabeth op 21 maart 1712 in Schijndel in het huwelijk trad. Hij was erfsecretaris van Sint Oedenrode en secretaris van Son, Breugel, Lierop en Geldrop. Bovendien werd hij vijf jaar na zijn huwelijk stadhouder van Peelland. Hij bleef dat 38 jaar lang tot 1755. Sommigen beschouwen hem als de voornaamste functionaris van het kwartier van Peelland in de eerste helft van de achttiende eeuw[31]. Tot een van de daden die de bevolking hem zeker niet in dank heeft afgenomen, behoort de door hem bevolen ontruiming van het 300 jaar oude zusterklooster Soeterbeek in Nederwetten[32]. Een andere, in die tijd geruchtmakende, zaak was het proces dat hij voor de Raad van Brabant voerde met zijn zwager Gerard de Jong, secretaris in Veghel. Dat proces betrof de belasting-inning van 14 huizen onder Eerde. Het kerkdorp Eerde behoort tot 3 gemeenten: Schijndel, Sint Oedenrode en Veghel. Vraag was wie in die 14 huizen belasting mocht innen: Veghel of Oedenrode. Het proces duurde 23 jaar (van 1741 tot 1764). Het eindigde pas twee jaar na het overlijden van Gijsbert Gualtheri. De kibbelende zwagers waren het overigens roerend met elkaar eens als het erom ging op te treden tegen wat zij *"paapse stoutigheden"* noemden. Zo hadden ze samen kwesties met de Veghelse pastoor Hendrik Biedijcx. Dat legden ze voor aan de Staten Generaal, hetgeen leidde tot verbanning van de pastoor uit Veghel[33].
Het echtpaar Gualtheri-De Jong vierde op 21 maart 1762 in Sint Oedenrode zijn gouden bruiloft, een voor die tijd zeldzame gebeurtenis. Twee maanden na het gouden feest overleed Gualtheri op 79-jarige leeftijd. Het echtpaar Gualtheri-De Jong had 12 kinderen. Twee daarvan zijn voor ons betoog van belang. Dat is de zoon Mathias Jacobus, kapitein bij het leger, aan wie Gijsbert Gualtheri kort voor zijn dood de erfsecretarie van Geldrop legateerde[34]. En op de tweede plaats was dat Willem Jan Gualtheri (geb.Son 21 juli 1724) die in 1749 trouwde met zijn nicht Alida Johanna de Jong (een dochter van Gerard de Jong, secretaris van Veghel). Willem Jan Gualtheri volgde zijn vader op als secretaris van Sint Oedenrode in 1743 en vervulde deze functie tot 1772[35].
Daarnaast was hij ook nog 12 jaar griffier van Peelland (1743-1755). Uit een bewaard gebleven concept-huwelijksvoorwaarden tussen Jan Willem Gualtheri en Alida Johanna de Jong, blijkt dat Jan Willem de secretarie van Sint Oedenrode overneemt voor 550 gulden per jaar en dat hij bij overlijden van zijn ouders 23.000 gulden zal storten in de boedel van zijn ouders[36]. In dit contract geeft vader Gijsbert Gualtheri tevens over aan Willem Jan, het stadhoudersambt in Oedenrode, Schijndel, Veghel, Erp, Aarle en Bakel (met de daaraan verbonden revenuen). Hiermee verlaten we de familie Gualtheri en gaan zien naar de laatste (en oudste) dochter van Gijsbert de Jong: Cornelia. De 25-jarige Cornelia de Jong trouwde op 29 maart 1704 met de 31-jarige Willem Hendrik van Beverwijk die secretaris was in Eersel, Duizel en Steensel. Hij kwam uit een oud en voornaam geslacht dat uit Beverwijk en later uit Dordrecht stamde[37]. De eerste Van Beverwijk die in Noord-Brabant optrad was de vader van Willem Hendrik, Johan genaamd. Deze was o.m. stadhouder van de drost van Eindhoven en van de schout van Kempenland. Deze Johan stond niet als een

eerlijk man bekend. In 1698 zei de Bossche deurwaarder Pels in een Eindhovense herberg over hem, "dat er veel gegeeseld en gebrandmerkt waren, die minder kwaad gedaan hadden als Johan van Beverwijk". Hij was bovendien een van de vinnigste vervolgers van de katholieken[38]. Johan van Beverwijk had drie zonen: Nicolaas (waarover mij niets bekend is), Johan (die secretaris in Vught geweest is en één dochter had die ongehuwd is overleden) en de reeds genoemde Willem Hendrik, de man van Cornelia de Jong. Dit echtpaar Van Beverwijk-De Jong kreeg drie zonen: Gijsbertus Johannes, Johannes en Boudewijn, die in hun leven alle drie een secretarisfunctie hebben vervuld[39].
Over de grootvader van dit drietal is hierboven aangehaald dat hij door zijn tijdgenoten niet gezien werd als een man die het vaandel van de eerlijkheid droeg. Voor zijn drie kleinzonen geldt -in de bediening van hun secretarisambt - in meerdere of mindere mate hetzelf de. Ze zijn terzake alle drie met de rechter in aanraking gekomen. Om met de jongste te beginnen: Boudewijn (geboren 1710) was tijdens zijn leven secretaris van de Dingbank van Veldhoven, Zeelst en Blaarthem[40]. Waarschijnlijk is hij ongehuwd gebleven. Hij woonde verscheidene jaren in Eersel, misschien in huis bij zijn oudste broer Gijsbertus Johannes die in Eersel secretaris was. De laatste 10 jaar van zijn leven (hij werd 84 jaar oud) woonde Boudewijn in Zeelst. Boudewijn is in 1774 veroordeeld vanwege de Raad van Brabant[41]. Zijn broer Johan heeft zich toen garant gesteld voor het voldoen van de boete. De oudste van de drie broers, Gijsbertus Johannes van Beverwijk, secretaris van Eersel en notaris aldaar, heeft het in zijn ambt zó bont gemaakt, dat hij tenslotte gevangen werd gezet. Van 1733 tot 1770 was hij notaris in Eersel; omstreeks 1733 zal hij ook secretaris van Eersel, Duizel en Steensel geworden zijn. In 1737 kocht hij de erfsecretarie van Bakel[42]. In 1744 kocht hij (met zijn broer Johan) de erfsecretarie van Schijndel die zijn grootvader Gijsbert de Jong had nagelaten en die toen door de kinderen van Gijsbert de Jong in het openbaar werd verkocht. De twee kopers hebben de erfsecretarie van Schijndel vervolgens verpacht. Wat de door Gijsbert zelf in Eersel beheerde secretarie betreft, was er in 1755 als sprake van een klacht van de kwartierschout.
Directe gevolgen daarvan zijn mij niet duidelijk geworden. Maar als er tien jaar later, in 1765 weer klachten over Van Beverwijk in Eersel zijn, komen twee leenmannen van de Leen- en Tolkamer uit Den Bosch naar Eersel om de ingezetenen te horen[43]. Ook over deze visitatie mis ik uitsluitsel. Twee jaar later wordt de Raad van State erbij betrokken, en dan komt er duidelijk beweging. In een brief aan de Raad van State door een oud-borgemeester van Eersel mede namens 50 inwoners verstuurd, wordt gesproken over gepleegde ongeregeldheden bij leverantie aan het leger. De Raad van State stuurt nu leenmannen naar Eersel om te spreken met schepenen en secretaris. Een paar maanden later gelast de Raad van State aan secretaris Van Beverwijk dat hij alle boeken, rekeningen en dorpspapieren van Steensel binnen 14 dagen zal overbrengen naar de secretarie van Steensel[44].
Blijkbaar moet nu onderzocht worden of ook in Steensel onregelmatigheden zijn gepleegd Van Beverwijk protesteerde, stuurde request, en de zaak rekte twee jaar. Toen besloot de Raad van Brabant in Den Haag secretaris Van Beverwijk bij wijze van tijdelijke voorziening *"te doen brengen en te doen logeren in de Casselenije in Den Haag, teneinde aldaar buiten acces zig beter te beraaden en nader te worden gehoord"*. De secretaris werd dus

ingesloten in Den Haag met de klaarblijkelijke bedoeling hem op neutraal terrein en buiten alle kuiperijen om, te kunnen verhoren. In de daarop volgende maanden werden door het officie-fiscaal in Eersel een aantal getuigen gehoord. Zoals de borgemeester Megiel Gilles[45] die verklaarde dat Van Beverwijk bij afdracht van gelden, aan hem nooit een kwitantie gaf. Andere borgemeesters hadden dezelfde ervaring. De metselaar Michiel van den Brandt had de reparatie van de school in Duizel aangenomen *"volgens bestek"*. Voor dat bestek moest 5 gulden worden betaald. Toen Van den Brandt na het karwei met zijn rekening bij Van Beverwijk kwam, hield Van Beverwijk voor de tweede keer 5 gulden in *"voor het bestek"*. En de predikant Jacob Ross in Eersel die verklaarde dat Van Beverwijk de revenuen van de z.g. Kerken-of Pastoorsbeemd in Eersel had *"genoten"* (hij bedoelde natuurlijk: opgestreken) na de dood van de vorige predikant; tot op de tijd dat Ross de inkomsten van die beemd kon krijgen omdat hij een schriftelijke bewilliging van de Abt van Echternach had. Na de verhoren in Eersel werd Van Beverwijk gedagvaard om voor de Raad en Leenhof van Brabant te verschijnen. Weer bleef de procedure zich rekken, niet zonder toedoen overigens van Van Beverwijk en zijn verdedigers. Op 26 mei 1770 werd door deurwaarder Hendrik van Rijssen beslag gelegd op de vaste en meubilaire goederen van Gijsbert van Beverwijk die hij in Schijndel bezat, en op zijn helft in de erfsecretarie van Schijndel, teneinde dat alles te stellen in handen van de "Hoge Overigheid". De landerijen (een huis en 5 percelen land in Schijndel) bleken al ruim een jaar eerder overgedragen te zijn aan Gijsberts broer Boudewijn. Vier dagen eerder had de deurwaarder al beslag gelegd op huis, landerijen en meubilair van Gijsbert van Beverwijk in Eersel en Duizel. Daar was de substituut-secretaris van Eersel, Jan van Heusden, aangesteld tot administrateur van de roerende en onroerende goederen van Van Beverwijk.
Intussen sleept de procedure in Den Haag voort. Twee jaar later - Van Beverwijk die eerst *"gedaagde"* was, wordt nu in de stukken omschreven als: *"gevangene op de Voorpoorte alhier in Den Hage"*, krijgt nu de klem op de neus. De Raad van Brabant is het traineren beu. De Raad wil - zo blijkt uit notulen[46] - niet langer onbehoorlijke belemmeringen en tegenspraken nemen. Drie dagen voor Kerstmis 1772 wordt Van Beverwijk medegedeeld dat hij na de kerstvakantie moet verklaren of hij de visie die de procureur-generaal op de stukken heeft, aanvaardt. Ik ken de uitslag daarvan niet.

Het wordt tijd nu eens te gaan kijken naar de derde van de drie gebroeders-secretarissen, naar Johan van Beverwijk die secretaris was van Bergeijk en Riethoven. Ook deze Johan van Beverwijk heeft aanzienlijke bedragen verduisterd die door of voor zijn gemeente ontvangen werden. Beknopt samengevat: omstreeks 1725 secretaris in Bergeijk. In 1733 koopt hij het huis Elengoed in Bergeijk. In 1737 verhuurt hij een deel van dit fraaie huis (het was een soort *"herengoed"*) als raadkamer voor de schepenen. Na 1759 staan de resolutieboeken van Bergeijk vol klachten over de fraude die de secretaris in de administratie van Bergeijk pleegde[47]. En dat niet alleen over opgevoerde declaraties van stookturf en licht voor de raadkamer. In 1764 ging secretaris Johan van Beverwijk een dading aan met de regenten van Bergeijk waarbij hij 2500 gulden betaalde *"tot voldoeninge van verscheijden nogh onbetaalde posten de gemeente van Bergeijk competerende"*.
Drie jaar later bleek dat hij Bergeijk méér had benadeeld dan ten tijde van de dading be-

kend was en dat hij ook particulieren tekort had gedaan. De overlevering wil dat Johan van Beverwijk na zijn dood in 1779, geen rust kon vinden vanwege de onregelmatigheden die hij als dorpssecretaris had bedreven. Daarom kwam hij in zijn huis - het Elengoed - spoken. Om de spoken te verdrijven legden de Bergeijkenaren een stenen kruis -afkomstig van het kerkhof- onder de stoep van Van Beverwijks voormalig huis. Of het spook daardoor verdreven is, verhaalt de geschiedenis niet.

Johan van Beverwijk was in zijn leven tweemaal gehuwd: de eerste keer met Alida van Luijnen, een domineesdochter uit Colijnsplaat, de tweede keer met Martha Verschuuren uit Bergeijk. Hij had alleen kinderen bij zijn eerste vrouw. In het doopboek van de predikant te Eersel zijn tien dopen van kinderen van Johan van Beverwijk ingeschreven. Bij twee is aangetekend: overleden. Van de acht overblijvende zijn er twee patronymen die dubbel voorkomen, zodat mag worden aangenomen dat nog twee kinderen méér, vroegtijdig zijn gestorven. Van de zes daarna overblijvende namen worden er vier bij Panken vermeld: één dochter en drie zoons. De dochter Cornelia Geertruijda trouwde met Jan de Leeuw schout van Raamsdonk. Een zoon - Willem Hendrik - vestigde zich in Wageningen en trouwde met Helena van Grootveldt uit Rhenen. Nog een zoon Jan was vele jaren schepen in Bergeijk en verhuisde later naar Veghel. En tenslotte Gijsbertus Hermanus van Beverwijk die de secretarie van Schijndel erfde van zijn vader Johan in 1779. Gijsbertus was toen echter al 17 jaar op de secretarie in Schijndel werkzaam. Want in 1762 had hij de Schijndelse secretarie al gepacht van zijn vader en zijn oom Gijsbert[48]. Een jaar daarna werd hij door de Raad van Brabant geadmitteerd als notaris in Schijndel[49].
Tijdens de secretaris-loopbaan van deze Gijsbertus Hermanus van Beverwijk liet de gemeente Schijndel een nieuw raadhuis bouwen. Bij een publieke aanbesteding op 21 januari 1791 werd Nicolaas van Sonsbeek uit Oijen de aannemer. Hij moest het werk opleveren vóór de laatste september van dat jaar. Uiterst merkwaardig is de machtiging die door de aannemer gegeven wordt aan secretaris Van Beverwijk, om namens de aannemer alle materialen te kopen en te leveren[50]. Gijsbertus Hermanus van Beverwijk was gehuwd. Op 35-jarige leeftijd trouwde hij in 1774 met de 17-jarige Elisabeth de Knokke uit Heeswijk. Het echtpaar kreeg drie dochters (Elisabeth, Maria en Boudewina) en twee zonen. De eerste was Gijsber (die in de 19e eeuw lid was van Gedeputeerde Staten, huwde met Jacoba Bouwens en in 1867 kinderloos overleed); de tweede was Jan (geb. 15 mei 1775) die de laatste erfsecretaris van Schijndel was[50]. Hij huwde in 1801 met Clara Beatrix Speelman, dochter van de Heer van Heeswijk Cornelis Speelman. Jan was ook notaris en na 1815 burgemeester van Schijndel. Hij overleed daar op 28 december 1831. Met hem nemen ook de secretarissennazaten van Gijsbert de Jong, in de vrouwelijke lijn, gedurende de generaliteitsperiode in de Meijerij een einde. We zijn daarmee terug bij Gijsbert de Jong die in 1677 als jonge klerk naar Schijndel kwam en daar 66 jaar later overleed.

Bij het openen van zijn testament -dat 35 pagina's beslaat in het Schijndelse protocolbleek dat hij puissant rijk was. Hij liet voor zijn kinderen en kleinkinderen na: aan handobligaties, schepenschuldbrieven, erfrenten en kapitaal ruim 38.000 gulden. Verder de erfsecretarie van Schijndel, die in het openbaar werd verkocht en 20.000 gulden opbracht, de erfsecretarieën van Veghel en van Son, 8 boerderijen, drie huizen (waaronder het door

hemzelf nieuw gebouwde woonhuis), 92 percelen akkerland, 13 percelen hooiland, 3 percelen woeste grond en heide en 50 kaprijpe bomen. Al deze onroerende goederen -met uitzondering van vijf percelen onder Sint Oedenrode - waren gelegen in de gemeente Schijndel. De omvang van deze materiële nalatenschap is al even opvallend als het aantal van 18 nazaten-secretarissen in de Meijerij. Zò opvallend dat het wel met een krijtje aan de balk mag in dit gedenkboek.

A.H.J. VAN DEN BRAAK

Noten

1. Rijksarchief NB Coll. De Jong 1.
2. Id. Raad v Brabant 1 blz.151.
3. Caspar Pipardus was predikant in Drunen en Nieuwkuik van 1651 tot 1673. (Van Alphens Nieuw Kerkelijk Handboek 1949 blz.256).
4. Rijksarchief NB. Coll.De Jong.
5. Id. Raad v.Brabant 1 blz.108.
6. Id. Raad v.Brabant 447-356.
7. Id.
8. Rijksarchief NB.Coll.De Jong 1.
9. Id. Coll.De Jong 2.
10. Id.Ger.Doop/trouwboek Drunen fotokopie blz.34.
11. Id.Ned.Herv.Doop/trouwboek Sprang 1611-1669.
12. Id.Herv.Trouwboek Sprang.
13. Id.RA.Schijndel R 155 blz.5.
14. B.Dijksterhuis: Bijdragen tot de geschiedenis der heerlijkheid Tilburg-Goirle. Tilburg 1899. blz. 54-56.
15. A.P.M. Meuwese: Erp gemeente en parochie. Den Bosch 1955, blz.67.
16. H.N.Ouwerling: Geschiedenis der dorpen en heerlijkheden Deurne, Liessel en Vlierden. Helmond 1939. blz.742.
17. Rijksarchief NB.Coll.De Jong lias 32.
18. L.G.A. Houben: Geschiedenis van Eindhoven. Turnhout 1890. blz.250.
19. Rijksarchief NB.Not.arch.N 3158.
20. Id.RA.Schijndel R154 blz.350-351.
21. Id.Id. R 166 blz. 261.
22. Voor de secretarie in Vlierden had De Jong een substituut. (Ouwerling: Gesch. Deurne, Liessel, Vlierden blz. 729-730).
23. A.P.M. Meuwese: Veghel in de loop der tijden. Veghel 1981. blz. 93.
24. Voor nageslacht: Ned.Adelsboek 1943-48 blz.79 en 1962 blz. 168.
25. De kleinzoon van Gerard, mr.Philips de Jong kreeg in 1868 vergunning om de naam De Josselin vóór de zijne te plaatsen.
26. Rijksarchief NB.RA.Schijndel R 151 blz. 38.
27. Id.Coll.De Jong 9.
28. De moeder van de jonge dominé was een zus van Gijsbert Gualtheri. De predikant was dus een tante-zegger tegen de vrouw van Gualtheri die op haar beurt een zus was van de beoogde weduwe Johanna.
29. Rijksarchief NB.RA.Schijndel R 155 blz.5.
30. Genealogie Gualtheri in Taxandria 1939 blz. 33 e.v.
31. Rijksarchief NB.Inventaris Peelland blz. 21.

32. A.M.Frenken: Memoriaal der dorpen en parochies Gerwen, Nunen en Neerwetten. Den Bosch 1948. blz.117.
33. A.P.M.Meuwese: Veghel i.d.loop der tijden, blz.75 e.v.
34. Rijksarchief NB.RA Son. Schepenboek 19 oktober 1762.
35. A.R.M.Mommers: Sint Oedenrode van oude tijden tot heden. Veghel 1928. blz.45.
36. Rijksarchief NB.Coll.De Jong 37.
37. M.van Balen: Beschrijving van Dordrecht 1677. blz.979 e.v. en fragment genealogie in: P.Panken-A.van Sasse v.Ysselt: Beschrijving van Bergeijk. Den Bosch 1902. blz.360.
38. L.G.A. Houben: Geschiedenis v.Eindhoven. Turnhout 1890. deel 2 blz.150.
39. Een vierde zoon Laurens overleed op 6-jarige leeftijd.Herv.Doopboek Eersel.
40. Rijksarchief NB.RA Schijndel R 178 blz.96vo.
41. Panken-Sasse v.Ysselt: Bergeijk blz.361.
42. In 1769 wordt hij nog genoemd als erfsecretaris van Bakel (R.van Brabant 447-253 lias c). Hij heeft dan al moeilijkheden in Eersel.
43. Rijksarchief NB.Raad van Brabant 447-253.
44. Algemeen Rijksarchief Den Haag. Notulen Raad van State 1762 deel 2, blz.551.
45. Rijksarchief NB.Raad v.Brabant 447-253 lias c.
46. Id. Raad v.Brabant 20-3466-blz.458.
47. Panken-Sasse v.Ysselt: Bergeijk blz.172 e.v.
48. Deze Gijsbert was de "beruchte" secretaris van Eersel. Behalve bezit in Schijndel had hij ook bezittingen in Eersel. Zo was hij de grootste deelhebber in "de cooren wintmolen" aldaar. (RA.Schijndel R 184 blz. 97vo).
49. J.A. ten Cate: De notariele archieven in NoordBrabant. Rijksarchief NB Den Bosch.
50. Rijksarchief NB.RA Schijndel R 177 blz.157. Dit raadhuis werd in 1944 door de Duitsers verwoest. Het werd in zijn tijd het mooiste raadhuis van Peelland genoemd.
51. Het is niet geheel duidelijk wat er met de erfsecretarie van Schijndel gebeurd is in 1795. De vader van Jan van Beverwijk (dat was Gijsbertus Hermanus) heeft in 1789 de secretarie van Schijndel uitgegeven aan Watse Sebius van Andringa uit Helmond, die in ruil daarvoor 30.000 guiden aan obligaties overdroeg aan Van Beverwijk. In 1795 heeft Van Andringa moeilijkheden gekregen hetgeen leidde tot zijn ontslag uit het ambt van secretaris. Het ontslag werd hem verleend door het Uitvoerend Bewind van de Bataafse Republiek. Dit Bewind stelde vervolgens Jan van Beverwijk aan als secretaris. Omdat de erfsecretarieën eerst verscheidene jaren later definitief zijn opgeheven, wordt Jan van Beverwijk hier de laatste erfsecretaris van Schijndel genoemd.

SILLEVIS

verslag van een onderzoek naar de oudste kwartieren

Genealogisch onderzoek heeft veel overeenkomst met het werk van de detective: het speuren naar de onbekende(n), het verzamelen van feiten, het zoeken naar relaties en achtergronden van de dramatis personae, deduceren en combineren, gepaard aan het staven van soms vage vermoedens en het wegnemen van steeds weer opduikende twijfels. Dezelfde spanning die de lezer van een detective-roman ervaart zal dan ook de genealoog ondervinden, wanneer de primaire bronnen hem in de steek laten of op een dwaalspoor brengen.

In de hier volgende bijdrage hoop ik iets weer te geven van dat boeiend spel van uitdaging en antwoord, dat twijfels en vermoedens omtrent een missing link bij een genealogisch onderzoek bieden.

Mijn grootmoeder, Margaretha Adriana Sillevis, geboren te Culemborg in 1851, haar broers en zuster en haar talrijke achterneven en -nichten in 's-Gravenhage, Dordrecht en elders, stammen allen uit Leendert Sillevis die op 8 juli 1753 als jongman van Waspik in de N.H.kerk te 'sGrevelduin-Capelle trouwde met Adriana van de Wie, dochter van Cornelis Cornelisse van de Wie en Anna Maria Timmers, gedoopt 'sGrevelduin-Capelle op 11 juli 1717[1].

Het opsporen van de hieraan voorafgaande generatie levert al dadelijk de nodige moeilijkheden: waar en wanneer trouwden Cornelis van de Wie en Anna Maria Timmers ? De heer Braber wees mij op twee huwelijksinschrijvingen te Loon op Zand: het R.K. trouwboek aldaar vermeldt het huwelijk op 15 maart 1703 van Cornelis Cornelisse van de Wie met Anna Maria Timmers. In het N.H. register van diezelfde plaats werd een jaar later, 23 maart 1704, het huwelijk van Cornelis Cornelisse van de Wiel j.m. van Loon op Zand met Maria Dircks Timmers j.d. van Cappel, ingeschreven.

Betreft het hier dezelfde echtelieden, mogelijk een gemengd huwelijk dat, om in Capelle officieel erkend te worden[2], door de gereformeerde predikant werd "overgesloten"? De voornamen van de bruid uit het R.K. trouwboek en het patronym van die uit het Hervormde zouden daarvoor een aanwijzing kunnen zijn. Leendert Sillevis noemde immers zijn tweede dochter Anna Maria, maar opmerkelijker is de niet zo gebruikelijke naam van zijn oudste dochter Beatrix. Diezelfde naam komen we tegen in het trouwboek van 'sGrevelduin-Capelle, waar op 12 october 1687 een Beatrix Adriaans Mouthaan in ondertrouw ging met Dirk Dirkx Timmers. Verder onderzoek zal hier hopelijk nog duidelijkheid kunnen brengen, maar eerst gaan we op zoek naar de herkomst van Leendert Sillevis.

Diens doop werd te Waspik niet gevonden. Wel staan daar in 1718 en 1721 de dopen (N.H.) aangetekend van twee dochters uit een eerste huwelijk van weer een Leendert Silvis met Maria Anthonisse van Dommelen (terwijl een derde dochter[3] uit andere acten bekend werd) en vijf kinderen uit een tweede huwelijk met Pieternella Adriaansdr Looskint. Hoewel dus geen direct bewijs gevonden werd, mag wel met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid worden aangenomen dat Leendert junior een zoon uit het tweede huwelijk is. Stellig niet uit het eerste, want na de dood van zijn eerste vrouw deed Leendert

Silvis in verband met zijn tweede huwelijk op 7 november 1722[4] uitkoop, waarbij alleen de dochters Willemijna, 5 jaar en Anna, 1 jaar oud, worden genoemd en geen Leendert. Ter voldoening van haar legitieme portie zullen zij t.z.t. *"een gouden ring gekomen van haar moeder, gemerkt A.H."* ontvangen. Die ring tekende ik aan omdat het erfdeel van één ring voor twee dochters een inzicht gaf van de povere welstand van het gezin. Zij komt echter later nog ter sprake.

Aangezien de familie van Dommelen mij uit kwartierstaat-oogpunt niet dadelijk meer interesseerde, richtte het onderzoek zich weer op vader Leendert.

In de aangifte te Waspik voor de impost op het trouwen 15 februari 1717 wordt Leendert Silvis *"j.m. geboortig van S'moer tegenwoordig woonachtig alhier"* genoemd, maar het doopboek van 's-Gravenmoer op het R.A. te 's-Hertogenbosch bracht geen oplossing; het begint ook eerst met het jaar 1697.

Op een vraag in de Brabantse Leeuw van 1953 kwam echter in 1954 een welkom antwoord van de toenmalige streekarchivaris, de heer J. Loeff: op 24 juli 1695 werd te 's-Gravenmoer gedoopt *"Leenderd, onecht kind van Leenderd Sylvius, ruyter ende barbier onder de comp. van Garris (?) en Maria Wouters Block"*. Dit kind, aldus Loeff, "is dus niet als Leenderd Block, maar als Leendert Silvis de wereld ingegaan. Daar de vader-verwekker barbier wordt genoemd houd ik hem voor identiek met Leendert Sylvius gedoopt Zwaluwe 4 november 1674, die chirurgijn genoemd wordt en te Zwaluwe trouwde met Elisabeth Loosecaat". Loeff vermeldde de bron niet, maar dit blijkt een lidmatenregister annex doopboek te zijn in het archief der N.H. kerk.

In 1958 verscheen, wederom in de Brabantse Leeuw, de genealogie Silvius, waarin Loeffs vondst nog eens werd bevestigd. De ruiter-barbier huwde te Zwaluwe 20 mei 1696 met Elisabeth Loosecaat en vestigde zich als meester-chirurgijn te Klundert, waar hij enkele dagen na zijn testament d.d. 9 juni 1699[5] overleed en begraven werd (impost betaald 18 juni 1699[6]. Zijn vader Nicolaes Silvius, eveneens mr chirurgijn, maar te Zwaluwe, was de zoon van Ds Johannes Sylvius, die van 1633 tot 1673 als predikant te Hoge en Lage Zwaluwe stond en tijdens wiens predikantschap de nog bestaande N.H. kerk aldaar (mogelijk naar een ontwerp van Jacob van Campen) werd gebouwd[7].

Daarmee waren voorlopig de mannelijke kwartieren Silvius/Sillevis ingevuld. Bleef echter de stammoeder der Sillevissen, de Maria Wouters Block uit de doopinschrijving. Het zoeken naar een Wouter Block die de vader van Maria zou kunnen zijn, leverde geen resultaat. De familienaam Block komt eind 17e eeuw in 's-Gravenmoer wel voor, doch nimmer in combinatie met de naam Wouter. Zo leek het onderzoek enige jaren geleden op dit punt vastgelopen.

Gedrukte bronnen zijn voor een genealoog een welkome bron van gegevens, maar men kan er zich nooit geheel op verlaten: afgezien van drukfouten zijn er de verschrijvingen of foutieve interpretaties van de auteur, die vaak een halsstarrig leven leiden in daarop gebaseerde latere geschriften, die altijd weer tot waakzaamheid nopen. Maar toen ik enige tijd geleden de gelegenheid had de doopinschrijving met eigen ogen te zien, bleek Loeff correct te hebben gelezen en de moeder van Leendert Sillevis leek slechts een naam te blijven,

waaraan geen nadere data verbonden konden worden.

Die onbevredigende situatie bracht mij er toe alle eerder gevonden gegevens nog eens door te nemen en op een rijtje te zetten. Destijds tekende ik uit het gaardersregister van Waspik aan *"14 december 1731 verklaart hem Leendert Silvis wegens 't overlijden van sijn moeder, de huijsvrouw Anth. van Dommelen aan te geven Pro Deo"*. De juiste betekenis daarvan was mij toen ontgaan, maar nu bevreemdde het toch dat Leendert, wiens eerste echtgenote Maria van Dommelen al in 1721/22 overleden was en die inmiddels was hertrouwd, tien jaar nadien de vrouw van zijn eerste schoonvader niet slechts zijn schoonmoeder maar zelfs zijn moeder zou noemen. Terug dus naar de familie Van Dommelen.

In het protocol van transporten en boedelacten van Groot-Waspik bevindt zich de inventaris, opgemaakt op 8 mei 1732[8], van de boedel van Anthony van Dommelen, laatst weduwnaar van Maria Clau, met daarbij drie losse stukken: een accoord tussen Van Dommelen en Lendert Silvis over *"het goedt dan Lendert Silvis ende weeskinderen van Rotterdam toekoomt dat is gewerdeert op ses gulden"*; dan een kladje met de specificatie van dat goed, te weten *"2 huirbaye rocken, 2 borstrocken, een mantel, een paar schoenen, 2 rijglijve, een paar cousen, 2 slopen, 3 hemden, 3 kovels, een muts, een halsdoek, een neerstelken, een tas, een naymandeken en naykussen*[9] *en een spinnewiel"* en tenslotte een in Rotterdam op 5 maart 1733 opgemaakt machtiging aan Leendert Silvis *"om het goet van de overleedene Marya Clau te verkoopen met konsint van de mondige kinderen"* ondertekend door de man van Johanna Kroes, Pieternella Kroes, Bernardus Kroes en de voogd van Katie Kroes, dochter van Hubert Kroes[10].

Dat het hier niet gaat om de moeder van Leenderts eerste vrouw wordt bevestigd door een acte van uitkoop d.d. 3 maart 1705[11], waarin Anthony van Dommelen, weduwnaar van Anneke Huybertse Zeylmans, zijn vier kinderen, Johanna, Gijsbert, Maria en Jan, belooft te zullen alimenteren en opvoeden en op hun mondige dage te zullen uitreiken *"yder kind ses car. gulden en voor de meijsjes twee rocken en twee goude ringetjes"*. De moeder van Maria van Dommelen is dus omstreeks die tijd overleden en van haar komt dus de gouden ring met de initialen A.H. die aan haar twee kleinkinderen Silvis in 1722 werd toegezegd.

Is dan Maria Clau en niet een Maria Block de moeder van Leendert Sillevis en zijn de kinderen van Rotterdam zijn halfbroer en –zusters ? Eenmaal het vermoeden gerezen, lijkt alles in die richting te wijzen. In 1679 huwde Maria Wouters Clauwaerts met Willem Kroes j.m. van Oostrik in Munsterland. In de dingtafel van 's-Gravenmoer wordt eind 17e eeuw Maria Wouterse Clau, nagelaten weduwe van Willem Croes, enkele malen tot betaling van haar schulden aangemaand[12]. Leendert wordt in 1695 geboren en als op 10 maart 1715 Anthony van Dommelen, dan weduwnaar van Cornelia Vos, te Waspik ten derde male trouwt, nu met Maria Clauwers, weduwe van Willem Croes, is Leendert ca 20 jaar oud. Hij zou dan met zijn moeder bij Van Dommelen ingetrokken kunnen zijn, leert dan diens dochter Maria kennen en trouwt haar in 1717. De overlijdens-aangifte van 1731 bevestigt dan de moeder/zoon relatie.

Maar als dan niet slechts gedrukte bronnen, maar in dit geval ook de originele doopacte

een fout vertoont, is zeker ook het verifiëren van de relatie vader/moeder (toch al een hachelijke zaak bij een onecht kind) van belang.

Op 31 mei 1698 verleende Leendert Silvius, mr chirurgijn te Klundert, procuratie aan Sr Willem Silvius, notaris te 's-Gravenhage, in verband met een voor het Hof van Holland aanhangig proces jegens Maria Clauwaerts, weduwe wijlen N.N. Croes, wonende te 's-Gravenmoer *"in cas van pretense impregnatie ende tot alimentatie van seecker haar kindt"*[13]. In het A.R.A. in 's-Gravenhage zijn van dit proces geen stukken gevonden, waarbij te bedenken valt dat Leendert Silvius nauwelijks een jaar later, in 1699, al overleed.

Maria moet natuurlijk al eerder een eis hebben ingesteld en het schijnt dat daar in eerste instantie ook positief op is gereageerd, echter niet door Leendert, maar door diens vader Nicolaes Silvius ! Daarop zou de copie kunnen duiden van een blijkbaar verloren gegane acte die in 1700 werd ingeschreven luidende: Ondergetekende verklaart schuldig te zijn aan Maria Croes de zomme van 99 gulden die ik beloove te betalen den eersten december deses jaars 1696. Adriaan Adriaans de Jongh is borg als de principale schuldenaar Niclaas Silvius in gebreke mochte komen, getekend 28 april 1694 Niclaas Silvius[14].

Wilde Leendert, die immers in mei 1696 in het huwelijk trad, de affaire voor zijn (toen overigens reeds hoog zwangere)[15] bruid verborgen houden ? Of trad Nicolaas Silvius op als vader van zijn in 1695 nog minderjarige zoon ? Hoe het zij, de schuldbekentenis schijnt niet op de bepaalde dag te zijn voldaan: het stuk eindigt althans met de verklaring d.d. 3 juni 1700: *"Ik ondergetekende Maria Croes bekenne bij desen ontfangen te hebben uyt handen van Pieter Losecaat, schepen der stede Klundert, den inhout deser obligatie"* Maria Croes tekent met een kruisje *"verclaerende niet te connen schrijven"*.

Was meer bewijs nodig ? Toen ik de aankondiging van deze jubileumbundel onder ogen kreeg, meende ik in ieder geval voldoende stof te hebben om het als bijdrage in te zenden. Ten behoeve van het notenapparaat was echter nog een bezoek aan het rijksarchief nodig. Van die gelegenheid gebruik makend - wie als niet-ambtloos burger de genealogie beoefent dient met zijn spaarzame vrije uren op een door-de-weekse dag te woekeren en kan bovendien een zekere mate van "geluk" niet ontberen - vroeg ik nog een niet eerder doorgenomen bundel "procuraties" aan[16]. En daar trof ik temidden van de niet chronologisch geordende paperassen vrijwel onmiddellijk de twee acten die een lang verhaal kort hadden kunnen maken. De eerste was gedateerd 1 november 1695: *"Allen den genen die onse letteren van certificatie sullen sien ofte hooren lesen saluijt. Wij stathouder ende heemraden van Sgravemoer, gelegen omtrent de Langstraet onder de jurisdictie van Dordrecht, doen konde ende maken kennelijck aan een ijgelijcken . . . . ten ernstigen versoecke aen ons gedaen bij Maria Wouterse Clauwaerts naergelaetene weduwe van Willem Croes out omtrent 39 jaeren, sijnde een inboorlinck van desen onsen dorpe ende alsnoch is onze inwoonderse, sijnde een persoon met eeren, staende ter goeder name ende fame, verweckt in echtestaet bij goede iverige (?) gereformeerde ouders . . . . die oock altijt hebben gecontribueert soo in onse ordinaire als extra ordinaire lasten. Ende also deselve Maria in haren weduwlijcken staet door verscheijde aenleijdingen, soo sij verclaerde, vleisselijck heeft comen te conferseren met Sr Leendert Silvius, jongman van de Swaluwe, ende voor eenigen tijt geleden al-*

hier in de craam is gecomen van eenen jongen soon, en heeft in haeren uijtersten noodt met verscheijden eeden verclaert (hetgeen door de vroedvrouw bevestigd wordt) dat sij in haeren weduwlijcken staet ofte daervooren ofte naer niet vleisselijck heeft geconferseert als met Sr Leendert Silvius. Ende oock anders geenen vader tot hetselve kindt is erkennende, als alleen met hem te doen hebbende gehadt en met niemand anders . . . . ". Vervolgens verzoeken de heren de schout en het gerecht te Zwaluwe om Maria Clauwaerts bij te staan in haar pogen recht te verkrijgen.

Dan een tweede acte van 3 juni 1700, waarin Maria Wouters Clauwaerts verklaart *"te hebben aengenomen van de heer Pieter Losecatius, schepen der stadt Klundert, seecker soontje die sij verclaert te hebben geprocreert bij Leendert Silvius salr. in manieren en voegen als volgt: Eerstelijck is de besteedinge voor de tijt van vier eerstcomende jaren . . . jaerlijx voor de somme van twee en dartigh car. gld. te betalen bij ¼ jaer; 'tselve soontje moet de voornoemde Maria onderhouden met cost en dranck, linnen en wollen, sieck en gesont, so en op maniere als een eerlijcke moeder behoort en toestaet te doen".* Losecaat betaalde 100 gulden. Het verder onderhoud zou zover nodig ten laste van de armen van 's-Gravenmoer komen. Na vijf jaar was dan dus "recht" gedaan.

Nog enige korte notities over de familie Clauwaert. Maria moet dus omstreeks 1656 te 's-Gravenmoer geboren zijn. Als haar ouders komen naar voren Wouter Robbrechtse Clauwaerts en Jacquemijne Jansd. Deze Wouter is vóór 1674 overleden, zodat in 1679 zijn weeskinderen optraden als mede-erfgenamen van hun grootvader Robbrecht Janssen Clauwaerts en diens vrouw Mayken Jansdr Cuyl. In de inventaris opgemaakt op 2 februari 1679[17] wordt Maria, die 10 stuivers aan de boedel schuldig was, met name genoemd.

Tenslotte is er dan nog een merkwaardige coïncidentie. In 1639[18] spant ds Johannes Silvius predikant van de Zwaluwe, de grootvader van de chirurgijn Leendert Silvius, een proces aan contra Robbert Janssen Clau, de grootvader van Maria Wouters, inzake 200 gulden die de laatste hem schuldig is wegens "de coop van moer". Zestig jaar later zijn de rollen omgekeerd en voert kleindochter Clauwaerts met succes een proces tegen kleinzoon Silvius over de alimentatie ten behoeve van hun beider zoon, de stamvader Sillevis.

R.A. BURGERS

Noten

1. Voorzover niet anders vermeld bevinden zich alle archiefstukken in het R.A. te 's-Hertogenbosch; doop-, trouw- en begraafdata uit de DTB-registers aldaar.
2. Loon op Zand lag in het generaliteitsgebied Brabant, Capelle behoorde tot de zes Zuid-Hollandse dorpen in de Langstraat.
3. Deze dochter Willemijna gaf in 1742 (impost 22 mei) het overlijden van haar vader aan.
4. Groot-Waspik R 45 folio 52.
5. Not. archief nr 4516.
6. Gem. archief te Klundert inv. nr 1080.
7. Meer over deze predikant en zijn "roemruchte" familie in: A.Delahaye, De Hervormde kerk van Hoge Zwaluwe, in de bundel De Heren XVII van Nassau Brabant (uitg. Streekarchivariaat Nassau Brabant, 1979).

8. Groot-Waspik R 46 folio 84.
9. De inventaris noemt nog als inhoud van de tas een bril en vingerhoed en een schaar in het naymandeken. Bovendien was er "een kas daar leendert de sleutel van heeft".
10. Hij wordt bij zijn huwelijk te Rotterdam 10 mei 1712 jongman van 's-Gravenmoer genoemd.
11. Groot-Waspik R 44 folio 173; zie ook folio 231 uitkoop 14 februari 1715.
12. 's-Gravenmoer R 3, dingtafel.
13. Not. archief 4516; Wie notaris Willem Silvius is, is niet duidelijk.
14. 's-Gravenmoer R 5.
15. Op 28 juli 1696 werd impost op het begraven van hun dochtertje Anthonetta betaald.
16. 's-Gravenmoer R 32.
17. 's-Gravenmoer R 26.
18. 's-Gravenmoer R 2, dingtafel.

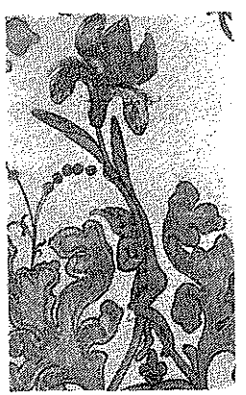

RAADSELS RONDOM EEN "ONECHTE" VOORVADER

Waarschijnlijk zijn er weinig mensen die bij een genealogisch onderzoek niet geconfronteerd worden met een onecht kind. Ook bij mij was dit het geval en ik moet zeggen dat ik het bij de ontdekking nogal van de humoristische kant bekeek. Ook in mijn voorgeslacht was kennelijk niets menselijks vreemd. Bij mijn verder onderzoek viel het amusante toch wel wat weg, gezien de ellende die er voor de betreffende moeder zeker (zij overleed acht dagen na de geboorte van haar kind) en allerwaarschijnlijkst ook voor het kind aan vast heeft gezeten, waarbij dan nog niet gesproken is van de problemen waarvoor ikzelf gesteld werd.

Op 27 februari 1851 trouwde te Stiphout Anna Catharina van Vlerken, wonende te Stiphout en 36 jaar oud, met Johannes Manders, van Helmond, weduwnaar van Johanna Hermans. Hij was toen 61 jaar oud. Beiden zijn voorouders van mij. Via de huwelijksakte en -bijlagen vond ik de geboorteplaats en -datum van Anna Catharina nl. Geldrop 8 november 1814 met slechts de naam van haar moeder Anna van Vlerken, een onecht kind dus. De naam van de vader werd niet vermeld. Ook de burgerlijke stand van Geldrop gaf bij de geboorte-aangifte geen verder nieuws. De geboorte werd aangegeven door Joseph Immenes, volgens later verkregen gegevens uit het gemeentearchief te Geldrop chirurgijn en in die tijd al ruim 70 jaren oud. Getuigen gaven geen aanknopingspunt naar de vader toe. Bij het nazien van de overlijdensregisters van Geldrop bleek het overlijden van de moeder in het kraambed op 16 november 1814. Dezelfde getuigen als bij de geboorte-aangifte traden ook hier op. Zij bleken buren te zijn.

Het R.K. doopboek van die tijd was niet in het rijksarchief te 's-Hertogenbosch aanwezig. Hierop had ik nl. al mijn hoop gesteld. Mijn volgende stap was dan ook het gemeentearchief te Geldrop. Gelukkig kwam daar, weliswaar na enig zoeken, het doopboek boven water. Op 8 november 1814 werd hierin de doop vermeld van Anna Catharina *"fil spuria Francisci Pijrenne et Annae van Vlercken"* in de R.K. kerk van de H.Brigida. Als doopgetuigen traden op Antonius van Vlerken en Johanna Teuwen (= Johanna van Vlerken).
Dit was de eerste stap, maar wat nu ? Volgens de gemeentearchivaris was er in die tijd verder geen Pijrenne in Geldrop bekend, ook niet in de gegevens van de volkstelling van 1811. Ook het overlijden van Franciscus Pijrenne kwam niet in de registers van Geldrop voor. Veel hoop om hem te vinden had ik op dat ogenblik dan ook niet, temeer daar de naam Pijrenne in die tijd geen bekende naam in Oost-Brabant was. Maar het geluk dat bij genealogisch onderzoek zo een belangrijke plaats inneemt was na verloop van tijd ook met mij. Mevrouw Th. Vlemmings-Creemers uit Zeeland (N.Br.) die van mijn probleem wist, kwam door toeval bij genealogisch onderzoek te Eindhoven de naam Servais François Pirenne tegen. Op 20 maart 1809 compareerde voor schepenen van Eindhoven Mr A. van Rijsingen, advocaat, die zich voor en ten behoeve van Servais François Pirenne, geboren te Chaineux in het *"departement en canton van Limborg in het Fransche keijserrijk"*, voor 300 Hollandse guldens borg stelde in plaats van een ontlastbrief voor de gemeente Geldrop en alle andere plaatsen van de Meijerij[1].

Zou dit mijn Franciscus Pijrenne kunnen zijn ? De plaats Chaineux bleek dicht bij Luik in de Voerstreek te liggen. Een gesprek met de rijksarchivaris te 's-Hertogenbosch, de heer Dr L. Pirenne, wiens voorouders uit dezelfde streek stammen, leerde mij dat het in België vaak de gewoonte was een persoon bij de tweede naam te noemen. In dat geval was er dus een grote kans dat ik goed zat. Het enige dat mij te doen stond was naar Luik naar de Archives de l'Etat (A.E.) in de Rue Pouplin te gaan, waar zich de eventuele benodigde informatie zou moeten bevinden. Van de eerstvolgende vakantie werden enige dagen hiervoor gereserveerd. Het grote probleem was hierbij de Franse taal.

Het allereerste begin was goed. Men kwam al snel aandragen met een register van de doopboeken van Chaineux, waaruit bleek, dat Servais Frnçois Pirenne op 25 december 1770 in de R.K. kerk van Saint Gilles gedoopt was. Jammer genoeg werden hierbij geen ouders vermeld. Het doopboek zelf bleek volgens een aantekening in de klapper al jaren *"introuvable"* te zijn. Zou ik nu weer op dood spoor zitten ?

Daar we (mijn vriendin C. Vlemmings en ik) toch eenmaal in het archief waren leek het ons het beste maar eens alle overlijdens vanaf 1814 van Chaineux en omgeving na te lopen op Servais François Pirenne. Hierbij noteerden we tevens alle Pirenne's, uiteraard zonder te weten of we deze namen nog ooit zouden kunnen gebruiken. We liepen deze registers (en boeken) door tot ca 1850 maar mijn Servais François kwam niet voor de dag.

Daarna keken we systematisch, via de registers, de aanwezige parochiële doop- en trouwboeken van Chaineux en omgeving na van vóór 1800. Hier vonden we, in Petit Rechain, een dorp in de buurt van Chaineux, een doop die mogelijk een aanknopingspunt zou kunnen geven. Op 17 oktober 1794 werd gedoopt Servais François Pirenne, zoon van Bauduin Joseph Pirenne en Marie Catherine Maigraij. Het echtpaar woonde te Dison. Doopgetuigen waren Servais François Pirenne van Chaineux en Jeanne Françoise Delhaije uit Dison[2].

Zou dit mijn voorvader met een van zijn broers kunnen zijn ? Onze eerste taak was nu het huwelijk en eventuele andere kinderen van dit echtpaar op te zoeken. Het R.K. huwelijk werd voltrokken te Chaineux op 9 november 1784. Getuigen: Henri Joseph Sagehomme, wonende Petit Rechain en Marie Catherine Garden van Hervé[3]. Achtereenvolgens werden nog de volgende kinderen genoteerd:

- Jean Jacques, ged. Chaineux 26 juni 1786; doopgetuigen Nicolas Del Hais van Chaineux en Anna Catherine Sagehomme[4];
- Baudoin Joseph, geb./ged. Dison/Petit Rechain 18/19 oktober 1792; doopgetuigen Maximilian Maigret, van Dison (ook de moeder werd hier Maigret genoemd) en Marie Catherine Piren van Chaineux[4];
- Marie Catherine, ged. Petit Rechain 1 maart 1796; doopgetuigen Jacques Dieudonné Pirenne en Anna Joseph Deltrappe[5].

Bij verder onderzoek kwam in de boeken van de burgerlijke stand nog een dochter aan het licht, Anne Joseph Pirenne, die als dochter van Baudoin Joseph Pirenne en Marie Catherine Maigret op 17-jarige leeftijd te Battice op 10 februari 1805 (21 pluviôse XIII) ten huize van haar grootvader Jean Jacques Pirenne overleed. De overlijdensakte werd mede door

haar vader ondertekend, die dan 42 jaar oud was en van beroep *"fabriqueur"*. Het eerstgenoemde kind Servais François overleed op 20 maart 1795[5].

De volgende stap was nu het huwelijk te zoeken van de grootvader Jean Jacques Pirenne en de geboorte van zijn zoon Baudoin Joseph. Het geluk was nu weer met ons. In Petit Rechian trouwde op 25 juli 1759 (R.K.) Jean Jacques Pirenne met Anna Catharina Sagehomme[6]. Dit kon niet missen, daar deze laatste naam ook bij de doop van een van de kinderen van Baudoin voorkwam, alsmede andere doopgetuigen met de naam Sagehomme.

Achtereenvolgens konden de dopen van een groot aantal kinderen worden genoteerd en enkelen met een grote mate van waarschijnlijkheid toegevoegd:

- Jean Lambert, ged. Verviers 17 september 1759; doopgetuigen Johannes Baptista Pirenne en Maria Joanna Deltour[7] (de laatste getrouwd met Baudoin Sagehomme, broer van de moeder);
- Baudoin Joseph, ged. Verviers 15 september 1760; doopgetuigen Balduinus Sagehomme en Johanna Malvaux[7];
- Joanna Maria, ged. Petit Rechain 10 maart 1763; doopgetuigen Servatius Sagehomme en Marie Josepha Pirenne[8];
- Joannes Jacobus Franciscus, ged. Petit Rechain 2 december 1764; doopgetuigen Jacoba Malraux (= Malvaux) en Anna Josepha Bonhomme[8] (de laatste getrouwd met Servais François Sagehomme, broer van de moeder);
- Maria Joanna, ged. Petit Rechain 3 augustus 1766; doopgetuigen Ludorrio Lemouche en Anna Josepha uit Mont[8];
- Joannes Thomas, ged. Petit Rechian 21 december 1767; doopgetuigen Hispbus Laurentio Jardon en Barbara Josepha Masset uit Haute Faurée[8];
- Anna Catharina, ged. Petit Rechain 6 februari 1769; doopgetuigen Frederics Lekeu en Marie Joanna Sagehomme uit Haute Faurée[9];
- Josepha, ged. Petit Rechain 30 januari 1770 (sub conditione); doopgetuigen Paulo Delheille (= Paulus Delhaij, getrouwd met Jeanne Catherine Pirenne) en Joanna Josepha Sagehomme uit Tape[9];
- Servais François, ged. Chaineux 25 december 1770. Doopboek onvindbaar maar Servais hoort blijkens verder onderzoek in deze rij thuis.
- Anne Catharina, ged. Chaineux 5 mei 1773. Doopboek onvindbaar maar Anne hoort naar alle waarschijnlijkheid hierbij thuis.
- Jacques Dieudonné, ged. Chaineux 7 juni 1775 (doopboek onvindbaar), overleden te Verviers 15 juni 1826 (Battice), 51 jaar oud, als zoon van Jean Jacques Pirenne en Anna Catharina Sagehomme en geboortig van Chaineux;
- Marie Catherine, ged. Chaineux 7 december 1777. Doopboek onvindbaar maar Marie is doopgetuige bij een kind van Baudoin Joseph in 1792
- Jeanna Joseph, ged. Chaineux 1 april 1779; doopgetuigen Servais François Sagehomme van Husqué en Anne Joseph Deltrappe van Herve[10];
- Jean François, ged. Chaineux 5 maart 1781; doopgetuigen Henri Joseph Sagehomme[11].

Het belangrijkste dat in dit overzicht naar voren kwam was de naam van de broer van de moeder: Servais François. Deze trad twee maal als doopgetuige op. Zijn naam bleek

achteraf bij de eerdere generaties Pirenne totaal niet voor te komen en is kennelijk door de moeder ingebracht. Dit was voor mij weer een extra bewijs dat mijn Servais François in deze rij thuis hoorde.

Maar het allerbelangrijkste van ons onderzoek bleken twee huwelijksakten. De eerste betrof het huwelijk van Baudoin Joseph Pirenne, zoon van Baudoin Joseph Pirenne en Marie Catherine Maigret te Battice op 20 mei 1829. Deze trouwde als weduwnaar (achtereenvolgens van Marie Eve Poumaij, Marie Joseph Heuse en Marie Joseph Briaumont) voor de vierde maal met Marie Joseph Dubois. In deze akte wordt verklaard dat zijn vader tijdens zijn leven als fabrikant in Geldrop in Brabant heeft gewoond. Volgens een getuigenverklaring van vier personen zou deze laatste in 1818 in Geertruidenberg overleden zijn. De burgemeester van Geertruidenberg daarentegen verklaart van geen overlijden te weten. De moeder (Marie Catherine Maigret) blijkt volgens deze akte op 18 augustus 1796 overleden te zijn.

De tweede huwelijksakte betrof Servais Pirenne, zoon van Baudoin Pirenne en Marguerite Joseph Leclercq, die te Dison op 30 oktober 1844 trouwde met Maria Beatrix Xhota. Uit deze akte bleek de geboorte van Servais op 15 januari 1815 te Geldrop. Tevens werd hierin vermeld dat de vader gedurende de laatste 15 jaren van het leven van Marguerite Joseph Leclercq, overleden te Petit Rechain 30 juni 1833, spoorloos was. Ook werd hierin nog de getuigenverklaring uit de voorgaande akte van de halfbroer aangehaald (De vader, Baudoin Joseph Pirenne, was duidelijk opnieuw getrouwd na het overlijden van zijn eerste vrouw in 1796). Al bij al toch geen geringe vondst bij dit eerste bezoek.

Het eerste dat mij nu te doen stond was te kijken of Baudoin Joseph inderdaad niet in Geertruidenberg gestorven was, zoals de toenmalige burgemeester beweerd had. Inderdaad had hij gelijk. Ook ik vond hem niet. Een volgend gesprek met de heer Pirenne, de rijksarchivaris, bracht me weer een stapje verder, daar hij mij wist te vertellen dat er in de vorige eeuw een zekere Pirenne te Beers onder vreemde omstandigheden zou zijn overleden. Zou dit mijn Servais François of zou het Baudoin Joseph zijn ? Dit was vlug nagezien. In het overlijdensregister van Oost-, Middel- en Westelbeers werd melding gemaakt van het feit dat op 2 januari 1816 om 11 uur v.m. Boudewijn Pirenne te Westelbeers in het water gevonden was. Toegevoegd stond dat hij volgens informatie 61 jaar oud zou zijn, geboortig van Luijkerland en wonende te Geldrop. De beantwoording betreffende de vraag naar zijn ouders was niet ingevuld. Waarom zijn familie die niet geweten heeft (of niet heeft willen weten) en waarom er een verkeerde getuigenverklaring gegeven werd zal wel altijd een vraag blijven.

Mijn volgende stap was nu weer het gemeentearchief te Geldrop om de doop van Servais te zoeken op 15 januari 1815. Inderdaad werd op deze dag, in de R.K. kerk van de H.Brigida, Servatius Franciscus, zoon van Boeidevius Pijrenne en Margaretha Josephe le clercq, gedoopt; doopgetuigen Servais Franciscus Pijrenne en Catharina van der Linden.

Het bewijs dat Servais François Pirenne mijn gezochte voorvader is en dat zijn ouders Jean Jacques Pirenne en Anna Catharina Sagehomme zijn lijkt me langzamerhand voldoende geleverd, alhoewel ik bij mijn tweede bezoek aan het archief te Luik nog steeds naar meer bewijzen gezocht heb. Maar dit onderzoek leverde slechts aanvullingen op op de ge-

gevens betreffende de familie Pirenne en Sagehomme. De figuur Servais François blijft alsnog in nevelen gehuld. Misschien kunnen de rechterlijke archieven van Geldrop mettertijd meer opheldering geven.

M.F.L. FLAPPER

Noten

1. Eindhoven G.A. R 113/20.
2. Luik A.E. Petit Rechain nr. 24.
3. Luik A.E. Chaineux nr. 6.
4. idem nr. 8.
5. Luik A.E. Petit Rechain nr. 25.
6. idem nr. 28.
7. Luik A.E. Verviers nr. 14.
8. Luik A.E. Petit Rechain nr. 11.
9. idem nr. 12.
10. Luik A.E. Chaineux nr. 2
11. idem nr. 3.

DE BOOM VAN FRANCISCUS NICOLAAS ANTONIUS VAN DEN HURK

Ons lid, de heer Nico van den Hurk maakte de hierbij afgebeelde geboorte-aankondiging van zijn kleinzoon Frank van den Hurk.

Omdat Frank's ouders beide Van den Hurk heten en in Oss geboren zijn, ging hij hun stambomen uitzoeken en kwam tot de verrassende ontdekking dat zij plm. 1700 en daarvóór gemeenschappelijke voorouders hebben. De oudste stamvader die terug te vinden was, Hendrick Aert van den Heurick, woonde al in 1670 in Oss. Of hij ook in Oss geboren is of waar hij vandaan kwam is niet bekend.

De ouders van Frank en ook alle voorouders zijn minstens vanaf 1670 geboren en getogen Ossenaren. Frank is de eerste telg van deze familie die buiten Oss geboren is.

Met grote vreugde geven wij u kennis van de geboorte
van onze zoon en stamhouder

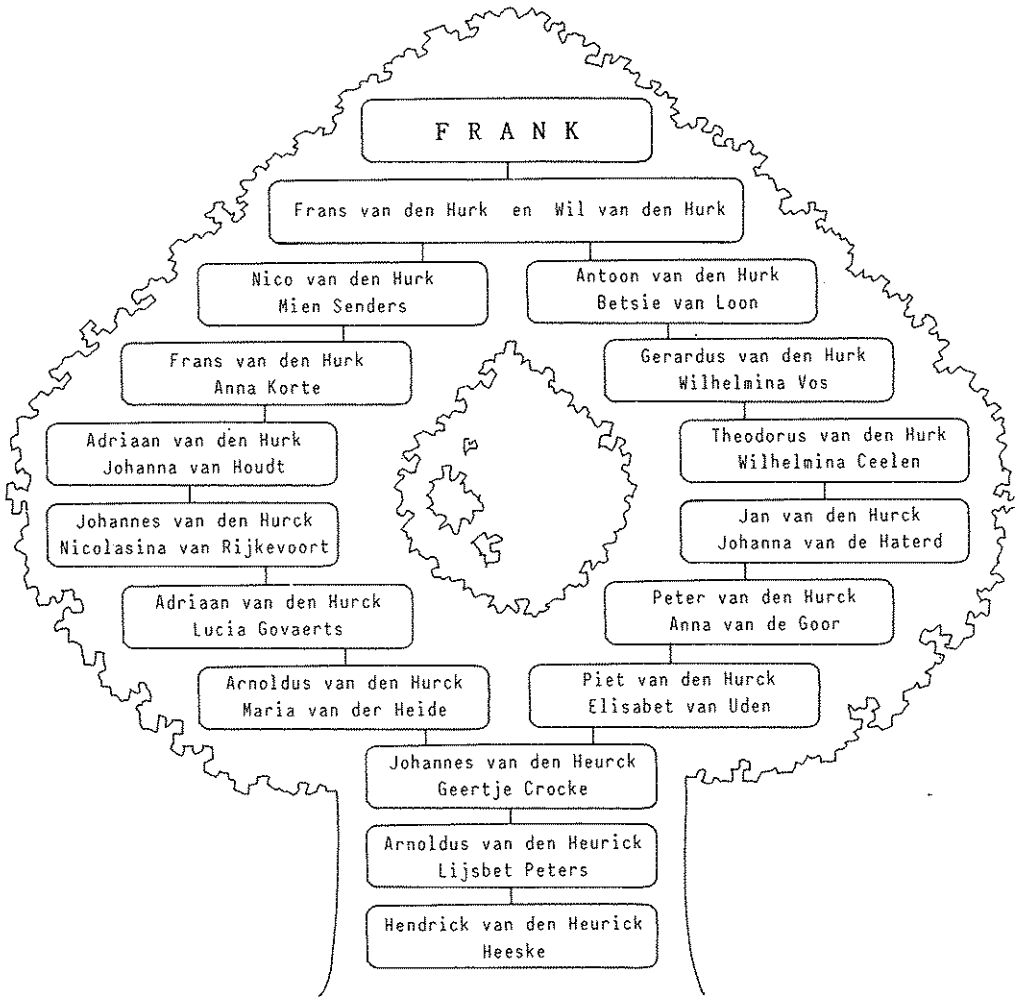

Bij het doopsel zal hij de namen ontvangen van

FRANCISCUS NICOLAAS ANTONIUS

14 juni 1981
Zesde Buitenpepers 124
5231 GG 's-Hertogenbosch.

Doopgetuigen
Maria van den Hurk
Gonnie van den Hurk

EN ZE WOONDEN IN STEENWIJKERWOLD . . . .

fragment-genealogie van het geslacht *Akse* (1750-1900)

In dit artikel wil ik mij beperken tot een stukje familiegeschiedenis van een geslacht dat eeuwenlang woonachtig is geweest (en nog is) in Steenwijkerwold. Steenwijkerwold bestond uit een reeks van buurtschappen rond Steenwijk, welke plaats ligt op een hoge uitloper van de Hondsrug, aan de voet van een uitgestrekt laagveengebied. Vooral in de buurtschap Zuidveen hadden veel Akse's hun domicilie. Het betreft een protestants geslacht.

De stamboom heeft slechts betrekking op de mannelijke lijn. Uiterlijk is deze groep verbonden door de familienaam. Een veel voorkomend misverstand is dat men denkt dat in 1811, onder Napoleon, ieder een achternaam moest aannemen. Dit is niet helemaal waar, want wie er al een had, zoals dit geslacht, liet deze naam toen alleen registreren. Slechts diegenen die geen vaste achternaam hadden moesten er een kiezen.

Als uitgangspunt koos ik de volkstelling van juli 1748. Vanaf deze datum is een vrij duidelijke geschiedenis van dit geslacht bewaard gebleven.

I. *Roelof Hendriks*, vervener, overleden Steenwijkerwold 5.1.1779, trouwt Steenwijk 29.4.1739, zelf weduwnaar zijnde, de weduwe Geesje Wijchers Kolk, overleden Steenwijkerwold 17.5.1781. Uit dit huwelijk:

1. Jantjen, gedoopt Steenwijk 14.1.1740;
2. Wijcher, volgt II.

II. *Wijcher Roelofs Akse* (ook wel geschreven Axe), vervener, gedoopt Steenwijk 4.4.1745, overleden vóór 1781, trouwt Steenwijk 6.5.1770 Vrouwtjen Hendriks uit Zuidveen. Uit dit huwelijk:

1. Roelof, volgt IIIa;
2. Hendrik, volgt IIIb;
3. Wijcher, gedoopt Steenwijk 28.5.1778,

III a. *Roelof Wijchers Akse*, vervener, gedoopt Steenwijk 12.1.1772, overleden Steenwijk 23.6.1805 (verdronken bij de Gasthuisbrug), trouwt Steenwijk 21.9.1791 Grietje Wijchers Ruiter, boerin, overleden Steenwijkerwold 22.12.1831. Uit dit huwelijk:

1. Wijcher, volgt IV a;
2. Wijcher, volgt IV b;
3. Hendrik, gedoopt Steenwijk 4.6.1797, overleden vóór 1811;
4. Vrougje, gedoopt Steenwijk 13.1.1799 (doopgetuige: Vrougje Hendriks uit Zuidveen, grootmoeder van vaderszijde);
5. Hendrik, volgt IV c;
6. Jan, gedoopt Steenwijk 30.7.1804, overleden Steenwijkerwold 9.7.1825, ongehuwd.

III b. *Hendrik Wijchers Akse*, vervener en landbouwer, gedoopt Steenwijk 10.10.1773, overleden Steenwijkerwold 1.8.1828, trouwt Steenwijk 28.1.1798 Marrigje Arends Kleermakers, overleden Steenwijkerwold 9.8.1830. Uit dit huwelijk:

1. Vrougjen, gedoopt Steenwijk 21.10.1798 (doopgetuige: Vrougje Hendriks uit Zuid-

veen, grootmoeder van vaderszijde), overleden Steenwijkerwold 20.8.1858, trouwt (1) Wolter Michiels Klosje, veehouder te Wanneperveen, overleden 9.10.1833, trouwt (2) Steenwijkerwold 16.4.1840 Wijcher Akse, haar neef (zie IV b). Tussen deze twee huwelijken krijgt Vrougjen in 1835 een zoon, genaamd Hendrik Akse, volgt V m;
2. Arend, volgt IV d.

IV a. *Wijcher Akse*, turfmaker, gedoopt Steenwijk 18.3.1792 (doopgetuige Vrouwkjen Hendriks, grootmoeder van vaderszijde), overleden Steenwijkerwold 6.10.1842, trouwt (Steenwijk 7.10.1814 Tijkje, alias Sophia, van der Heide, naaister uit Steenwijk, aldaar gedoopt 21.10.1792, overleden Steenwijkerwold 17.10.1837, dochter van Albert Dirks en Hilligje Jans, trouwt (2) Geesje Schuite, weduwe van Frederik de Graaf, gedoopt Steenwijk 16.5.1802, overleden Steenwijkerwold 23.1.1875, dochter van Meijne Arends Schui en Hendrikje Hendriks.

Uit het eerste huwelijk:

1. Roelof, geboren Steenwijk 21.8.1815, overleden Steenwijk 6.5.1819; bij de geboo aangifte tekent de vader als: Wiecher Roelofs Akze;
2. Hilligje, geboren Steenwijkerwold 8.12.1817, overleden Steenwijkerwold 17.4.185 trouwt Jan Egberts van Dijk;
3. Roelof, geboren Steenwijkerwold 21.1.1820, overleden Steenwijkerwold 8.2.1820
4. Roelof, volgt V a;
5. Grietje, geboren Steenwijkerwold 23.3.1823, overleden Steenwijkerwold 3.1.1830
6. Albert, volgt V b;
7. Jan, geboren 21.5.1828, overleden Steenwijkerwold 26.12.1829;
8. Grietje, geboren Steenwijkerwold 30.10.1830, overleden Steenwijkerwold 23.3.18
9. Jan, volgt V c.

Uit het tweede huwelijk:

10. Wichertje, geboren Steenwijkerwold 6.5.1843, overleden Steenwijkerwold 23.9.18 trouwt Steenwijkerwold 5.9.1863 Albert Visscher.

IV b. *Wijcher Akse*, landbouwer, gedoopt Steenwijk 2.11.1794, trouwt Steenwijkerwold 16.4.1840 de weduwe Vrougjen Akse, zijn nicht, gedoopt Steenwijk 21.10.1798, dochte van Hendrik Wijchers Akse en Marrigje Arends Kleermakers. Uit dit huwelijk:

1. een levenloos jongetje, geboren Steenwijkerwold 10.11.1840.

IV c. *Hendrik Akse*, schoenmaker, geboren Steenwijkerwold 20.6.1801, gedoopt Steenwijk 28.6.1801 (doopgetuige: Marrigje Aarents, aangetrouwde tante van vaderszijde), ov leden Steenwijkerwold 10.11.1875, trouwt Steenwijkerwold 30.4.1829 Trijntje Wijben Kolk, geboren Steenwijkerwold 20.11.1808, dochter van Wijbe Wessels Kolk en Aaltje Gerrits Veen.

- Hendrik is voor de Nationale Militie finaal vrijgesteld uit hoofde van gebrekkige gang.
- Bij de geboorte-aangifte in 1834 verklaart Hendrik onder ede niet te kunnen schrijven.

1. Roelof, volgt V d;
2. Wijbe, volgt V e;
3. Grietje, geboren Steenwijkerwold 21.1.1834;

4. Jan, volgt V f;
5. Aaltje, geboren Steenwijkerwold 16.1.1840, overleden Steenwijkerwold 23.9.1873;
6. Wessel, geboren Steenwijkerwold 24.5.1842, waarschijnlijk jong overleden;
7. Hendrik, tweeling met bovengenoemde, geboren Steenwijkerwold 24.5.1842, overleden Steenwijkerwold 11.9.1843;
8. Vroukje, geboren Steenwijkerwold 8.10.1844;
9. Wicher, geboren Steenwijkerwold 7.3.1847, overleden Steenwijkerwold 20.12.1848;
10. Wicher, volgt V g;
11. Wessel, volgt V h.

IV d. *Arend Akse*, landbouwer, geboren Steenwijkerwold 1.1.1806, gedoopt Steenwijk 4.1.1806 (doopgetuige: Grietje Jans), overleden Dwingelo 2.6.1894, trouwt Steenwijkerwold 14.5.1829 Lammigje Roelofs Koops IJben, geboren Wolvega 27.11.1803, overleden Steenwijkerwold 13.4.1871, dochter van Roelof Koops IJben (timmerman) en Margje Wijchers, ook genoemd Marijke Wijchers Bakker van Wolvega.
- Arend is bij loting vrijgesteld van militaire dienst.
Uit dit huwelijk:
1. Marrigje, geboren Steenwijkerwold 15.6.1830, overleden Steenwijkerwold 8.8.1830;
2. Hendrik, volgt V i;
3. Roelof, volgt V j;
4. Jan, volgt V k;
5. Margje, geboren Steenwijkerwold 18.5.1840, overleden Steenwijkerwold 25.1.1846;
6. Meilof, volgt V l.

V a. *Roelof Akse*, boer, geboren Steenwijkerwold 6.1.1821, overleden Hoogeveen, trouwt (1) Steenwijkerwold 6.12.1844 Gerharda Hendrika Bessem, geboren 26.11.1820, overleden Hoogeveen 12.7.1860, dochter van Richard Bessem (klerk en schoolonderwijzer) en Hendrikje Beumer; trouwt (2) Hoogeveen 10.8.1861 Harmtien Kuik, geboren Zweelo 6.12.1818, dochter van Arend Kuik en Zwaantien Gerrits.
Uit het eerste huwelijk:
1. Richard, arbeider, geboren Steenwijkerwold 11.1.1845, trouwt (1) Zuidwolde 11.6.1870 Jantje Gritter, geboren Zuidwolde 22.11.1840, dochter van Albert Geerts Gritter en Annigje Hendriks Moes; trouwt (2) Zuidwolde Annechien Brinkman, dochter van Willem Willems Brinkman en Hendrikje Egberts Doggen.
- Richard is na twee maanden diensttijd uit hoofde van lichaamsgebreken op 25 juli 1865 uit dienst ontslagen.
2. Wicher, voerwerker en scheepsjager, geboren Steenwijkerwold 8.8.1846, overleden Hoogeveen 3.5.1886, trouwt Hoogeveen 7.2.1874 Geesje Kwint, dochter van Christiaan Kwint en Hildegonda Stoter;
3. Hendrika, geboren Steenwijkerwold 18.10.1849;
4. Albert, geboren Steenwijkerwold 22.9.1851;
5. Antoon, geboren Steenwijkerwold 30.7.1853;
6. Jan, geboren Steenwijkerwold 29.10.1855;

7. Catharina, geboren Steenwijkerwold 7.5.1858.
- Dit gezin vertrekt naar Hoogeveen omstreeks 1860.
Uit het tweede huwelijk:
8. Roelofje, geboren Hoogeveen 13.9.1862. trouwt Hoogeveen 10.10.1900 Klaas Koes.

V b. *Albert Akse*, geboren Steenwijkerwold 2.2.1825, overleden Havelte 1.3.1888, trouwt Havelte 17.4.1852 Wichertje Warris. Uit dit huwelijk:
1. Jacobus, geboren Meppel 26.6.1852;
2. Wicher, geboren Meppel 21.8.1856, overleden Havelte 12.6.1859;
3. Wicher, rietdekker, geboren Havelte 2.8.1859, trouwt Havelte 29.3.1884 Geesje Broekman, dochter van Jan Broekman en Lammigje Jonker;
4. Koba, geboren Havelte 17.2.1863, overleden Havelte 26.11.1864.

V c. *Jan Akse*, vervener, landbouwer en koopman, geboren Steenwijkerwold 14.10.1833, trouwt Steenwijkerwold 7.5.1859 Grietje Schipper, dochter van Lourens Schipper en Marrigje Egberts Smit.
- Jan vertrekt met zijn gezin omstreeks 1880 naar Hoogeveen. Hij wordt dan handelaar in turfstrooisel.
Uit dit huwelijk:
1. Wicher, arbeider, geboren Steenwijkerwold 1.2.1860, trouwt Hoogeveen 8.12.1894 Margje Profijt;
2. Marrigje, geboren Steenwijkerwold 11.6.1861;
3. Lourens, geboren Steenwijkerwold 20.11.1863, overleden Steenwijkerwold 6.12.1865;
4. Wicher, geboren Steenwijkerwold 18.11.1865, overleden Steenwijkerwold 12.2.1866;
5. Vrouwkje, geboren Steenwijkerwold 3.3.1867;
6. Lourens, arbeider, geboren Steenwijkerwold 13.8.1869, trouwt Hoogeveen 9.5.1896 Roelofje van der Haar;
7. Roelof, geboren Steenwijkerwold 28.4.1871, trouwt Hillegonda Veldman;
8. Egbert, geboren Steenwijkerwold 28.11.1873, overleden Groningen 1962, trouwt (1) Hoogeveen 23.5.1900 Jantien Sterken, geboren Smilde 7.2.1869, overleden Groningen 18.10.1828, trouwt (2) Elena Kiers;
9. Hendrik, geboren Steenwijkerwold 25.12.1875, overleden Meppel 25.3.1959; trouwt Meppel 31.5.1901 Jantien Schokker, dr v. Evert Schokker en Grietje ter Heide;
10. Vrouwkje, geboren Steenwijkerwold 23.10.1877;
11. Jantje, geboren Hoogeveen 27.5.1883.

V d. *Roelof Akse*, schoenmaker en barbier, geboren Steenwijkerwold 19.10.1829, overleden Steenwijkerwold 9.1.1892, trouwt (1) Steenwijkerwold 9.5.1862 Jantje Hendriks de Boer uit Peperga, gemeente Weststellingwerf, dochter van Hendrik Wolters de Boer en Jantjen Wolters Bouma, trouwt (2) Steenwijkerwold 12.2.1876 Adriana Jansen, geboren Frederiksoord 19.1.1849, overleden Beverwijk 22.1.1922, dochter van Jan Jansen en Johanna Pieternella Fraterman.
Uit het eerste huwelijk:

1. Trijntje, geboren Steenwijkerwold 3.6.1863, trouwt Steenwijkerwold 1.11.1884 Hendrik Kolk;

2. Hendrik, geboren Steenwijkerwold 9.6.1866, overleden Steenwijkerwold 18.7.1867.

Uit het tweede huwelijk:

3. Hendrik, geboren Steenwijkerwold 5.1.1877;

4. Johanna Petronella, geboren Steenwijkerwold 13.3.1879, trouwt Steenwijk 22.4.1905 G. Wagter;

5. Hendrik, sigarenfabrikant, geboren Steenwijkerwold 7.2.1881, overleden Apeldoorn 16.5.1957, trouwt Steenwijk 29.11.1902 Hendrikje Heinhuis, geboren Steenwijk 25.5.1881, overleden Apeldoorn 28.5.1955, dochter van Willem Heinhuis en Johanna Beute;

6. Jan, geboren Steenwijkerwold 6.9.1884, overleden Beverwijk 20.4.1942, trouwt Hendrika Kluft, geboren Beverwijk 19.5.1884, overleden Beverwijk 9.1.1942;

7. Wiebe, geboren Steenwijkerwold 20.12.1887, overleden Beverwijk 23.11.1953, trouwt Uitgeest 20.5.1914 Trijntje Muijs, geboren Uitgeest 18.4.1888, overleden Beverwijk 6.2.1972, dochter van Maarten Muijs en Antje Mooy.

V e. *Wijbe Akse*, schoenmaker en winkelier, geboren Steenwijkerwold 6.3.1831, overleden Leeuwarden 18.6.1881, trouwt Steenwijk 21.5.1866 Wijtske van der Hoek uit Leeuwarden, dienstbode, dochter van Jacob Foekes van der Hoek en Janke Fokkes Jansma. Uit dit huwelijk:

1. Janna Jacoba, geboren Steenwijk 4.9.1875, overleden na 1943;

2. Trijntje, geboren Steenwijk 6.1.1868, overleden Hengelo 9.11.1943.

V f. *Jan Akse*, vervener en schoenmaker, geboren Steenwijkerwold 26.2.1836, trouwt Steenwijkerwold 7.5.1864 Anna Margarita Wildeboer, dochter van Reinder Wildeboer en Hendrikje Mol.

- Dit gezin vertrekt vóór 1870 naar Haskerdijken (Fr).

Uit dit huwelijk:

1. Hendrik, geboren Steenwijkerwold 23.9.1864, overleden Heereveen 30.9.1918, trouwt Haskerdijken 22.5.1890 Trijntje Aukes van der Ploeg, geboren Akkrum 12.12.1862, overleden Heereveen 14.10.1921, dochter van Auke Ages van der Ploeg en Wilhelmina Bouwes Snip;

2. Reinder, geboren Steenwijk 25.11.1866, overleden Leeuwarden 28.5.1941, trouwt (1) Lutske de Vries, trouwt (2) Jitske Kalverboer, geboren St. Annaparochie 29.4.1862, overleden Leeuwarden 5.8.1937, dochter van Wouter Kalverboer en Sjoerdje van der Weide;

3. Hendrikje, geboren Haskerdijken 19.1.1870, trouwt Haskerland 21.2.1890 Gerrit Yke Smit;

4. Trijntje, geboren Haskerdijken 13.12.1872, trouwt Hoogeveen 5.5.1900 Jan Mulder uit Wanneperveen;

5. Frederik, schoenmaker, geboren Haskerdijken 25.5.1875, overleden Haskerland 17.12.1898;

6. Roelof, geboren Haskerdijken 29.7.1878.

V g. *Wicher Akse*, vloermatmatter, geboren Steenwijkerwold 7.10.1849, trouwt (1) Steenwijkerwold 8.1.1876 Zwaantje Westerbeek, overleden Steenwijkerwold 20.3.1885, dochter van Pieter Westerbeek en Luitje Arpas Dekker; trouwt (2) Weststellingwerf 11.12.1886 Trijntje van Veen, dochter van Tjibbe Jans van Veen en Jantje Lubberts Blok.

Uit het eerste huwelijk:

1. Hendrik, geboren Steenwijkerwold 30.11.1876, overleden Blesdijke 16.1.1888;

2. Pieter, geboren Steenwijkerwold 9.7.1878, overleden Eindhoven 27.4.1930, trouwt Noordwolde 19.5.1900 Aaltje Ekkelboom, geboren Noordwolde 27.11.1881, overleden Eindhoven 1.5.1962, dochter van Jacobus Ekkelboom en Albertje van den Berg;

3. Luitje, geboren Steenwijkerwold 16.9.1880, overleden Steenwijkerwold 13.4.1881;

4. Roelof, geboren Steenwijkerwold 18.2.1882, overleden Steenwijkerwold 12.4.1886;

5. Luitje, geboren Steenwijkerwold 28.7.1884, overleden Steenwijkerwold 3.10.1884.

Uit het tweede huwelijk:

6. Trijntje, geboren Blesdijke 10.8.1887, trouwt Egbert de Vries;

7. Hendrikje, geboren Blesdijke 23.6.1889, trouwt Jan Klaver;

8. Lubbert, geboren Vledder 19.7.1893, overleden Almelo 14.9.1954, trouwt Hendrika Hermina de Vries, geboren Steenwijkerwold 4.3.1896.

V h. *Wessel Akse*, geboren Steenwijkerwold 2.6.1852, trouwt Steenwijkerwold 29.4.1876 Aafje Tip, geboren Steenwijkerwold 4.6.1850, dochter van Harm Tip en Grietje van Veen.

- Dit gezin is in Steenwijkerwold blijven wonen en bestond uit aktieve medewerkers van het eerste uur van de Vrije Zendingsgemeente in Onnaveld en Zuidveen.

Uit dit huwelijk:

1. Harm, geboren Steenwijkerwold 14.3.1877, overleden Steenwijkerwold 15.7.1945, trouwt Geesje Bruinenberg, geboren 2.9.1881, overleden 21.4.1917, dochter van Marinus Bruinenberg en Aaltje Mast;

2. Hendrik, geboren Steenwijkerwold 30.9.1879, overleden Steenwijkerwold 21.1.1949, ongehuwd;

3. Roelof, geboren Steenwijkerwold 30.9.1879, tweeling met bovengenoemde, overleden Steenwijkerwold 29.11.1956, trouwt Geertje Huisman, geboren Steenwijkerwold 5.12.1880, overleden Steenwijk 9.4.1969;

4. Wiebe, geboren Steenwijkerwold 16.6.1882, overleden Steenwijk 16.2.1955, trouwt G. Nieuwenhuis;

5. Geert, geboren Steenwijkerwold 4.8.1885, overleden Steenwijkerwold 6.8.1885;

6. Grietje, geboren Steenwijkerwold 4.8.1885, tweeling met bovengenoemde;

7. Trijntje, geboren Steenwijkerwold 20.7.1889, overleden Meppel 27.11.1975, trouwt Hendrik Voerman;

8. Jan, geboren Steenwijkerwold 24.6.1894.

V i. *Hendrik Akse*, landbouwer en veehouder, geboren Steenwijkerwold 7.12.1831, overleden Nijeveen 19.8.1901, trouwt Steenwijk 15.5.1858 Hendrikje Nijenhuis, geboren Steenwijk 23.4.1830, overleden 24.8.1889, dochter van Lieffert Nijenhuis en Aaltien Heinhuis.

Uit dit huwelijk:

1. Arend, geboren Steenwijk 10.9.1859, trouwt Dwingelo 8.5.1891 Annigje Wanningen;
2. Lieffert, geboren Steenwijk 24.6.1862, overleden Dwingelo 11.4.1882;
3. Lukas, geboren Steenwijk 18.1.1865, overleden Steenwijk 27.3.1865;
4. Lukas, geboren Steenwijk 24.4.1866, overleden Dwingelo 16.6.1881;
5. Roelof, geboren Eesveen, 8.2.1869, overleden Stggerda 27.7.1869;
6. Roelof, geboren Steggerda 23.8.1871, trouwt Dwingelo 26.4.1895 Hendrika Ter Bork, dochter van Geert Ten Bork en Aaltje Mulder;
7. Aaltje, geboren Steggerda 7.1.1875, overleden Havelte 29.11.1956, trouwt Albert Muggen.

V j. *Roelof Akse*, landbouwer en tolgaarder, geboren Steenwijkerwold 8.3.1834, overleden Steenwijkerwold 29.4.1909, trouwt Steenwijkerwold 10.10.1863 Vrouwkje Brommer, dienstbode, geboren Steenwijkerwold 23.6.1838, overleden Steenwijkerwold 23.3.1914, dochter van Albert Berends Brommer en Roelofje Jans Bos.
- Dit gezin is in Steenwijkerwold blijven wonen evenals veel van hun nakomelingen.
Uit dit huwelijk:
1. Lammigje, geboren Steenwijkerwold 30.10.1863, overleden Steenwijkerwold 27.2.1886, trouwt Steenwijkerwold 6.9.1884 Jan van Dijk;
2. Albert, geboren Steenwijkerwold 14.7.1865, overleden Groningen (ziekenhuis), trouwt (1) Steenwijkerwold 3.8.1889 Wijbigjen Vink, dochter van Berend Vink en Eisjen Jacobs Bijl, trouwt (2) Steenwijkerwold 15.2.1895 Berendje Bakker, geboren Steenwijk 12.11.1864, overleden Steenwijkerwold 28.7.1943, dochter van Machiel Bakker en Margien Plak;
3. Margje, geboren Steenwijkerwold 4.8.1867, overleden Steenwijkerwold 10.8.1868;
4. Arend, geboren Steenwijkerwold 6.6.1869, overleden Meppel 30.5.1939, trouwt Steenwijkerwold 13.3.1897 Rensje Spin, geboren Steenwijkerwold 3.1.1873, overleden Steenwijkerwold 26.1.1954, dochter van Jan Spin en Peterdina Wolgast;
5. Roelof, geboren Steenwijkerwold 8.7.1871, overleden Steenwijkerwold 4.4.1891;
6. Hendrik, textielarbeider, geboren Steenwijkerwold 5.8.1873, overleden Enschede 29.3.1956, trouwt Havelte 18.2.1896 Anna Boonstra;
7. Roelofje, geboren Steenwijkerwold 24.6.1876, trouwt Steenwijkerwold 11.9.1897 Jacobus Orsel;
8. Berend, groenteventer, geboren Steenwijkerwold 11.7.1878, overleden Amsterdam (ziekenhuis) 26.4.1931, trouwt (1) Aafje de Vries, geboren Steenwijk 8.10.1878, overleden Steenwijkerwold 13.6.1924, dochter van Jan de Vries, en Femmigje Noordman; trouwt (2) Steenwijk 28.3.1925 Aaltje Gaal, geboren Steenwijkerwold 23.8.1890, overleden Steenwijk 21.8.1967, dochter van Leendert Gaal en Grietje Steffens;
9. Marrigje, geboren Steenwijkerwold 4.1.1881, overleden Steenwijkerwold 26.3.1891.

V k. *Jan Akse*, winkelier, geboren Steenwijkerwold 30.6.1837, overleden Steenwijk 9.1.1890, trouwt Oldemarkt 24.4.1868 Trijntje Rengenoldus, geboren Oldemarkt 3.8.1845, overleden Steenwijk 29.11.1914, dochter van Meindert Rengenoldus en Sietske Titema.
Uit dit huwelijk:

1. Arnold, geboren Steenwijkerwold 4.6.1872, overleden Steenwijkerwold 21.7.1874;
2. Meinard, schilder, geboren Steenwijkerwold 8.6.1876, overleden Steenwijk 18.4.1909, trouwt Steenwijk 17.5.1902 Jurrietje van Wijngaarden, geboren Steenwijk 8.9.1879, overleden Steenwijk 28.7.1973, dochter van Dirk van Wijngaarden (omroeper) en Aukje Vreeling;
3. Arnold, sigarenfabrikant, geboren Steenwijkerwold 27.4.1880, overleden Steenwijk 7.12.1938, trouwt Steenwijk Geesje Vrind, geboren Oldeholtpade 9.1.1884, overleden Steenwijk 23.3.1975, dochter van Johannes Vrind en Jette Nijholt;
4. Sietske, geboren Blesdijke 26.5.1884, overleden Assen 9.7.1967, trouwt G. Mulder.

V l. *Meilof Akse*, landbouwer, geboren Steenwijkerwold 17.5.1843, overleden Steenwijkerwold 21.8.1890, trouwt Steenwijkerwold 26.11.1876 Gesina Punt, geboren Dwingelo 18.7.1843, overleden 's-Gravenhage 23.6.1919, dochter van Hendrik Huberts Punt en Hillechien Arends Oosterwijk.
- Meilof wordt door de militieraad uit hoofde van te klein zijn van de dienst vrijgesteld.
- Weduwe Gesina vertrekt op 26.4.1900 naar 's-Gravenhage met haar gezin. Enkele kinderen woonden daar al. Veel nakomelingen wonen nu nog in 's-Gravenhage en omgeving.
Uit dit huwelijk:
1. Lammigje, geboren Steenwijkerwold 10.12.1871, overleden Steenwijkerwold 20.4.1874;
2. Hilligje, geboren Steenwijkerwold 4.4.1873, overleden 6.5.1957, trouwt M.J. Scheijbeler;
3. Arend, politie-ambtenaar, geboren Steenwijkerwold 9.5.1875, overleden 's-Gravenhage 20.3.1924, trouwt Het Bildt (Fr) 12.9.1901 Trijntje Vrij, geboren St. Annaparochie 29.9.1877, overleden 's-Gravenhage 10.9.1957, dochter van Bartholomeus Vrij en Jeltje Wagenaar;
4. Lambertus, gemeente-ambtenaar, geboren Steenwijkerwold 16.5.1877, overleden 's-Gravenhage 28.12.1942, trouwt 's-Gravenhage 16.8.1905 Janna Hovinga, geboren Dokkum 13.9.1876, overleden 's-Gravenhage 2.3.1949, dochter van Jan Hovinga en Sieuke Feenstra;
5. Hendrik, gemeente-ambtenaar, geboren Steenwijkerwold 2.1.1879, overleden 's-Gravenhage 5.11.1952, trouwt 17.8.1904 Trijntje Post, overleden 's-Gravenhage 26.6.1959;
6. Lammigje, geboren Steenwijkerwold 2.1.1879, tweeling met bovengenoemde, overleden Steenwijkerwold 12.5.1880;
7. Lammigje, geboren Steenwijkerwold 2.5.1881, overleden 's-Gravenhage 21.1.1966, trouwt J.H. Beeuwkes.

V m. *Hendrik Akse*, landbouwer en veehouder, geboren Steenwijkerwold 27.3.1835, overleden Steenwijkerwold 30.4.1892, trouwt 30.4.1864 Jantje Boverhof, geboren Steenwijkerwold 27.8.1837, overleden vóór 1892, dochter van Grietje Boverhof, ongehuwd.
- Volgens het register der huwelijksakten van de gemeente Steenwijkerwold 1864 is Hendrik de meerderjarige natuurlijke niet erkende zoon van Vrouwkje Hendriks Akse en is Jantje de meerderjarige natuurlijke erkende dochter van Grietje Boverhof.

Uit dit huwelijk:

1. een levenloos meisje, geboren Steenwijkerwold 27.1.1865;
2. Fokke, geboren Steenwijkerwold 20.12.1865;
3. Grietje, geboren Steenwijkerwold 30.11.1867, trouwt Steenwijkerwold 2.5.1896 Lourens Schipper;
4. Vrouwgje, geboren Nijeveen 12.11.1872, overleden Nijeveen 22.4.1875;
5. Margje, geboren Nijeveen 16.4.1874, overleden Steenwijkerwold 17.1.1895;
6. Wiecher, geboren Nijeveen 4.7.1876;
7. Pieter, geboren Nijeveen 23.11.1879, overleden Nijeveen 25.11.1879.

Naschrift: Helaas kan ik geen aanspraak maken op volledigheid. Daarom hoop ik dat eenieder die mij aanvullingen en/of correcties kan verstrekken dit mij zal laten weten.

Z. JANSSENS-AKSE

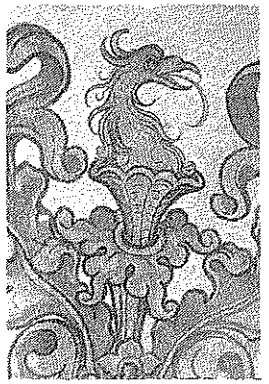

KLOEG

Bergheim, een stadje aan de rivier de Erft tussen Aken en Keulen, behoorde in de 18e eeuw tot het hertogdom Jülich. Van 1742 tot 1799 regeerde er Carl Theodor van Palts-Sulzbach, hertog van Kleef, van Berg en van Jülich, vorst van Mörs, markies van Bergen op Zoom en heer van Ravenstein.

Jacobus Klug (ook wel geschreven Klugh) was een van de soldaten die rond 1754 in of nabij Bergheim gelegerd waren. Hij was niet uit Bergheim of uit de omgeving afkomstig en trouwde er op Paaszaterdag 1756 met Maria Gertruda Puff(s).

In het archief van het aartsbisdom Keulen bevindt zich een afschrift van een op 14 april 1756 verleende dispensatie. Hier volgt de vertaling van de latijnse tekst.

Na voorafgaande kosteloze dispensatie in afkondigingen en besloten tijd staan wij toe aan de zeereerwaarde heer pastoor te Bergheimerdorf het huwelijk te sluiten tussen Johannes Jacobus Klug, soldaat uit het leger van de Edelachtbare Heer, tot op heden niet katholiek en zijn parochiaan Maria Gertrudis Puffs, bij wie genoemde Johannes onlangs het tweede kind heeft verwekt. Tevoren moet de bruidegom onder ede verklaren dat hij vrij en vrijwillig het huwelijk aangaat en de belijdenis van zijn geloof aflegge, want de toestemming tot de huwelijkssluiting wordt onder geen andere voorwaarde gegeven.

Er is dus niet alleen dispensatie verleend voor het nalaten van de gebruikelijke afkondigingen, maar ook om in de besloten tijd te trouwen; Paaszaterdag behoorde nog tot de vastentijd. Hier en in de doopinschrijvingen van zijn zes kinderen - allemaal jongens - wordt uitdrukkelijk het dienstverband met de hertog vermeld.

De trouwakte in vertaling is als volgt.

Nadat op 17 april 1756 van Zijne Excellentie de Bisschop dispensatie verkregen was over de drievoudige huwelijksafkondiging en over de besloten tijd en nadat van tevoren, in het bijzijn van mij, de pastoor, de geloofsbelijdenis was uitgesproken en door de bruidegom een eed was afgelegd over het niet aanwezig zijn van huwelijksbeletselen, heb ik op Paaszaterdag in de echt verbonden Joannes Jacobus Klug en Maria Gertrudis Puff, bruidegom en bruid, in het bijzijn van de getuigen Petro Puff, Godefrido Puff, Antonio Arnolds en Casparo Esser.

Jacobus Klug is op 2 februari 1770 overleden. Waarschijnlijk is zijn weduwe met de kinderen naar elders vertrokken. Ze worden in Bergheim niet meer vermeld.

Antonius, de oudste zoon van het echtpaar Klug-Puff, vinden we in 1789 in Delfshaven. Een der andere zoons is in 1762 jong gestorven en van de overige vier is niets bekend.

Delfshaven behoorde tot 1811, met een korte onderbreking, tot de stad Delft. Al in de 14e eeuw liet Delft een kanaal van de Schie naar de Maas graven om een directe vaarverbinding met de Maas te hebben. Aan het einde van dat kanaal bouwde men een haven met een sluis en zo ontstond Delfshaven. Sinds 1886 is het een wijk van Rotterdam.

De haringvangst die in de middeleeuwen een belangrijke bron van inkomsten was geweest, liep tegen het einde van de 18e eeuw sterk terug. Bierbrouwerijen en jeneverstokerijen brachten nieuwe bedrijvigheid en ook Antonius Klug was in die branche werkzaam. Als beroep wordt opgegeven brandersknecht. Zijn naam wordt later als Kloeg geschreven.

Het is waarschijnlijk, doch niet helemaal zeker, dat hij in die tijd van huurlegers en troepenverplaatsingen als soldaat naar Holland gekomen is. Zijn naam komt voor op een rangeerlijst uit 1781 als soldaat in de compagnie van kolonel Van Muntz van het regiment van de prins van Holstein-Gottorp. Deze compagnie was gelegerd in 's-Hertogenbosch, later

in Sluis, Gorkum, Schoonhoven en Bergen op Zoom.

In het hervormd trouwboek van Delfshaven staat:

1789	*Antoon Klug, j.m. geboren te Berheim in*
11 januari	*het Guliksche en woonende alhier; van de*
I voorstel	*Roomsche Religie,*
-	*met*
22 februari	*Adriana van der Sloot, j.d. gebooren te*
II voorstel	*Delft en woonende alhier; van de Gerefor-*
-	*meerde Religie.*
5 april	
III voorstel	*N.B. Deze moeten van zes tot zes weeken*
-	*geproclameert worden volgens placaat van*
attestatie gegeven	*24 januari 1755.*
naar Delft	
den 17en Mey	

Deze inschrijving is als een ondertrouw-akte te beschouwen. Het plakkaat waarnaar verwezen wordt is te vinden in het Groot-Placaatboek. Van de vele artikelen wordt hier het zesde vermeld.

Van de Huwelijks-Zaaken.
Placaat van de Staaten van Holland, raakende de Huwelijken tusschen de Gereformeerden en Roomschgezinden.

. . . .

Ten zesden.
dat de Huwelijks-Proclamatiën van de voorgeschreeve Persoonen boven de vijf en twintig jaaren oud zijnde, in plaats van te gaan van week tot week, zullen moeten gaan van zes weeken tot zes weeken, zoodanig dat de voltrekking van het Huwelijk zelve eerst zes weeken na de derde Proclamatie zal mogen geschieden, op gelijke poene, zoo ten aanzien der voorgeschreeve Proclamatiën, als van een daarop gevolgt Huwelijk, als hier voor in het Tweede articul is gestatueert, en dat bij het afleesen der Geboden zal moeten worden gedenunciert, dat dezelve van zes weeken tot zes weeken geschieden uit kragte van dit ons Placaat.

. . . .

Gedaan in den Haage onder het klein Zeegel van den Lande
den 24 January 1755.
Ter ordonnantie van de Staaten. C. Boey.

In 1796 werd de opheffing van de plakkaten aangekondigd en bekrachtigd door de grondwet van 1798. Adriana was juist vóór ze ging aantekenen 25 jaar geworden. Anton was 34. Ze trouwden op 17 mei 1789 in de Gasthuiskerk in Delft.

Op 14 september 1800 stierf in Delfshaven Adriana Kloeg-van der Sloot. Een maand later, op 17 oktober, stierf Antonius Kloeg in het Gasthuis in Rotterdam, waarin hij twee dagen eerder was opgenomen.
Er bleven vijf kinderen tussen 1 en 11 jaar oud achter; het dochtertje *Anna Barbara*, bijna 8 jaar oud, overleed in 1801 in Delfshaven.

In diezelfde tijd woonde in Delfshaven het gezin Westhuis (Westhuys, Westhuyzen). De vader Gerardus stierf op 7 augustus 1800; de moeder Maria Westhuis-Meeuwis was op 3 juli, ook in 1800, overleden.

Op 9 juli 1804 kwamen vier meisjes Westhuis, twee meisjes Kloeg en twee jongens

Kloeg (met de trekschuit ?) naar Delft en werden daar in het R.K.Weeshuis opgenomen. In 1809 is de oudste jongen, *Petrus Kloeg, "onder kerkdienst weggelopen"* zoals is aangetekend; van hem is verder niets bekend.

De tweede jongen, *jacobus Kloeg*, geboren 5 september 1791, trouwde op 25 november 1812 met Catharina Wilhelmina Westhuis, die op 16 maart 1789 geboren was. Ze kenden elkaar uit het weeshuis en waarschijnlijk ook uit hun kinderjaren in Delfshaven.

Dit echtpaar kreeg negen kinderen waarvan er drie jong gestorven zijn. Van deze Jacobus en Catharina stammen alle in Delft wonende Kloegen af. Uit latere generaties zijn er personen verhuisd naar andere plaatsen, vooral naar Rotterdam. Van Jacobus heeft de familie een foto. Hij stierf op 1 november 1864. In de Delftsche Courant staat een advertentie waarin de tabakshandelaar A.A.Gussenhoven het overlijden bericht *"van zijn getrouwe bediende Jacobus Kloeg die bijna 50 jaren in zijn zaak met de meeste ijver werkzaam was"*. Catharina was op 18 januari 1854 overleden.

De levensloop van hun kinderen en die van hun verder nageslacht is tot halverwege deze eeuw min of meer geregistreerd. Hier beperken we ons tot enkele gegevens over steeds de oudste Kloeg van elke generatie.

De oudste zoon werd metselaar; hij was geboren 2 juni 1815 en trouwde op 25 mei 1842 met Elisabeth Molenaar die vier dagen jonger was dan haar man *Theodorus Kloeg*. Ze was geboren in Stad aan 't Haringvliet op het Zuidhollandse eiland Overflakkee als dochter van David Molenaar (Meulenaar) en Adriana Cornelia Bielo (Billo). Toen Elisabeth 13 jaar was stierf haar vader. De families Molenaar en Bielo zijn nog een generatie terug gevolgd; ze komen beide van het genoemde eiland. Adriana Bielo was eerst getrouwd geweest met Christiaan Kitema. Op haar 21e jaar was ze reeds weduwe en trouwde spoedig daarop met David Molenaar. Ze was nog geen 37 toen haar tweede man stierf en trouwde een jaar later met Reinier Rosbach. Ze is toch nog als weduwe gestorven, in Delft in de Kromstraatsteeg op 4 april 1868.

Van het echtpaar Theodorus en Elisabeth is een foto: hij zittend en zij als een klein vrouwtje er naast staande. Hij was een lange man, zij was de laatste jaren van haar leven vrijwel geheel blind. Ze hadden drie zonen en twee dochters.

Hun oudste zoon, *Jacobus Adrianus Kloeg*, was geboren in de Halsteeg in Delft op 29 maart 1844. Hij trouwde op 18 augustus 1869 met Johanna Catharina Maria Peterse, die op 30 juli 1843 geboren was. Hij was al jong bediende in een kledingzaak op de Markt op de hoek van de Bonte Ossteeg. Toen hij 25 jaar was opende hij zelf een winkel in hoeden, petten en andere herenmode-artikelen; de zaak werd - blijkens advertenties - op 21 augustus 1869 geopend. Hij wordt nu gedreven door *Reinier Kloeg*, een achterkleinzoon van de oprichter.

De familie Peterse had een koek- en banketbakkerij in de Jacob Gerritsstraat op de hoek van de Kromstraatsteeg. In dezelfde straat, er schuin tegenover, begon het echtpaar Kloeg-Peterse zijn zaak. De huur was zes gulden per week. De winkelruimte was maar klein, het gezin huisde erachter en het bovenhuis werd aan officieren verhuurd. In 1880 werd het pand van de toenmalige eigenaar gekocht voor f. 8.500,--.

De familie Peterse was en is in Delft zeer uitgebreid. Er kwamen veel banketbakkers in voor. Veel Delftse families zijn ermee verwant. De eerste Peterse vinden we in het Limburgse Maasbree waar Johannes in 1747 geboren is. Hij was hoefsmid en woonde eerst op de Molslaan, later in de Molenstraat in Delft. Zijn vrouw Henrica Smits was geboren in Oyen op 14 maart 1748. Daar trouwden ze op 29 mei 1777. In het trouwboek van de St. Servatiusparochie staat aangetekend dat pastoor Thielens van de tegenwoordige woonplaats van de bruid toestemming geeft voor de huwelijkssluiting in Oyen. Die pastoor blijkt - volgens het boek van Schutjes uit 1873 - in Zaltbommel geweest te zijn vanaf 1722; hij was er sinds 1741 deken en stierf in 1779.

Het vinden van de geboorteplaats van Henrica was moeilijker dat het achteraf lijkt. In de *"Notulen van de Commissarissen van Gods Huyse"* worden vermeld: *"Johannes Peterse, gebooren van Bree in den Lande van Kessel en Henrica Smits, gebooren in Ooyen in Gelderland"*. Raadpleging van het archief in Arnhem leverde niets op, tot iemand opmerkte dat Oyen bij Lith tot 1798 bij Gelre hoorde. De ouders van Henrica waren Elizeus Smits en Barbara Petri van der Laeck; ze waren op 20 februari 1728 in Oyen getrouwd.

Christiaan Peterse was de zoon van Johannes en Henrica. Hij zette de smederij van zijn vader voort en trouwde met Johanna Geboers wier ouders uit 's-Hertogenbosch kwamen. Haar vader was daar geboren als zoon van Arnoldus Geboers en Johanna van Lierop. Een zoon van Christiaan Peterse (1782-1852) en Johanna Geboers (1786-1856) was Johannes Peterse die trouwde met Maria Wilhelmina van de Boogerd, die ook uit een familie van brood- en koekbakkers kwam. Deze Johannes (1811-1860) en Maria (1812-1867) kregen elf kinderen, waarvan er enigen het vak van de familie voortzetten. Een van de meisjes, Johanna Catharina Maria Peterse, trouwde met Jacobus Adrianus Kloeg.

Van hun negen kinderen zijn er vijf jong gestorven. Twee dochters, *Bets* en *Marie*, zijn ongehuwd overleden. *Cato* trouwde met Jan Clavaux en woonde in de Vierambachtsstraat in Rotterdam. Jan was orgelbouwer.

De zoon *Johannes Franciscus*, geboren 15 februari 1876, kwam al vroeg in de zaak van zijn vader, in zijn geboortehuis in de Jacob Gerritsstraat. Hij trouwde op 21 augustus 1900 met Maria Clasina Romijn, geboren 12 februari 1878 als oudste dochter van Herman Romijn en Johanna Maria van Blokland.

Herman Romijn was geboren op 12 augustus 1848 als zoon van de bouwman (boer of tuinder) Cornelis Romijn en van Maria Clasina de Kok. Al vroeg had Herman zijn ouders verloren en werd hij in het R.K.Weeshuis opgenomen. In 1868 vertrok hij daar om als zouaaf dienst te nemen in het pauselijk leger. Zijn militair zakboekje, op naam van Ermanno Romijn, in italiaanse tekst, is in het bezit van de familie. Hij werd boekhouder bij een handelaar in ijzerwaren, kachels en gereedschappen op het Oude Delft in Delft. In 1896 heeft hij diens zaak overgenomen en onder eigen naam voortgezet. Later is de zaak verplaatst naar de Boterbrug en wordt nu op de Papsouwselaan gedreven door zijn kleinzoon Jan en zijn kleindochter Mies. De familie Romijn vinden we nog enige generaties terug in de landelijke gebieden rondom Delft.

Johanna Maria van Blokland leefde van 7 maart 1852 tot 9 december 1943. Ze was geboren in Gouda en trouwde daar op 11 februari 1874 met Herman Romijn. De Bloklanden woonden toen al enige generaties lang in Gouda waar ze werkzaam waren in de aardewerk- en pijpenindustrie. Hun voorouders kwamen uit Montfoort, provincie Utrecht, en uit de daaraan grenzende buurtschap Blokland.

De moeder van Johanna Maria van Blokland was Petronella van den Berk die geboren was in Asten op 28 november 1823 en overleed in 1915 in Delft. Vroeg wees geworden werd ze door familie (?) in Gouda opgevoed. Een zuster van haar, Johanna, werd dienstbode bij de familie Raaymakers in Helmond; daar stierf ze op 97-jarige leeftijd, in 1922.

De ouders van deze zusters waren Jacobus van den Berk en Johanna van Horck. Hun huwelijk werd op 16 mei 1812 in Asten gesloten; ze kwamen uit families van wevers en spinners. Johanna was in 1784 in Maarheeze geboren als dochter van Antonie (of Johannes) van Horck en Catharina Broens die in Maarheeze trouwden op 4 augustus 1771.

In Vlissingen en omgeving wonen enige families met de naam Kloeg. Zij zijn overwegend Luthers en zijn afstammelingen van *Balzer* (Balthasar) *Klug* en zijn vrouw Eleonora Breitfelterin die in 1784 hun zoon *Friederich* lieten dopen in de Hervormde kerk in Venlo. Balzer Klug was militair in een Zwitsers regiment dat later op Walcheren lag. In het doopregister in Venlo is aangetekend dat de doop geschiedde *"in absensie van den swidserschen predikant"*. De Zeeuwse Kloegen vinden we vermeld in de doop- en belijdenisregisters van de Evangelisch-Luthersche gemeente. Er werkten nogal wat Kloegen op de scheepswerf en machinefabriek "De Schelde". Balzer Klug was geboren in de omgeving van Darmstadt, Eleonora in Namen.

Bijna alle thans in Nederland wonende Kloegen zijn nakomelingen van de echtparen Klug-Puff of Klug-Breitfelterin. In Duitsland komt de naam Klug veelvuldig voor, vooral in het Rheinland.

Speurende in de archieven komt men af en toe naamgenoten tegen die waarschijnlijk niet van bovengenoemden afstammen. Hier volgen enige gegevens over enkele onbekenden.

Johan Christoffel Kloeg van Wismar kwam op 22 mei 1770 bij notaris Van Looy in Rotterdam en vertelde daar dat hij in 1768 als matroos met het schip Zuid-Beveland van de Kamer Zeeland van de Oostindische Compagnie naar Oostindië was gevaren en een paar dagen geleden met het schip Vreeburg van de Kamer Delft was gerepatrieerd. Hij kwam bij de notaris om vast te leggen dat hij al zijn vorderingen op de Kamer Zeeland overdroeg aan Frans Tillenburg, marktschipper van Rotterdam op Middelburg. Het hele verhaal, geschreven in fraai handschrift, beslaat anderhalve bladzijde en is door twee getuigen ondertekend. De eerste indruk is dat het om een geweldige transactie ging, maar het betekent niets anders dan dat J.C.Kloeg geld leende van Tillenburg en daarbij zijn vordering op de Kamer aan hem overdroeg.

In het rijksarchief in 's-Gravenhage bevindt zich een enorme verzameling scheepsboeken, monsterrollen, gageboeken en correspondentie van de O.I.Compagnie. Uit dit alles kwam het kasboek van de Zuid-Beveland tevoorschijn, waarin een financieel overzicht van de vorderingen en schulden van J.C.Kloeg. De aantekeningen beslaan twee grote bladzijden, links debet en rechts credit. De gage was twaalf gulden per maand. Onze matroos is

bij Kaap de Goede Hoop op "De Snelheydt" overgegaan. In het kasboek lezen we dat op 28 mei 1770 de Compagnie aan J.C.Kloeg *"in handen van F.Tillenburg"* 170 gulden betaald heeft. Hoe men aan dat bedrag gekomen is is niet duidelijk. De boekhouding ziet er wel goed verzorgd uit maar er is moeilijk wijs te worden uit de opsomming van handgelden en de overdracht van de vorderingen bij het overstappen van het ene schip op het andere.

Wismar ligt tussen Lübeck en Rostock. Correspondentie om iets meer van onze matroos te weten te komen leverde niets op.

Dan kwamen we in Rotterdam nog een overlijdens-inschrijving tegen van *Johanna Kloeg*, oud 83 jaar, van beroep waschvrouw, geboren in het Munsterland, dochter van *Johannes Carrel Kloeg* en Cornelia Lups, weduwe van Carl Agthoven.

In het gemeentearchief van 's-Hertogenbosch bevinden zich de doop- en trouwboeken van de Evangelisch-Luthersche gemeente van die stad. Er komen veel namen voor van Duitse militairen die hun kinderen lieten dopen. Als zonen van *Arnoldus Klug* worden vermeld op 22 maart 1750 *Michael Klug* en op 15 november 1752 *Johann Melchior*. De vader was korporaal in het regiment van general-major Deuz. Dit gezin Klug zal zich wel niet blijvend in 's-Hertogenbosch gevestigd hebben, doch met het regiment verder getrokken zijn.

Kwartierstaat Hermanus Jacobus Kloeg

2. *Johannes Franciscus Kloeg*, geb. Delft 15.2.1876, overl. aldaar 21.4.1948, winkelier, tr. Delft 21.8.1900
3. *Maria Clasina Romijn*, geb. Delft 12.2.1878, overl. aldaar 22.12.1957.
4. *Jacobus Adrianus Kloeg*, geb. Delft 29.3.1844, overl. aldaar 4.6.1906, winkelier, tr. Delft 18.8.1869
5. *Johanna Catharina Maria Peterse*, geb. Delft 30.7.1943, overl. aldaar 14.1.1918
6. *Hermanus Romijn*, geb. Delft 12.8.1848, overl. aldaar 28.8.1931, handelaar in ijzerwaren, tr. Gouda 11.2.1874
7. *Johanna Maria van Blokland*, geb. Gouda 7.3.1852, overl. Hilversum 9.12.1943.
8. *Theodorus Gerardus Kloeg*, geb. Delft 2.6.1815, overl. aldaar 27.4.1891, metselaar, tr.Delft 25.5.1842
9. *Elisabeth Molenaar*, geb. Stad aan 't Haringvliet 6.6.1815, overl. Delft 17.1.1893.
10. *Johannes Peterse*, geb. Delft 21.1.1811, overl. aldaar 8.12.1860, banketbakker, tr. Delft 31.8. 1836
11. *Maria Wilhelmina van den Boogerd*, geb. Delft 17.11.1812, overl. aldaar 3.9.1867.
12. *Cornelis Romijn*, geb. Hof van Delft 1810, overl. Delft 14.7.1849, tr.
13. *Maria Clasina de Kok*, geb. Schiedam 6.12.1813, overl. Delft 2.11.1862.
14. *Johannes Franciscus van Blokland*, geb. Gouda 1.3.1823, overl. aldaar 28.5.1854, tr.
15. *Petronella van den Berk*, geb. Asten 28.11.1823, overl. Delft 25.3.1915.
16. *Jacobus Kloeg*, geb. Delfshaven 5.9.1791, overl. Delft 1.11.1864, tabaks-verkopersknecht, tr. Delft 25.11.1812
17. *Catharina Wilhelmina Westhuis*, ged. Delfshaven 16.3.1789, overl. Delft 28.1.1854.
18. *David Molenaar*, ged. Stad aan 't Haringvliet 8.11.1786, overl. aldaar 19.11.1828, dagloner, tr. Den Bommel 22.6.1814
19. *Adriana Cornelia Bielo*, ged. Oude Tonge 8.12.1791, overl. Delft 4.4.1868.
20. *Christiaan Peeterse*, ged. Delft 3.12.1782, overl. aldaar 4.9.1852, smid, tr. Delft 16.10.1803

21. *Johanna Geboers*, ged. Delft 2.1.1786, overl. Rotterdam 2.2.1856.
22. *Wilhelmus van den Boogerd*, ged. Delft 27.11.1757, overl. aldaar 17.4.1836, broodbakker, tr. Delft 3.8.1794
23. *Maria Ammerlaan*, geb. Vrijenban 1776, overl. Delft 3.12.1848.
24. *Leendert Simonsz Romijn*, ged. Kethel 7.5.1779, overl. Delft 10.5.1854, tr.
25. *Grietje Braak*, geb. Hof van Delft, dec. 1780, overl. Delft 14.7.1864.
26. *Herman Rudolph (de) Kok*, ged. Lengerik (Dld) 30.4.1775, overl. Schiedam 1.6.1806, bouwman, tr.
27. *Anthonia Dirksdr de Jong*, geb. Renoy, overl. Nieuwland (Schiedam), bouwvrouw.
28. *Lambertus Nicolaus van Blokland*, ged. Gouda 12.1.1803, overl. aldaar 7.3.1885, pijpmakersknecht, tr. Gouda 13.11.1822
29. *Joanna Huyvenaar*, ged. Schoonhoven 18.5.1800, overl. Gouda 9.8.1865, dienstbode.
30. *Jacobus van den Berk*, ged. Oirschot 3.11.1767, overl. Asten 21.5.1831, klompenmaker, tr. Asten 16.5.1812
31. *Johanna van Horck*, ged. Maarheeze 20.9.1784, overl. Asten 10.4.1834, spinster.
32. *Antonius Klug*, ged. Bergheim 20.8.1754, overl. Rotterdam 17.10.1800, brandersknecht, tr. Delft 17.5.1789
33. *Adriana van der Sloot*, ged. Delft 5.1.1764, overl. Delfshaven 14.9.1800.
34. *Gerardus Westhuis*, overl. Delfshaven 7.8.1800, brandersknecht, tr.
35. *Maria Meeuwis*, overl. Delfshaven 3.7.1800.
36. *Arent Meulenaar*, overl. Stad aan 't Haringvliet 17.2.1798, tr.
37. *Elisabeth Verschake*, overl. Stad aan 't Haringvliet 29.9.1804.
38. *Wilhelmus Billo*, overl. Nieuwe Tonge 16.5.1804, tr. Oude Tonge 16.11.1790
39. *Helena Koppers*, overl. Nieuwe Tonge 7.5.1804.
40. *Joannes Peeterse*, ged. Maasbree 16.1.1747, overl. Delft 7.5.1813, smid, tr. Oyen 29.5.1777
41. *Henrica Smits*, ged. Oyen 14.3.1748, overl. Delft 27.8.1821.
42. *Johannes Geboers*, ged. 's-Hertogenbosch mei 1749, overl. Delft 9.10.1834, metselaar, tr.
43. *Anna Catharina Weevers*, ged. Freeren nov. 1749, overl. Delft 15.2.1825, winkelierster.
44. *Johannes van den Bogaert*, overl. Delft, tr.
45. *Maria van den Berg*, overl. Delft 2.11.1793.
46. *Pieter Ammerlaan*, overl. Vrijenban, tr.
47. *Cornelia Romijn*, overl. Vrijenban.
48. *Simon Romijn*, geb. 1745, overl. Pijnacker 9.6.1814, bouwman, tr.
49. *Maria Ammerlaan*, geb. Akkersdijk.
50. *Jacobus Braak*, overl. Naaldwijk, bouwman.
52. *Johan Gerard (de) Kok*, tr.
53. *Eupheumia Maria Menken.*
54. *Dirk de Jong*
56. *Joannes van Blokland*, ged. Gouda 10.6.1783, overl. aldaar 24.4.1822, pijpmakersbaas, tr.
57. *Margarita de Jong*, ged. Gouda 5.7.1782.
58. *Johannes Franciscus Huyvenaar*, ged. Schoonhoven 1768/9?, overl. Gouda 24.2.1823, pijpmakersknecht, tr.
59. *Elisabeth Murk*, ged. Schoonhoven 1771/2?, overl. Gouda 29.4.1823.
60. *Adriaan van den Berk*, tr.
61. *Helena van Ham.*
62. *Antonie (Jean) van Horck*, tr. Maarheeze 4.8.1771
63. *Catharina Maria Broens.*
64. *Jacobus Klugh*, overl. Bergheim 2.2.1770, in dienst van de hertog, tr. Bergheim april 1756
65. *Gertrudis Puff(s)*, geb. Bergheimerdorf.

66. *Arie van der Sloot*, tr.
67. *Pieternella van Doorenen.*
80. *Christiaan Peterse*, tr.
81. *Maria Hermans.*
82. *Elizeus Smits*, overl. Oyen 18.6.1776, tr. Oyen 20.2.1728
83. *Barbara Petri van der Laeck*, overl. Oyen 1.5.1750.
84. *Arnoldus Geboers*, overl. 's-Hertogenbosch, tr.
85. *Johanna van Lierop*, overl. 's-Hertogenbosch.
86. *Bernardus Weevers*, overl. Freeren, tr.
87. *Elizabeth Aarts*, overl. Freeren.
96. *Leendert Romeyn*, overl. Oud Hoff van Delft, veenman, tr.
97. *Jaapje Groenewegen*, overl. Oud Hoff van Delft.
112. *Lambertus van Blokland*, ged. Montfoort 23.5.1756, overl. Gouda 21.9.1827, schoenmakersknecht, tr.
113. *Anna van den Berg*, ged. Gouda 22.6.1755.
114. *Nicolaus de Jongh*, ged. Gouda 30.4.1750, tr.
115. *Antonia de Roos*, ged. Gouda 8.5.1748.

Geslachtlijst Kloeg

I. *Jacobus Klugh*, overl. Bergheim 2.2.1770, tr. Bergheim april 1756 Gertrudis Puff(s), geb. Bergheimerdorf. Uit dit huwelijk:
1. Antonius, volgt II;
2. Petrus, ged. Bergheim 6.4.1756;
3. Godefridus, ged. Bergheim 1.5.1759;
4. Johannes, ged. Bergheim 20.6.1761, overl. aldaar 11.7.1762;
5. Gerhardus, ged. Bergheim 26.8.1764;
6. Wilhelmus Henricus, ged. Bergheim 4.1.1767.

II. *Antonius Klug*, ged. Bergheim 20.8.1754, overl. Rotterdam 17.10.1800, tr. Delft 17.5.1789 Adriana van der Sloot, ged. Delft 5.1.1764, overl. Delfshaven 14.9.1800. Uit dit huwelijk:
1. Petrus, ged. Delfshaven 28.3.1789;
2. Jacobus, volgt III;
3. Anna Barbara, ged. Delfshaven 17.11.1793, overl. aldaar 17.10.1801;
4. Christina, ged. Delfshaven 4.2.1796, overl. 's-Gravenhage 28.6.1827;
5. Adriana, ged. 1.5.1799.

III. *Jacobus Kloeg*, ged. Delfshaven 5.9.1791, overl. Delft 1.11.1864, tr. Delft 25.11.1812 Catharina Wilhelmina Westhuis, ged. Delfshaven 16.3.1789, overl. Delft 28.1.1854. Uit dit huwelijk:
1. Theodorus Gerardus, volgt IV a;
2. Adrianus Antonius, volgt IV b;
3. Maria Sophia, geb. Delft 7.5.1820, overl. Loosduinen 27.4.1844, tr. Bernardus Steyn;
4. Antonius, volgt IV c;
5. Jacoba Maria, geb. Delft 9.7.1824, overl. aldaar 2.3.1914, tr. Johannes Franciscus Dobben;
6. Gerardus Hendricus, volgt IV d;

en drie jong gestorven kinderen.

IV a. *Theodorus Gerardus Kloeg*, geb. Delft 2.6.1815, overl. aldaar 27.4.1891, tr. Delft 25.5.1842 Elisabeth Molenaar, geb. Stad aan 't Haringvliet 6.6.1815, overl. Delft 17.1.1893. Uit dit huwelijk:
1. Jacobus Adrianus, volgt V a;
2. Reinier David, volgt V b;
3. Catharina Jacoba, geb. Delft 8.11.1849, overl. aldaar 25.12.1927, tr. Johannes Weber;
4. Gerardus Adrianus Arnoldus, volgt V c;
5. Adriana Cornelia, geb. Delft 16.3.1857, overl. aldaar 18.3.1900, tr. Paulus Hendrikus Timmer

IV b. *Adrianus Antonius Kloeg*, geb. Delft 26.9.1817, overl. aldaar 4.7.1875, tr. Elisabeth van Beek. Uit dit huwelijk:
1. Elisabeth Jacoba Catharina, geb. Delft 6.8.1854, overl. aldaar 5.3.1895, tr. Jacob Mater.

IV c. *Antonius Kloeg*, geb. Delft 12.5.1822, overl. aldaar 6.3.1886, tr. Elisabeth van Haaren. Uit di huwelijk:
1. Maria Margaretha, geb. Delft 11.3.1852, tr. Hendrik Jutte;
2. Josina, geb. Delft 19.3.1855, overl.aldaar 18.5.1934, tr. Henricus Johannes Lammers;
3. Jacobus, volgt V d;
4. Catharina Maria, geb. Delft 10.8.1861, overl. aldaar 26.7.1896;
5. Elisabeth Hendrika, geb. Delft 3.7.1863, overl. aldaar 18.1.1950, tr. Cornelis van den Bosch;

en twee of drie jong gestorven kinderen.

IV d. *Gerardus Hendricus Kloeg*, geb. Delft 21.8.1830, overl. Rotterdam 14.2.1907, tr. Johanna Roc vers. Uit dit huwelijk:
1. Jacobus Antonius, volgt V e;
2. Elisabeth Theodora, geb. Rotterdam 8.7.1860, overl. aldaar 12.5.1923, tr. Bernardus Hubert Josephus de Goeij;
3. Maria Theodora Elisabeth, geb. Rotterdam 23.12.1864, overl. aldaar 2.3.1933, tr. Jozef Thor Maria van der Post.

V a. *Jacobus Adrianus Kloeg*, geb. Delft 29.3.1844, overl. aldaar 4.6.1906, tr. Delft 18.8.1869 Joha Catharina Maria Peterse, geb. Delft 30.7.1843, overl. aldaar 14.1.1918. Uit dit huwelijk:
1. Elisabeth Maria Jacoba, geb. Delft 25.7.1871, overl. Rotterdam 30.1.1922;
2. Maria Wilhelmina, geb. Delft 26.5.1873, overl. Rotterdam 10.2.1943;
3. Johannes Franciscus, geb. Delft 15.2.1876, overl. aldaar 21.4.1948, tr. Maria Clasina Romijn
4. Catharina Maria Theodora, geb. Delft 27.8.1880, overl. Eindhoven 26.10.1960, tr. Johannes Wilhelmus Clavaux;

en vijf jong gestorven kinderen.

V b. *Reinier David Kloeg*, geb. Delft 11.2.1847, overl. Rotterdam 5.7.1910, tr. Johanna Catharina Koppers. Uit dit huwelijk:
1. Elisabeth Maria Johanna Catharina, geb. Delft 5.8.1871, overl. Rotterdam 26.9.1955, tr. Antonius Marsman;
2. Maria Margaretha Elisabeth, geb. Delft 8.10.1872, overl. Bovenkarspel 12.7.1932, tr. Hendril Gerardus van Veldhoven;
3. Theodorus Gerardus Jacobus, geb. Delft 16.3.1874, overl. Rotterdam 19.9.1939, tr. Maria K
4. Godefridus Reinier, geb. Delft 15.12.1875, overl. Rotterdam 9.9.1951, tr. Petronella Corneli van der Sijde;
5. Paulus Hendrikus, geb. Delft 10.1.1883, overl. Rotterdam 5.5.1959, tr. Adriana Johanna Josephina Antonia Hijmans;
6. Gerardus Adrianus Arnoldus, geb. Rotterdam 15.10.1887, overl. aldaar 14.2.1940, tr. Adria Sophia Maria van der Plas.

V c. *Gerardus Adrianus Arnoldus Kloeg*, geb. Delft 24.4.1852, overl. aldaar 20.12.1928, tr. Wilhelm Maria Busman. Uit dit huwelijk:
1. Petrus Johannes Franciscus, geb. Delft 6.8.1877, overl. aldaar 3.5.1948, tr. Maria Christina Borsboom;
2. Digna, geb. Delft 1.4.1880, overl. Etten 17.5.1957;
3. Jacobus Adrianus, geb. Delft 8.11.1881, overl. Voorburg 25.4.1960, tr. Wilhelmina Maria va der Voort;

4. Jacoba Maria, geb. Delft 22.1.1884, overl. aldaar 13.10.1911;
5. Cornelia Adriana, geb. Delft 26.4.1886, overl. Hippolytushoef 22.8.1959, tr. Arnoldus Jacobus Hermanus van Wingerde;
6. Cornelis, geb. Delft 3.7.1889, overl. aldaar 3.12.1955, tr. M.W. Schaareman;
7. Petronella Maria, geb. Delft 2.4.1891;
8. Johannes Franciscus, geb. Delft 8.8.1892, tr. Johanna Maria Koeleman;
9. Cornelia Adriana, geb. Delft 26.9.1894;
10. Albertus Coenradus Cornelis Petrus, geb. Delft 29.6.1897, overl. aldaar april 1969; tr. M.Kattevilder;
en drie jong gestorven kinderen.

V d. *Jacobus Kloeg*, geb. Delft 22.3.1857, overl. aldaar 27.1.1931, tr. (1) Cornelia Janssen, tr. (2) Adriana Groenewegen. Uit deze huwelijken:
1. Antonius, geb. Delft 7.2.1884, overl. aldaar 11.6.1932, tr. (1) Adriana Geertruida Maria van der Meyden, tr. (2) Theodora van der Broek;
2. Cornelia Johanna, geb. Delft 6.7.1885, overl. Delft 8.10.1902;
3. Josina, geb. Delft 30.12.1886, overl. Herpen 2.2.1982, tr. Petrus van Atteveld;
4. Catharina Maria, geb. Delft 12.1.1888, overl. aldaar 30.1.1955, tr. George Zoethout;
5. Jacobus, geb. Delft 9.8.1890, overl. aldaar 5.1.1924;
6. Henricus Johannes, geb. Delft 21.8.1898, overl. aldaar 1.11.1960, tr. Johanna Maria Josepha Elisabeth Arnold;
en vijf jong gestorven kinderen.

V e. *Jacobus Antonius Kloeg*, geb. Rotterdam 12.5.1858, overl. aldaar 3.2.1934, tr. Antoinetta Maria Koppers. Uit dit huwelijk:
1. Johanna Gerarda, geb. Rotterdam 22.9.1884, overl. aldaar 30.11.1967, tr. Johann Friedrich Matthias Heuer;
2. Gerardus Hendrikus, geb. Rotterdam 3.11.1886, overl. aldaar 29.11.1916, tr. Gerarda Jacoba Johanna Fokke;
3. Godefridus Antonius Marie, geb. Rotterdam 8.8.1891, overl. aldaar maart 1975, tr. Hendrika Adriana Beek;
4. Elisabeth Bernarda Marie, geb. Rotterdam 8.12.1893;
5. Maria Jacoba, geb. Rotterdam 3.8.1897, overl. aldaar 15.12.1968;
en drie jong gestorven kinderen.

H.J. KLOEG

DE GRAVEN d'OULTREMONT, HEREN VAN DRUNEN

Wie zich in deze haastige tijden de moeite getroost om, rijdend op het korte traject van Nieuwkuijk naar Drunen, het landschap rechts van deze weg in zich op te nemen, wordt getroffen door een statige oprijlaan, aan beide zijden geflankeerd door een dubbele rij indrukwekkende beuken. Aan het eind van deze enkele honderden meters lange laan ligt, op de grens van geploegde akkers, maar nog net verscholen in de belommering van het bos, het kasteeltje van Drunen.

Sinds mensenheugenis wordt dit uit bouwkundig oogpunt nogal heterogeen geheel bewoond door de Heren van Drunen, vanaf 1707 tot op de dag van heden zijn dat de Graven uit het huis d'Oultremont.

Aan deze eeuwenlange, onafgebroken aanwezigheid van dit geslacht op Drunens of liever Nieuwkuijks grondgebied, het kasteel ligt nl. enkele tientallen meters over de gemeentegrens aan Nieuwkuikse zijde, dreigt binnen niet al te lange tijd een definitief einde te komen. Wat de 18e eeuwse coalitie-oorlogen, de Franse revolutie en de sociaal-revolutionaire woelingen van de 19e eeuw niet vermochten, gaat naar alle waarschijnlijkheid de Nederlandse belastingdruk wel gelukken, nl. de verkoop van alle bezittingen en het definitief vertrek uit deze heerlijkheid van de familie d'Oultremont.

De huidige Heer van Drunen, graaf Roland d'Oultremont als voorzitter van de familieraad, is al geruime tijd bezig de bezittingen van de familie af te stoten en momenteel zijn onderhandelingen gaande met kandidaatkopers van het kasteel.

Nog maar kort geleden heeft de gemeente Drunen het heerlijk visrecht van de graaf gekocht.

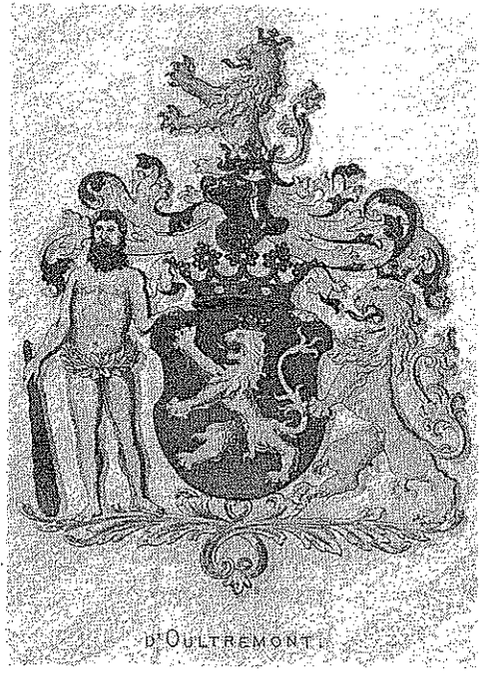

De oorsprong van het feodale geslacht d'Oultremont moet gezocht worden in Hesbaye in het Prinsbisdom Luik, waar rond 1255 enkele leden van de familie Warnant de naam d'Oultremont aannamen. Zij ontleenden deze naam aan hun strijdkreet "Ultramontanus", waarmee zij als ridders in de veldtochten van Frederik Barbarossa ca 1160 tegen de Noord-Italiaanse stadstaten opgetrokken waren.

In de Luikse twisten tussen de Awans en Waroux (14e eeuw, te vergelijken met de nederlandse Hoeksen/Kabeljauwen, van Hekerens/Bronkhorsten enz.) kwam er een definitieve splitsing in de familie Warnant, waarbij de d'Oultremont-tak de zijde van

de Awans en de Warnant-tak die der Waroux koos. De familietak Warnant en daaruit voortgekomen afsplitsingen, zoals de Fumal, de la Neuville, de Libois, zijn in de 17e en 18e eeuw uitgestorven.
Hetzelfde overkwam bijna de d'Oultremont-tak in de 17e eeuw.

De stamhouder *Emile d'Oultremont*, geboren 5.2.1568, was op 12.2.1594 met ene *Aldegonda de Brialmont* gehuwd. Uit dit huwelijk waren elf kinderen geboren, waarvan er slechts enkele in leven bleven, o.a. de zoons Emile en Jean-Baptiste, die echter beide voor een geestelijke loopbaan hadden gekozen. De laatste had de hogere wijding van subdiaken ontvangen en kreeg, teneinde een uitsterven van het geslacht te verhinderen, d.d. 2.7.1662 van paus Innocentius X bij bijzondere dispensatie toestemming in het huwelijk te treden.

Deze *Jean-Baptiste d'Oultremont*, Baron de Han-sur-Lesse, gedoopt 28.8.1606, huwde op de niet al te jeugdige leeftijd van 56 jaar met *Marie Henriette Jacqueline de Berlaymont de la Chapelle.* In de relatief korte tijd die hen nog beschoren was (zij stierven resp. in 1680 en 1681), slaagden zij er toch in een kroostrijk gezin van acht kinderen te stichten en daarmee het voortbestaan van het geslacht d'Oultremont veilig te stellen.

Een zoon uit dit huwelijk, Jean-François Paul Emile, graaf d'Oultremont de Warfusée (1679-1737) huwde in 1703 met *Maria Isabella van Beieren-Schagen*, enige dochter en erfgename van Floris Karel van Beieren-Schagen, graaf van Warfusée, baron van Schagen enz. en van Maria Jacoba van Wassenaar-Warmond, vrouwe van Drunen. Door dit huwelijk verkreeg het geslacht d'Oultremont grote bezittingen in de noordelijke Nederlanden, te weten o.a. in Drunen en in het west-friese Schagen en in de zuidelijke Nederlanden het graafschap Warfusée met titel en bijbehorend kasteel.

Bovendien verkreeg Jean-François Paul Emile d'Oultremont in 1731 van keizer Karel VI de titel van graaf van het Heilige Roomse Rijk. Vanaf dat moment ontwikkelde het geslacht d'Oultremont zich tot een echte noblesse d'épée en talrijk waren de functies die de leden van het geslacht vervulden in de legers van de verschillende Europese landen, waarbij men, naar de gewoonte van die tijden, niet schroomde, al naar gelang de te behalen voordelen, van vlag en leger te veranderen.

Zo begon *Florent Henri Emile* (1711-1762) , graaf d'Oultremont en Warfusée, heer van Drunen enz., zijn carrière in het Franse leger in het beroemde regiment Vieille Marine, terwijl zijn jongere broer *Jean François Georges* (1715-1782) tot 1748 in hetzelfde regiment diende en naar alle waarschijnlijkheid tijdens de Oostenrijkse Successie-oorlog 1740-1748 deel heeft genomen aan de operaties in de zuidelijke Nederlanden tegen de verbonden legers van de Republiek en Groot-Britannië om vervolgens in 1749 over te stappen als luitenant-kolonel naar het regiment Trips, Waalse dragonders in dienst van de Republiek, zijn voormalige tegenstander dus.

Door de aankoop van het landgoed Wegimont werd deze Jean François Georges de stichter van de tak d'Oultremont de Wegimont.

Ferdinand Louis François Michel d'Oultremont (1760-1799) volgde in de militaire voetsporen van zijn vader Jean François Georges en deed als kolonel in het Staatse leger, regiment Gardes-Dragons, mee aan de campagnes van 1793-1795 tegen de opdringende Franse

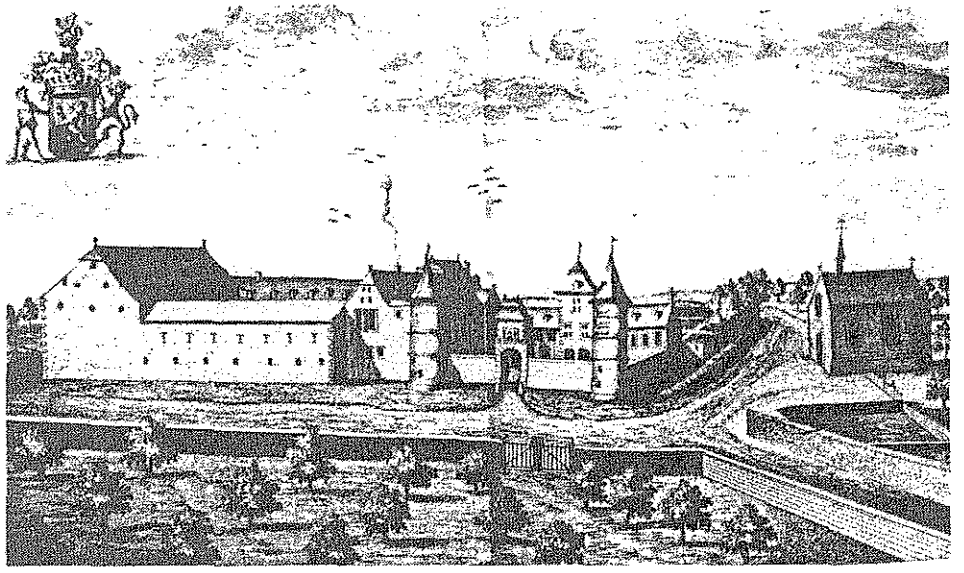

Château d'Oultremont (1740)

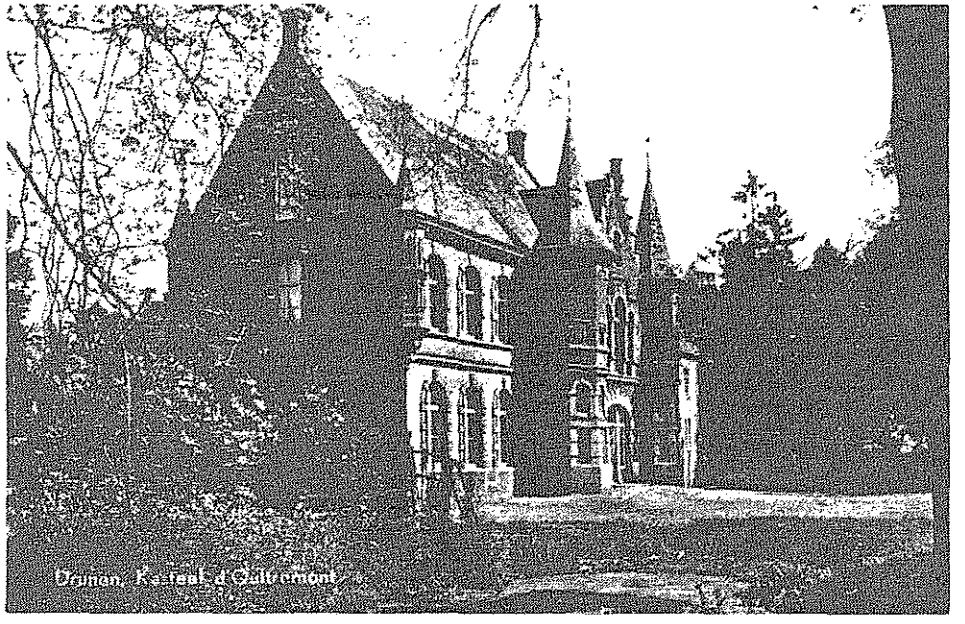

Drunen, Kasteel d'Oultremont

revolutionaire legers. In 1789 was hij in het huwelijk getreden met *Johanna Suzanna Hartsinck*, dochter van de Hollandse vice-admiraal Andries Hartsinck en Johanna Cornelia de Bas. Uit dit huwelijk werden vijf kinderen geboren, waarvan er één, *Henriette Adrienne Louise Flore d'Oultrement* (1792-1864), in de Nederlandse volksmond beter bekend als Jetje Dondermond, de Nederlandse staat op haar grondvesten heeft doen schudden.

Koning Willem I besloot bij de aanvang van zijn regering het Hof om het jaar afwisselend te Brussel en te 's-Gravenhage te vestigen. Om de indruk te vermijden eenzijdig op de Noord-Nederlandse adel te leunen bij het verstrekken van hoffuncties, nam de koning zich voor, ook Belgische adellijke families in de hofhouding op te nemen. Op grond van de verdiensten die Ferdinand-Louis François d'Oultremont de Nederlanden had bewezen en gezien de talrijke Nederlandse familiebetrekkingen van de d'Oultremonts, viel 's konings keuze op deze van oorsprong Luikse familie.
Henriette d'Oultremont werd op 25-jarige leeftijd als hofdame van koningin Wilhelmina aangesteld. Haar zuster *Pauline Marie Louise* werd dame du palais van de prinses van Oranje van 1816 tot 1830, terwijl de twee broers *Charles Ferdinand Joseph* en *Joseph Ferdinand Emile* tot respectievelijk kamerheer van Willem I en kamerheer van prins Frederik van Oranje Nassau werden benoemd, welke functie zij beide tot 1830 bekleed hebben. Na de dood van koningin Wilhelmina op 12.10.1837 besloot Willem I het gehele personeel van zijn overleden echtgenote, waaronder Henriette, in hofdienst te continuëren.

In de twee jaren die daarop volgden, ontstond een grote genegenheid tussen de ruim 60-jarige vorst-weduwnaar en de twintig jaar jongeren Henriette, hetgeen in 1839 resulteerde in een huwelijksaanzoek. De politieke verwikkelingen, hofintriges en perscampagnes die hierop volgden (waarop ik in dit artikel niet verder wil ingaan), zijn op sublieme wijze beschreven door L. Roppe, gouverneur van de Belgische provincie Limburg in zijn boek "Een omstreden huwelijk", een werk dat ik de geinteresseerde lezer kan aanbevelen.

De huwelijksplannen verwekten ook onder de Nederlandse bevolking grote beroering. Het overwegend calvinistische noorden kon zich op dat moment nog maar moeilijk schikken in de succesvolle Belgische afscheiding en uiteindelijk was Henriette èn katholiek èn Belgische van origine.

Na zijn aftreden in 1840 verlieten Willem en Henriette Nederland en werd enkele maanden later, op 16.2.1841, in de Pruisische hoofdstad in de "Eglise française de Berlin" hun huwelijk zowel protestant als katholiek ingezegend. Een lange duur was het huwelijk niet beschoren, want al op 12.12.1843 overleed Willem I te Berlijn.

Henriette, die na de dood van haar echtgenoot in Duitsland bleef wonen, waar zij enkele landgoederen bezat, overleed op 26.10.1864 op haar goed Ostrowine in Silezië. Haar lichaam werd op haar uitdrukkelijk verzoek overgebracht naar België, waar het werd bijgezet in de grafkelder van de familie d'Oultremont de Wegimont in het park van het kasteel van Wegimont.

De broers van Henriette, Charles Ferdinand Joseph en Joseph Ferdinand Emile hadden, zoals hiervoor vermeld, eveneens voor een carrière aan het Nederlandse hof gekozen. Joseph Ferdinand Emile, die in 1816 Heer van Drunen werd, was in 1797 tijdens de "emigration" te Kleef (Pruisen) geboren. In 1826 volgde zijn aanstelling tot kamerheer van koning Willem I. Het jaar daarvóór was hij te Brussel in het huwelijk getreden met een 17-jarige Engelse, Isabella Charlotte Bonham, in 1808 geboren te Great Baddon in Essex, dochter van een Engelse marine-officier, George Bonham, die in 1810 tijdens een vliegende storm in de Chinese zee met zijn schip, H.M.S. The True Briton, en bemanning spoorloos verdwenen was. Uit het huwelijk van Joseph en Isabella werden twee en twintig kinderen geboren, waarvan er veertien in leven bleven.

Joseph is, samen met zijn broer Charles, tot 1830 als kamerheer aan het Hof gebleven. Mogelijk heeft de Belgische afscheiding aan beider carrière een abrupt einde gemaakt. Toch werden de banden met het Hof niet definitief verbroken, omdat Henriette in haar functie als hofdame bleef gehandhaafd. Bovendien werden vanuit Drunen door Joseph Ferdinand Emile in de dertiger jaren, blijkens gegevens uit het heerlijkheidsarchief van Drunen, regelmatig bedragen overgemaakt naar het Hof te 's-Gravenhage, mogelijk Henriette's aandeel in de opbrengsten uit het Drunense goederenbezit.

De familie d'Oultremont richtte zich na de beëindiging van haar Nederlandse intermezzo, dus na 1830, weer volledig op België en alleen via Drunen bleef de familie nog een fragiele band met Nederland onderhouden.

Zo trad de oudste zoon van het echtpaar d'Oultremont-Bonham, *Ferdinand Guillaume* (1826-1852), in Belgische diplomatieke dienst en werd in 1846 door koning Leopold I als attaché aan de Belgische ambassade te Berlijn benoemd. Het was zijn tante Henriette d'Oultremont, gravin van Nassau, die hem aan het Pruisische hof introduceerde.

Tijdens een verblijf in Brussel ontmoette Ferdinand Guillaume de Spaanse Eugénie de Gusman Portocarrero enz., gravin de Montijo, die in gezelschap van haar berekenende moeder alle Europese hoofdsteden afreisde, op zoek naar een goede partij. Er ontstond een korte idylle tussen Ferdinand en Eugénie, maar toen bleek dat de Franse keizer Napoleon III niet ongevoelig was voor de charmes van de Spaanse gravin, waren de kansen voor de jonge Belgische diplomaat snel bekeken. Het moet teveel zijn geweest voor deze, naar het schijnt, overgevoelige natuur, want niet al te lange tijd na de breuk stierf hij op 20.5.1852, 26 jaar oud.

Zijn jongere broer *Charles-Jean* (John), graaf d'Oultremont, geboren in 1848, bekleedde de functie van hofmaarschalk aan het Belgische hof en stond op zeer vertrouwelijke voet met de Belgische koning Leopold II. Het was in zijn Brusselse woonhuis, het hôtel d'Oultremont in de rue Brederode, vlak bij het "palais du roi", dat Leopold II zijn geheime ontmoetingen had met de beroemde Afrika-vorser Stanley en waar zijn plannen met betrekking tot een onafhankelijke Kongo-staat concrete vormen aannamen.

Broer *Adrien Hyacinthe*, geboren in 1843 en gehuwd met Clotilde, baronesse van Woelmont, belastte zich met het beheer van de Drunense bezittingen. Als commissaris-generaal vertegenwoordigde hij België op de tentoonstellingen van Washington, Parijs en Brussel.

Via de zoons *Herman Marie Ghislain*, welke in 1942 zonder mannelijke erfgenamen stierf, en *Pierre Joseph Marie Ghislain*, die tot 1965 als Heer van Drunen optrad, kwam de titel terecht bij de huidige graaf *Roland Joseph Marie Ghislain Pierre d'Oultremont*, op

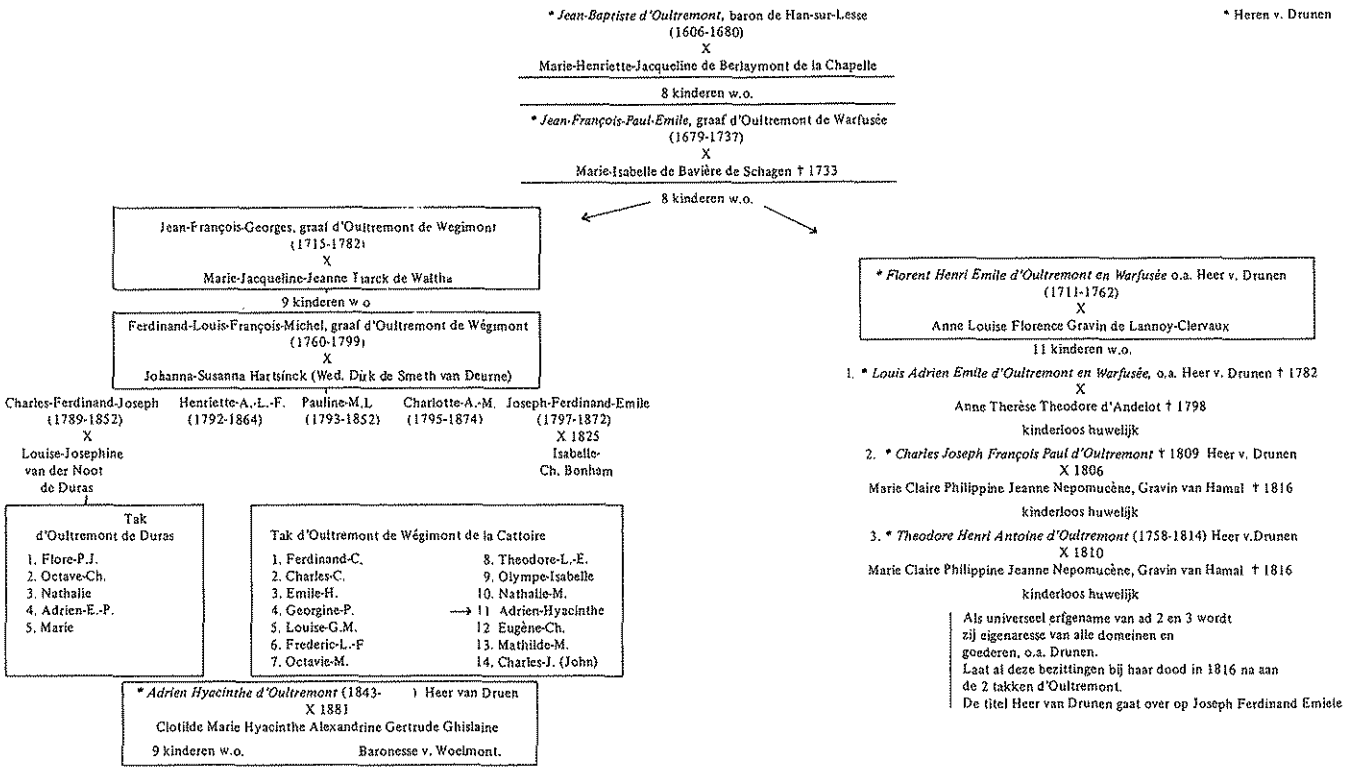

* *Herman-Marie-Ghislain d'Oultremont* (1882-1942) Heer v. Drunen tot 1942
* *Pierre-Joseph-Marie-Ghislain* (1883-1965) Heer v. Drunen tot 1965
De huidige heer v. Drunen:
* *Graaf Roland Joseph Marie Ghislain Pierre d'Oultremont* geboren 19-3-1927

wiens schouders de onfortuinlijke taak rust een definitief einde te maken aan een onafgebroken aanwezigheid van ca 275 jaar van het geslacht d'Oultremont in Drunen.

K.G.J. LAURIJSSENS

Bronnen
Armorial Général de Belgique. z.j.;
Annuaire des familles nobles et patriciennes de Belgique. 1900;
L. Roppe. Een omstreden huwelijk. 1963;
S.A.L. de Graaff. Inventaris van het archief van de Heren en Vrouwen van Schagen, 1414-1830. Haarlem 1980;
Heerlijkheidsarchief Drunen (ongeinventariseerd);
Gens Nostra. 1963. blz. 112-123;
Louis Robyns de Schneidauer. Préfaces aux Violettes Impériales. Le Soir, 14, 15 en 16 september 1959;
persoonlijke mededelingen van Roland, graaf d'Oultremont.

RAMPSPOED IN BRABANT

De huidige provincie Noord-Brabant is altijd een "grensdistrict" geweest en heeft door de eeuwen heen regelmatig te lijden gehad van plunderingen en oorlogen. Hierbij kwam nog het natuurgeweld dat zich op gezette tijden deed gelden.

Al deze tegenslagen kwamen dubbel zo hard aan tijdens de periode dat Brabant als generaliteitsland vanuit 's-Gravenhage werd bestuurd. In de "protocollen van Allerhande Acten" hebben schepenen van deze rampspoed aantekening gehouden, zoals blijkt uit enkele hieronder vermelde verklaringen uit de Meijerij van 's-Hertogenbosch.

Zo verklaren schepenen van Oisterwijk op 6.4.1605[1] dat de vier kwartieren van de Meijerij van 's-Hertogenbosch[2] in de jaren 1528, 1542 en 1543 grote schade hadden geleden door de *"lasten van den oirloghe van Tiel ende Tochten van Marten van Rossem"* [3]. Daartoe zijn ten laste van deze vier kwartieren grote leningen aangegaan. Hiervan moet de Vrijheid van Oisterwijk een rente van 100 karolus gulden per jaar betalen aan *Hercules Glaudius;* 37 gulden 10 stuivers aan *Andries Bacx*, welke rente in 1605 aan *Rogier van Broechoven* uitgekeerd moet worden. De weduwe van *Cristoffel van Chaem* 6 karolus gulden en tenslotte aan *Laureijs Mattheus* 4 gulden 10 stuivers. Het geleende kapitaal bedraagt 2516 gulden 5 stuivers. Van deze totale rente - 148 gulden - betaalt het dorp Oisterwijk 78 karolus gulden, Haren en Belveren 22 gulden 5 stuivers, Udenhout 19 gulden 11 stuivers, Berkel 11 gulden 3 stuivers, terwijl Enschot en Huijckelom elk 8 gulden 10 stuivers moeten bijdragen.

Op 6.4.1605 willen schepenen deze leningen liquideren. Er is dan nog, met achterstallige betalingen inbegrepen, een schuld van 662 gulden overgebleven. Hiervan komt 382 gulden 8 stuivers voor rekening van Oisterwijk, terwijl de andere dorpen samen het restant zullen betalen. Volgens het gemaakte plan zullen de schulden dan aan het einde van 1607 gedelgd zijn.

Echter op 28.9.1605 gaan schepenen van de Vrijheid van Oisterwijk een nieuwe lening aan, *"alsoe wij boven de oude gewoene Lasten van den oirloghe van Tiel ende de Tochten van Marten van Rossem, bedragende meer als vijffhondert gulden overmidts dese te(ge)nwoerdige Langhdurige troublen ende oirloghen zoe met vuytteringe ende pileringe van crijsvolck diversche groote branden, sieckten van peste, quade neringen ende duereijtijt, gecomen sijn in seer groote schulden".* Tot de lasten van de oorlog horen: het moeten afstaan van paarden en wagens, het leveren van graan en stro, het verrichten van hand- en spandiensten bij het aanleggen van fortificaties en versterkingen[4]. Daartoe verkopen schepenen van de Vrijheid van Oisterwijk aan *Johanna van Weert*, weduwe van *Henrick van Broechoven*, rentmeester-generaal van de Staten van het hertogdom Brabant en raad van de stad 's-Hertogenbosch, een losrente van 77 karolus gulden, welke met Fl. 1100,-- afgelost kan worden. Deze lening wordt op 4.5.1654 afgelost aan *Marie van Herlaer*, rechtverkrijgende van de kapitaalverschafster.

Zo heeft de belegering van 's-Hertogenbosch in 1629 zich te Oisterwijk gemanifesteerd in schade die aldaar door de Spaanse troepen werd aangericht[5]:

"In desen Jaeren 1629, Soe hebben die Staten der geunieerde Provincien onder Com(m)andement van Prins Henrick van Nassauwe die Stad van ('s-Hertogen)bossche belegert ende ijerst daer voir gecomen de Cavelarie op meijavont ende het voetvolck op meijdach anno voorszegd. Item op ten XXVIIen Junij Soe is alhier gecomen het Leger van sijn Co(nincklijc)ke Ma(jesteit) ende de principale ruijterije wesende tussen LXXX en XC Compaignien oft Corvetten Ruijteren int getal wel van acht duijsent perden behalven soetelairs ende tooghperden, sijn alhier binnen deze vrijheijt allen nedergeslagen ende aldair gebleven tot opten VIII Julij, binnen welcken thijde sij vernoudert ende vernielt hadden nijet alleen het gras, hoij ende stroij mair oijck de gehele Coirenschau sulcx dat de thiende van de vuijtfanck nijet meer gegouwen en heeft als III lopense rogge, het kerckeijnde vijff lopense het moleneijnde XIIII lop(en)se ende de Schijve als midden tegen de vrijheijt liggende is gecomen op II lop(en)s(e) rogge ende nijemant en hefft tso dairvoir begeirt, Oijck vernielt een groote menichte van wassende boomen soe ooft boomen als oijck eijcken bercken essen elssen willigen ende diergelijck, ende onder andere onder den bogaert deser vrijheijt wel II hondert jonge eijcken boomen. Oijck vele huijsen, schueren stallen heckens ende heijmselen geruineert. Ende voirts binnen shuijs alles vernielt soe wel te consideren is sulcx dat menich arm mensch daer doot was gemaeckt. Ende de stadt was overgegeven ende t'garnisoen vuijt ende in getrocken op ten XVIIen September, wesende op sinte Lamberts dach a(n)no 1629 voorsgezegd".

Ook het noodweer heeft bijgedragen tot de teistering van het Brabantse land. Op 11.8.1719 verklaren schepenen van Reusel, dat op 4.8.1719 een dusdanig noodweer heeft gewoed boven Hulsel, Netersel en Hapert, dat de te velde staande gewassen en veldvruchten volledig door de hagel zijn vernield, zodat er niets anders overbleef dan de akkers met het vernielde gewas maar om te ploegen. Aangezien de verbouwde hoeveelheid rogge al minimaal was, d.w.z. juist voldoende om in de locale voedselbehoefte te voorzien en de verkoop van het zomergewas het benodigde geld moest opbrengen om belastingen e.d. te betalen, is de bevolking nu in de onmogelijkheid om de lands- en dorpslasten op te brengen, gekomen[6].

Zo verklaren schepenen van Netersel op 6.11.1722[7] dat sedert de *"aenschrijvinge der slans gemeene middelen"* van 1701 in het dorp Netersel nog slechts de helft van de landerijen bewerkt wordt en dat er dus ook minder hoornbeesten gehouden kunnen worden. Het aantal bewoners is dusdanig verminderd dat er nog slechts 32 heidewoninkjes overgebleven zijn. Deze mensen kunnen de hoge aanslag in de lands-lasten, bedoeld voor de totale bevolking, d.w.z. voor zichzelf en degenen die weggetrokken zijn, niet meer opbrengen. Weliswaar hebben de Staten Generaal de verpondingen en de Conicx Beeden verminderd, maar dat heeft weinig soelaas geboden[8]. Door ziekten, die twee jaar geduurd hebben, zijn zeer velen gestorven: het gehele gezin van *Cornelis Verhees*, de weduwnaar *Gijsbregt van der Aa, Dirck Leijten* met zijn gezin, *Jan Peter Leijten, Margriet van der Aa, Hendrik van Nuenen,* de weduwe van *Jan de Kort, Hendrik Corstiaens;* de weduwen *Maria de Kort, Maria van der Aa, Perijn van der Aa;* voorts *Geraert Vissers, Hendrick Geraerts, Hendrik Hoppenbrouwers* met zijn gezin. Verder zijn er velen ziek: de weduwen *Catorina Migielsen, Engel van den Heuvel, Cornelia de Cort, Maria Corstiaens, Maria van de Ven, Griet van Hoof, Maria de Cort, Jenneke van Rijthoven* en *Jenneke Leijten*. Voorts de weduwnaars *Jan van Hoof, Peter Jacobs, Jan van Rooij* en *Peter van der Aa*. Ook onder het vee heeft ziekte geheerst, waardoor de veestapel niet veel meer oplevert.

Hierop is kennelijk een reactie gekomen van "slans gemeene middelen" te 's-Gravenhage, want op 18.12.1722[9] verklaren schepenen van Bladel dat de jaren 1698, 1699 en

1700[10] en het oorlogsjaar 1702[11] rampzalig zijn geweest. Hierdoor zijn 53 huizen en huishoudingen verdwenen, terwijl 425 lopensaten land niet meer bewerkt worden en al wederom door de heide overwoekerd zijn. Er worden 134 hoornbeesten minder gehouden. In 1700 zou Bladel, op grond van 300 morgen (ongeveer 900 lopensaat) cultuurland en 700 hoornbeesten, in de lands-lasten Fl 1681/3/0, inclusief 10% verhoging, hebben moeten opbrengen. Thans kan men echter met heel veel moeite Fl 575 betalen.

Op dezelfde datum verklaren schepenen van Netersel dat er 19 huizen verdwenen zijn. Hier liggen 243 lopense cultuurland braak, terwijl er van de 347 hoornbeesten die men in 1700 hield, nog slechts 100 over zijn[12]. Van de aanslag van Fl 610/14 kan men nu nog slechts Fl 204 opbrengen.

Met de Franse bezetting kwam er een einde aan de periode dat Brabant als generaliteitsland vanuit 's-Gravenhage bestuurd werd. De intocht van de Franse troepen ging echter wel gepaard met plundering en vordering van have en goed.

Te Moergestel zijn de Franse troepen binnengetrokken op 11,12 en 13 september 1794. Op 1.6.1796 nemen schepenen aldaar een klacht op van de pachters van de Twee Clampen Thienden, genaamd de voorste Hijsen, over de oogst van 1794. *Norbert Mulders* en *Peter Appels*, tesamen met hun borgen *Joannes Vriens* en *Peter Corstiaen van de Wouw* verklaren dat uit de schuur van deze tienden alle haver en een deel van de rogge geroofd is. Voorts is alle boekwijt, dat op deze akkers stond, verdwenen[13]. Verder verklaart *Hendrik Roosen*, pachter van de Clamp Thienden, genaamd de Kerkakker, samen met zijn borgen *Jan* en *Adriaan van der Agter* dat van deze akkers, bij de intocht van de Fransen in 1794, voor Fl 40 aan haver, rogge en boekwijt gestolen is[14]. De municipaliteit van Moergestel maakt op 28.11.1798 een lijst op van diegenen die schade hebben geleden door de oorlog. De schade aan beesten, contanten en roerende goederen, als gevolg van plundering, brand en diefstal, beloopt Fl 4866. De grootste schade hebben geleden: *Willem van Erk* (Fl 500) en *Jacobus* en *Francis Luitis*, inwoners van Tilburg (Fl 450)[15]. *Gerit Witlocx, Jacob Timmermans, Peter Appels* en *Peter Leiten*, allen te Moergestel, *Hendrik Timmermans* te Hilvarenbeek alsmede *Jan van Vugt*, borg en medestander van de inmiddels overleden *Jan van den Mijdenberg*, pachters van de Grove Thienden over de oogst van 1794, welke tienden toebehoren aan de erfgenamen van *Marcellis Bles* - binnen Moergestel - hebben, op order van de municipaliteit van Moergestel, van hun tiendgranen voor een waarde van Fl 194/16/4 moeten leveren aan de Franse magazijnen te Tilburg en te 's-Hertogenbosch [16-17]. Deze erfgenamen: *Casparis Govert Bles, Jan Christoffel Willem Daehne* in huwelijk hebbende *Cornelia Bles, Dirk Bekkers* gehuwd met *Helena Bles* en *Rudolp Nicolaas Manciel*, worden op 27.2.1799 door de overheid van Moergestel schadeloos gesteld[18].

Op 20.7.1797 brengt de municipaliteit van Moergestel een bedrag, groot Fl 1050, op de staat van oorlogslasten van deze gemeente. Voor dit bedrag worden de tiendheffers *Joanna Maria Norbertina de Limpens*, douairière *Johannes Josephus de Robiano* en *Francisca Regina Josepha de Limpens*, erfgenamen van *Elisabeth Norbertina de Limpens geboren van der Laen*, schadeloos gesteld. Hiertoe hebben de representanten van het Volk van Bataafs Brabant de municipaliteit van Moergestel per 13.7.1797 een obligatie, welke 5% rente geeft, verschaft[19 - 20].

J.N. LEGET

Noten

Alle geraadpleegde registers zijn aanwezig in het rijksarchief voor Noord-Brabant te 's-Hertogenbosch.

1. Oisterwijk R 299 f 33.
2. De vier kwartieren van de Meijerij van 's-Hertogenbosch zijn: Kwartier van Maasland, Kwartier van Oisterwijk, Kwartier van Kempenland, Kwartier van Peelland.
3. Maarten van Rossum (1478-1555), heer van Rossum en Poederoyen, Gelders krijgsoverste, in dienst van Karel van Gelre. Hij was berucht om zijn plundertochten ('s-Gravenhage in 1528 !). De oorlogen tussen "Geldersen" en "Bourgondiërs" hebben gedurende de 15e en een deel van de 16e eeuw gewoed. De laatste grote plundertochten werden in 1542/1543 ondernomen, waarbij o.m. Oisterwijk gebrandschat werd. Omgekeerd hebben de "Bourgondiërs" zich op Gelders gebied niet onbetuigd gelaten. Zo werd in 1512 Zaltbommel door Bossenaren belegerd.
4. Oisterwijk R 299 f 65.
5. Oisterwijk R 323, eerste blad.
6. Bladel, Reusel en Netersel R 40 f 79.
7. Bladel, Reusel en Netersel R 40 f 230.
8. Hier is sprake van verschillende belastingvormen. De lands- en dorpslasten zijn een soort inkomstenbelasting; de verpondingen zijn vergelijkbaar met grondbelasting. De Conincx beeden waren oorspronkelijk de niet-weigerbare verzoeken van de Landsheer om geld. Hiertegenover stond dan het verlenen van privileges, later overgegaan in een regelmatig terugkerende belasting.
9. Bladel, Reusel en Netersel R 40 f 238v.
10. Bedoeld wordt de periode tussen het einde van de Negenjarige Oorlog (1688-1697) en het begin van de Spaanse Successie Oorlog (1702-1713) toen veelvuldig benden en troepen rondzwierven in het Brabantse land.
11. De Spaanse Successie Oorlog (1702-1713) was in feite de voortzetting van de Negenjarige Oorlog en betekende tevens het einde van de rol als Grote Mogendheid van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden.
12. Bladel, Reusel en Netersel R 40 f 239v. Na deze acte zijn meerdere pagina's gewijd aan de vermelding van de namen van de eigenaars van de verdwenen huizen.
13. Moergestel R 350 f 96v.
14. Moergestel R 350 f 97.
15. Moergestel R 351 f 27.
16. Moergestel R 351 f 29.
17. De prijs van een mud rogge was toen Fl 18/12/12.
18. Moergestel R 351 f 34v.
19. Moergestel R 351 f 36.
20. Vriens J.: Inventaris van het Archief van de Tienden van Moergestel 1618-1858 (Rijksarchief 's-Hertogenbosch, 1970).

MIJN VOOROUDERS, DE MAXIMILIAENS BARDOUL

Toen ik enige jaren geleden op zoek naar mijn voorouders op het rijksarchief in 's-Hertogenbosch de microfilms van de doop-, trouw- en overlijdensaktes nazocht, ontdekte ik dat 364 jaar geleden, nl. in 1618, de naam *Maximiliaen Bardoul* het eerst in Gemert genoemd werd. Hij trad als getuige op bij de doop van Elizabetha van Heijliger. Een jaar nadien op 10.12.1619 had de doop plaats van zijn eigen zoon *Antonius*. Maximiliaen was gehuwd met Annien Joes Anthony. Dat ze van een andere plaats afkomstig waren bleek wel uit het feit dat de pastoor de naam Bardoul helemaal niet scheen te kennen en bij de doop van elk volgend kind de naam dan ook op een andere manier schreef, o.a. Borduel, Barduoel, Bardoel, Bardoull en eerst bij de doop van het laatste kind er Bardoul van maakte. Niettemin is het zeker dat er steeds dezelfde persoon mee bedoeld werd, daar er altijd de voornaam Maximiliaen bij stond en dat was een naam die maar zelden voorkwam.

Ja, die voornaam Maximiliaen heeft wel wat betekend bij de Bardouls; ruim twee en een halve eeuw werd die dan ook gehandhaafd.

In de twaalf generaties die de familie Bardoul in rechte lijn nu kent zijn ze honderd en vijftig jaar in Gemert woonachtig geweest. In de jaren 1637, 1638 en 1639 was Maximiliaen schepen van Gemert, in 1652 was hij heilige geestmeester. Zijn jongste zoon *Henricus* werd gedoopt 26.10.1635 met als getuigen Johannes de Helmondt, pastoor te Boeckel, en relicta Antonia Cornely anatus Scholten te Boxmeer. Henricus huwde Wilhelmina Aryaens. Hun oudste zoon, gedoopt 20.9.1658 te Gemert, werd *Maximiliaen* genoemd; hij was onze stamvader. Er werden nog twee kinderen uit dat huwelijk gedoopt. Tien dagen na de geboorte van het derde kind maakte Wilhelmina haar testament voor notaris van den Oudenhoven. Het was haar laatste handtekening die er onder stond. Daags nadien overleed zij.

Henricus was schepen van Gemert in de jaren 1671, 1672 en 1677. Vanaf 1632 tot 1665 vond ik 25 schepenaktes en testamenten aangaande de familie Bardoul. Maximiliaen onze stamvader huwde in 1685 met Maria Hendricks Verhofstadt. Zij bracht twee kinderen ter wereld en overleed 13.5.1690. Maximiliaen hertrouwde 31.5.1691 met Sophia Verweij, geboren te Zeijchelijck. Nog vier kinderen werden uit dit huwelijk gedoopt, waarvan de jongste *Adriaen* mij het meeste werk heeft bezorgd, daar er bij de doop geen achternaam genoemd werd. Gelukkig bracht de voornaam van de vader Maximiliaen weer uitkomst.

Adriaen werd gedoopt 19.9.1702 en huwde 25.1.1724 Henrica Thijssen ex Doorne (Deurne). Zij lieten acht kinderen dopen. Natuurlijk was er ook een *Maximiliaen* bij en wel op 20.12.1735, maar later bleek dat deze Maximiliaen niet zo erg met zijn voor- als wel zijn achternaam ingenomen was, want wat gebeurde ? Op 25.1.1761 gaat hij Gemert verlaten, huwt in Kerkdriel met Johanna Moors en gaat zijn naam veranderen in *Adriaen Pardoel.*

Zo kwam in deze lijn een einde aan de Maximiliaens Bardoul.

Maar niet alleen in Gemert heb ik Bardouls gevonden met de voornaam Maximiliaen,

want omstreeks 1550 was er al een Maximiliaen in Grave woonachtig. Ik vond in de schepenprotocollen van Megen dat in 1560 aldaar compareerde *Maximiliaen Bardoel, "wonende tot Graeff, tot behoeff van Margriete zijn tweede huijsvrouw en de kijnderen die de voors. Maximiliaen bij Margriete verwecken sal* etc., *actum anno 1560 op den heilichen paesavont"*. Voorts een schepenbrief van Megen waarin Maximiliaen Bardoel compareerde *"op den 25ste daeg der maent februario anno 1560"* en in 1564 te Megen: *Maximiliaen Bardoel tot Graeff heeft wettelijcken ende erfelijcken mits desen Claes Peters van Arnhem opgedraghen twee stucken lants gelegen inne de prochie van Megen* etc., *actum anno 1564 opten 27ste dach junii"*. Dat er ook getrouwd werd in Grave blijkt uit het volgende. *Maximiliaen Jans Bardoel* ondertrouwt 11.12.1610 te Grave Anneken Jans uit Boeckholt. Op den 7de dagh van september 1616 trouwt voor schepenen van Grave *Jan Maximiliaens Bardoel*, weduwnaar, met Tunisken Fransen. Voor schepenen van Grave trouwt 17.1.1628 Jan Maximiliaens Bardoel, schepen der stad Grave, Gertruda de la Rivire.

Voor schepenen van 's-Hertogenbosch compareerde op 18 september 1589 *Emmelke* dochter Maximiliaen Bardoul, huysvrouw Johan Vijge. In 1632 compareerde Emmelke wederom, nu als weduwe van Jan Vijge, over een cijns op een huis gelegen in de Vughterstraat te 's-Hertogenbosch. Verder in 's-Hertogenbosch op 29.5.1619: Joncker Johan van Lanckvelt verkoopt aan *Allardy*, zoon van wijlen Maximiliaen Bardoul, *"twee stucken ackerlant genoempt de Rulle Strepkes"* gelegen binnen de parochie van Veghel.

Ook in Haarlem waren de Bardoels vertegenwoordigd. Daar huwde voor 1600 een Maximiliaen Bardoel als jonge man van Gogh met Cathrijne van Geldt. Uit dat huwelijk werd 19.12.1599 een dochter *Metke* Nederlands-Hervormd gedoopt. Zeer waarschijnlijk was deze Maximiliaen uit Brabant afkomstig en is met de godsdienstroebelen via Gogh naar Haarlem getrokken.

Bastiaan Bardoel, jonge man van Gogh, trouwt Haarlem 20.4.1630 Hester Hendrix jonge dochter van Haarlem. Uit hun huwelijk werd 3.8.1631 een zoon gedoopt met de naam Maximiliaen. In Haarlem trof ik de Bardoels in de notariële aktes aan als lakenkopers.

Uit Gemert vertrok *Jacobus Bardoul* rond 1680 naar Haarlem. Hij huwde daar voor schepenen en R.K. in de Sint Annakerk op 16.11.1681 Aaltie Noorthoff jonge dochter van Haarlem. Bij zijn vertrek uit Gemert stelde hij zijn broer *Maximiliaen* aan als beheerder over zijn goederen gelegen te Gemert.

In België trof ik de Bardouls aan in 1507 te Luik, Huy, Namen, Jemeppe en Andenne. Ook daar werd rond 1600 een *Maximiliaen Bardoul* geboren, genaamd van Hodister. Hij was een zoon van *Philippe Bardoul*. Heer van Villers aux Tours, die gehuwd was met Margurite de Harre, geboren 1565, dochter van Henri, Heer van Noirmont, en van Catherine van Hodister. Maximiliaen erfde de titel en werd Heer van Hodister, Heer van Perwes en van Sars les Perwes.

In 1622 werd uit het huwelijk van *Jacques Bardoul*, souverein griffier van Huy, gehuwd met Mengolde de Hony, een dochter *Maximiliënne* gedoopt. Zij huwde in 1642 René de Wezeren, Heer van Roye, en overleed te Roye bij Tongeren in 1670.

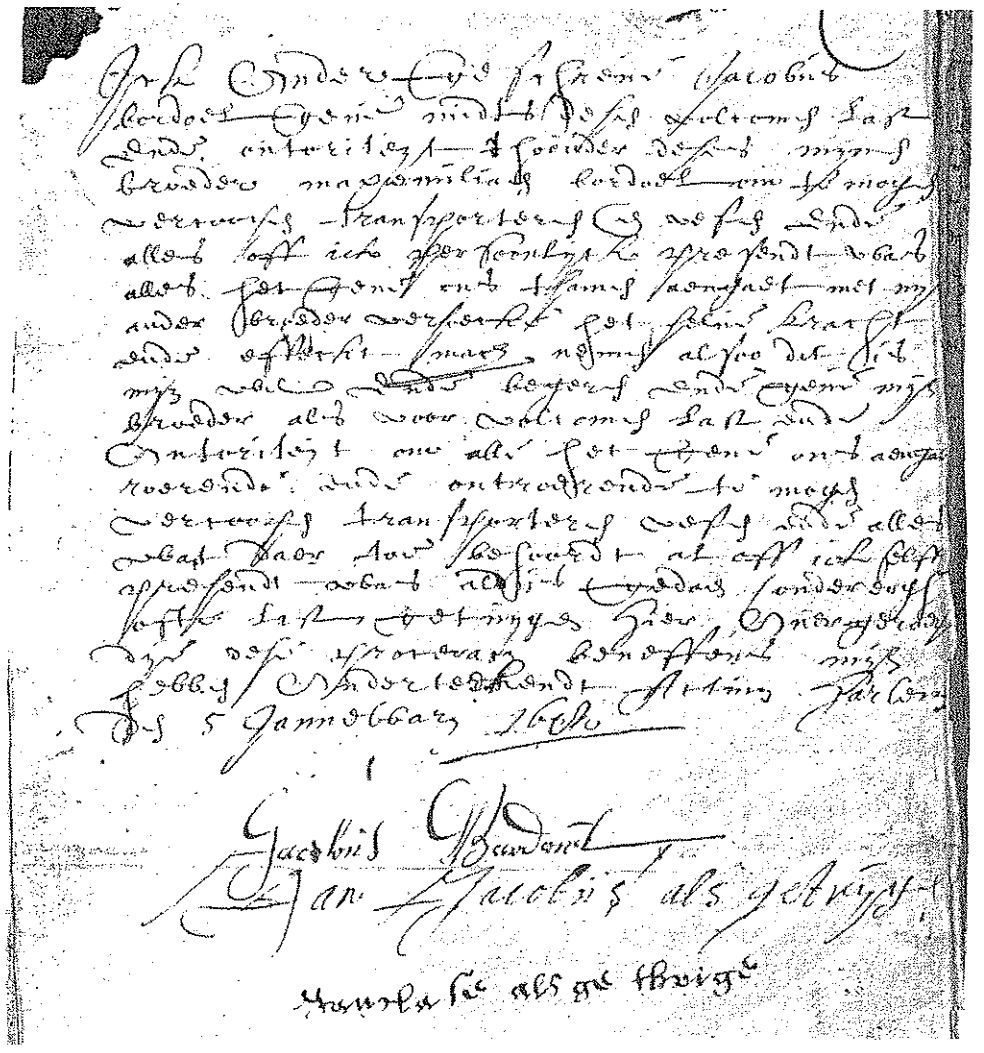

Dat de Bardouls uit België in Brabant handel dreven is wel bekend. Ze hadden nl. huizen en landerijen in Brabant en wel in Heeze, Asten, Beek en Oerle (Aerle), Gemert en Veghel. Hierdoor is het ook wel verklaarbaar dat er zich een of meer Bardouls in Brabant en wel in Gemert gevestigd zouden hebben. Dit noopt mij tot nog verder onderzoek.

Ik nodig dan ook ieder uit die mij iets over de Bardouls van rond 1600 kan mededelen, zich met mij in verbinding te stellen. Ik zal het in dank aanvaarden.

M.PARDOEL

WIE IS WIE ?

problemen bij het onderzoek Van Bakel
(voornamelijk te Heeze, 1650 - 1850)

Nummer 7 van mijn kwartierstaat is mijn moeders moeder *Maria van Bakel*, geb. Weert 1889, overl. Antwerpen 1966. Het is niet mijn bedoeling de lezer te vermoeien met de volledige kwartierstaat. Daarin komt uiteraard de stamreeks Van Bakel voor en bij het onderzoek daarnaar puzzelt men al gauw enige fragmentgenealogieën in elkaar. Ook over de genealogie Van Bakel zal ik het niet hebben, hoewel ik gaarne bereid ben gegevens daaruit aan geïnteresseerden te verstrekken. Wat beoog ik dan wel ? Ik zal proberen dat kort aan te duiden.

De artikelen in Gens Nostra zijn ofwel tot op zekere hoogte afgesloten onderzoeken waar de moeilijkheden als bij een ijsberg voornamelijk onder de oppervlakte zitten, ofwel behandelen zij een bepaald algemeen aspekt. Daarnaast bestaat nog een vraag- en antwoordrubriek. Wat ik te veel mis zijn zogenaamde *"cases"*, d.w.z. besprekingen van een praktijkgeval in de kontekst, waar het antwoord nog niet gegeven is. Het antwoord daarop, alweer in de kontekst, moet dan een leereffekt veroorzaken.

Zo deden zich bij het onderzoek naar de afstamming van Maria van Bakel bepaalde moeilijkheden voor, waarvan sommige zijn opgelost en andere nog niet. Door nu deze moeilijkheden te bespreken hoop ik dat een meer ervaren medelid de pen grijpt en uitlegt hoe je *dit* varkentje wast. Niet alleen in het algemeen, maar juist in het bijzonder. Op die wijze beklijft de gevolgde oplossingsprocedure beter dan dat uitsluitend met de theorie wordt volstaan.

Het onderhavige onderzoek verlegt zich al gauw van Weert naar Heeze als blijkt dat de grootvader van de genoemde Maria, 28. Martinus van Bakel, in Heeze werd geboren (1829). Aangezien m.b.t. Heeze vrij veel bewaard is gebleven en de familie generatie op generatie in Heeze blijft boeren, kan men zonder al te veel moeite opklimmen tot haar oud-grootouders, 448. Petrus Joosten van Bakel en 449. Anna *Jansen*, wanneer men de doop vindt van hun zoon 224. Theodorus Peters van Bakel (1709). En dan beginnen langzamerhand de foutenkansen toe te nemen.

Een van de moeilijkheden die zich voordoen en een redelijke bron van fouten zijn kan, is de merkwaardige gewoonte ter plaatse om bij vrouwen na de eerste voornaam soms de voor- en achternaam van haar vader, soms de voor- en achternaam van haar man te vermelden. Men dient zich er dus van te overtuigen of men bij Joanna Theodorus van Bakel te doen heeft met de vrouw van Theodorus, namelijk Joanna Martinus *(Ver)biezen* of met de dochter van Theodorus. Zou Theodorus een gelijknamige zoon gehad hebben, dan is zelfs verwarring met zijn schoondochter mogelijk !

Nog moeilijker wordt het terugzoeken (in de kerkelijke boeken) als blijkt dat niet altijd de achternaam (b.v. Van Bakel) wordt vermeld, maar dat volstaan wordt met achtervoeging van een mannelijke voornaam in de tweede naamval zoals in de gevallen Petrus Joosten (van Judocus), Joanna Derks (van Theodorus), Joanna Martens (van Martinus). Dan is

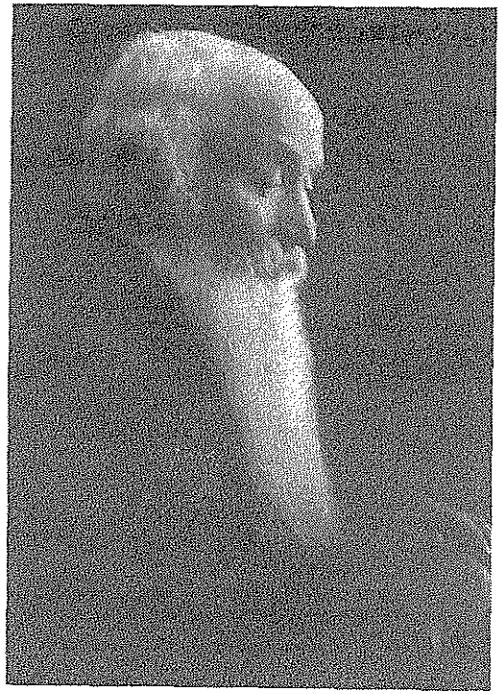

Nr. 14. Jan Mathijs van Bakel op 80-jarige leeftijd. Weert 1857 - 1941, echtgenoot van Joanna Maria Jansen

het helemaal opletten.

Bij het zoeken naar de doop van 448. Petrus Joosten van Bakel werd, aangezien in de klapper geen Peter van Bakel bij de RK gedoopten werd gevonden, verder onder Joosten gekeken. Ook dat leverde niets op. Wel werd gevonden dat er in dit geval slechts één in aanmerking kwam, te weten de op 5.11.1674 in Heeze gedoopte zoon Petrus van Judocus Simons en Margareta Marcelis. Nu is het vreemde dat indien men meerdere in aanmerking komende kandidaten vindt, vaak meer aandacht aan de bewijsvoering wordt gegeven dan wanneer men slechts één mogelijkheid lijkt over te hebben. In dat geval wordt vaak zonder meer aangenomen dat die ene de gezochte wel zal zijn. Hoe kan men zich van de juistheid overtuigen ? Door o.a. de getuigen bij de dopen van de kinderen van de kandidaat, i.c. Peter Joosten van Bakel eens op een rijtje te zetten.

Het opzoeken van alle kinderen uit een huwelijk levert bovendien nog meer voordelen. De dopen daarvan komen in die tijd vrijwel altijd in een straffe regelmaat van gemiddeld één per twee jaar voor, zodat het zoeken niet erg moeilijk is. In genoemd geval blijkt b.v. het eerste kind gedoopt op 6.7.1700, het negende op 30.7.1715. Daaruit zijn twee konklusies te trekken. Het huwelijk zal vermoedelijk in 1699 gesloten zijn en de overlijdensdata van de ouders moet men na 30.7.1715 zoeken. Het huwelijk van Peter van Bakel met Anna Jansen blijkt inderdaad op 27.9.1699 gesloten te zijn.

Onder de gezochte doopgetuigen bij kinderen van Petrus Joosten van Bakel vinden we: Marcellus Judoci van Bakel, Judocus Simons, Anna Judoci *van Baekel*, Aleidis Judoci *van Baeckel* (3x), Judocus Simons van Bakel en (ik noem vast) Maria *Bax* (bij de eerdergenoemde zoon 224. Theodorus). Als dan ook nog blijkt dat Judocus Simons /Si(j)mens en Margareta Marcelis nog hebben laten dopen Anna (23.3.1678) en Aldegondis (5.1.1685), dan beginnen we langzamerhand wat zekerder van onze zaak te worden.

Het huwelijk van 896. Judocus *Simons* en 897. Margareta *Marcelis* wordt niet te Heeze gevonden, maar dat wordt in eerste instantie geweten aan het hiaat in het RK trouwboek van 1665 tot 1674, hoewel het NH- en het schepentrouwboek beiden tot 1649 teruggaan ! Wel worden gevonden:

- Joost *Sijmons*, wedr, otr Heeze 3.1.1688, tr Heeze 1.2.1688 met Jenneken *Janssen* (RBS Heeze 4) en
- Joost Sijmons van Baekel, wedr Margarieta Marcelis *van Morsel*, otr Heeze 30.3.1709, tr Heeze 21.4.1709 met Maria Jan Bax, weduwe Peter Joost *Wouters* (RBS Heeze 9).

Ook worden dan gevonden:
ged. Heeze 5.1.1689 Simon filius Judoci van Baekel et Joanne Jansen;
ged. Heeze 27.2.1691 Joannes filius Judoci van Baekel et Joanna Jansen;
ged. Heeze 18.9.1693 Antonius filius Judocus Simons et Joanne;
ged. Heeze 4.8.1697 Theodorus filius Judocus Sijmons et Joanne Joosten (!).

Bovendien wordt nog gevonden een inventaris (RA Heeze R 153) gemaakt bij de schepenen te Heeze-Leende d.d. 30.3.1709, waarin *"compareerde Joost Sijmons van Baekel / Eerste weduwnaar van wijlen Margrieta Marcelis / van Morsel en daar aen verweckt vier kinderen / ende . . . "*

Wat nu ? Zijn er dan wellicht twee personen met dezelfde naam ? Of is Joost Sijmons driemaal getrouwd geweest: eerst met Margareta Marcelis van Morsel, daarna met Jenneken (Joanna ?) Janssen en tenslotte met Maria Jan Bax ? Welke vier kinderen van Joost en Margareta worden in dat geval bedoeld ? We vonden tot nu toe slechts Petrus (1674), Anna (1678) en Aldegondis (1685). Zoeken rond 1676 en tussen 1679 en 1684 leverde niets op. We kennen wel vier kinderen van Judocus en Joanna. Hoe zit dit ?

Het overlijden van Margareta werd niet gevonden. Wel worden medio 1699 *"Marcelis Joosten vrouw en kind"* begraven. Deze Marcellus *Joosten* was in 1697 getrouwd met Ariken *Huben.* Hij hertrouwt in 1701 met Maria Goorts *Koris*. We vinden zes kinderen van Marcellus Joost van Bakel en Maria Godefridi *Coris*. Als getuigen noteren we o.a. Petrus Marcelli van Bakel, Simon Judoci van Baeckel, Aldegonda Joosten van Bakel en Anna Judoca van Baekel. Ongeveer dezelfden die we eerder noteerden bij de doop van kinderen van Theodorus en waar ook een Marcellus Judoci van Bakel bij is. Is Marcellus het bedoelde vierde kind van Judocus en Margareta ? Hij zou dan voor 1674 geboren moeten zijn, maar óók het doopboek heeft een hiaat van 1663 tot 1672. Hoe verder ?

Iemand schreef mij in 1971 op deze vraag: "Om kort te zijn Judocus Simons werd werkelijk in Heeze geboren, wat blijkt uit de tekst van zijn 3e huwelijksacte "Beiden inwoonderen van de Heerlijkheyt Heeze". Dat "inwoonderen" duidt op geboortig in of uit, althans volgens mijn ervaring".

Nu kende ik het advies om in zo'n geval in plaatsen in cirkels rond de huidige plaats de archieven te raadplegen op zoek naar de ontbrekende gegevens. Maar toevallig kreeg ik een kaart van het gebied uit de 17e eeuw in handen en het viel me op dat er een weg van Bakel naar Heeze over Lierop liep en dat is de reden dat ik eerst maar eens onder Lierop ben gaan zoeken. Ik had geluk: op 26.4.1665 trouwden Joost Simons en Margareta Marcelis van Morsel te Lierop in de RK parochiekerk en op 13.3.1667 wordt aldaar geboren Theodorus Simons, op 23.9.1669 Marcellus Simons en op 31.8.1670 nog een Marcellus Simons. Wel geeft dit een nieuw probleem. Hoewel de Marcellus van 1669 zal zijn overleden voor 31.8.1670 komen we nu op vijf i.p.v. vier kinderen. Omdat Marcellus, Petrus, Anna en Aldegondis allen trouwen en een huwelijk van Theodorus niet gevonden werd, zou je zeg-

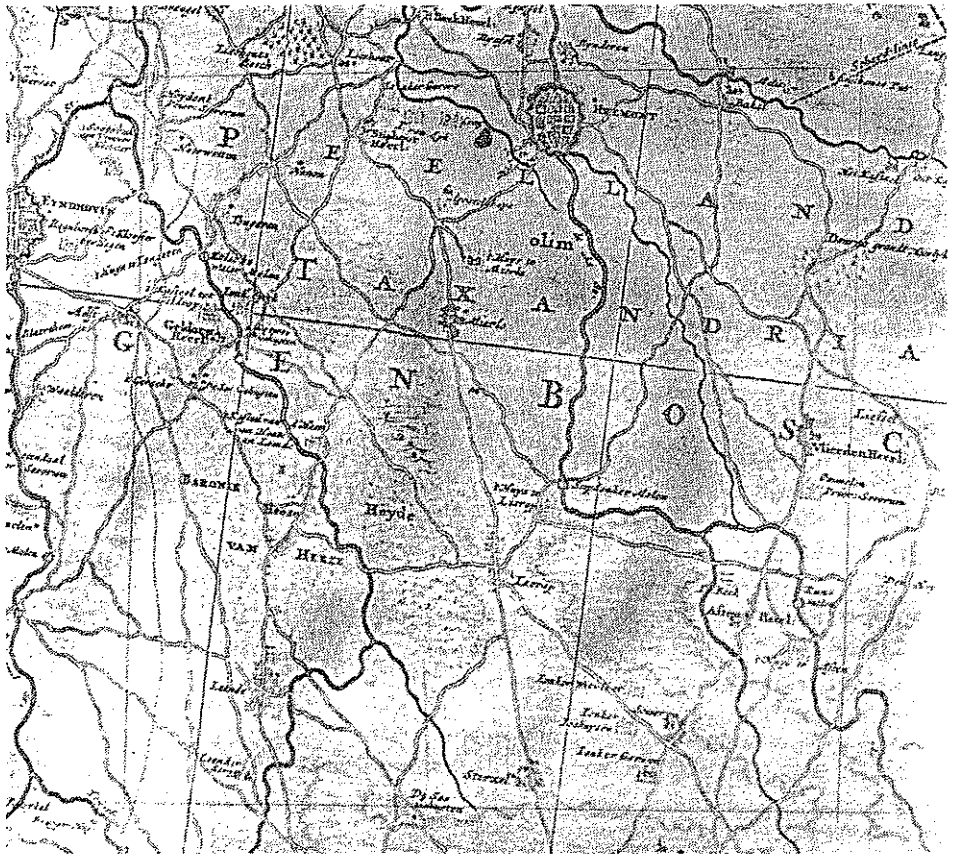

Dit is de kaart waarop de weg van Bakel over Lierop naar Heeze "ontdekt" werd (Brabantiae Batavae Pars Orientalis, Nicolaus Visscher, nunc apud Petrum Schenk Jr, zie blz. 6).

gen . . . .

Te Lierop vinden we verder nog:

- Marcellus van Morsel overlijdt te Lierop (18.7.1669);
- "Jan Marcellis van Morsel ende Joost Sijmons als man ende momboir van Margriet Marcellis van Morsel sijne wettighe huysvrouwe" verkopen aan hun oom Goordt Jan *Hermans* het erfgoed gekomen van hun moeder (27.11.1669);
- "Joost Sijmons als wettich man ende momber van Margriet Marcellis *van Moersel*" behoudt uit de erfgoederen gekomen van haar vader een stuk grasveld (het groot eusel aan de winkelstraat te Lierop) maar zal nog moeten betalen fl. 100,-- plus interest aan zijn mede-erfgenamen (21.4.1670);
- "Joost Sijmons" verkoopt aan "Margriet wedue Andries Willem *Driessen*" een jaarlijkse en erfelijke rente van 5 gulden verschijnende alle jaren op 2 februari, waarvan de eerste

pacht vervallen is in het jaar 1667 uit het stuk grasland aan de winkelstraat te Lierop. De los van de pacht bedraagt fl. 100,-- (21.4.1670);

- "Joost Sijmons als wettich man ende momboir van Margriet Marcellis van Moersel" verkoopt aan Willem Jansen *Verhees* en aan Willem en Sijmen *Andriessen* ("sijne swaegers") een stuk grasland aan de winkelstraat te Lierop (12.3.1672).

Hierna zal Joost met zijn gezin naar Heeze zijn getrokken, waar dan op 5.11.1674 een zoon Petrus wordt geboren.

Waar Joost vandaan kwam (Bakel ?) ben ik nog niet nagegaan. Hoewel te Heeze in die tijd nog een (NH) geslacht Van Bakel voorkomt, kan men rustig zeggen dat Joost de stamvader is van bijna alle in Nederland voorkomende Van Bakels, waarbij ik aanneem dat hij inderdaad driemaal getrouwd is geweest.

A.J. VAN REEKEN

CORTENBACH

De Heerlijkheid Helmond was van 1433 tot 1683 in handen van het geslacht Cortenbach als leengoed van de hertog van Brabant. Het Huis Cortenbach stierf in de mannelijke lijn uit met de dood van Edmond van Cortenbach op 22.11.1681. Zijn weduwe hertrouwde op 31.1.1683 met Antoine Graaf van Arberg. Edmond's dochter Cecile Isabelle van Cortenbach huwde een jongere broer van haar stiefvader, waardoor de heerlijkheid definitief in het Huis Arberg overging.

Heden ten dage leven er in en rond Helmond nog personen die de naam Cortenbach dragen. Het is voor de genealoog een intrigerende vraag of en zo ja welke relatie er bestaat tussen de burgerlijke en de oud-adellijke families.

Het eenvoudigst leek het de nog voortlevende familie na te gaan, waarna vanzelf het verband zou blijken, maar zo eenvoudig was het niet. Het verband is nog steeds niet aangetoond. Dit was ook de grond voor mijn aarzeling dit artikel te schrijven.

Niettemin voerde de door ons nagegane familie al in de tweede helft van de 17e eeuw haar naam, dus in de tijd dat de belangrijke Cortenbachs nog op het kasteel resideerden. Ik beschouw dit als een bewijs dat zij de naam terecht voerden; onterechte naamsvoering zou beslist niet zijn getolereerd; welke enorme pretenties zou dat niet ingehouden hebben.

Het boek van J.J.M.Heeren, Geschiedenis van het Kasteel-Raadhuis en de Heren van Helmond, biedt geen uitkomst in al zijn uitvoerigheid. Heeren putte vooral uit bronnen in het Heerlijkheidsarchief dat hij zelf had geordend en daarnaast uit het kerkarchief. De schepenprotocollen (compleet aanwezig vanaf 1396 !) brachten op ondergeschikte punten wel aanvullingen op het boek maar geen relatie die wij zochten. Het schepenprotocol van Nuenen, heel belangrijk voor de burgerlijke familie Cortenbach, bood evenmin een oplossing. Hernieuwd nauwkeurig onderzoek in Helmondse registers en onderzoek in het Bosch' protocol blijft nog over.

Bij de huidige stand van het onderzoek begint de stamreeks met:

I. *Peter Lambrechts*, die gegoed was te Nuenen. Hij was al overleden toen op 11.4.1589 twee van zijn dochters hun in gezamenlijkheid bezeten goederen deelden, waaronder een huis in de Beeckstraat te Nuenen[1]. Hij had van Willem Stijnen goederen gekocht waaruit een jaarlijkse rente ging van 3 gld., welke rente Henrick Peter Templers op 19.12.1597 verkocht en die toen verschuldigd was door de kinderen Peter Lemmens. Het goed was toen waarschijnlijk nog niet gedeeld[2]. Op 21.4.1571 verkocht hij voor schepenen van Helmond een erfrente van 2 gld. 10 st. jaarlijks aan Jenneke huisvrouw van Lauwreins van Eijndhouts, te betalen uit een huis te Nuenen, welke rente op 27.2.1609 verschuldigd was door de kinderen van Dierck Willems[3]. Peter Lambrechts is mogelijk tweemaal gehuwd geweest. In dat geval zijn Heijlke en Jenneke uit het eerste huwelijk, gezien hun gezamenlijke eigendom van goederen. Kinderen zijn:

1. *Heijlke*. Zij was gehuwd met *Jan Zegers* en was weduwe toen wij op 7.2.1596 beloofde 15 gld. te betalen aan Henrick Jan Berthrams[4]. Het echtpaar had twee kinderen:

a. *Zijken*, gehuwd met *Michiel Anthonisse* en

b. *Lijske*, gehuwd met *Aert Henrick Canters.* Beide dochters kwijten tesamen met de kinderen van hun tante Jenneke de schuld die de kinderen van Peter Thomas Jansen verschuldigd waren wegens de aankoop van een akker voor schepenen van 's-Hertogenbosch op 1.3.1613, zulks volgens een acte te Nuenen van 5.2.1615[5].

2. *Jenneke.* Zij was gehuwd met *Dierck Willems*, die met zijn zwager Jan Zegers de goederen deelde die hun vrouwen gezamenlijk bezaten, 11.4.1589[6]. Hij kocht op 2.10. 1597 tesamen met zijn schoonzus Heijlke een rente van 3 gld. die zij moest betalen aan Frans Franssen, schepen van Nuenen, die deze gekocht had van Jan Willem Vogels[7]. Jan Willem Vogels had de erfrente verkregen bij deling met zijn zwager Jan Coffermans op 11.9.1597[8]. Hun kinderen waren:

a. *Anneke*, gehuwd met *Lenaert Jansen alias Kemp*, had twee dochters: aa. Marijke, gehuwd met Willem Jan Meussen van Boxtel en ab. Beelke. Deze kinderen renunciëren van hun rechten op een huis, schuur etc. dat Heer Aert Dierckx in pand had wegens gebrek aan betaling van de jaarlijkse pacht door Dierck Willems op 7.1.1610. Lenaert Jansen Kemp had al op 10.3.1609 gerenuncieerd. Heer Aert Diercx verkocht het verpande huis aan Peter Aerts en zijn vrouw Lijske dr van Jan Jan Cuijten[9].

b. *Lijske*, gehuwd met *Aert Gerit Gerits*, had een rente gaande uit een akker die Heer Jan Daams, kannunik te Oirschot, gegeven had aan de kerk te Nuenen. De kerkmeesters losten deze rente af op 5.2.1615[10].

3. *Catharina,* gehuwd met *Lambrecht* N. Van hun kinderen is alleen de oudste zoon Peter bekend. Zij verkocht met "Peteren Lambrecgts haeren oudtsten zoene" die mede voor zijn broers en zusters optrad, alle erfenissen van haar vader aangekomen, aan Pauwel Peters haar broer op 26.1.1617[11]. Peter Lambrechts kocht voor schepenen van Helmond 15.9.1618 "groes en huis te Nuenen en Mierlo genaamd Groot Vaerle" van Jan Gerits van Vechel, wonende te Nuenen, voor een vierde deel mede voor zijn kinderen Gerardt, Dirck en Anneke, verwekt bij Merike dr van Adam Arts en mede voor Laureijns Laureijnse en Adam Laureijnse een vierde deel. Hij zal derhalve al voor de helft eigenaar zijn geweest[12]. Vraag is hoe dit valt te rijmen met de mededeling van A.M.Frenken dat de hoeve Groot Vaerle in 1608 in handen kwam van Jhr. Jan van Cortenbach[13]. Peter Lambrechts kocht voor schepenen van Nuenen twee percelen erfgoederen gelegen tot op het erf van Joncker Cortenbach van Jan Jan Diercx, schepen van Nuenen, op 20.10.1620[14]. Voor schepenen van Helmond kocht hij van Leunis Pauwels, gehuwd met Jenneke Emonts wonende te Mierlo op 't Vaerle, twee delen in erfgoed, waarvan een deel aangekomen was van hun ouders en een ander deel van Henrick Emonts te Vlierden. Henrick Emonts had een vierde deel verkregen na de dood van zijn vader. Enneke Emonts, zijn moeder en schoonmoeder van Leunis Pauwels, had afstand van de tocht gedaan op 13.7.1619[15]. Henrick Emonts te Vlierden draagt op 5.10.1624 een vordering op zijn zwager Leunis Pauwels van 100 gld., te betalen na de dood van Enneke Emonts zijn schoonmoeder, over aan Joncker Floris Cortenbach[16]. Peter Lambrechts, wonend op Vaerle, verkoopt een obligatie van 124 gld. aan Joncker Floris van Cortenbach in verband met twee gedeelten van erfgoederen, verkregen van Leunis Pauwels en Jenneke Emonts, alsmede verkoopt hij een vierde deel in erfgoed, verkregen van Henrick Emonts, afkomstig van Enneke Emonts, gelegen op Klein

Vaerle onder Mierlo, op 3.2.1624[17].

4. *Pauwel* volgt onder II.

5. *Mathijs Peter Lambrechts* renuncieerde van zijn portie in de nalatenschap van zijn vader op 21.7.1598[18]. Zijn zonen *Peter* en *Jan* renunciëren mede voor hun broer *Gerard* ten behoeve van de kinderen van Dierck Willems, op 21.5.1613[19].

6. *Joost Peter Lambrechts* werd door zijn broer beleend met erf op den Berg te Nuenen op 13.11.1597[20]. Hij was gehuwd (1) met IJken dr van Peter van Roosven en (2) met N.N. Hij verkoopt op 12.6.1602 als vader en voogd van zijn onmondige kinderen van IJken zijn eerste vrouw grond te Nuenen aan Pauwel Jansen van Dommelen[21]. Hij koopt van Henrick Jan Peters, voogd van het minderjarig kind van Peter van Roosven en Heijlke dr van Anna Peters zijn tweede vrouw, een vordering op Peter Jans van Roosven van 50 gld. op 4.12.1589[22]. Hij verkoopt voor schepenen van 's-Hertogenbosch een huis aan de Beeckstraat te Nuenen en een perceel land aan Jan Daems, priester[23]. Hij had de volgende kinderen:

a. *Elisabeth,*
b. *Mariken,*
c. *Isabella,* gehuwd met *Jan Verhulst,*
d. *Peter,* minderjarig in 1615,
e. *Sebastiaan,* minderjarig in 1615.

II. *Pauwel Peter Lambrechts alias Corttens,* begraven te Nuenen 30.3.1643. In de kerkregisters duikt voor het eerst op wat we als het begin van een familienaam kunnen zien, namelijk Corttens. Indien dit de gerechtvaardigde voorloper van de naam Cortenbach is, die toen wellicht nog niet openlijk gevoerd kon worden, moet de veronderstelde relatie met de voorname familie van die naam tenminste vóór de geboorte van Pauwel zijn ontstaan. Hij was koopman van beroep, want in een acte van 5.9.1613 zien we een einde komen aan een geschil tussen hem en Pauwel Jansen van Dommelen, dat al zijn oorsprong had in een gedwongen verkoop van akkerland op 29.8.1594, dat Pauwel Peters had moeten verkopen wegens aflossing van een schuld aan Henrick Mathijs de Coninck voor de aankoop van waren en kramerijen[24]. Ook nadien zien we hem diverse malen grond verkopen[25]. Een andere onenigheid werd op 13.5.1621 opgelost en wel door arbitrage. Het ging toen om een geschil met Henrick Peters over een erfscheiding en een aantal eikebomen[26]. Hij was getrouwd met *Lucia dr van Henrick Willems*, die te Nuenen begraven werd op 11.2.1648. Hun kinderen zijn:

1. *Peter* volgt onder III.

2. *Henrica*, die voor de eerste maal op 4.8.1618 huwt met *Gijsbert Willem Eijmerts.* Deze werd 25.3.1626 te Gerwen begraven. Er werden drie kinderen geboren, een voor het huwelijk en een toen zij al weduwe was. Gijsbert werd 32 jaar oud. Op 12.1.1634 hertrouwde Henrica met *Jan Jaspers*, die 15.9.1641 werd begraven. Het derde huwelijk op 9.2.1642 met *Anthonius Martens* uit Gerwen werd door diens dood op 23.5.1642 ontbonden. Het vierde huwelijk vond plaats op 3.3.1643 met *Cornelis Joben*. De kinderen uit het eerste huwelijk zijn:

a. *Joannes*, gedoopt mei 1618,

b. *Elisabeth,* gedoopt 19.6.1622,
c. *Gijsberta,* gedoopt 17.8.1626, die trouwde met *Jan Vaessen.*

3. *Elsbene,* die trouwt met *Jan Anthonis* uit Tongelre. Hun kinderen waren:
a. *Arnoldus,* gedoopt 25.5.1631,
b. *Anthonius,*gedoopt 7.1.1635,
c. *Peter,*gedoopt 12.6.1642.

III. *Peeter Pauwels Corttens.* Hij werd begraven op 23.5.1648, als de inschrijving in het doodboek "Petrus Christiani" hem betrof. Dit is dan weer een verbastering van Corttens. Bij zijn eerste vrouw *Cornelia*, die 27.10.1632 werd begraven, had hij negen kinderen van wie er vermoedelijk drie jong stierven. Het tweede huwelijk met *Aleijdis Jacobs* uit Woensel was kinderloos. In de huwelijksacte wordt Peeter de familienaam Corthonius gegeven. Zijn kinderen:

1. *Jan* volgt onder IV a.

2. *Hendrick*, gedoopt te Nuenen 21.7.1616. Hij verkoopt zijn deel in een huisje aan de Beeck te Nuenen aan zijn broer Aert. Hij woonde toen niet meer te Nuenen, vermoedelijk in 's-Hertogenbosch[27] 26.1.1649.

3. *Maria*, gedoopt 12.10.1617.

4. *Joanna*, gedoopt 10.11.1619, trouwt *Henrick Jansen.*

5. *Heijlwigis*, gedoopt 15.9.1621, ongehuwd.

6. *Beleijdis,* gedoopt 10.1.1624.

7. *Arnoldus,* gedoopt 30.8.1626, volgt onder IV b.

8. *Elisabeth*, gedoopt 14.2.1629, ongehuwd. Zij koopt 15.3.1650 een zevende deel in een huisje van haar zwager Henrick Jansen[28].

9. *Anna*, gedoopt 16.5.1632.

De kinderen Henrick Jansen, Heijlwigis, Aert en Elisabeth verkopen gezamenlijk goederen aan hun broer Jan Peter Corttens 25.3.1677[29]. De kinderen van Peeter Pauwels verkochten samen met hun ooms Jan Anthonisse en Cornelis Joben een huis met een klein huisje, houtgewas en grachten aan de kinderen van Jan Anthonisse op 1.1.1649[30]. Dit was dus de nalatenschap van Pauwel Peters Corttens hun grootvader. Hun vader was toen dood, hetgeen overeenkomt met de datum in het doodboek van de parochie.

IV a. *Jan Peter Cortenbagh* (alias Corttens), begraven Nuenen 9.10.1694.
Jan en zijn broer Aert worden meermalen met de naam Cortenbagh aangeduid. Jan trouwt met *Anneke dr van Thomas Jansen* uit Tongelre, de ondertrouw te Nuenen op 25.4.1643. Zij woonden onder Opwetten-Boort, waar zij onroerende goederen hadden. De scheiding en deling van hun goederen vond plaats op 13.1.1695[31]. Het huis en de hof met anderhalf lopensaat grond te Opwetten in de Kruisstraat werd verkocht aan de oudste zus Cornelia, toen weduwe van Jan Campens. De kinderen waren:

1. *Cornelia,* gedoopt 24.5.1644, huwt *Jan Campens* met wie zij te Eindhoven woont. Zij overlijdt als weduwe op 15.11 en wordt begraven op 19.11.1708 te Nuenen. Daar het huwelijk kinderloos bleef erfden haar broers Jan en Jacob. Zij was niet onbemiddeld, de nalatenschap bestond uit huis en hof te Opwetten, 2 lopensaten, de Molenacker 3 lop.,

nog een akker van 5 lop., het huis genaamd Berckenbos, groes genaamd den Paeijhurck 3 lop., alsmede een tegoed van de gemeente Nuenen van 600 gld. en een huis te Tongelre[32].

2. *Thomas*, gedoopt 30.9.1645, vermoedelijk jong gestorven.

3. *Perijna*, gedoopt 24.11.1647, trouwt 12.2.1679 met *Dielis Frans Maassen*. Zij wonen te Opwetten en hebben de volgende kinderen:

a. *Jan,* gedoopt 12.6.1679,
b. *Anneke,*gedoopt 10.12.1681,
c. *Catharina,* gedoopt 26.4.1684,
d. *Thomas,*gedoopt 13.12.1686,
e. *Alegonda,* gedoopt 1.7.1690.

4. *Jacob,* gedoopt 11.12.1649, overleden voor 1728, huwt met *Jenneke Corstiaen Dirckx*. Het huwelijk bleef kinderloos. Zij testeren 10.2.1722[33]. Legaten zijn voor Jacomijna dr van Jan Jan Slegers hun nicht, 25 gld.; de armen eveneens 25 gld.; Jan Dielis Fransen een weefgetouw staande te Helmond; de schutterij 6 gld. etc. Wettige erfgenamen zijn Jan Janse Cortenbagh, Anneke dr wijlen Prijn Janse Cortenbagh en het kind van haar overleden dochter Alegonda.

5. *Jan*, in 1711 burgemeester van Boort, huwt te Nuenen 8.11.1687 met *Jenneke Pauwels.* Uit dit huwelijk de volgende kinderen:

a. *Paulus,* gedoopt 15.8.1688,
b. *Justina* (ook Josijn), gedoopt 26.11.1689, huwt 22.1.1713 met *Jan Janse Slegers,*
c. *Hendrik,* gedoopt 2.3.1693, huwt 28.8.1715 *Maria Claes Lombers.* van hen leven nazaten in Noord-Brabant en in de Randstad.

IV b. *Aert Peeter Cortenbagh* (alias Corttens), begraven 14.12.1659, huwt 12.11.1647 *Adriana Claessen*. Zij woonden te Opwetten aan de Kruisstraat. Hun kinderen waren:

1. *Petrus,* gedoopt 4.9.1649.
2. *Claes,* woont later in Den Dungen bij 's-Hertogenbosch.
3. *Maria,* trouwt te Nuenen 31.1.1674 met *Peter Janse van Doornigh.* Hij verkoopt het erfelijk deel uit het huis aan de Kruisstraat, aangekomen van zijn schoonmoeder, aan zijn zwager Claes voor 10 ducatons op 26.11.1691[34].

Hun kinderen waren:

a. *Martina,* gedoopt 11.11.1674,
b. *Arnoldus*, gedoopt 28.12.1676,
c. *Joannes,* gedoopt 31.1.1680,
d. *Christianus*, gedoopt 14.2.1682,
e. *Maria*, gedoopt 11.5.1684,
f. *Anna*, gedoopt 17.12.1686,
g. *Joannes*, gedoopt 8.3.1688,
h. *Nicolaus*, gedoopt 5.4.1691.

4. *Jan,* genoemd in 1677[35].

G.J.A. SCHAMPERS

Noten

Zonder nadere aanwijzing betreffen de verwijzingen acten uit het rechterlijk archief van Nuenen, in het Rijksarchief te 's-Hertogenbosch.

1. R 17 f 122.
2. R 17 f 121.
3. R 18 f 216.
4. R 17 f 32.
5. R 25 f 80.
6. R 17 f 122.
7. R 17 f 110.
8. R 17 f 105v.
9. R 18 f 218.
10. R 25 f 80v.
11. R 26 f 53.
12. Helmond R 252 f 158.
13. A.M.Frenken. Memoriaal der dorpen en parochies Gerwen, Nuenen en Nederwetten, blz. 106.
14. R 27 f 103.
15. Helmond R 253 f 64.
16. Helmond R 256 d.d. 5.10.1624.
17. Helmond R 256 d.d. 3.2.1624.
18. R 25 f 15v.
19. idem
20. R 17 f 113v.
21. R 18 f 68.
22. R 17 f 164.
23. R 18 f 234v.
24. R 25 f 23v.
25. R 17 f 190v, R 18 f 26, R 18 f 179v, R 18 f 230.
26. R 27 f 232.
27. R 30 f 154.
28. R 30 f 190v.
29. R 33 f 212.
30. R 30 f 150v
31. R 34 f 254v.
32. R 94 d.d. 8.5.1708.
33. R 21 f 249.
34. R 34 f 278.
35. R 33 f 212.

ACHT GENERATIES SELRAAT

Inleiding

In een aantal jaren na zijn huwelijk in 1945 met M. Zellenrath werd door L. Rook te Delft een beperkt onderzoek gedaan naar de afkomst van zijn Rotterdamse vrouw, waarbij hij de verwijzing naar Isselburg ontdekte. Onbekend hiermede begon aan het eind van de 40er jaren T.H. Sellenraad te Rotterdam met het onderzoek naar zijn voorgeslacht, waarbij hij behalve schriftelijke informatie uit Isselburg ook bij de collectie Gelderse Huwelijken op het C.B.G. te 's-Gravenhage diverse huwelijken van Selraat's van oudere datum uit de Oude IJsselstreek noteerde.

In 1970 nam hij kontakt op het schrijver dezes. Daarna is gezamenlijk het onderzoek met kracht voortgezet, o.a. door veel archiefbezoek in Nederland en het Noordduitse Rijngebied, ook van kerkarchieven. In de loop van het vorig decennium kwam de afstamming uit de 17e eeuw en misschien 16e eeuw aan het licht alsmede het verband tussen de familietakken in de loop der vier eeuwen.

In de jaren 1977 en 1978 werd een doorbraak gevonden, nl. een eerste aanwijzing naar de voorouders uit de 16e eeuw en de aansluiting van de voorvader uit Isselburg aan de oudere generaties uit de Achterhoek.

In het volgende wordt een zeer beknopt overzicht van het resultaat gegeven, waarbij de generaties van na 1811 niet worden behandeld. In een latere publicatie zal het gehele onderzoek uitvoerig behandeld worden.

1. Oorsprong (1500-1625)

Tussen Keulen en Aken ligt de stad Düren; 12 km ten oosten daarvan ligt het dorp Blatzheim, vroeger kerkelijk vallend onder het aartsbisdom Keulen en wereldlijk onder het kanton Nörvenich, dat onder Jülich hoorde. In maart 1500 wordt voor het eerst genoemd het landgoed met pachtboerderij "Seelrath", 1½ km ten westen van het dorp, eigendom van de Cisterciënzerinnen van het St Petrus klooster aldaar, dat kort na 1700 naar de Anthoniter orde te Keulen overging; helaas dateren de eerste pachtbrieven pas uit die jaren. De boerderij bestaat nog; een deel der opstallen is echter verdwenen en het geheel is erg vervallen.

Destijds vertegenwoordigde de hertog van Jülich in dit deel van Duitsland een belangrijke politieke macht. Het calvinisme verspreidde zich al vroeg in deze streek. Eerst was er een verdraagzame geest onder invloed van Erasmus, maar later traden de steeds sterker wordende katholieke orden op. Wolfgang Willem van Nieuwburg, graaf van Jülich en Berg, huwde in 1613 met de streng katholieke Magdalena, zuster van Maximiliaan van Beieren, die in 1609 de rooms-katholieke Liga had opgericht. De graaf ging dan ook in 1614 over tot de roomse religie en maakte daarna ernst met de contrareformatie ! Zijn rivaal Johan Sigismund, keurvorst van Brandenburg en hertog van Kleef en Mark, was gehuwd met de oudste dochter van Willem de Rijke, de vroegere geliefde hertog van Jülich, Kleef en Berg. De keurvorst ging in 1614 tot het protestantisme over en kreeg steun van de Staten van Holland. Hierdoor nam prins Maurits de plaatsen Emmerik, Rees, Goch, Kalkar en Genep in, terwijl generaal Spinola, in naam van de paltsgraaf van Nieuwburg, de steden Düren Borken, Grevenbroich, Mülheim, Orsoy en Rheinberg innam.

De in 1618 begonnen 30-jarige oorlog gaf in het begin voor de bevolking geen grote problemen. Maar in 1635 bezette een hessisch korps Kleef en heroverde in 1640 Kalkar. In begin 1642 trok het bij Wesel over de Rijn om het Keulse en Jülichse land te bezetten; ze versloegen de Oostenrijkers in de slag bij Hüls. In deze "Hessenkrieg" werd de streek zwaar getroffen en verdween 30% der bevolking door dood en emigratie. Een algemene verarming en ontreddering was het gevolg van deze langdurige oorlogen, die met de vrede van Münster in 1648 tot een einde kwamen.

In het ongeveer 6 km ten zuiden van Blatzheim liggende kerkdorp Nörvenich werd in 1565 de "Harff'sche Burg" gebouwd (nu een ruïne). In het archief van Harff (H.St.Dü) vinden we akten uit 1596 en 1615, waarin ene Merten (von) Seelraedt als schepen van Nörvenich genoemd wordt. Zijn achternaam kan wijzen op de afstamming van een pachter van bovengenoemde boerderij. Ook in een pachtproces voor het hooggerecht van Jülich uit 1606-1607 wordt Marten (von) Seelradt genoemd; helaas zijn de eerste procesakten voor het gerecht Nörvenich in de "Hessenkrieg" verloren gegaan.

In het oudste kerkelijke boek van Nörvenich (vanaf 1614) vinden we in 1617 en 1621 dopen vermeld van kinderen van Johan Seelradt en Margareth Zaun (Zaun wordt ook genoemd als pachter van Seelradt). In die jaren t/m 1624 worden als getuigen genoemd Brigitte en Merten Seelraidt. Daarna komen de Seelradt's nooit meer voor in de kerkelijke boeken van de gehele streek (G.Dür en P.Brühl), zodat we aan emigratie moeten denken. Als meest aannemelijke redenen hiervoor komen dan de reformatieperikelen, zoals is uiteengezet, in aanmerking. Helaas beginnen bijna alle kerkelijke boeken in de noordelijker gelegen protestante plaatsen te laat voor relevant onderzoek.

Een minder waarschijnlijke reden is de grote oorlogsellende in Nörvenich en omstreken daar deze in 1642 plaats had, beduidend na 1624 en tegen de tijd dat de Selraat's in Terborg opdoken.

Een bewijs voor de verwantschap resp. emigratie zal wel nooit te vinden zijn. Alleen kan gesteld worden dat er nergens verder Selraat's gevonden zijn en zowel de voornaam als de achternaam in Terborg terugkomen !

2. Perioden Wisch en Doesburg (1650-1750)

Het na 1944 gerestaureerde kasteel te Terborg stamt in zijn huidige vorm uit de 16e eeuw. In het midden der 17e eeuw woonde er Georg Ernst, graaf van Limburg-Styrum (1593-1661), die nauwe banden had met het huis van Oranje; zijn tweede vrouw, met wie hij in 1656 huwde, was Sophia Margaretha van Nassau-Siegen. Veel archiefmateriaal van het huis Wisch uit de tijd rond 1600 is helaas, zoals de graaf zelf nog in 1661 opmerkt, verloren gegaan.

In augustus 1640 vindt in Terborg het huwelijk plaats van Willem van Offerten met Lissebet, dochter van wijlen Hans Selraats uit Terborg. Bij de doop van haar derde kind Lutchen in 1648 is haar broer Martijn Sellenraed, het jaar daarvóór ook als getuige genoemd, getuige. In mei van dat jaar 1648 was Marten Selraet getrouwd met Anna Haese,

dochter van Christoffel Haese uit Varssevelt.

Deze Martin Selraet wordt geleidelijk in hogere ambtelijke funkties benoemd; zo wordt hij in 1653 ontvanger van de nieuwe verpondingen (R.A.r.a.W.) en 5½ jaar later, vanwege het in hem gestelde vertrouwen, in een door de graaf ondertekende dubbele akte benoemd tot scholtis en holtdrost te Silvolde (R.A.r.a.W.). In de volgende jaren wordt hij nog genoemd in enkele andere protocollen.

Hij krijgt acht kinderen: Luitjen (1649, gehuwd 1669 met Jan Timmerman), Jann Meegken (een meisje, 1651), Jann (1652), N.N. (1656), N.N. (1659), N.N. (1663) en Frederik Martin (1667, gehuwd 1686 te Doesburg, zie verder). Bij het dopen zijn soms de graaf of gravin getuige. Misschien vanwege de feestelijkheid wist de predikant bij het inschrijven in het doopboek wel de namen van de ouders en getuigen, maar niet meer van het kind ! Bij de laatste doop in februari 1667, waarbij prins Frits van Nassau getuigde, was Anna Haese weduwe, zodat Marten Selraat ongeveer eind 1666 overleden moet zijn. Helaas zijn er uit die tijd geen testamenten, boedelbeschrijvingen, wezenprotocollen of andere relevante archivalia te vinden, zodat gegevens over kinderen, welke in leven bleven, ontbreken. Alleen die van de oudste dochter Luitje zijn bekend, alsmede van de jongste zoon (Frederik) Martin, die we later met zijn moeder in Doesburg terugvinden. Van zijn moeder is nog een huwelijk in augustus 1668 met de soldaar Nicolaas de Beyer bekend; bij de doop van haar zoon Stoffel, midden 1669, blijkt de vader al te zijn weggelopen ! We vinden haar in 1680 in Doesburg terug als de vrouw van de weduwnaar, de timmerman Jan van Warendorp; de familierelatie is o.a. in een rekening uit 1685, welke in 1698 betaald werd aan haar zoon Martien Cellraet (Jan van Warendorp was in ongeveer 1690 overleden), bewezen. Zij zelf zal ongeveer 1700 zijn overleden.

In Doesburg trouwt in 1686 voor de magistraat Martien Celraet met Geertruydt Bleckmans, dochter van Hendrick Bleckman en Janna Wemmers. Helaas ontbreken de kerkelijke boeken van Doesburg in de periode 1676-1705, hetgeen het onderzoek zeer heeft bemoeilijkt. Het echtpaar heeft meerdere kinderen gehad en had het niet breed, hetgeen uit diverse archivalia blijkt (G.Db. en R.A.r.a.Db). Zo zijn er enkele stadsrekeningen uit de jaren 1701-1706, waarin Martin loon krijgt voor het stapelen van stenen en zijn er diverse requesten om loon of ondersteuning en ook rekeningen van de diaconie en uitkeringslijsten van het zg. armenlaken. Er blijkt uit dat Martijn Celraet in de jaren 1706-1710 poortwachter aan de Koepoort was en ongeveer 1714 overleden is. Zijn vrouw heeft hem nog vele jaren overleefd en stierf eind april 1740.

Slechts van één kind, Derk (genoemd naar overgrootvader Derk Wemmers), staat vast, doordat hij in opspraak kwam, dat het hun kind was. In een kondschap van mei 1716 (R.A.r.a.Db.) wordt een vechtpartij tussen Derk Celraet en Lodewijk Besselink genoemd en in een request uit 1718 (G.Db.) aan het stadsbestuur vraagt Derk weer om toelating in de stad; hij is er kennelijk uit verbannen (wat we overigens niet gevonden hebben). Toch ziet hij nog kans, volgens een kondschap uit 1719, in te breken in het huis van een weduwe. Na jaren lang zoeken hebben we deze Derk Selraat in Ringenberg teruggevonden (zie paragraaf 3).

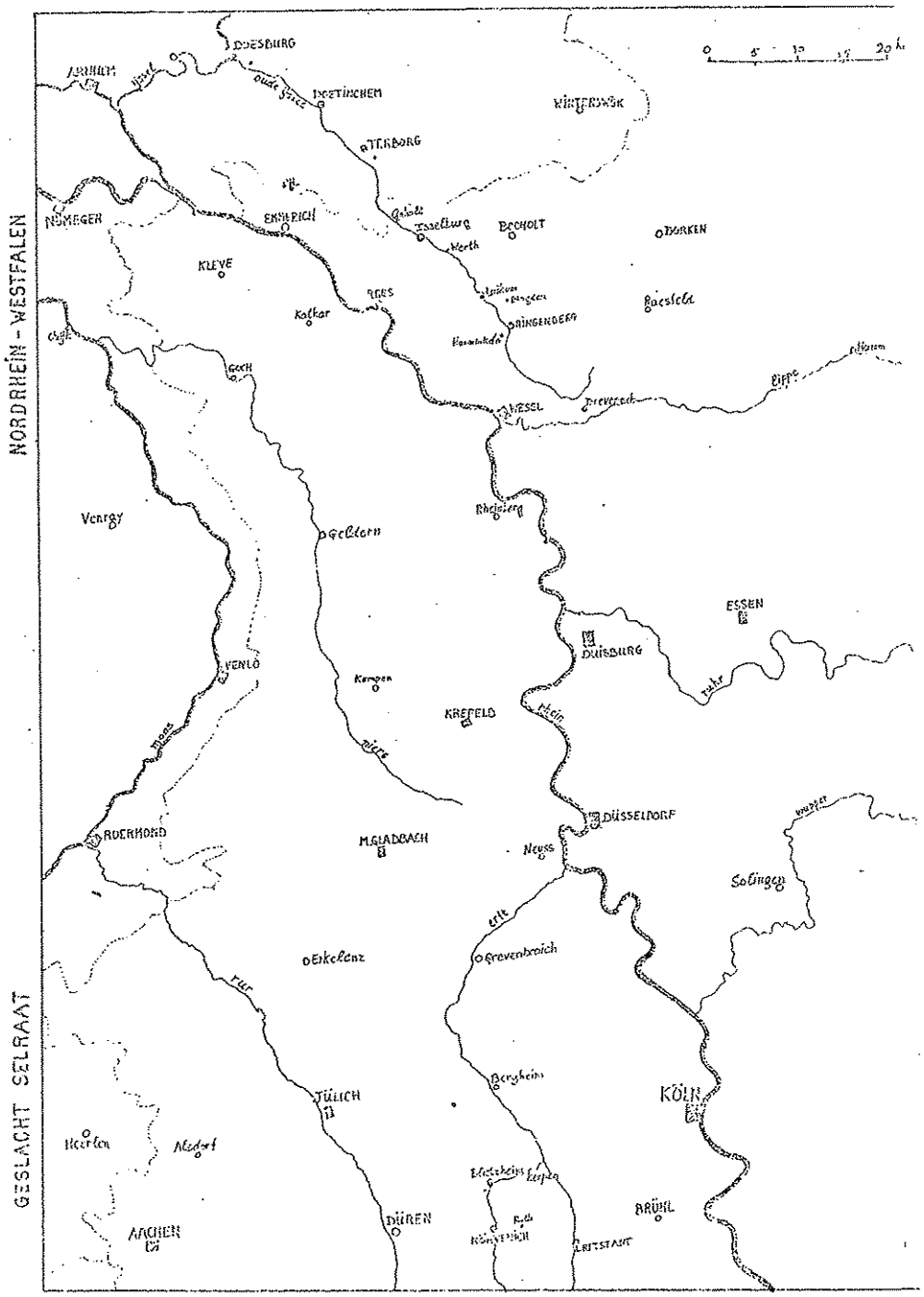

In die tijd werd de grote St Maartenskerk door een orkaan in 1717 zwaar beschadigd en moesten ten behoeve van de restauratie o.a. de gelden voor het luiden der klokken verhoogd worden. De machtige kerktoren is met zijn 96 m op twee na hoogste in Nederland en domineert in het belangrijke vestingstadje met toen 2500 inwoners alsmede in de hele streek.

Van de andere Selraats uit die tijd in Doesburg moeten we om een aantal redenen aannemen dat het ook kinderen van Martijn waren:
- Jan Louis, vermoedelijk de oudste zoon, was eerst gehwud met Hermken Jans. Ze kregen twee kinderen: Jan Hendrik (1708-1774, huwt 1737 met Christina Meerdink, 1705-1778; stamvader der latere Selraat's) en Aeltje (1713-1788?, huwt 1750 met Derk Willemsen, overl. 1765). In 1715 hertrouwt de weduwnaar Jan Lowys Celraad met Elsken Tenking (1688 te Doetinchem -1753). Zij schenkt hem de volgende kinderen: Christina Geertrui (1716-1772, huwt 1739? met Willem van den Berg, overl. 1778), Louise (1720-1802, huwt 1e in 1741 Chr. Steyns, huwt 2e in 1758 Berend Wolters, overl. 1797), Martin Arend (1730-1798, huwt 1751 Dina Pieternella van Burick, 1727-1781, welk echtpaar vijf kinderen kreeg, maar waarschijnlijk geen mannelijke kleinkinderen), alsmede de jong gestorven kinderen Arend, Catharina en Johanna. Jan Louis was metselaar en aannemer, hetgeen uit diverse rekeningen, borgstellingen en volontaire procesdossiers, waaronder testamenten, blijkt (R.A.r.a.Db.). In 1755 trouwt hij voor de derde maal met de jongedochter Elisabeth Rensen (1705-1771). In 1768 overlijdt hij en wordt in het eigen graf in de kerk, waar ook zijn tweede vrouw lag, begraven (wat op welstand duidt). Helaas is deze eeuw de grafsteen verdwenen of in ieder geval niet meer herkend (misschien omgekeerd ?).
- De dochters Anette-Geertrui (overl. 1768, gehuwd 1726 Herman Derksen), Elisabeth (1699?-1776 te Amsterdam, huwt Jan Hofman), Cornelia (overl. 1746, huwt Jan Overbeek), Gerharda (overl. 1769, huwt Willem van de Kerkhof, overl. 1745).
Daarnaast zullen er nog wel enkele jong gestorven kinderen zijn geweest.

3. De Duitse interimperiode (1720-1800)

Aan de bovenloop van de Oude IJssel ligt het uit de 13e eeuw daterende plaatsje Ringenberg. Het kasteel ter plaatse werd in 1629 door de Hollanders ingenomen en is later in de 30-jarige oorlog geheel verwoest. In 1661 werd het in meer representatieve stijl weer opgebouwd en was tot 1848 eigendom van de baronnen Van Spaen, die ook het kasteel Biljoen bij Arnhem bezaten. Na de reformatie werd de bevolking luthers. De huidige, na de tweede wereldoorlog gerestaureerde, kerk werd in 1730 gebouwd.

We vinden in het lutherse kerkboek het huwelijk in februari 1717 van Derck Selrath met Bernhardina Kloppenburg (1694-1769, dochter van Arent Kloppenburg). Al in augustus van dat jaar wordt hun eerste kind Anna Louise geboren (vermoedelijk jong gestorven) en dan in februari 1720 Johan Henrick, stamvader van de latere Nederlandse tak. Dan zijn er nog enkele jong gestorven kinderen, waaronder drie maal een Herman, een Johannes en twee maal een Martin. Deze laatste voornaam is een sterk argument (en komt verder niet in Ringenberg voor) dat Derck's vader Martin Selraat in Doesburg was. In november 1730 wordt hun zoon Arnoldus geboren (timmerman; overl. 1802), die in 1755 huwt met Elsken Unterberg uit Drevenack (overl. 1804), welk paar elf kinderen krijgt. Twee van hun zoons zijn volwassen geworden, nl. Bernardus (geb. 1761, kleermaker), die in 1782 trouwt met Anna Margaretha Wolters; en Johan Derck (1763-1845), die in 1794 in Wesel trouwt met de veertigjarige Johanna Gertrud Meyers (overl.1833). Vermoedelijk heeft Bernardus nog kinderen gehad, alhoewel we hen tot op heden niet hebben teruggevonden. Wel hielp bij het dijkherstel bij Arnhem na de watersnood van 1820 ene S.J.Seltenrath.

Wat dichter bij de nederlandse grens aan de Oude IJssel ligt het uit de 14e eeuw daterende stadje Isselburg, dat al in 1570 luthers werd. In 1624 werd het door de Spanjaarden verwoest; in 1697 verwoestte een grote brand nagenoeg de hele stad.

In de lange periode 1728-1784 was Ds Johan Wilhelm Märcker luthers voorganger; hij was in 1733 te Ringenberg getuige bij de doop van Johannes Sellenrath. In juli 1744 zegent hij het huwelijk in van de eerder genoemde, in 1720 geboren Johan Heinrich Selrath en Diterica (= Dorothea) Hogekamp (1721-1805), dochter van Bernhard Hogekamp en Jenneke ter Horst. Hij is meester-timmerman en trouw bezoeker van het avondmaal, tot en met Pasen 1789, aan het eind van welk jaar hij aan de tering komt te sterven. Het paar krijgt zes kinderen, nl. Bernhardina (1745-1812, huwt Langenbach), Bernhard (1748-1830, huwt te Doesburg, zie verder), Arnd Henrich (1751-1812, huwt in Rotterdam, zie verder), Johan Wilhelm (1754-1833, huwt te Rotterdam, zie verder) en twee jong gestorven kinderen. De drie zoons, ook ambachtslieden, waren vóór het overlijden van hun ouders en vóór het stichten van een hoogovenbedrijf in de stad, naar Nederland vertrokken, de oudste naar de geboortestad van zijn grootvader: Doesburg.

4. De Doesburgse en de Utrechtse tak (1775-1840)

De oudste timmermanszoon uit Isselburg, Bernard Sellenraad, gaat ongeveer 1772 als schoenmakersknecht naar Doesburg, waar hij als zelfstandig schoenmaker in mei 1779 huwt met Wilhelmina Brunsveld (1747-1807). Zij krijgen zes kinderen, waarvan de oudste Jan Hendrik (1780-1823) als soldaat in de gevangenis van Amsterdam sterft en vier andere kinderen jong sterven. Zijn zoon Bernardus Sellenraad (1782-1849) wordt winkelier, huwt in december 1808 met zijn nicht Dorothea Sellenraad uit Utrecht (1785-1874). Dit paar krijgt acht kinderen, waarvan er zeven jong of onvolwassen sterven; de jongste dochter Dorothea (1826-1861) blijft ongehuwd en woont tot haar dood bij haar moeder in de kruidenierswinkel. Als haar moeder dan op 88-jarige leeftijd sterft laat ze alles na aan haar Utrechtse familie.

In die tijd, toen de Sellenraad's uit Isselburg naar Nederland trokken, waren er de politieke problemen tussen de oranjegezinden en de patriotten. Zo werd Utrecht tussen 1785 en 1787 geregeerd door een democratische, door de burgers gekozen, raad. In januari 1795 werd Utrecht door de Fransen bezet; in 1806 was de stad kort residentie van Lodewijk Napoleon.

In die roerige tijd kwam timmerman Johan Willem Sellenrath in Utrecht aan. Zijn aldaar geproclameerde huwelijk met Jenneke Huyberts (1753-1805) werd in september 1783 in de lutherse kerk te Rotterdam ingezegend. Het paar krijgt vijf kinderen: Jan Hendrik (1783-1860), die in mei 1803 in de hervormde kerk trouwt met het Amerongse

meisje Belia de Gooyer (1777-1817), ook timmerman wordt en ook vijf kinderen krijgt, waaronder Jan Seldenrath, stamvader van de huidige tak der "Seldenrath's", Dorothea, die huwt met haar neef Bernhard (zie boven), Hendricus (1787-1836, huwt 1821 Johanna Dorothea Swaneveld; het paar krijgt tien kinderen, waarvan er maar één ouder dan een half jaar wordt, doch ook slechts 23 jaar !), Johanna Maria (1808-1878, huwt 1837 Grardus van Eeden) en Willem (1812-1837). In februari 1808 hertrouwt Jan Willem met Gijsje Janssen (1770-1813); hijzelf komt op 17.2.1833 te overlijden.

5. De Rotterdamse tak (1775-1840)

Rotterdam had in de 18e eeuw een nieuw aanzien gekregen door een royale en stijlvolle herbouw van woon- en pakhuizen. De mooie, in 1736 ingewijde, lutherse kerk had in 1789 een koperen dakbeleg gekregen. Veel jonge Duitsers trokken naar Rotterdam, waar door de politieke beweging tussen de jaren 1784 en 1787 ook onlusten ontstonden. In 1795 kwam de franse bezetting, waarna er een erge verarming optrad doordat de stad nauwelijks 10% van zijn vroegere handel behouden had. Na de napoleontische tijd herstelde de stad zich snel; zij groeide van 1810 tot 1840 van 50.000 naar 90.000 inwoners !

Arnd Heinrich Selrat, in 1751 in Isselburg geboren, is timmermansknecht en laat zich in juli 1782 bij de lutherse gemeente te Rotterdam inschrijven. Hij huwt er in mei 1788 met Anna Elena Kleynekoert (1768-1837). Zij krijgen acht kinderen: Hendrik (1789-1791), Pieternella (1791-1832, huwt 1819 Marinus van Kwak), Dorothea (1793-1883, ongehuwd), Hendrik (1796-1866, tabakswerker, stamvader der tak "Sellenraad", huwt 1821 Catharina Elisabeth Houter, 1801-1885), Derk (1798-1800), Anna Catharina (1800-1803), Dirk (1803-1851, boekdrukkers- later loodwitmakersknecht, stamvader der tak "Zellenrath", huwt 1825 Magje de Jel 1800-1864), Jan (1808-1865, smid, later winkelier, huwt 1842 Reykie Luyten 1816-1880, geen kinderen).

Evenals bij de Utrechtse tak werd de naam in het begin van de vorige eeuw dikwijls weer "duits" geschreven ("Zellenrath"), wat later kwam ook de franse voornaamschrijfwijze "Henri" in plaats van "Hendrik" naar voren.

6. Het nageslacht van de aannemer Selraat (1750-1840)

Jan Louis Selraat had twee kleinzoons, kinderen van zijn zoon Jan Hendrik en Christine Meerdink, geboren in Doesburg:

a. Jan, 1738-1791, schoenmaker, huwt 1760 Janna Steintjes (overl. 1808). Zij krijgen acht kinderen, waarvan er enkele jong sterven en enkele vermoedelijk in napoleontische oorlogen zijn omgekomen. Dan was er de dochter Louisa, 1777-1853, huwt 1e in 1792 Adam Falter (1754-1810), huwt 2e in 1827 Gerard Kraay (1768-1852), vervolgens zoon Christiaan, 1772-1833, verwersknecht, huwt 1e in 1803 Hendrika Preusterink, 1769-1818, huwt 2e in 1822 Hendrina Bulsink, 1773-1831 (hun enige zoon die volwassen geworden was, Gerrit Jan, geb. 1808, vertrok als militair in 1828 en hebben we niet terug gevonden) en ten slotte zoon Hendrik, 1766-1810, stadsleidekker, huwt 1793 Johanna ter Maat, 1768-1803; dit paar liet drie meisjes na, waarvan er twee naar Rotterdam gingen en daar trouwden.

b. Herman, 1739-1801, kleermakersknecht, huwt 1e 1768 Janna Gerritsen (overl.1786),

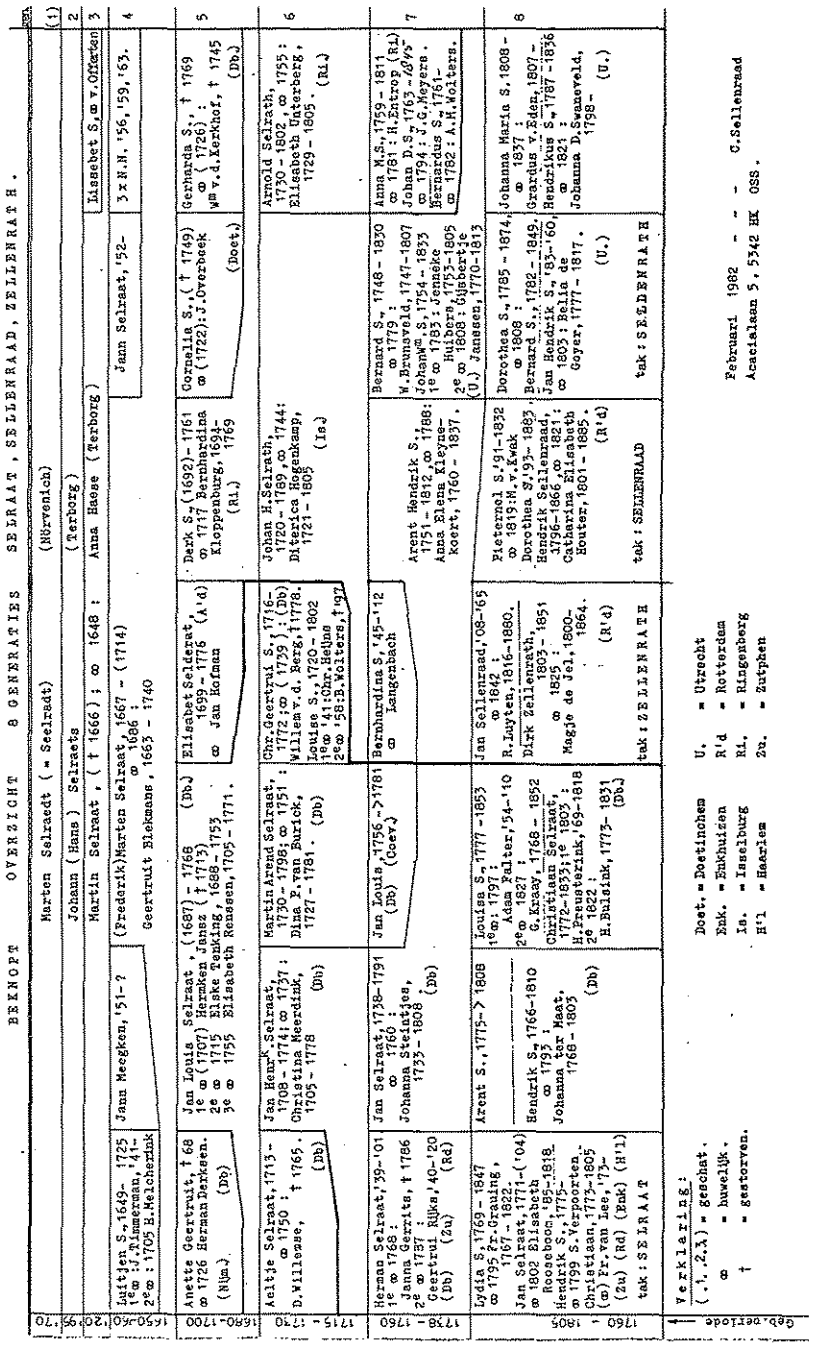

huwt 2e Geertrui Rijks (1740-1820). Het eerste paar woont in Zutphen en vertrekt ongeveer 1777 naar Rotterdam, waar de eerste vrouw sterft. In totaal heeft hij zeven kinderen gehad: Hermanus (1767-1790), Lydia (1769-1847, huwt Frederik Grauing, 1767-1822), Adolf (1776-1779), Derk Jan (1778-1781), Jan (1771-1804, marinier, huwt 1802 Elisabeth Rozeboom 1785-1818, met een dochter Elisabeth 1803-1874 ongehuwd te Rotterdam), Christiaan (1773-1805) en Hendrik (geb. 1775, huwt 1799 te Haarlem met Sara Verpoorten, welk paar we nog niet gevonden hebben).

Hun zoon Christiaan blijkt aan het eind van de eeuw in Haarlem een verhouding gehad te hebben met Francina van Lee, geb. 1773 (hij sterft ongehuwd in 's-Gravenhage), met als resultaat een zoon Johannes Selraat (1798-1870), stamvader van het geslacht Selraat, voornamelijk in Haarlem wonend en begin van deze eeuw in mannelijke lijn uitgestorven (er was nog één achterkleindochter Geertruida Cornelia Selraat te 's-Gravenhage in 1908 geboren en gestorven in 1981).

7. Naschrift betreffende de naam

We hebben gezien dat de familie misschien stamt uit de streek in de buurt van Düren. De naam was toen zonder tussenvoegsel en met een lange (duitse) "e", dus b.v. geschreven als "Seelraitt", "Sehlrath" of "Selradt", soms met de meer voorkomende toevoeging van de letter "s" erachter. In die streek was de betekenis van "seel": ziel. Met het veelal in het gebied van Rijn en Maas voorkomende "rath" kan de etymologische verklaring van de naam verband houden met de grond, in het bezit van het uit de 11e eeuw stammende klooster bij Blatzheim, b.v. genoemd "Seelrather Feld", dus een veld tot zieleheil der gestorvenen.

De zachte (duitse) "s" blijkt soms uit de schrijfwijze "Zelraat", welke we in de eerste helft van de 18e eeuw wel zien, en in het latere "Zellenrath". In de tweede helft van de 18e eeuw zien we de tussenvoeging "len" of "den" verschijnen, dus "Zellenraad" of "Seldenraat", soms zelfs kort als "Zeldraat". Momenteel zijn er nog drie schrijfwijzen: Seldenrath, Sellenraad en Zellenrath.

C. SELLENRAAD

EEN GENEALOGISCH ONDERZOEK DOOR SCHEPENEN VAN TILBUR IN 1769.

een speurtocht naar de erfgenamen van Norbart Smolders.

1. Inleiding

Het zal niet veelvuldig voorgekomen zijn dat schepenen een door hen verricht genealogisch onderzoek in hun protocollen publiceerden. In een register van attestaties in het rechterlijk archief van Tilburg[1] treffen we echter een dergelijke publikatie aan. Deze publikatie vermeldt niet, zoals men zou kunnen denken, het resultaat van de navorsingen va een verwoed stamboomonderzoeker onder de Tilburgse schepenen, maar legt, ten dele in een enigszins artistieke vorm, de uitkomsten vast van een onderzoek dat verricht moest worden om te bepalen, wie de erfgenamen waren van ene Norbart Smolders, geboortig va Tilburg en te Merxplas (B) overleden. Bij dit onderzoek werd niet allen gebruik gemaakt van de doop-, trouw- en begraafboeken, maar ook van een tweetal delingen uit 1688 en 1689. Verder werden in 1768 een aantal Tilburgsers van respectabele leeftijd ondervraagd Bij dit alles werd zoals uit het navolgende zal blijken een fout gemaakt, die weliswaar niet van invloed was op de verdeling van de erfenis, maar waarvoor men tegenwoordig direct door collega-genealogen op de vingers zou worden getikt.

Wij zullen trachten deze onjuistheid na ruim twee eeuwen recht te zetten (§ 3). Dan la ten wij een fragment-genealogie Smolders volgen (§ 4), waarna we een en ander meedelen over de erflater Norbart Smolders (§ 5). Ten slotte noemen we de namen van de rechtmatige erfgenamen (§ 6).

Alvorens ons bezig te houden met de familie Smolders en de aanverwante families Van Aalst, Backhuijsen, van Vlijmen (Van Huyijkelom), Cleijberg, Van Lissem en Van Beurde laten we, ter verduidelijking van ons onderzoek, het verslag van de schepenen in extenso volgen (§ 2).

2. Het werkstuk van de schepenen van Tilburg.

Wij scheepenen der Heerlijkheidt Tilborgh, quartiere van Oosterwijk Meijerije van 's Bosch gesien hebbende de bovenstaande Geslagt Boom off Genealogie van wijlen Norbart Smolders, 's vaders zijde, certificeeren bij deesen ter Requisitie van Peter Cornelis Teurlings en Cornelis van Pelt, in qualiteit als voogden over het minderjarig kind van Matthijs Backhuijsen, in Echt verwekt bij wijlen Adriana Maria van Aalst. Item van Anna Maria Smolders, mitsgaders van Joseph Cleijberg en Francis Cornelis Beens in qualiteit als voogden over de vijff minderjarige kinderen van wijlen Johannes Smolders daar moeder aff is Catharina Cleijbergh.

Dat Norbart Smolders een Echte zoon is geweest van Adriaan Jan Smolders, soo als ons het selve is gebleeken bij Extract uijt het doopboek van Tilborgh.

Dat wijders den voorn. Adriaan Jan Smolders heeft gehad een eenige Broeder genaamt Jan Jan Smolders is ons gebleeken uijt twee bijsondere Extracten van scheijdinge en deijlinge der goederen wijlen Huijbert Adriaan Smolders gepasseert voor scheepenen alhier in

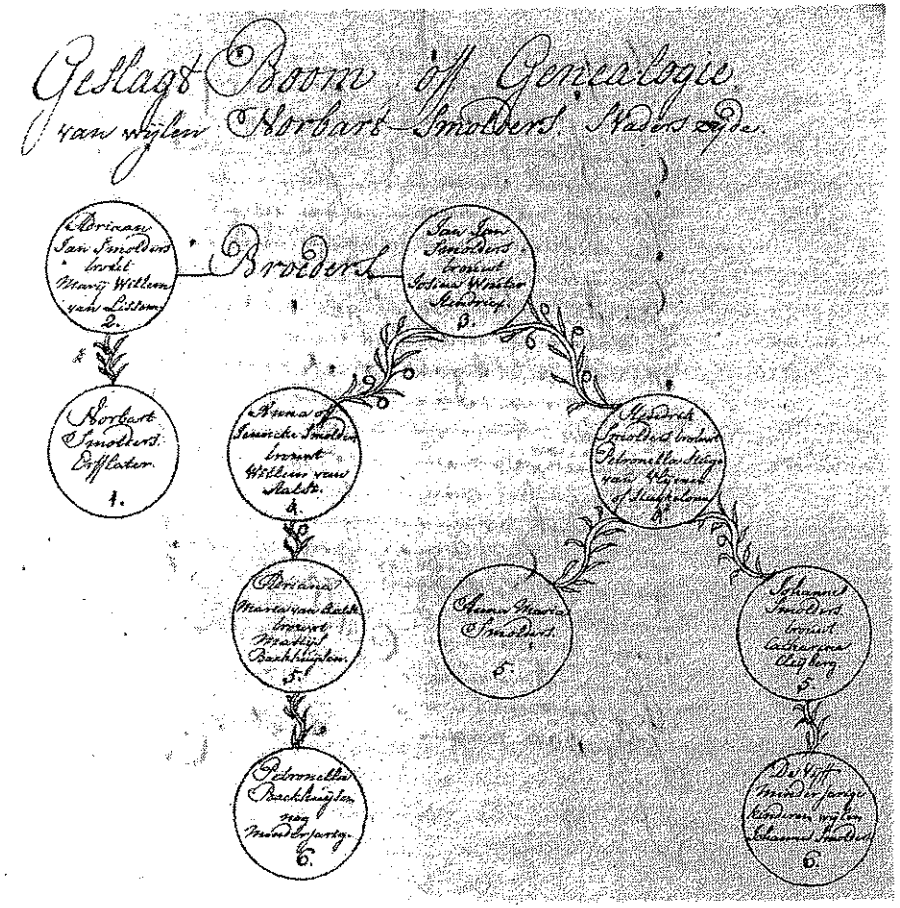

dato den 6e Augustus 1688 en 1e september 1689 alsmeede uijt de verklaring van Jacob Jan Reijnen Inwoonder alhier onder Eede voor ons scheepenen gepasseert den 5e December 1768 en eijndelijk uijt de verklaring van Jan Joosten Heijkants, gepasseert voor den notaris Cornelis Bles en seekere getuijgenis alhier den 24e december 1768.
Dat voorn. Jan Jan Smolders getrouwt geweest zijnde met Josina Wouter Hendricx Echtelijk verwekt gehadt Anna Smolders, welke Anna ook genaamt Jenneke Smolders getrouwt zijnde geweest met Willem van Aalst, heeft verwekt Adriana Maria van Aalst, die getrouwt is geweest met Matthijs Backhuijsen, uijt welk Huwelijk is gebooren Petronella Backhuijsen, nog in leeven en minderjarig en waar over bij ons tot voogden zijn gesteldt Peter Cornelis Teurlings en Cornelis van Pelt.

Dat wijders den meergenoemden Jan Jan Smolders, Broeder van Adriaan Jan Smolders en oom Paternel van den Erfflater Norbart Smolders, nog heeft verwekt gehad een zoon genaamt Hendrik Smolders, getrouwt geweest zijnde met Petronella Hugo van Vlijmen, ook wel genaamt van Huijkelom, uijt welk Huwelijk is nagelaten een dogter genaamt Anna Maria Smolders en nog in leeven.
Dat voorn. Hendrik Smolders zoone van meergenoemde Jan Jan Smolders nog heeft verwekt gehad een zoon genaemt Johannes Smolders die getrouwt is geweest met Catharina Cleijbergh, uijt welk Huwelijk gebooren zijn vijff kinderen alle nog minderjarig en in leeven, en waar over bij ons tot voogden zijn gesteldt Joseph Cleijberg en Francis Cornelis Beens.
Zijnde al het geen voorsz. staat ons gebleeken soo bij Extracten uijt de doop als Trouw Boeken van Tilborgh mitsgaders uijt de verklaringen van Jan Jansen van Gorp, Jacobus de Beer, Gerard Moonen, Peter Cornelis Teurlings, Peter van Groenendaal en Peter van den Berg alle Inwoonders alhier, gepasseert voor den Notaris Cornelis Bles en seekere getuijgens alhier den 22e december 1768.
In kennisse der waarheijd hebben wij deeze etc. Actum den negen en twintigsten Julij 1700 negen en sestigh.

Corn. Bles
E. Roessing
Pieter Coster

(GAT, Tilburg R 644, fol. 3v-4v).

Wij scheepenen der Heerlijkheid Tilborgh quartiere van Oosterwijk Meijerij van 's Bosch, gezien hebbende de voorenstaande Geslagt Boom off Genealogie van wijlen Norbart Smolders 's moeders zijde Certificeeren bij deesen ter requisitie van Norbart van Lissem en Maria van Beurden dat Norbart Smolders is een Echte en wettige soon geweest van Adriaan Jan Smolders en Maria Willem van Lissem, soo als ons sulx is gebleeken bij Extracten uijt het doop en Trouw Boeken van Tilborgh.
Dat voorn. Maria Willem van Lissem moeder van den Erfflater Norbart Smolders heeft gehad een Broeder genaamt Jan Willem van Lissem, is ons gebleeken bij Extract uijt den Trouw van voorn. Maria Willem van Lissem, met Adriaan Jan Smolders, alwaar zij namentlijk meergemelde Maria Willem van Lissem, met Jan Willem van Lissem, als haaren Broeder, bij 't solemniseeren van dat Huwelijk is geadsisteert geweest, Mitsgaders nog uijt een verklaring van Jacob Jan Reijnen onder Eeden voor scheepenen alhier gepasseert den 5e december 1768.
Dat geseijde Jan Willem van Lissem (oom maternel van den Erfflater Norbart Smolders) getrouwt geweest zijnde met Marieken Goijaart Cornelis hebben verwekt een zoon genaemt Justinus van Lissem, welken Justinus van Lissem is getrouwt geweest met Jenne Maria Dingeman de Jong uijt welk Huwelijk is verwekt Norbart van Lissem al nog in leeven.
Dat uijt het Huwelijk van meergezeijde Jan Willem van Lissem en Marieken Goijaert Cornelis al nog is gebooren Willemijn van Lissem, welke is getrouwt geweest met Willem van Beurden en hebben nagelaten Maria van Beurden, al nog in leeven, al 't welke ons is ge-

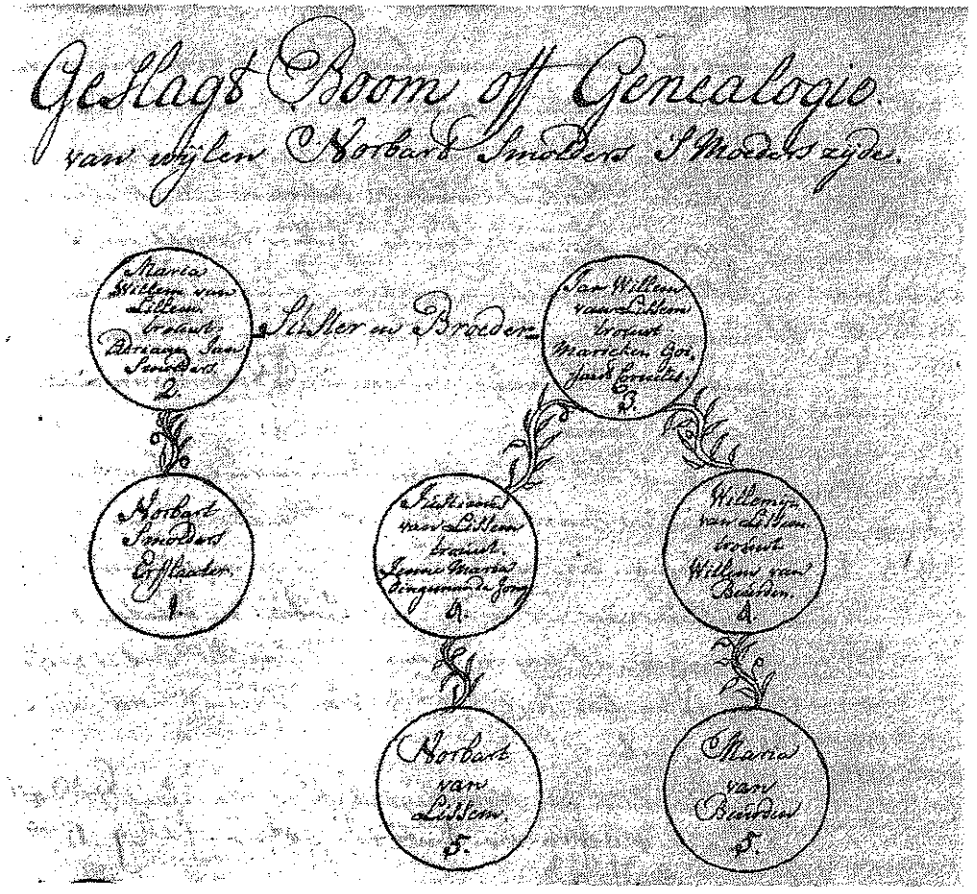

bleeken bij Extracten uijt het doop en Trouw Boek van Tilborgh en Goirle.
In kennisse der waarheijd hebben wij deeze etc. Actum den negen en twintigsten Julij 1700 negen en sestigh.

Corn. Bles
E. Roessing
Pieter Coster

(GAT, Tilburg R 644, fol. 5r/v).

3. Een onjuistheid ruim twee eeuwen later rechtgezet

In de hiervoor weergegeven *Geslagt Boom off Genealogie* van Norbart Smolders wordt diens oom Jan Jan Smolders vermeld als zijnde getrouwd geweest met Josina Wouter Hendricx. Dit is echter niet juist.

De vergissing is als volgt te verklaren. Toen deze zaak in 1768 aan de orde kwam was er

ongeveer een eeuw verstreken sinds Jan Jan Smolders in het huwelijksbootje stapte, en het is aannemelijk dat zijn achterkleinkinderen noch de overige bij de zaak betrokken personen geweten hebben, hoe de naam van zijn echtgenote luidde. De man die het onderzoek verrichtte beschikte dus als uitgangspunt alleen over de naam van de bruidegom, Jan Jan Smolders, en over de gegevens vermeld in de aangehaalde delingen uit 1688 en 1689. Hij zal voor het "burgerlijk" huwelijk de predikants- en schepentrouwboeken hebben doorgenomen en heeft toen de inschrijving gevonden van het huwelijk van een Jan Jan Smolders met Josina Wouter Hendricx, gesloten voor de predikant op 7 juni 1665.

Kennelijk heeft hij aangenomen dat dit het gezochte huwelijk was, ondanks het feit dat volgens de huwelijksakte de bruidegom afkomstig was uit Oisterwijk en dat deze niet door een familielid maar door zijn baas werd geassisteerd. Er zijn in het Tilburgse schepentrouwboek van die tijd enige hiaten en zoals we zullen zien is het huwelijk van de "echte" Jan Jan Smolders in één van die perioden gesloten. Afgezien daarvan is het niet duidelijk, waarom de onderzoeker juist de Oisterwijkse Jan Jan Smolders voor de gezochte heeft gehouden en niet gekozen heeft voor een der in de opvolgende jaren voorkomende alternatieve mogelijkheden. Het lijkt alsof hij zich tevredengesteld heeft met het eerste het beste huwelijk dat hij in de trouwboeken op naam van Jan Jan Smolders tegenkwam.

Waarom kan het vermelde huwelijk niet het juiste zijn ? Toen Josina in 1681 ziek werd maakten de echtelieden een testament op de langstlevende[2] waarin te lezen is *". . . . ende oft gebeurde dat sij luijden, egeene kinderen hebbende, alnoch kinderen procreerden, dat in sulcken gevalle de langstlevende sal hebben deselve kinderen te onderhouden in cleedinge ende reedinge, sieck ende gesont, tamelijck na hennen state, tot den ouderdom van 18 jaren, en dat gecomen sijnde tot den voors. ouderdom uut te reijcken de somme van 25 gulden tot eerlijck uutsetsel de kinderen na rechten competerende voor henne legitime portie . . . ."*.

Hun op 23 maart 1675 gedoopt dochtertje Maria alsmede hun eventuele andere kinderen waren toen dus reeds overleden. Weliswaar herstelde Josina van haar ziekte en kreeg zij nog een zoon Jan, gedoopt op 29 april 1684, maar ook die moet jong gestorven zijn. In het begraafboek immers vinden we de volgende aantekeningen:

- 1 april 1701: *Jan Jan Smolders aende Stockhassel geen kinderen*
- 12 mei 1705: *Josijn wed. van Jan Smulders Stockhassel geen kinderen.*

Een belangrijk gegeven is, zoals we zullen zien, dat Jan Jan Smolders, echtgenoot van Josina, het vermelde testament ondertekende met zijn naam:

Josina stelde als handmerk een cirkeltje:

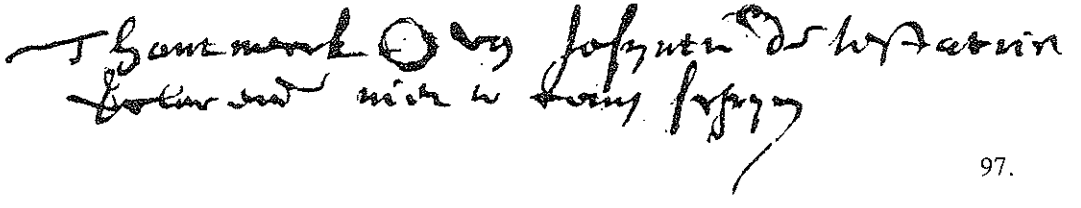

Rest nu de vraag, met wie de "echte" Jan Jan Smolders getrouwd was. De sleutel tot het antwoord hierop is te vinden in de delingen van 1688 en 1689, waarnaar in het werkstuk van de schepenen verwezen wordt en welke betrekking hadden op de goederen nagelaten door Huijbert Adriaen Smolders. Deze Huijbert was in januari 1685 kinderloos gestorven (begraven 18 januari 1685). Kort daarna verschenen zijn weduwe en zijn erfgenamen voor notaris Joannes Wittebol[3] voor het sluiten van een akkoord *". . . . . omme te voorcomen ende te assopieren alle questien, geschillen ende processen . . . ter cause vande nalatenschap vande goederen metter doot ontruijmt bij Huijbert Adriaen Smolders saliger, in houwelijck hebbende geweest met Jenneken Peeter Broeren, hennen halven broeder ende oom respective . . . . ende omme te onderhouden ende conserveren vrintschap inden bloede bestaende, die stont gebroken te werden . . . ".*
De comparanten waren: *". . . Aert Adriaen Smolders, hem sterck makende voor Willemina sijne suster, beggijnken tot Turnhout, ijder voor een vijfde part, broeder ende suster van halven bedde van saliger Huijbrecht Adriaen Smolders, daeraf moeder was Adriaentke Aert Schijven. Item Jan Jan Smolders sone vanden eersten bedde, daeraf moeder was Adriaentke . . . .[4] voor een gelijcke vijfde part. Item Adriaen Jan Smolders vanden tweeden bedde, daeraf moeder was Engeltke[5] Hans Peeters, voor gelijcke vijfde part. Ende Adriaen Lambracht Smolders, hem sterck makende voor Marie sijne sustere ende Denis Lambrecht Smolders sijnen broeder, kinderen van Lambrecht Adriaen Smolders, gesamentlijck voor het resterende vijfde part . . . . ".*
Ondanks alle nobele voornemens zouden er toch spoedig moeilijkheden ontstaan, welke tot een gerechtelijke procedure leidden. Waar het echter bij deze akte voor ons om gaat is de ondertekening door de comparanten. De jonge Adriaen Lambrachts tekende met zijn naam:

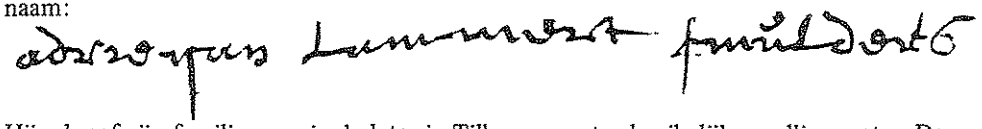

Hij schreef zijn familienaam in de later in Tilburg meest gebruikelijke spelling met u. De schepenen zijn in Tilburg het langst de spelling met o blijven gebruiken.
De overige comparanten stelden hun handmerk als volgt:

Aert Adriaen Smolders:

Jan Jan Smolders:

Adriaen Jan Smolders: 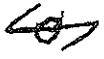

Het door Jan Jan Smolders gestelde handmerk vormt een bewijs te meer voor het feit dat hij niet identiek is met de Oisterwijkse Jan Jan Smolders en maakt het tevens mogelijk, zijn ware identiteit vast te stellen. Op 15 september 1692 maakten voor notaris Wittebol de echtelieden Jan Jan Smolders en Jenneken Heijliger Janss hun testament[6]. De testateur tekende, weliswaar ietwat beverig (hij was *"sieckelijck te bedde liggende"*) maar toch onmiskenbaar, met het handmerk uit 1685:

Hiermee weten we dus, wie er in de *"Geslagt Boom"* als echtgenote van Jan Jan Smolders vermeld had moeten worden. Het kerkelijk huwelijk van Jan en Jenneken werd gesloten in de kerk van het Goirke op 2 januari 1672, juist in de tijd dat het schepentrouwboek hiaten vertoont (1671 ontbreekt daarin, van 1672 zijn slechts 3 akten aanwezig).
Een testament was destijds vaak de voorbode van het overlijden van een der huwelijkspartners, maar in dit geval knapte Jan weer op en hij zou zijn echtgenote Jenneken geruime tijd overleven. In 1705 hertrouwde hij met de uit Moergestel afkomstige Adriaentje Jans van Berckel.

4. Fragment-genealogie Smolders

Om een overzicht te krijgen van de juiste familieverhoudingen laten we hier een fragment-genealogie volgen[7]. Tenzij anders aangegeven vonden alle dopen, huwelijken en overlijdens in § 4 en § 6 in Tilburg plaats.

I. Adriaen Denijs Henrick Smolders, geb. ca. 1580 als zoon van Denijs Henrick Gerit Smolders en Huijbertken Jan Willems van de Loo. Zijn handmerk was:
Hij huwde voor de eerste keer op 3.6.1606 met Jenneken Aelbert Appels en voor de tweede maal op 2.12.1628 met Adriaentke Aert Jan Scheijven.
Kinderen uit het 1e huwelijk:

1. Jan, volgt II.
2. Huijbert, ged. 19.11.1623, tr. 24.2.1664 Jenneken Peter Adriaens (ook genaamd Broeren, ook genaamd Bastiaenen), wed. van Huijbert Jan Jan Adriaen Willems. De kinderen uit dit huwelijk zijn allen jong gestorven. Huijbert overleed in januari 168: (begr. 18.1.1685) en Jenneken in juni 1688 (begr. 1.7.1688).

Kinderen uit het 2e huwelijk:

3. Jenneken, ged. 25.8.1629, overl. in of voor 1654, tr. 7.12.1650 Anthonis Adriaen Corstiaens de Molder, uit welk huwelijk een zoon Cornelis, ged. 13.5.1652. Anthon hertr. 23.11.1654 Lijsken Sijmon Henrick Sijmons.
4. Lambert, volgt IIa.
5. Denijs, ged. 6.11.1633, jong overl.
6. Maria, ged. 28.11.1635, jong overl.
7. Cathelijn, ged. 28.6.1637, overl. in of voor 1666, tr. 30.1.1661 Jan Jan Denis Reijnen. Jan hertr. 17.10.1666 Anneke Jan Huijberts Couwenbergh.
8. Willemijna, ged. 5.4.1639, was in 1685 begijntje te Turnhout.
9. Gerit, ged. 18.7.1641, overl. voor 4.3.1672, erfgenamen waren zijn broers en zuste
10. Aert, volgt IIb.

II. Jan Adriaen Smolders, tr. voor de eerste keer op 4.3.1647 Adriaenken Jan Cornelis Corstiaens Verbunt, wed. van Henrick Willems en voor de tweede maal op 29.9.1655 Engelken Jan Peters de Bont, ged. 21.9.1622, wed. van Henrick Jancob Sijmons. Engelken

hertr. 22.4.1668 Joost Adriaen Janssen, weduwn. van Ariaentje Willems.
Kind uit het 1e huwelijk:
1. Jan, volgt III.
Kind uit het 2e huwelijk:
2. Adriaen, volgt IIIa.

IIa. Lambert Adriaen Smolders, geb. ca. 1632, begr. 14.2.1684, tr. 3.1.1657 Mechteltken Adriaen Adriaen Cornelissen Mutsaerts, ged. 7.2.1630.
Kinderen uit dit huwelijk:
1. Adriana, ged. 2.4.1658, jong overl.
2. Adriaen, ged. 11.9.1659, tr. 13.11.1688 Jenneken Melis Wouters Emmen, afkomstig uit Dongen.
3. Marie, ged. 17.8.1661, tr. 23.4.1690 Hendrick Jansz. van Asten.
4. Petronilla, ged. 10.12.1663, jong overl.
5. Denijs, ged. 24.3.1669, tr. 24.4.1701 Jenneke Claes Cleijssen.

IIb. Aert Adraien Smolders, ged. 1.5.1644, begr. 2.10.1725, tr. 31.12.1667 Adriana Bartel Laureijssen Emans, ged. 17.12.1645.
Kinderen uit dit huwelijk:
1. Adriaen, ged. 31.1.1669.
2. Bartholomeeus, ged. 7.10.1670.
3. Adriaen, ged. 17.1.1674.
4. Jan, ged. 23.2.1676, tr. Lucia Stee(n)mans.
5. Adriaen, ged. 30.11.1680, begr. 29.3.1728, tr. voor de eerste keer 12.10.1711 Maria Jan Claessen en voor de tweede maal 31.12.1725 Maria Jan Roosen. Laatstgenoemde hertr. 22.1.1730 Peter Laureijs Wijtens.
6. Bartholomeeus, ged. 7.7.1684, begr. 14.1.1712.
7. Marie, ged. 16.2.1687, tr. 28.5.1707 Gerart Huijbert Maes.

III. Jan Jan Smolders (in de wandeling genaamd Jan Tats), geb. ca. 1648, tr. voor de eerste keer 2.1.1672 Jenneken Heijliger Jans en voor de tweede maal 27.5.1705 Ariaentje Jans van Berckel, geb. Moergestel ca. 1665.
Kinderen uit het 1e huwelijk:
1. Anna, (ook genaamd Jenneken), geb. ca. 1672, tr. 14.11.1700 Willem van Aalst, geb. Oisterwijk ca. 1670.
2. Hendrick, ged. 7.6.1682, tr. 26.2.1713 Petronella Hugo van Vlijmen (ook genaamd van Huijcklom), ged. 28.6.1682.
3. Peter, ged. 28.4.1684.

IIIa. Adriaen Jan Smolders, geb. ca. 1657, tr. voor de eerste keer 28.1.1680 Anneke Jan Janse van Beurden, geb. ca. 1655 en voor de tweede maal 18.8.1686 Marij Willems van Lissum.
Kinderen uit het 1e huwelijk:
1. Jan, ged. 1.2.1681.

2. Huijbert, ged. 21.3.1685.
Kinderen uit het 2e huwelijk:
3. Norbert, ged. 27.7.1691, overl. ca. 1768 te Merxplas.
4. Anna Maria, ged. 14.12.1695.
5. Adriana Maria, ged. 9.4.1706.

Deze families maken deel uit van een zeer uitgebreid Tilburgs geslacht, waarvan de geschi denis teruggaat tot in de middeleeuwen.

5. De erflater Norbart Smolders

Centraal in dit onderzoek staat de erflater Norbart Smolders, waarover ons slechts wei nig gegevens ter beschikking staan. Norbart Smolders werd, zoals we hiervoor hebben gezien, op 27 juli 1691 te Tilburg gedoopt als eerste zoon van Adriaen Jan Smolders uit diens tweede huwelijk met Marij Willems van Lissum. Norbart moet voor of in 1768 te Merxplas zijn overleden. Meer komen we over hem te weten in een schepenakte dd. 5 december 1768[8] waar de 90-jarige Jacob Jan Reijnen, wonende *"ter plaatse den geheugte Corvel"* op verzoek van Anna Maria Hendrik Smolders, de voogden van het kind van Mattijs Backhuijsen en Maria van Aalst en de voogden van de kinderen van Jan Hendrikx Smolders en Catharina Cleijberg, een verklaring aflegde. Hij verklaarde o.m. dat hij *"den persoon van Adriaan Jan Smolders, die meede alhier tot Tilborg ter plaatse Corvel . . . in sijn gebuerte heeft gewoont als wanneer hij attestant met voornoemden Adriaan Jan Smolders int wolle laaken fabriecq heeft gewerkt, mitsgaders hem Smolders veele jaaren en verscheijde maalen zijn baart heeft geschooren en altoos veele ommegang met hem gehad tot dat hij Adriaan Jan Smolders van hier metter woon naar Merxplas is vertrocken om beter aan den cost te geraken"*. De erflater zal met zijn vader zijn meegegaan en aldus is het te verklaren dat zijn overlijden in Merxplas heeft plaatsgevonden.
Interessant zijn ook de verdere verklaringen van deze oude man voor onze speurtocht na de erfgenamen van Norbart, want ook de broer van Adriaen Jan Smolders met name Jan *"die inde wandeling wel genaamt wiert Jan Tats"* heeft hij gekend.
Kennelijk vond Jacob Jan Reijnen het wel gezellig om jeugdherinneringen op te halen, want hij vervolgt *"dat hij meede wel gekent heeft de persoonen van Cornelis van Lissem, Jan van Lissem en Cornelia van Lissem, zijnde de voornoemde Cornelia getrouwt met Jar van den Hout, alle gewoont hebbende tot Corvel, welken Jan van den Hout en Jan van Lissem meede door hem attestant veele jaaren den baart zijn geschooren"*. Tenslotte verklaarde de 90-jarige barbier nog dat Norbart Smolders een zoon was van Adriaen Jan Smolders en Maria van Lissem[9].

6. Speurtocht naar de rechtmatige erfgenamen van Norbart Smolders[10].

a. De erfgenamen van vaderszijde.

Zoals we hebben gezien in de fragment-genealogie Smolders had de vader van Norbart Smolders een halfbroer Jan Jan Smolders, die blijkens ons onderzoek op 2 januari 1672 het huwelijk was getreden met Jenneken Heijliger Jans, waaruit drie kinderen m.n. Anna

(ook genaamd Jenneken)[11], Hendrick en Peter, zijn geboren. Laatstgenoemde is op het moment van de erfeniskwestie in 1769 reeds overleden zonder kinderen na te laten en we zetten ons onderzoek voort met Anna en Hendrick.

Anna Smolders (geb. ca. 1672) huwde op 14 november 1700 met de Oisterwijker Willem van Aalst (geb. ca. 1670).
Kinderen uit dit huwelijk:

1 en 2. Norbertus en Cornelius, ged. 12.7.1701
3. Cornelia, ged. 25.12.1702.
4. Joannes, ged. 22.10.1704.
5. Joannes, ged. 7.5.1709.
6. Henricus, ged. 1.6.1711.
7. Adriana Maria, ged. ?
8. Wilhelmus, ged. 29.1.1714

Het vervelende nu is dat we in de doopboeken van Tilburg één doopinschrijving niet hebben kunnen vinden, n.l. die van Adriana Maria, waarmee we onze speurtocht dienen te vervolgen. Uit haar huwelijksakte in 1747 kunnen we afleiden dat zij ca. 1712 te Tilburg moet zijn geboren. In genoemd jaar trad zij in het huwelijk met Mattijs Backhuijse(n). Deze Mattjijs was reeds eerder gehuwd geweest met Johanna Marij van Berkel (tr. 22.11.1733 Tilburg). Mattijs Backhuijsen is ca. 1708 geboren "tot Put int Land van Gulik" of zoals in de tweede huwelijksakte staat vermeld: "Hijnsberg in Gulikerland".
Uit zijn eerste huwelijk met Johanna Marij van Berkel werden te Tilburg gedoopt:

1. Anthonius, ged. 18.5.1734.
2. Cornelis, ged. 9.1.1736.
3. Peternel, ged. ?, begr. 29.4.1743
4. Helena Maria, ged. 24.3.1741.
5. N.N. (ongedoopt kind), begr. 15.5.1744.

Uit het tweede huwelijk met Adriana Maria (Maria, Jane Mie) van Aalst werd slechts één kind geboren:

6. Petronilla, ged. 7.8.1748.

Het is deze Petronilla die aanspraak maakte op de nalatenschap van Norbert Smolders en hiermee hebben we erfgenaam 1 achterhaald. Haar moeder Adriana Maria van Aalst was inmiddels overleden en op 29 november 1766 te Tilburg begraven.

Laten we terugkeren naar het tweede kind van Jan Jan Smolders en Jenneken Heijliger Jans, nl. Hendrick. Deze Hendrick Jan Smolders (ged. 7.6.1682) trad op 26 februari 1713 in het huwelijk met Petronella Hugo van Vlijmen (ook genaamd Van Huijcklom).
Kinderen uit dit huwelijk:

1. Joannes, ged. 17.11.1713.
2. Joanna Maria, ged. 22.10.1715, jong overleden.
3. Anna Maria, ged. 4.5.1717.

Laatstgenoemde was in 1769 nog in leven en is hiermee erfgenaam 2.
Het oudste kind Joannes huwde op 27 april 1749 te Tilburg met Catharina Willem Cleijberg.
Kinderen uit dit huwelijk:

1. Joannes, ged. 29.5.1750.
2. Henricus, ged. 14.7.1752.
3. Maria Catharina, ged. 4.5.1754, jong overleden (begr. 6.2.1755?)
4. Aldegundis, ged. 24.11.1755.
5. Petronella, ged. 10.6.1758.
6. Maria Catharina, ged. 10.1.1761.

Daar zowel Johannes Hendrik Smolders als Catharina Willem Cleijberg voor de erfeniskwestie in 1769 zijn overleden, evenals het derde kind Maria Catharina, kwamen de overige vijf kinderen, m.n. Joannes, Henricus, Aldegundis, Petronella en Maria Catharina Smolders, in aanmerking als erfgnamen 3 t/m 7.

b. de erfgenamen van moederszijde

We hebben reeds in de fragment-genealogie van het geslacht Smolders gezien dat de vader van de erflater Norbart, m.n. Adriaan Jan Smolders, op 18 augustus 1686 in het huwelijk was getreden met Marij Willem van Lissem. Deze Marij had een broer Jan Willem van Lissem waarmee we ons onderzoek naar de verdere erfgenamen voortzetten.
Jan Willem van Lissem (ook wel: Van Lissum) was gehuwd met Marieken (Maria) Goijaert Cornelis.
Kinderen uit dit huwelijk:

1. Wilhelma, ged. 8.12.1677.
2. Theodorus, ged. 6.10.1679.
3. Joanna, ged. 30.8.1682.
4. Anthonius, ged. 4.8.1685.
5. Justinus, ged. 29.4.1688.

Blijkens het werkstuk van de schepenen uit 1769 dienen we voort te gaan met zowel het oudste als het jongste kind van dit echtpaar. De vroede vaderen hadden er de voorkeur aan gegeven met het jongste kind te beginnen. Om verwarring te voorkomen hebben we deze volgorde aangehouden.

Justinus van Lissem (ged. 29.4.1688) is tweemaal gehuwd geweest. Op 29 december 1715 trad hij in het huwelijk met Marij Claas Willem Jan Aarde (Maria Verhoeven). Laatstgenoemde is op 22 oktober 1731 te Tilburg begraven. Nog geen jaar later, op 14 juli 1732 huwde Justinus van Lissem met Jennemaria Dingeman de Jongh.
Kinderen uit het 1e huwelijk:

1. Joannes, ged. 8.8.1717.
2. Wilhelma, ged. 25.1.1719 (vader: Justinus van Lissouw).
3. Joannes, ged. 28.2.1723.

Kinderen uit het 2e huwelijk:

4. Norbertus, ged. 28.1.1734.
5. Digmannus, ged. 19.1.1736.

In het reeds meerdere malen aangehaald werkstuk uit 1769 wordt alleen Norbertus ver-

meld als erfgenaam. Hierover is echter onenigheid geweest waarop we hierna nog in het kort zullen terugkomen. Hiermee hebben we erfgenaam 8 achterhaald.

Ook de nazaten van het oudste kind van Jan Willem van Lissem en Marieken Goijaert Cornelis, m.n. Wilhelma (ook genaamd Willemijn) moeten we aan een onderzoek onderwerpen om de negende en laatste erfgenaam te kunnen vaststellen.
Wilhelma van Lissem huwde op 7 feburari 1712 met Willem van Beurden.
Kinderen uit dit huwelijk:

1. Maria Norberta, ged. 16.12.1712.
2. Joannes Anthonius, ged. 19.12.1716
3. Niclaus, ged. 19.12.1716
4. Maria, ged. 22.12.1721.

Maria Willems van Beurden is erfgenaam 9 waarmee een einde is gekomen aan onze speurtocht naar de erfgenamen van Norbart Smolders.

Zo zien we dat er van moederszijde slechts twee erfgenamen waren. Maar zoals gezegd was er hierover in 1768 een geschil gerezen, hetgeen blijkt uit een notariële akte dd. 22 december 1768. In deze akte verklaren Lambert van Lissem[12], Christiaan Swagemakers, armmeester in die hoedanigheid optredend voor Cornelis Willem en Adriana Maria van den Hout[13] (gehuwd met Jan van Pelt), Norbart Justinus van Lissem en Maria Willem van Beurden, allen te Tilburg, dat zij *"malkanderen houden en Erkennen voor gesamentlijke Erffgenamen ofschoon bij geweijsde van den regter de twee laaste genoemde Comp. ten mogte werde verclaart tot die nalatenschap alleen geregtigt te zijn"*[14]. Hoe dan ook, in de *"Geslagt Boom"* worden alleen Norbart van Lissem en Maria van Beurden als erfgenamen aangegeven.

Met het opsporen van de negen erfgenamen van Norbart Smolders aan de hand van het werkstuk van de schepenen uit 1769 is ons onderzoek thans beëindigd. Deze erfgenamen hadden reeds voor het onderzoek door de schepenen de Tilburgse procureur Johan Adriaan van Meurs gemachtigd om hun zaken bij de afwikkeling van de deling van de nalatenschap van Norbart Smolders te behartigen[15]. Op zijn beurt stelde hij op 21 augustus 1769 J.B. van Gastel, notaris en substituut-secretaris *"der stadt en quartiere van Turnhout"* aan om als zijn vervanger op te treden[16].
Hoe groot de nalatenschap van Norbart Smolders is geweest is ons (nog) niet bekend, wel het aantal erfgenamen, hetgeen het uitgangspunt was van ons onderzoek.

J.A.M. SMULDERS
A.J.A. VAN LOON

Noten

1. Gemeentelijke Archiefdienst Tilburg (GAT), Rechterlijk archief Tilburg (Tilburg R) 644, fol. 3v-5v (1769).
2. GAT, Notarieel archief (Not.), 57, fol. 92r/v (1681).
3. GAT, Not. 58, fol. 121v-122r (1685).

4. In akte opengelaten, moet zijn Adriaentke Jan Cornelis Corstiaens Verbunt.
5. GAT, Tilburg R 365, fol. 137v-138r (1657), in deze akte wordt Engeltke enige malen abusievelijk Peterken genoemd.
6. GAT, Not. 59, fol. 121v-122r (1692).
7. GAT, D.T.B. boeken (de D.T.B. gegevens hebben, tenzij anders vermeld, steeds betrekking op Tilburg); Tilburg R 354, los stuk achterin (20 maart 1630); Tilburg R 365, fol. 68r/v (nov. 1656), fol. 137v-138r (5 mei 1657); Tilburg R 368, fol. 26r-27r (14 febr. 1664); Tilburg R 369, fol. 281r-283v (20 dec. 1667); Tilburg R 372, fol. 22r (4 maart 1672); Tilburg R 817, ongefol. (18 juni 1669) en Not. 94, fol. 101r-103v (19 okt. 1768).
8. GAT, Tilburg R 634, ongefol. (5 dec. 1768).
9. In 1768 werden nog een aantal van dergelijke verklaringen afgelegd, zie o.m.: GAT, Not. 94, fol. 127r-128r (22 dec. 1768) en fol. 131r-132r (24 dec. 1768).
10. De in dit hoofdstuk verwerkte genealogische gegevens zijn slechts globaal onderzocht, hoofdzakelijk gebruik makend van bestaande kaartsystemen bij de Gemeentelijke Archiefdienst Tilburg. Wij hebben alleen die gegevens welke voor ons onderzoek van belang waren nader onderzocht. Bij een diepgaander onderzoek zullen hierop aanvullingen gegeven kunnen worden.
11. In de doopakten van haar kinderen wordt ze steeds vermeld als Joanna.
12. Lambert van Lissem was een zoon van Joachim van Lissem en een achterkleinkind van Cornelis van Lissem (broer van Marij Willem van Lissem !).
13. Cornelis Willem en Adriana Maria van den Hout waren kinderen van Willem van den Hout en achterkleinkinderen van Jan van den Hout en Cornelia van Lissem (zuster van Marij Willem van Lissem !)
14. GAT, Not. 94, fol. 129r/v (1768).
15. GAT, Not. 94, fol. 101r-103v (19 okt. 1768).
16. GAT, Not. 94, fol. 203r-204v (1768).

JUSTINUS VERHORST (1761-1814)

De vraag om ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de afdeling 's-Hertogenbosch-Tilburg van de Nederlandse Genealogische Vereniging een bijdrage te leveren voor een gedenkschrift heeft mij wel enigszins overvallen. Toch sloeg het idee bij mij aan, omdat de genealogie in het algemeen mij altijd wel getrokken heeft, maar vooral omdat een bepaald aspect van de genealogie me sterk boeide.

De vrij kille opsomming van de geslachten met geboorte-, huwelijks- en sterfdata - men zou kunnen zeggen het zo nodige raamwerk van de genealogie - boeide me vooral als ik het kon invullen met die gegevens van personen welke voor mij een beeld opriepen van een levende mens. Ik ontveins mij niet dat dit soms heel erg moeilijk is en in veel gevallen volkomen onmogelijk.

Het op 12.4.1979 plotselinge overlijden van de vooral ook in kringen van de genealogie en in het bijzonder wellicht van Gens Nostra bekende genealoog Dr A.R. Kleijn te Zeist had tot gevolg dat overeenkomstig zijn wil diverse documenten uit zijn verzameling in mijn bezit kwamen met de onuitgesproken maar zeker bedoelde opdracht deze zorgvuldig te bewaren en aan de volgende generatie door te geven.

Grondslag voor zijn laatste wilsbeschikking was dat onze voorouders lange tijd in de oude vestingstad Grave geleefd hadden en dat de naam "Sterk" - door zijn moeder gedragen - hem vele "Ster(c)k"-kwartieren had gegeven.

In de mij toebedeelde stukken trof ik enkele originele brieven aan van de Kolonel der Infanterie van Linie Justinus Verhorst, de bet-overgrootvader van Dr A.R. Kleijn.

Deze Justinus Verhorst (zie Gens Nostra van oktober 1979, nr. 10, blz. 294/5), geboren en gedoopt te Grave op 2/8.11.1761, huwde te Brielle op 7/22.6.1783 met Margaretha Susanna Vermaat, gedoopt te Brielle op 24.1.1762. De dochter van dit echtpaar, t.w. Elberdine Henriëtte Verhorst, geboren te Grave op 27.6.1806, huwde op 11.7.1827 te Grave met Gerardus Sterk, geboren te 's-Hertogenbosch op 8.4.1797. De kleindochter van dit echtpaar werd de moeder van genoemde Dr Alphons Rudolf Kleijn.

Justinus Verhorst leren we wat beter kennen uit zijn bewaard gebleven brieven en de aantekeningen welke zijn echtgenote Margaretha Susanna Vermaat daarbij opstelde.

In de genealogie ziet men vaak het beroep vermeld dat de kroon was op het leven van iemand. De moeizame weg welke afgelegd moest worden om tot dat "hoogtepunt" te komen wordt vaak niet vermeld. De ups en downs in zo'n leven worden niet meegedeeld, misschien enerzijds omdat die gegevens destijds niet belangrijk genoeg gevonden werden en anderzijds misschien toch ook wel omdat het hoogtepunt van zo'n carrière onze ijdelheid toch wat meer streelde dan de soms lange opsomming van treden, welke naar de hogere regionen van de maatschappelijke ladder hebben geleid.

Toch komen uit deze "treden" de eigenschappen - als men wil de deugden en ondeugden - sterker naar voren. Men ziet ook hoe zwaar het leven was van de militair die met gebrekkige middelen grote afstanden moest overbruggen. Duidelijk wordt ook dat in vroeger dagen de militair aan vele - niet specifiek militaire - gevaren was blootgesteld, zoals

slechte hygiëne, dieven enz., maar ook hoe trouw-zijn een wederzijds "must" was om in 't leven te blijven.

Hoe kunnen we nu ons een beeld vormen van deze Justinus Verhorst ? We zullen moeten trachten hem te zien in zijn tijd, in zijn omstandigheden. Daarvoor is nodig dat we ons duidelijk bewust maken hoe - globaal gezien - de betreffende wereld van toen er uit zag.

Onze Justinus Verhorst was de zoon van zijn gelijknamige vader, die gedoopt werd te Grave op 11.2.1711. Deze was van 1755 tot 1759 Schepen van de stad Grave en vervolgens van 1760 "-sHeeren Borgemeester" van deze stad tot zijn overlijden in juli 1763. Hij was op 27.4.1749 gehuwd met Agnieta Rovers, die gedoopt was te Grave op 11.4.1728. Uit dit huwelijk sproten zeven kinderen.

Justinus was de jongste. Op 13.11.1776 trad hij in " 's-Lands Dienst" als Cadet bij het Regiment van Fourgeaud. Dit wordt beschreven in een originele Staat van Dienst, welke op 27.1.1815 te 's Gravenhage werd opgesteld door zijn weduwe Margaretha Susanne Vermaat. Margaretha was er toen al van overtuigd dat papier geduldig is en dat je daar van alles op kunt schrijven. Om iedere verdenking in die richting te voorkomen sluit zij haar document af met de woorden:
"Voor de waarheid van de onderscheiden bijzonderheden in deze gegevens vermeld, het karakter en gedrag van de overledene, gelooft de ondergetekende tot staving van velen derzelven zich te kunnen beroepen op de getuigenissen van de Heeren Lieutenant-Generaals Krayenhof en Janssens".

Hoe moeilijk het was in die tijd om ook in het leger een goede start te krijgen blijkt uit de mededeling dat Justinus op 4.7.1778 in hetzelfde Regiment tot Vaandrig bevorderd wordt door "aankoop" voor . . . . f 2800,--. Hij is dan 16 à 17 jaar oud. Op 10.1.1787 wordt hij bij dit Regiment "Lieutenant", maar dan kan hij zich kennelijk verbeteren en wordt hij op 18.6.1787 "Capitein" bij het Regiment Salm, om dan op 1.7.1788 in Franse Dienst "gebrevetteerd" te worden als Lieutenant.

Op 1.8.1792 is hij Capitein in het Franse Légion Etrangère dat in die dagen toch een andere betekenis en klank had dan het ons bekende Vreemdelingenlegioen.

Zijn eerste in mijn bezit zijnde brief aan zijn vrouw is gedateerd 28.4.1793 en verzonden vanuit: *"Gecantoneert au Pont de brûgh bij Rijssel"*. Hij antwoordt op een brief van zijn vrouw d.d. 8 april, welke hem op 27 april bereikte.

In de brief komt duidelijk naar voren met hoeveel zorg en angstige spanning hij denkt aan zijn vrouw en aan zijn (op dat moment twee) kinderen. Die zorg en spanning is ook wel in te denken als we ons even proberen voor te stellen wat er zich ongeveer in dezelfde tijd afspeelt.

Op 1.2.1793 verklaart Frankrijk de oorlog aan Engeland en aan de Republiek. De Zuidelijke Nederlanden zijn dan al bezet; inval van Dumouriez (bij wie zich het Bataafs Legioen onder Daendels heeft aangesloten). Op 18.3.1793 lijden de Fransen de nederlaag bij Neerwinden en ontruimen de Nederlanden.

Kort daarvoor, t.w. op 17.1.1793 was Lodewijk XVI door het Nationaal Convent ter

dood veroordeeld en op 21.1.1793 terechtgesteld.

Met het verval van de feodale rechten in augustus 1789 ging ook het duizend jaar oude tiendrecht van de kerk verloren, gevolgd door het ter beschikking van de natie stellen van eerst het kerkzilver en vervolgens alle kerkelijke goederen (Talleyrand). De kerk moest ingelijfd worden in de staat ("Constitution Civile Du Clergé" van 1790). De geestelijkheid werd verplicht de eed op de constitutie af te leggen. Paus Pius VI verwierp op 13 4.1791 deze constitutie en dreigde de geestelijken die deze eed zouden afleggen te suspenderen.

Justinus Verhorst (1761-1814)

Als antwoord hierop verbrandden de Fransen eerst de pop die de Paus moest voorstellen met de breve ("Caritas, quae docente Paulo") in de hand en legden beslag op zijn bezittingen in Frankrijk. In september 1792 werden ongeveer 200 priesters en 3 bisschoppen in het Carmelietenklooster te Parijs neergeschoten en zij die alleen maar gewond waren werden een voor een doodgeslagen.

Als we dit alleen al bedenken, kunnen we wel begrijpen dat Justinus grote zorg had over het welzijn van zijn vrouw en kinderen. Hij schrijft dan:
"Het was mij geen kleine vergenoeging te vernemen, dat gij met de kinders nog in het land der levendigen U bevondt, want na de gerugten die hier gelopen hebben was U Ed met de kinders tot een waarborg voor mij in arrest genomen, dat mij dag of nacht geen rust veroorzaakt heeft".
Wat verder schrijft hij:
"Om mijn ongeluk nog te vergroten, is mij alles wat sich in de mantelsack was afgestoolen. Ik had tien nieuwe hemden laten maken en verscheidene broeken, vesten, kousen en gespen".

Zijn tweede bewaard gebleven brief dateert van *"Monnikendam, den 28e Octobre 1799".* Hij zit dan weer in hele andere moeilijkheden. In juni 1799 heeft de inval van de Engelsen en Russen plaats in Noord-Holland. Onze intussen Luitenant-Kolonel geworden Justinus Verhorst beschrijft zijn gevangenname en bevrijding als volgt:
'Om nu tot mijn gebeurtenis te komen en hoe en op welke wijze ik met het 1e en 2e bataillon ben gevangen genomen op den 19 september. 'sMorgens met het aanbreken van

den dag begon de vijand 't Dorp Schoorl te attaqueren en sloeg na enige resistentie een Fransch Battaillon van de 54½ brigade terug.

Tegelijkertijd werd Warmenhuijzen van voren in de Flank en van agteren aangevallen. Nadat ik een rigoreuze verdediging had gemaakt, bekwam ik order om gemelde dorp te verlaten. Echter zo laat, dat 4 compagnieën van ons en een compagnie Jagers voor in de batterij reeds waren afgesneden. Ik retireerde zo goed in order als het met mogelijkheid kon gedaan worden.

Op Schoorldam, alwaar ik na een weinig tijts vertoeft te hebben order bekwam van den Lt. Generaal Dumonceau om met de 2 battaillons Schoorl stormenderhand in te nemen. 't Welk wij geëffectueerd hebben en reeds vijf stukken kanon en verscheidene Russen hadden krijgsgevangen gemaakt. Dan weinige minuten daarna zagen wij ons omsingeld door het verlaten van Schoorldam en het senden van geen secours van drie colonnes vijanden dat wij gedwongen waren ons over te geven. Vervolgens zijn wij na den Helder zonder grote insultens te hebben moeten horen getransporteerd, alwaar wij dan op de schepen hebben gezeten. De 20ste Octobre was voor ons een akelige en te gelijker tijt een vreugdedag. 'sMorgens werd het anker gelicht en wij gingen in zee om naar Engeland te vertrekken. Nu kunt ge nagaan, hoe ik gesteld was. Dan voor Kamperduin in zee liet mij de kaptein van het schip zeggen, dat hij nog geen vasten order had om ons te vervoeren, maar dat hij een kotter wagte van den Admiraal met de laatste order of wij na land zouden gaan. 'sAvonds om ½ 6 kwam die kotter met de onverwachte tijding, dat wij uitgewisseld waren en maandag aan wal zouden worden gezet, gelijk dan is geschied. 't Schip Tromp waar nog verscheidene officieren van mijn bataillon op waren onder andere Menkema waren reeds naar Engeland vertrokken".

In 1809-1810 nam Justinus deel aan de veldtochten in Duitsland. Na de afstand van koning Lodewijk in 1810 wordt ons land ingelijfd bij Frankrijk tot 1813. Tijdens deze inlijving ontvangt hij zijn aanstelling tot Luitenant-Kolonel bij het 123ste Regiment van Linie om den 20.3.1811 in gelijke rang te worden overgeplaatst bij het 9de Regiment.

Kort daarna vertrekt hij kennelijk naar Italië, want zijn derde brief schrijft hij vanuit Brescia en wel op 1.8.1811. De stijl is duidelijk gemoderniseerd. Schreef hij in de brief van 1793 nog: *"U Ed brief van den 8ste deser heb ik gisteren ontvangen"*, nu schrijft hij eenvoudig *"Lieve Grietje"* boven de brief. Hij vervolgt:
"Mijn brief in de maand Junij aan Uw gesonden, vrees ik, is Uw niet geworden. Ik zal dus mijn wedervaaren sedert mijn vertrek van Parijs herhaalen. Ik ben in de volmaakste welstand alhier gearriveert. De Colonel Vaulré benevens verdere Hoofd en anderen Officieren, hebben mij op eene minzame wijse ontfangen. De Hr Generaals nodigde mij voort aan hun tafel, soo dat ik niet als beleefdheden heb genoten, het welk bij continuatie blijft voortduren".

Zijn zorg voor zijn vrouw en gezin blijkt ook nu weer duidelijk uit de zinsnede:
"Ook heb ik het genoegen Uw over te senden een mandaat op den payeûr Generaal te Amsterdam, groot 600 franc, het geene Uw wel te pas zal koomen".
Over Italië zelf schrijft hij als volgt:

"Nu is over Italiën; het is een zeer mooij en gesond land, maar seer warm. Ik heb dadelijk mijn borstrok vlaggedoek moeten quiteeren, en evenwel sweet ik bij voortduring, dog men wil dat dit gesond is".

Zijn Hollandse mentaliteit verlaat hem daar niet. Hij schrijft:

"Goedkoop is 't geensints uitgenomen de wijn, dien men hier betaald 4 St. de fles, het geene ons op de been houd".

Het jaar daarop zien we hem terug in de veldtocht tegen Rusland. Wegens zijn heldhaftig gedrag bij de slag van Smolensko wordt hij op 23.8.1812 bevorderd tot Majoor-premier bij het 9e Regiment. Bij deze veldtocht, onder opperbevel van Napoleon zelf, commandeert hij op de terugtocht de verdediging van een der twee door de Hollanders geslagen bruggen over de Berezina. Wegens zijn bekwaam en moedig gedrag wordt zijn zoon Adrianus Justinus Verhorst benoemd tot Luitenant in Franse Dienst, welke benoeming hij verkoos boven het ridderkruis van het Legioen van Eer.

Na de tocht naar Rusland trekt hij weer naar Italië, waar hij de 20.12.1812 aankomt. Op 25.12.1812 ontvangt hij de eervolle benoeming van Commandant van Mantua in afwachting van een nadere bestemming. Op 14.3.1813 wordt hij benoemd tot Commandant van het 43ste Regiment in Augsburg.

In deze rang wordt hij toegevoegd aan de Staf van de Hertog van Raguza en ontvangt op 15.4.1813 de benoeming tot commandant van het 6de Corps d'Armée. Tijdens de wapenstilstand van 1813 (Napoleon bij Leipzig verslagen) keert hij terug naar het 9de Regiment en komt op 14.8.1813 te Verona aan, van waar hij zich naar Venetië begeeft, waar dit Regiment op dat tijdstip gelegerd was.

Zijn lichamelijke toestand wordt steeds sterker aangetast door een rheumatische ziekte.

Als Napoleon verbannen is naar Elba, brengt hij zijn Regiment nog terug van Venetië naar Toulon in Zuid-Frankrijk, geeft het commando over en begeeft zich op reis naar het vaderland.

Op 24.6.1814 overvalt hem te Valence in Noord-Frankrijk de dood.

J.H. STERK

Geraadpleegde literatuur

Dr H.P.J. Jansen, Geschiedenis van de Lage Landen;
J. Hartmann, Das Geschichtsbuch;
Prof. Dr L.J.Rogier, Eenheid en Scheiding;
Dr F.X.Seppelt - Dr K.Löffler, De Geschiedenis der Pausen.

STRIJBOSCH

enkele aantekeningen

De topografische kaart 51 F van een gedeelte van Noord-Brabant toont onder Handel een bos met de naam Strijbosch. Het ligt in de vroegere heerlijkheid, thans gemeente, Gemert. Ook het Aardrijkskundig Woordenboek der Nederlanden, uitgave 1843, noemt het gehucht Strijbos onder Gemert. Daar bevindt zich aan het begin van de Strijbossche Weg een voormalige boerderij die volgens onderzoek door de heemkundekring "De Kommanderije Gemert" de plaats markeert waar eertijds het goed Strijbosch zijn gelijknamige hoeve had.

Reeds in de 14e eeuw is er een familie die zich van Strijbosch noemt. De familieleden behielden die naam wanneer zij elders kwamen te wonen en zo ontstond een stamboom die tot in onze dagen is te volgen. Het goed of een gedeelte daarvan ging meermalen in andere handen over. In 1470 wordt het verkocht door Lambertus de Bruijn. Omdat de nieuwe eigenaars ook de naam Strijbosch aannemen ontstaat een volgende stamboom die eveneens nog vele levende takken heeft. In latere eeuwen viel het goed in delen uiteen, waardoor er weer naamdragers bij kwamen.

De naam van het territorium, waarvan etymologisch niets bekend is, is heden bijna niet meer in zwang, maar men kan in het begrafenisregister van Gemert tot in de 19e eeuw de plaatsaanduiding "op Strijbosch" vinden van degenen die niet tot de naamdragers behoorden maar wel in het gebied woonden.

Zoals bij veel namen het geval is, kent ook deze in oude acten verscheidene schrijfwijzen die compact als volgt zijn weer te geven: (van) Stri(j)bos(s)(ch)(s). Na de invoering van de burgerlijke stand bleven deze voornamelijk beperkt tot Strijbos(ch). In België wordt vaak een y in plaats van ij aangetroffen.

Hieronder volgen enkele grepen uit het onderzoeksmateriaal.

De tot nu toe vroegst aangetroffen naamdrager is *Ghevart van Strijbosch*. Hij was schepen van de commandeur van Gemert. Gemert was een heerlijkheid die zich onder het gezag bevond van de ridders van de Duitse Orde. In acten tussen 1364 en 1386 en in transcripten uit deze periode wordt Ghevart vele malen als schepen genoemd[1]. Als comparant is hij niet aangetroffen. Hij had drie zonen, *Jacop, Jan* en *Ghevart* en een dochter *Lenen*, gehuwd met Jan Loden Neefs. Deze kinderen komen tussen 1414 en 1430 voor in de rechterlijke archieven van Gemert, Helmond en 's-Hertogenbosch. Vooral Jan Strijbosch, die gehuwd was met Luijtgart dochter van Peter de Molner die de zoon was van Henrick Peters van Lijeshout, wordt vaak vermeld. Hij was gegoed in Bakel en Gemert en had de Schimmelse watermolen in Woensel, die zowel koren-, run- als oliemolen was en de watermolen in Stratum, die slachmolen was. Van zijn acht kinderen huurt *Govart*, gehuwd met Lijsbeth Jan Nalts, de Collse korenmolen in Tongelre. Van de zeven kinderen van Govart's broer *Peter* en diens vrouw Heilwich Goijarts van den Bogart zorgen *Lenaert* en zijn vrouw Katharijn Wijnants in de eerste helft van de 16e eeuw via één zoon *Peter Strijbosch*, gehuwd met Heilwich dochter Jans de Cremere, voor nageslacht tot in onze

dagen.

Intussen was in 1470 door Lambert de Bruijn aan Everart Jansz van Varlair verkocht "zeker erfgoed genaamd de Strijbossch, gelegen in de parochie van Gemert, met akkers, heiden en weiden, alsmede gronden genaamd de Peel"[2]. Everart noemt zich eerst Van Varlair alias van Strijbosch, maar al spoedig nog slechts *Everart van Strijbosch*[3]. Hij was gehuwd met Lijsbet Henrick Ansems, had drie dochters en drie zonen, van wie *Henrick* nageslacht had dat de naam van Strijbosch handhaafde. Van de zoon *Ancem* zijn geen kinderen bekend, terwijl de derde zoon *Michiel*, die in 1478 werd ingeschreven in het Poirtersboek van 's-Hertogenbosch als nestelmaker en gehuwd was met Mechteld van den Steen, kinderen kreeg die zich weer van Varlair noemden of de naam Michiels voerden. Vermoedelijk is het goed Strijbosch, na Everart weliswaar verdeeld, ten minste vier generaties slechts door vererving in andere handen gekomen. Vanaf Everart van Strijbosch zijn een tiental generaties elders gepubliceerd[4].

Een van de achterkleinzonen van Everart was *Lenaert Gielis van Strijbosch*. Deze was eerst gehuwd met Merike Alberts van Handel alias Versantvoirt die ook Merike Albert Maes Aerts wordt genoemd. Zijn tweede vrouw was Jenneke Adams van Hout, ook genoemd Jenneke Adam Gerits Verhoeven. Zij was een zuster van Lenaert's schoondochter. Lenaert had drie dochters en twee zonen. Een van de zonen was *Aelbrecht Strijbosch* die te Gemert gedoopt werd op 15.8.1553. Onder de naam Albertus van den Watermolen, zo genoemd naar de hoeve Ter Watermolen die zijn vader op de Beverdijk in Gemert in bezit had, werd hij ingeschreven aan de universiteit van Leuven, waar hij op 12.2.1577 promoveerde tot artium licentiatus. In hetzelfde jaar werd hij priester gewijd en trad in bij de Duitse Orde. In 1590 werd hij benoemd tot pastoor van Gemert en tot eerste rector van de Latijnse School aldaar. Hij werd begraven op 20.8.1624[5]. Hij was in zijn ambten zeer actief, wist zich stukken land, huizen en renten te verwerven door schenkingen ten behoeve van de school en de pastorie. Ook liet hij niet na te procederen tegen wie zijn beloften in deze niet hield. Diversen van zijn maatregelen betroffen de orde op het kerkhof, in de kerkdiensten en tijdens de massale bedevaarten naar O.L.Vrouw van Handel. Financiële zaken regelde hij tot in finesses en waarschijnlijk heeft hij ook zijn vermogende vader Lenaert Gielis bewogen tot het stichten van een beurs voor studenten. Dit gebeurde in dienst testament dat op 26.1.1599 te Rixtel werd verleden voor notaris Thomas Pauli Regis[6]. Daarin fundeert hij, geassisteerd met zijn beide zonen Aelbrecht en *Lenart Lenarts* en met twee van zijn drie schoonzoons, Simon Ansem Daniëls als man van zijn dochter *Joanna* en Jan Aert Mickers als man van zijn dochter *Lijske*, 500 gulden Brabants tot behulp van een student uit zijn familie of van zijn eerstoverleden huisvrouw of van een andere Gemertse jongen. Zoals toen gebruikelijk was werd de volgorde waarin de kinderen voor deze beurs in aanmerking konden komen nauwkeurig vastgelegd. Bij het ontbreken van parochiële registers uit die tijd werd dit testament met de vele daarin genoemde personen een belangrijke genealogische bron.

Een kleinzoon van de hiervoor genoemde Peter, gehuwd met Heilwich dochter Jans de Cremere, was *Peter Leonart Strijbosch*. Deze woonde met zijn ouders in 's-Hertogenbosch

en was blijkens een acte in 1579 onmondig toen zijn vader *Leonard Petersz* al overleden was. Uit de erfenis verkreeg hij o.m. het huis Het Cleverblat in 's-Hertogenbosch op de hoek van de Visstraat en Kruisstraat. Hij deelde ook in de erfenis van zijn kinderloos overleden tante *Agneeske*, zuster van zijn vader, die resp. gehuwd was met Christoffel van Rijsingen en Lambert van Maren. Peter Leonart huwde met Geraertke Henricks de Hont, dochter van Henrick de Hont en Anneke van den Hezicker, van welk ouderpaar zich in de St. Jan in 's-Hertogenbosch een mooie grafzerk bevindt. Peter wordt nog vermeld als kapitein van een afdeling van het Vlok van Wapenen en Schuttersgilden. In geval van nood luidde hun opdracht: "Dese zullen comen op die Cruijsstrate omtrent der Coorenbruggen"[7], mogelijk ter verdediging van de St. Janspoort tegen een aanval van Staatse troepen. Rond 1588 verhuist Peter naar Eindhoven. Vanaf die tijd wordt hij in veel acten vermeld. Zo verkoopt hij de helft van een hofstad aan de stadswal in 's-Hertogenbosch en koopt later in Eindhoven een hofstad aan de Cleijnenacker en het erf De Steenen Camere, belendend aan Het Paradijs aldaar. Hij verkoopt de Strijboschbempt in Stratum. Een geschil met zijn buren over de erfpaling wordt door schepenen beslecht. Peter wordt in Eindhoven rentmeester van de Tafel van de H.Geest, in welke functie hij in 1598 tientallen door oorlog achterstallige pachten int. In 1600 wordt hij stadhouder van het kwartier van Kempenland. Uit een getuigenverklaring i.v.m. overschrijding van zijn bevoegdheid en uit een geschil over stenen en andere bouwmaterialen die hij tot eigen voordeel wederrechtelijk naar zijn erf liet brengen, blijkt dat zijn gedrag niet onbesproken was. In 1607 staat hij borg voor zijn zoon *Lenaert*, gehuwd met Jenneke Roelansen, die o.m. een huis koopt aan de Korte Steenweg in Eindhoven. Op 4.11.1608 maakt hij zijn testament. Uit een acte van 11.2.1610 blijkt dat hij is overleden. Zijn weduwe Geraertke komt daarna nog in veel acten voor. Zij verkoopt grond in Stratum en verklaart dat haar zoon *Sijmon* het ambacht van zadelmaker gaat leren. Vanwege achterstallige betaling in de koop van de Steenen Camere wordt hiervan een vierde deel verkocht en later nog de bijbehorende akkerlanden. In 1628 spant Geraertke nog een proces aan tegen de ingezetenen van Stratum. Zij *"pretendeert penningen ter cause van gebruijck van landerijen"*. Het proces eindigt met de kwijtschelding van de vordering. Intussen is zoon Sijmon, die in 1617 nog onmondig was, in 1622 in Haarlem gehuwd met Anneke Pieters, jonge dochter van Delft. Zij laten in Haarlem twee kinderen dopen en verhuizen in 1625 naar 's-Gravenhage[8]. In 1639 woont Sijmon weer in 's-Hertogenbosch. Op zijn desbetreffend request *"hebben de heeren schepenen den selven metten poirterschap gratis vereert"*. De volgende dag, 19.10.1639, legt Sijmon soone Peter Strijbosch de poirterseed af[9]. Hij blijkt linnenwever te zijn geworden in plaats van zadelmaker.

Weer een kleinzoon van Peter Leonart, de stadhouder, was *Adam Petersz Strijbosch*. Dit was een zoon van *Peter Petersz Strijbosch* die gehuwd was met Ida Adam Marten Pompen. Adam was herbergier en tapper in De Twee Swarte Leeuwkens op de Demer in Eindhoven en lid van het gilde van St. Catharina. Hij was vijfman, werd twee keer borgemeester en was in 1672 capiteijn van de nachtwacht, in welke laatste functie een corporaal zijn beklag tegen hem indiende omdat hij die mindere zou hebben uitgemaakt voor schelm.

Tientallen malen komt hij in acten voor als getuige, momber of gemachtigde. Twee jaar voordat hij in 1650 zijn eerste huwelijk aangaat met Catalijn Schenaerts verkoopt hij een huis in Tongelre dat hem uit de erfenis van zijn vader is aangekomen. Voor de tweede maal huwt hij in 1655 in Weert met Maeijke van Kan alias Smets. Een wapen met hun beider namen is thans nog te zien in een raam in het Minderbroederskloosterr aldaar. In de volgende jaren koopt hij gronden in de Lijmbeeckstraat in Woensel, eist voor zijn kinderen *Petrus* en *Catharina* hun aandeel op uit de verkoop van een huis in Helmond dat zich in de erfenis van zijn schoonvader uit zijn eerste huwelijk bevond, staat borg voor zijn neef *Jan*, zoon uit het huwelijk van zijn broer *Peter soone Peter Petersz* en Mechtelt Brants, welke Jan een huis huurt met twee weefgetouwen aan de Hoge Steenweg in Eindhoven. Vervolgens koopt Adam een huis met achterhuis, hof,brouwketel, brouwkuipen, trekkuipen en koelbak in de Volderstraat in Eindhoven en geeft aan de gereformeerde armen van die stad een erfrente uit een huis aan de Rechte Weg in Eindhoven en uit land in Woensel. Hij getuigt in 1663 ten gunste van het onmondig zoontje van de dochter *Lijske* van *Henrick*, zijn broer, en Clara diens vrouw. In 1673 legt hij een verklaring af over de aanwezigheid van het Franse leger in Son. Na zijn dood in 1676 bevat de erfenis, behalve een huis in Mierlo, onderpanden in Son, renten in Someren en gronden in Woensel, ook de herberg de Twee Leeuwkens. Zijn zonen *Peter* en *Willem* erven van de herberg ieder de helft. Deze krijgen over dit gezamenlijk bezit hooglopende ruzie. Uiteindelijk verkoopt Peter in 1680 zijn helft aan zijn broer.

J.P.M. STRIJBOSCH

Noten

1. Archief van de Kommanderij van de Duitse Orde te Gemert. 's-Hertogenbosch 1977, Inventaris blz. 219-233; RA 's-Hertogenbosch. Gemert R 97 fo 37v-38.
2. R.A. 's-Hertogenbosch. Bosch' Protocol R 1239 fo 456.
3. De Ned. Leeuw 1959, kol. 314-320.
4. Gemerts Heem nr. 67 (1977) blz. 7-9;
   idem nr. 68 (1977) blz. 13-14; idem jg. 20 (1978) blz. 69-72.
5. H. Bots e.a. Noordbrabantse Studenten. Tilburg 1979, blz. 756.
6. Handelingen van het Prov. Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant 1891-1893, blz. 194 e.v.
7. G.A. 's-Hertogenbosch. Volk van Wapenen en Schuttersgilden, A 461 fo 55.
8. G.A. 's-Gravenhage. Nieuwe Burgers 1046, fo 4.
9. G.A. 's-Hertogenbosch. Politie en Renterekeningen B 145, fo 24;
   Poirtersboek 1602-1742, fo 82.

HET GESLACHT VLEMMINGS

aanzet tot een genealogie

Het ligt in de bedoeling in deze bijdrage vooral een indruk te geven van de oudste generaties van dit geslacht. De nadruk zal daarbij liggen op de stamreeks, met enkele zijsprongen in verband met een op te stellen kwartierstaat.

§ 1. *De oorsprong*

De bakermat van de hier behandelde familie wordt gevonden in Lierop. Het is echter wel waarschijnlijk dat de familienaam gedragen werd al voor de oudste gevonden naamdrager zich te Lierop vestigde. De herkomst van de naam blijft daarmee duister; de voor de hand liggende herkomst uit Vlaanderen is niet onmogelijk (b.v. Vleeminkshoek bij Sint Niklaas (B)), maar meer wijst op een herkomst uit Midden-Brabant waar de naam Vlemmings, in diverse varianten, tot in de Middeleeuwen teruggaat[1]. Verwantschap met deze families is echter niet aantoonbaar, evenmin als met de naamdragers in 's-Hertogenbosch[2], Boxtel[3] en Oirschot[4].

Vermeldenswaardig is wel de positie van het geslacht Vlemmincks in de magistraat van Mechelen, derhalve in de naaste omgeving van het geslacht Berthout, na 1314 heren van Helmond.

§ 2. *De oudste vermeldingen met betrekking tot Lierop*

A. G.A.Lierop XXXIV/1 d.d. 7.6.1408: Johannes dictus Vleminc van Astersbroec heeft verkocht een derde deel van een beemd genaamd de bruesselsche beempt in de parochie van Lijedorp.

B. 's-Hertogenbosch R 1185, f. 372 d.d. 1406/1407: verkoop door Jan Vleminc.

C. 's-Hertogenbosch R 1195, f. 65 d.d. 1424/1425: Sijmon en Jan, zonen van Jan Vlemin op de Haemsdonck.

D. 's-Hertogenbosch R 1205, f. 14v d.d. 18.11.1434: wijlen Jan Vleminc, cijnsman van de Kreijenstaert.

E. 's-Hertogenbosch R 1223, f. 67 d.d. 1453/1454: Jan Jan Vleminc.

F. Helmond R 270, f 171v d.d. 3.1.1650: Vidimus van een akte voor schepenen te Helmond d.d. 6.7.1468: Godaert soon wijlen Jan Vlemincx verkoopt een erfpacht van drie mudde twee loopens rog ten behoeve van Willem sone wijlen Aert van Vijfeijcken sijn swaeger, uit goederen te Lierop; o.a. is belendend Sijmon Jan Vlemincx sone.
Lierop R 8, f. 143 d.d. 17.4.1631: Weergave van bovenstaande akte in iets afwijkende bewoordingen; met name de rente is nu gesteld op 19 vaten rogs.

G. 's-Hertogenbosch R 1246, f. 76v d.d. jan.1477: Vermelding van Jan Jan Vlemincx met Van Werdingen.

H. Idem, f. 341v d.d. 12.6.1477: Peter zoon van wijlen Willem van de Veldacker namens de echtgenote Meghtelt dochter van wijlen Jan zoon Jan Vlemincx, Peter zoon van wijlen Joannes Haubraken namens de echtgenote Aleijt dochter van wijlen Jan Jan Vlemincx,

Sijmon en Jan zonen Jan Vlemincx.
I. Helmond R 226, f. 24v d.d. 15.5.1485: Jan Sijmons Vlemincx transporteert Govaert Jan Hagers van Asten een erfpacht van 15 lopens te Someren, parochie Lierop.
J. 's-Hertogenbosch R 1255, f. 244 d.d. 16.3.1486: Percelen te Asten belendende aan Elisabeth filia Joanni Vleijmincx en aan Heijlwichis Vleijmincx.
K. 's-Hertogenbosch R 1264, f. 183v d.d. 1494/1495: Jan zoon van wijlen Jan Vlemincx namens de echtgenote Hillegond dochter van wijlen Jan Gevaertsen en Geratie dochter van wijlen Goossen van Berckel (Heer van Asten; vgl. Brab. Leeuw 1968, p.155).
L. H.A. Helmond 131^{II}, 133, Cijsboek plm. 1540: nr. 38 Lierop: Joannes filius Lamberti Tielen ex parte relicta et VI liberi Godefridi filii Joanni Simois dicti Vlemijnck (het Goir).
M. Idem, nr. 40: Johannes de Aalst pro III partes et Elisabeth relicta Johanni Vlemijncx pro altero parte ex hereditate Simois Vlemijnck.

Zolang geen uitvoerig onderzoek heeft plaats gevonden in de schepenprotocollen van Someren, Asten en Helmond is het niet mogelijk een verantwoorde genealogie van deze oudste generaties op te stellen. Wel is het mogelijk op basis van bovenstaande gegevens tot een bruikbare werkhypothese te komen. Om deze generaties daarbij in de juiste tijd te plaatsen zijn hier fictieve geboortejaren gesteld, behorend bij een aangenomen generatieduur van dertig jaren.

I. *Jan*, geboren plm. 1370. Kinderen:
1. Jan, volgt II a;
2. Sijmon, volgt II b.

II a. *Jan*, geboren plm. 1400. Kind:
1. Jan, volgt III a.

II b. *Sijmon*, geboren plm. 1400. Kind:
1. Jan, volgt III b.

III a. *Jan*, geboren plm. 1430. Kinderen:
1. Meghtelt, huwt Peter Willem van de Veldacker;
2. Aleijt, huwt Peter Jan Haubraken;
3. Jan, volgt IV a;
4. Sijmon, volgt IV b;

III b. *Jan*, geboren plm. 1420. Kinderen:
1. Godaert, volgt IV c;
2. Elisabeth;
3. Heijlwich.

IV a. *Jan*, geboren plm. 1460, huwt Hillegond Jan Gevaerts. Kinderen:
1. Jan, volgt V a;
2. Willem, volgt V b;

IV b. *Sijmon*, geboren plm. 1460. Kind:
1. Jan, volgt V c;

IV c. *Godaert*, geboren plm. 1440. Kind:
1. Ansem, volgt V d.

§ 3. *De schepenprotocollen van Lierop*

De oudste schepenprotocollen van Lierop dateren van 1560/1567. Helaas vormen zij geen ononderbroken reeks. Vanaf 1567 tot 1610 ontbreken zij weer, evenals voor de periode 1630/1650. Toch blijkt het mogelijk te zijn voor deze generaties een voor de "hoofdstammen" bewijsbare samenhang te reconstrueren, vooral door gebruik te maken van de geografische spreiding van het bezit van de verschillende families in Lierop.

V a. *Jan*, geboren plm. 1500, overleden na 1565, huwt (1) Heijlwich Ardtsdr Verdoeijenbraecke, huwt (2) Antonia Dircksdr van Werdingen.
Uit het eerste huwelijk:
1. Antonis, volgt VI a;
2. Heijlke, huwt Marcelis Goorts;
3. Anneke.

Uit het tweede huwelijk:
4. Jan, volgt VI b;
5. Eijcke, volgt VI c;
6. Dierck, volgt VI d.

Jan is schepen van Lierop 1561/1565 (Lierop R 6, f. 0). Op 19.8.1560 (R 6, f. 19) bereikt hij een accoord met de kinderen uit het eerste huwelijk; op 18.6.1562 (R 6, f. 30) komt een boedelscheiding tot stand. Jan treedt daarbij op voor de niet met name genoemde kinderen uit het tweede huwelijk. Aan dezen valt toe een erf aan de Vaersche Hoef, in 1618 genoemd in de nalatenschap van Ida Jansdr (VI c) en in 1617 een deel toebehorend Jan Jansz (VI b). De kinderen van Jan kunnen hierdoor waarschijnlijk geidentificeerd worden als Jan, Eijcke, Dierick, Heijlwich en Anna, genoemd in het cijnsboek (Helmond H 143, Lierop nr. 17/18) als kinderen van Jan Jan Vlemincx. Dezelfde opmerking kan gemaakt worden met betrekking tot de vererving van een beemd, de Boetschaert, gekomen uit de goederen van Dirck van Werdingen en waarvan Joestke, weduwe van Dirck, in 1563 (R 6, f. 59v) nog het tochtrecht bezit. Medebezitter van een stuk akkerland in de Boetschaert is Marcelis Goorts, die dit met Heijlke zijn huisvrouw voor 1619 overgedragen heeft aan Jan Jan Vlemincx (R 7, f. 60, f. 75v). Jan leeft nog in 1564, wanneer hij een verkoop door Lijske weduwe Willem Vlemincx vernadert (R 6, f. 85) en in 1565, wanneer hij een geschil heeft met Alard Dircks van Werdingen (R 6, f. 1013).
Uit het cijnsboek blijkt Jan een vader Jan te hebben. Deze te identificeren met Jan (IV a) ligt voor de hand, zolang geen andere gegevens ter beschikking staan. De naamgeving van dochter Heijlke naar grootmoeder Hillegond versterkt deze hypothese.

V b. *Willem*, geboren plm. 1500, overleden 1562, huwt Elisabeth dochter van Tonis Houben. Kinderen:
1. Anthonis, volgt VI e;
2. Peter;
3. Jan;
4. Anneke, huwt Jan Art Luijskens.

Willem is als erfgenaam van Ermgard weduwe Mr Hanrick Hubregse Verhoeven gewikkeld in een groot aantal geschillen met zekere Jan Verhoeven (R 6, f. 20v, f. 17, f. 81, f. 104v) in 1560 en 1561. In 1562 treedt zijn weduwe Elisabeth op (R 6, f. 31) terwijl in 1564 haar zoon Anthonis mede optreedt voor zijn broers en Jan Art Luijskens voor zijn dochter Lijske verwekt bij Anneke (R 6, f. 84). De nagelaten goederen van Willem zijn gelegen aan de Otterdijk en bij de Vlederackse molen, belendend aan Jan Vlemincx (V a). In 1564 vernadert deze een verkoop door Lijske weduwe Willem Vlemincx aan Goord Jans Verdoeijenbraecke. Uit deze vernadering en de genoemde belendingen mag een zeer nauwe ver-

wantschap geconcludeerd worden. De gezamenlijke afstamming van Jan (IV a) blijft echter een hypothese.

V c. *Jan*, geboren plm. 1500, huwt Elisabeth.
Uit het cijnsboek blijkt een vererving buiten de groep naamdragers Vlemmings. Mogelijk zijn uit dit huwelijk dus geen zonen geboren.

V d. *Ansem*, geboren plm. 1500, overleden voor 1566, huwt Aleijdis.
Kinderen:

1. Goort, volgt VI f;
2. Joostke, huwt Gevaert Artsz Verschueren;
3. Jenneke, huwt Goert Heijn Bollen;
4. Katalijn, huwt Daniel Goert Gobbelsz.

Op 6.10.1566 vindt de scheiding en deling van de nalatenschap van Ansem plaats (R 6, f. 1039v) tussen de drie eerstgenoemde partijen. Daniel Goort Gobbelsz als man en momboir van Katalijn wettige dochter van Ansem Vlemincx verwekt bij Aleijdis, heeft eerder (13.4.1564) zijn rechten verkocht aan Goert Ansem, zijn zwager (R 6, f. 1059). Aleijdis leeft nog op 27.10.1566 (R 6, f. 1044). Uit het gedeelte dat Goort is te deel gevallen is te betalen 19 vaten rogge aan de erfgenamen Thonis Verhoeven. Ansem is dus vrijwel zeker een zoon van Godaert sone Jan Vlemincx (§ 2, F).

VI a. *Antonius Jan*, geboren plm. 1535, overleden voor 1620.
Antonius studeerde te Leuven, immatriculatie 27.8.1554 aan pedagogie Het Varken, voldoende gegoed om de studie te betalen. Promoveerde tot Artium Licentiatus op 16.3.1557 (72e van 173 candidaten). In 1566 rector van het Altare s.Marie te Lyedrop en van het altare s.Marie et Anthonii in capella de Hersel. Hij overleed voor 19.6.1620 wanneer het beneficie van het Vrouwenkoor te Lierop gecollateerd wordt aan Antonius sone Jan Maes na aflijvigheid van Mr Anthonius Fleminx (Helmond, Not. Adrianus Brouwers).
Hij heeft een geschil met zijn vader in verband met de rechten van de kinderen uit diens tweede huwelijk, waarbij heer Henrick van Breij, vicaris en Mr Frans Matthijs van de Eijnde als bemiddelaars optreden (R 6, f. 19).

VI b. *Jan Jansz.*, geboren plm. 1550, overleden na 1619, huwt Jenneke Goyaert Gobbels uit Heeze. Kinderen:

1. Goyaert, huwt Barbara dochter van Jan Bakermans en Antonia Gielis van Liessel;
2. Catalijn, huwt Joest Wolters Verbraecke.

Jan heeft waarschijnlijk een herberg. Hij getuigt als Jan Jan Vlemincx alias Jan die Weerd ten behoeve van Heer Petrus van Eijck, pastoor (R 7, f. 5v d.d. 1610). Hij is schepen te Lierop in 1610 en 1617 (R 7, f. 0). In 1590 pacht hij de gruit te Lierop voor 4 gl en 5 st (Taxandria 44, p. 245). Hij is gehuwd voor 1575, wanneer hij te Heeze erfgoederen deelt met Lambert Goyaert Gobbels zijn zwager (R 81, f. 25v). Op 11.5.1617 is hij tochtenaar van een stuk erfenis ter plaatse Die Varsse Hoef, belendend de erfenis van de wed. Wouter van Sterksel en bovendien van een dries neven de erfenis van Ida Vlemincx weduwe van Wouter voorzegd (R 7, f. 53). Op 13.1.1619 is hij tochtenaar van een stuk akkerland dat hem opgedragen is door Marcelis Goorts met Heijlke zijn huisvrouw (R 7, f. 60), ter plaatse De Boetschaert.
Naast Goyaert zijn geen andere zonen aangetroffen. Goyaert treedt regelmatig namens zijn vrouw op (Lierop R 7).

VI c. *Eijcke* of Ida, geboren plm. 1550, overleden na 1617, huwt (1) Hendrik Jan Tielen, huwt (2) Wouter van Sterksel. Uit het eerste huwelijk:

1. Barbara, huwt Lenaert Maes Peters van Rest.

Uit het tweede huwelijk:

2. Hanrick;
3. Christina, huwt Willem Anthonis Vlemincx;
4. Joost.

Op 16.5.1618 verkopen de hierboven genoemde kinderen samen hetgeen hen toekomt in het goed Die Varsse Hoef, gedeeld met Guliam Jan Verdoeyenbraecke. Hoewel niet duidelijk is of Ida reeds is overleden, moeten deze goederen van haar afkomstig zijn. De goederen zijn belendend aan Jan Jan Vlemincx (R 7, f. 52v). Erfgoederen gekomen van Jan Tielen worden verkocht in 1615 (R 7, f. 48v) en in 1623 (R 8, f. 39) wanneer Jan Tielen grootvader van Barbara genoemd wordt.

VI d. *Dirck*, geboren plm. 1555, overleden voor 1623, huwt Teuniske Peter Goorts. Kinderen:

1. Peeter, pastoor, eerder capellaen van St.Jan Baptyst tot Leende;
2. Antonis;
3. N.N. (dochter).

Teuniske Peter Goorts is waarschijnlijk een Van Vijfeijcken. Op 3.3.1623 vernadert Heer Peeter een verkoop door de erfgenamen van Aert Peter van Vijfeijcken aan Jan Jan Backermans en aan Joost Jacobs (Lierop R 8, f. 52). Genoemde Joost Jacobs is de tweede man van Teuniske. Geassisteerd met Joost Jacobs en de drie kinderen uit het eerste huwelijk verkoopt zij erfgoederen aan Claes Martens Verwijnen (Someren R 89, f. 129v d.d. 1.5.1623). Heer Peeter draagt zijn goederen later over aan Teuniske weduwe van Dirck Vlemincx (Helmond H 143, cijnsboek Lierop nr 45, 55). Heer Peeter compareert talloze malen (in o.a. Heeze R 4).
Van Antonis zijn slechts vier dochters bekend, die in Lierop en in Someren regelmatig genoemd worden.

VI e. *Anthonis*, geboren plm. 1535, overleden voor 1610, huwt (1) Hanriske, huwt (2) Geertrui Stevensdr van Mierlo. Uit het eerste huwelijk:

1. Enneke, huwt Martin Willem Erskens;
2. Jan.

Uit het tweede huwelijk:

3. Hanrick, huwt Enneke;
4. Willem, volgt VII a;
5. Catalijn, huwt Peeter Adriaans.

Anthonis wordt een aantal malen genoemd samen met zijn moeder. Op 5.1.1565 verkoopt hij een erfcijns uit goederen aan de Otterdijk (R 6, f. 1012v). Volgens aantekening in de marge wordt deze teruggekocht door Jan Anthonis Vlemincx. Op 1.12.1610 verkopen Martin Willem Erskens en de drie kinderen uit het tweede huwelijk elkaar erfgoederen (R 7, f. 6v). Ook deze goederen zijn gelegen aan de Otterdijk. Peeter Adriaans verkoopt de goederen die zijn vrouw toekomen en gelegen zijn aan de Otterdijk, aan Hanrick Antonis Vlemincx, haar broer (R 7, f. 46 d.d. 16.1.1615).
Hanrick heeft een omvangrijk nageslacht, dat hier niet verder gevolgd wordt.

VII a. *Willem*, geboren 1587, overleden voor 1676, huwt Christina dochter van Wouter van Sterksel en Ida Jansdr Vlemincx. Kinderen:

1. Wouter, volgt VIII a;
2. Geertruit, huwt Frans Goorts van Eijck.

Willem doet 15.9.1627 de eed als schepen te Someren (R 90, f. 0). In 1638 wordt hij afgezet (R 92, f. 0). Zijn erfgoederen te Lierop heeft hij in 1613 verkocht aan zijn broer Hanrick (R 7, f. 28v). In

1627 is hij hoevenaar op Vlerken (R 90, f. 43). Datzelfde jaar getuigt hij, 40 jaar oud, ten behoeve van Jr Johan van Wijfliet (Arch. Postel, map Someren). Op 14.2.1629 beklaagt hij zich in een brief aan schepenen dat op zijn grond de clamptienden van Postel lagen te rotten en hij derhalve niet kon inzaaien (Arch. Postel).
Op 29.7.1630 koopt hij een stuk erfenis en de oude hofstad aan D'eijnde Schoots van de erfgenamen Gerrit Scherders (Someren R 90, f. 149v). Op 24.4.1631 verkoopt hij een erfenis aan Daniel Dirck Smulders (R 90, f. 189). Op de staat van bezittingen van wijlen Jr Walraven van Erp d.d. 24.6.1676 is zijn naam doorgehaald als pachter van 134 lopense gelegen ter eenre zijde het dorp Lierop, ter andere het dorp Asten. Hij wordt opgevolgd door Wouter (G.A. Someren XXXVIII/7/6).
Geertruit Willemsdr Vlemincx maakt 10.3.1657 een mutueel testament met Frans Goorts van Eijck (Lierop R 9, f. 205).

VIII a. *Wouter*, geboren plm. 1620, overleden 1686, huwt Maria dochter van Lambert Verhoysen en Jenneke van Breij. Kinderen:

1. Joannes, gedoopt 23.11.1655, volgt IX a;
2. Maria, gedoopt 24.3.1657, huwt 3.2.1686 Antonius Jansz Peels;
3. Frans, volgt IX b;
4. Henricus, gedoopt 23.1.1661, volgt IX c;
5. Christina, gedoopt 8.4.1663, huwt 3.2.1697 Jan Henrici Tielen;
6. Anna, gedoopt 9.6.1665, huwt 27.10.1699 Lambertus Jacobs van Gansewinkel uit Mierlo.
7. Antonius, gedoopt 27.3.1667, volgt IX d;
8. Arnoldus, gedoopt 16.8.1669, volgt IX e;
9. Wilhelmus, gedoopt 10.12.1673.

Wouter is pachter van de hoeve Vladeracken of Vlerken. Financieel gaat het hem niet goed. Op 16.11.1660 leent hij 170 gld van Peter Slaets (Someren R 98). In 1678 wordt een attest opgemaakt van de hoevenaars van de graaf van Berlo aangaande de brandschat van de oorlog 1672/1678. Wouter moet 668.15.0 betalen (Someren R 54). Als pachter van de hoeve Vladeracken betaalt hij 200 gld per jaar (G.A. Someren XXXVIII/15/2 d.d. 4.3.1681). In een ongedateerde lijst (waarschijnlijk van 1685/1686) wordt hij gerekend tot de armen: Wouter Willems, Merike zijn huisvr., Stijntie, Anneke, Antonis en Aert, allen boven 16 jr (G.A. XXV/13). In de legger van het landboek komt hij voor tot en met 1689/1690, daarna zijn weduwe (G.A. XXIII). In de lijsten van vrijgestelden van het hoofdgeld wordt vanaf 1687 zijn weduwe genoemd (G.A. XXV/15). Vanaf 1694 wordt de weduwe weer onder de solventen opgenomen (G.A. XXV/17).

IX a. *Jan*, geboren 1655, huwt 3.12.1686 Christina dochter van Peter Hurckmans. Kinderen:

1. Petronella, gedoopt 23.9.1687;
2. Henricus, gedoopt 10.3.1689;
3. Petronella, gedoopt 3.6.1691;
4. Maria, gedoopt 20.7.1694.

Het is mogelijk dat Jan naar Haarlem verhuist. Op 5.4.1701 verkoopt hij goederen van Michiel Jansen Cox wonend te Haarlem, waarvoor hem bij notariële akte d.d. 30.3.1701 te Haarlem procuratie is verleend (R 103, f. 28 en G.A. XXXVIII/11/6).
Identificatie van Jan Wouter Vlemincx met de Jan Wouters die Christina Peters huwt is gebaseerd op het voorkomen van Christina Jois Vlemmings als doopgetuige d.d. 26.6.1716 en de vermelding van Hendrik Jan Vlemmings als doopgetuige bij een kind van Petronella Jan Vlemmings op 27.9.1726.

IX b. *Frans*, geboren plm. 1657, overleden na 1731, huwt Deurne 23.1.1695 Joanna dochter van Goort Evert Kuypers. Kinderen:

1. Maria, gedoopt Someren 12.10.1695;
2. Joannes, gedoopt Someren 22.5.1697;
3. Joanna, gedoopt Deurne 24.2.1699;
4. Godefridus, gedoopt Deurne 17.4.1701;
5. Walterus, gedoopt Deurne 3.10.1703;
6. Franciscus, gedoopt Deurne 13.3.1706;
7. Henricus, gedoopt Deurne 11.6.1707;
8. Maria, gedoopt Deurne 5.10.1710;
9. Franciscus, gedoopt Deurne 3.6.1712;
10. Hendriena, gedoopt Lierop 20.1.1714.

Frans woont waarschijnlijk in Deurne. In de Somerense belastingkohiers komt hij slechts eenmaal voor bij de personele quotisatie d.d. 20.12.1696, voor een bedrag van 0.12.0 (G.A. XXVI/29). Bij de doop van Hendriena in Lierop worden de ouders "extranei" ofwel vreemdelingen genoemd. Later zullen zij in Eindhoven gewoond hebben, gelet op vermeldingen bij de huwelijken van Joanna en Hendriena.

IX c. *Hendrik*, geboren 1661, overleden na 1729, huwt 1.11.1685 Joanna dochter van Hendrik van Duijnhoven en Catharina van Sterksel. Kinderen:

1. Wilhelmus, gedoopt 22.4.1686;
2. Wouter, volgt X a.

De plaats van Wouter in dit gezin zal in § 4 verder aannamelijk gemaakt worden. Ook Hendrik woonde waarschijnlijk niet in Someren of Lierop, waar in de protocollen geen spoor van hem aangetroffen wordt.

IX d. *Antonis*, geboren 1667, overleden 11.1.1746, huwt 21.2.1700 Joanna dochter van Daniel Bollen en Joanna Verdonschot. Kinderen:

1. Maria, gedoopt 24.2.1701;
2. Walterus, geboren 1704, volgt X b;
3. Joanna, gedoopt 10.2.1707;
4. Anna Maria, gedoopt 22.3.1710;
5. Hendrina, gedoopt 16.9.1713;
6. Catherina, gedoopt 26.6.1716;
7. Wilhelma, gedoopt 15.3.1720;
8. Joanna, gedoopt 4.1.1723.

De doop van Walterus is niet gevonden. Door wisseling van pastoors komen in het doopboek in de betrokken periode een aantal hiaten voor. Uit de belastingkohieren wordt zijn plaats echter duidelijk: Insolvente personen 1728: Antonis Wouter Vlemincx, Jenneke de vrouw, Wouter en Marie kinderen boven 16 jaar (G.A. XXV/16).

IX e. *Aert*, geboren 1669, overleden 30.7.1739, huwt 3.2.1697 Joanna dochter van Jan Tielens. Kinderen:

1. Walterus, gedoopt 28.2.1698, overleden 16.3.1715;
2. Joannes, gedoopt 20.2.1701;
3. Elisabeth, gedoopt 3.10.1704;

4. Wilhelmus, gedoopt 23.6.1708;
5. Henricus, gedoopt 14.10.1712;
6. Henricus, gedoopt 19.12.1714.

Aert is zijn vader opgevolgd als pachter van de hoeve Vlercken (R 105, f. 51 d.d. 12.9.1713). In 1733 wordt zijn pacht hernieuwd (G.A. XXXVIII/11/22). Aert is collecteur voor 1725/1726 en voor 1736 (G.A. XXII, G.A. VI/3, f. 133v). In 1737 transporteert hij erfgoederen (R 107, f. 42). In 1729 bestaat het gezin uit Aert Wouter Vleming, Jenneke de vrouw, Willem, Elisabeth boven 16 jaar en Hendrik (G.A. XXV/16). Op 9.1.1710 is Aert Wouter Vlemmings, 35 jaar (!), getuige voor de gravinne van Berlo in een geschil over de jacht met de Vrouwe van Mierlo.

X a. *Wouter*, geboren plm. 1685, overleden 13.5.1757, huwt 7.2.1717 Anna dochter van Denis Corstiaans en Arnolda Verbeek. Kinderen:

1. Hendrik, gedoopt 7.11.1717;
2. Wilhelmina, gedoopt 1.1.1719;
3. Lambertus, gedoopt 17.10.1720;
4. Maria, gedoopt 24.7.1722;
5. Hendrikus, gedoopt 21.9.1724, volgt XI a;
6. Maria, gedoopt 10.1.1729;
7. Adrianus, gedoopt 14.11.1730;
8. Joanna Maria, gedoopt 14.3.1733.

Wouter is geboortig van Someren, "doch lange jaeren alhier woonachtige gewesen" (Mierlo, huwelijksprotocol schepenen). Zijn kinderen worden alle te Mierlo gedoopt. Als oud funtionaris van het corpus van Mierlo getuigt hij in 1747, omtrent 62 jaar oud, omtrent de schouw van de loop in een geschil met Lierop (Mierlo G.A. I/6, f. 368). Op 16.9.1737 wordt Wouter aangewezen als collecteur van de verponding en van de bede (G.A. III/3.165).
Wouter woont aanvankelijk als pachter "aen 't Kasteel", later bezit hij echter huis en aangelag in het dorp (Mierlo G.A. X/14,verpondingscohier 1753). Uit de verschillende belastingcohieren blijkt hij langzamerhand tot een zekere welstand te zijn gekomen. Regelmatig treedt hij dan ook op als koper van erfgoederen (Mierlo R 83, f. 24v, 41v, 151, 280). Op 6.5.1754 verkoopt hij echter zijn huis (Mierlo R 84, f. 20). Zijn weduwe en kinderen incasseren de kooppeningen op 19.1.1761.
Op 2.10.1722 worden de gegoede inwoners van Mierlo aangeslagen voor een buitengewone verponding. Wouter betaalt 11.8.9. Er zijn totaal 171 aangeslagenen met een gemiddeld bedrag van 11.5.4. (Mierlo R 98).
Bij testament van Anna Wouters Vlemmings, weduwe van Lambertus Jacobs van Gansewinkel d.d. 9.6.1735 wordt 50.0.0 gelegateerd aan Wouter Vlemmings wonend aen 't Kasteel uit "ene sonderlinghe toeganegenheit en affectie" (Mierlo R 77).

X b. *Wouter*, geboren Someren 1704, overleden Someren 12.4.1741, huwt Someren 1.11.1733 Maria dochter van Marcelis Verdeijsseldonck en Angela Hoefnagels. Kinderen:

1. Angela, gedoopt 28.8.1734, volgt XI b;
2. Marcelis, gedoopt 19.4.1737;
3. Joanna, gedoopt 31.12.1738;
4. Henrica, gedoopt 29.11.1741 (patre morte).

XI a. *Hendrik*, geboren 1724, overleden Mierlo 22.9.1799, huwt Mierlo 19.10.1749 Theodora dochter van Johannes van de Eijnde en Hendriena van Craenenbroeck.
Hendrik was schepen van Mierlo vanaf 1777 tot zijn dood.

XI b. *Engelina*, geboren 1734, overleden Asten 25.12.1807, huwt Someren 20.5.1764 Joannes Kusters.
Zij zijn de grootouders van Arnoldus Kusters (zie XIV).

De volgende generaties zijn eenvoudig aan de akten en retro-akten van de B.S. te ontlenen, zodat enkel met de stamreeks volstaan wordt.

XII. *Joannes*, gedoopt Mierlo 8.11.1771, overleden aldaar 24.9.1842, huwt (1) Vlierden 11.9.1796 Petronella dochter van Lutgard de Groot, huwt (2) Mierlo/Bakel 1809 Barbara dochter van Willem de Wit en Jacoba van Croy.

XIII. *Wilhelmus*, gedoopt Mierlo 23.11.1814, overleden 's-Hertogenbosch 29.8.1880, huwt Geldrop 23.7.1858 Maria Catharina dochter van Reijnier van Stekelenburg en Allegonda Bukkems.

XIV. *Theodorus*, geboren 14.9.1860, overleden Geldrop 14.11.1900, huwt Lieshout 12.5.1884 Meglien dochter van Arnoldus Kusters en Joanna Maria Swinkels.

XV. *Henricus Joannes*, geboren Geldrop 24.6.1898, overleden Geldrop 1.12.1952, huwt Boxtel 17.11.1930 Maria Gertruda Cornelia dochter van Cornelis Petrus Vrolijk en Catharina Gesina Hoogendorp.

XVI. *Franciscus Augustinus Maria*, geboren Geldrop 28.6.1938, huwt 's-Gravenhage 27.11.1967 Theodora Huberta dochter van Theodorus Hubertus Creemers en Maria Cornelia van der Kraats. Kinderen:

1. Aleith Carolina Maria, geboren Velsen 21.12.1968;
2. Wouter Henricus Theodorus, geboren Haarlem 28.6.1974.

§ 4. *De afstamming van de Mierlose tak uit Someren*

Wouter Vlemmings die in 1717 te Mierlo huwt, zegt geboren te zijn in Someren. Aangezien hij nergens met een patroniem wordt aangetroffen, blijft de identiteit van zijn vader voorlopig onzeker. In verband met de normale gebruiken van naamgeving moet in Wouter (VIII a) wel de naam van zijn grootvader gezien worden. Als vader komen dan de volgende zonen van Wouter senior in aanmerking:
- *Jan.* Deze zou eerder gehuwd kunnen zijn geweest. Hiervan is niets gebleken. Bovendien komt hij als zodanig ook niet voor op de lijsten van solvente of insolvente personen. Hij wordt niet vernoemd bij de kinderen van Wouter. Wel is een Jan Vlemmings in 1724 getuige bij de doop van Hendrik Wouter.
- *Frans.* Van Frans is een zoon Wouter bekend. Deze is echter duidelijk te jong om in aanmerking te kunnen komen.
- *Antonis.* Diens zoon Wouter is uitgewerkt onder X b.
- *Aert.* Wouter zoon van Aert overlijdt reeds in 1715.
- *Hendrik.* Deze kan kinderen hebben laten dopen buiten Someren. Tot nu toe is van hem echter nergens een spoor aangetroffen. Aangezien zowel Hendrik als zijn vrouw nog regelmatig als doopgetuigen voorkomen, moeten zij elders gewoond hebben. De waarschijnlijk-

heid van meerdere kinderen is dus vrij groot. Ook worden zowel Hendrik als Joanna vernoemd, terwijl in 1724 Hendrik en in 1730 Joanna Hendriks doopgetuige is.
- *Petrus.* Een Petrus Wouter Vlemmings is in 1711 huwelijksgetuige te Lierop bij Antonis Henrici Vlemmings. Deze komt verder nergens voor, zodat het mogelijk een verschrijving is voor Petrus Henrici. Wel komt in Someren voor Petrus Wilhelmi (Vlemiks), huwt 7.7.1666 Maria Nicolai. Via doopgetuigen is geen enkele relatie te leggen met de hier behandelde familie. Bij de doop van zijn kinderen komt hij voor onder patroniem, als Petrus Vlemiks en later als Petrus Vermeulen. Onder deze naam wordt hij vermeld met zijn gezin in Someren (G.A. XXV/2/1, de lijst der solventen 1688). Hoewel de namen der kinderen op verwantschap duiden komt geen Wouter voor. Zijn dochter Margaretha huwt als Margaretha Petri Vlemiks te Someren 22.10.1690 Joannes Antoni van der Voort.
- *Lambertus.* Een Lambertus Wouters is niet aangetroffen. Wouter zou echter een zoon met deze naam hebben kunnen laten dopen voor het begin der registratie in de bewaarde doopboeken. Lambert zou dan vernoemd zijn naar zijn grootvader Lambert Verhoysen. Dit zou ook de vernoeming van Lambert als zoon van Wouter in Mierlo verklaren.

Gebaseerd op bovenstaande gegevens lijkt vooralsnog de afstamming van Hendrik het meest waarschijnlijk. Toch is er nog een complicatie. Te Someren is gedoopt 6.11.1689 Walterus fil. illeg. de Joannis Jansen van Leensel et Anna Walteri; susceptores Joannes Henrici et Maria Wouters. Anna zou identiek kunnen zijn met Anna Walteri Vlemmings die te Someren 27.10.1699 huwt met Lambertus Jacobs (van Gansewinkel), weduwnaar van Adriaantje Hendrix te Mierlo, bij wie Wouter in 1735 als begunstigde in het testament voorkomt. Voor deze veronderstelling zijn de volgende argumenten aan te voeren:
- het testament;
- het ontbreken van een patroniem bij Wouter;
- het verhuizen van Wouter naar Mierlo;
- de vernoeming van Lambert (als stiefvader van Wouter).

De tegenargumenten lijken echter sterker:
- volgens het testament komt Wouter rechtens niets toe. Er wordt geen zinspeling gemaakt op een nadere relatie;
- zowel te Mierlo als te Someren wordt bij gelegenheid van het huwelijk van Anna geen enkele akte gevonden met betrekking tot de opvoeding en voorzieningen voor Wouter;
- in de achtereenvolgende lijsten van insolvente personen sinds 1689 komt de weduwe Wouter Vlemmings voor met zes personen boven 16 jaar, waaronder Anna. In 1692 wordt ook een persoon beneden 16 vermeld;
- geen der kinderen van Anna komt voor als doopgetuige;
- geen vernoeming naar de natuurlijke vader;
- in de betrokken tijd is het gebruikelijk onwettige kinderen toch de familienaam van de natuurlijke vader te laten dragen;
- Joannes Jansen van Leensel uit Mierlo huwt 20.2.1698 te Helmond Joanna Jan Keijsers.

Ook hier worden geen voorzieningen voor het buitenechtelijke voorkind getroffen, zodat de bedoelde Wouter mogelijk niet meer in leven is.

§ 5. *Slotwoord*

Het hierboven gegeven genealogisch fragment kan waarschijnlijk door verder onderzoek aangevuld, maar ook gecorrigeerd worden.
Voorzover lezers van dit artikel nadere informatie bezitten zou deze zeer welkom zijn. Misschien ook leidt deze publicatie tot gelijksoortige opstellen over andere Lieropse en Somerense families, zoals Verdeijsseldonck, van den Hove (Asten), van Craenenbroeck, Verdonschot, van Breij en van Sterksel.

F.A.M. VLEMMINGS

Noten

1. Wauthier Vleminck, vazal van Hendrik I, hertog van Brabant (Bijblad Nederlandsche Leeuw II, p. 43).
   Catharina Vlemincx, in 1375 gehuwd met Jan Schoyte, schepen te Antwerpen (Nederlandsche Leeuw, 1913).
2. Willem van der Aa, ridder, schepen te 's-Hertogenbosch, gehuwd in 1392 met Margaretha Vlemincx dochter van Louis Vlemincx en Margriet Thonis (Algemeen Nederlandsch Familieblad 1883/1884, nr. 21). Volgens Taxandria 1894 was hij Willem van Randerode van der Aa.
3. Jacobus Vlemminc te Boxtel ontvangt 90 Franse Kronen van Edmond van Zeeland in 1466 (B.W. van Schijndel. Une généalogie brabançonne, Les van Zeeland, Brussel 1965).
4. Martinus Vlemmincx, notaris te Oirschot 1401 (A. Frenken, Documenten betreffende de kapittels van Hilvarenbeek, Sint Oedenrode en Oirschot, .s-Hertogenbosch 1956).

OP ZOEK NAAR DE GEBOORTEPLAATS VAN WALTERUS BLUIJSEN.

Toen ik, ruim tien jaar geleden, interesse kreeg in genealogische gegevens betreffende het peellandse geslacht Bluijssen, begon ik ook persoonsregisters, waar ik die maar aantrof, na te lopen. Aldus vond ik in de Brabantse Leeuw, achtste jaargang 1959, in het register op de naamlijst van studenten, afkomstig uit de Meierij, studerend aan de Leuvense universiteit 1654 - 1796 o.a. de naam van Walterus Bluijsen, met het jaartal 1693 als vermoedelijk beginjaar van zijn filosofiese studies.
Bedoelde naamlijst, verzorgd door wijlen de heer H. Hens, toen nog pastoor te Esch en later archivaris van het bisdom 's-Hertogenbosch, is in delen verschenen in de jaargangen 1958 en 1959 van de Brabantse Leeuw. De in deze lijst voorkomende namen zijn niet verwerkt in de algemene naamregisters van genoemde jaargangen, maar zijn uitsluitend opgenomen in het bovengenoemde afzonderlijke register op deze naamlijst (B.L. 1959 blz. XI t/m XVI), welk afzonderlijk register is afgedrukt aansluitend op het algemeen naamregister van de jaargang 1959. Dit afzonderlijk register wordt dan nog gevolgd door een register van plaatsen van herkomst van deze Meierijse studenten (blz XVII en XVIII); eenzelfde werkwijze als werd toegepast in de zesde jaargang, 1957 van genoemd tijdschrift, waarin de heer Hens een naamlijst verzorgde van studenten afkomstig uit de stad 's-Hertogenbosch en studerend aan de Leuvense universiteit 1644 - 1797.

Dat de redactie destijds beide door Hens geleverde naamlijsten, elk met hun bijbehorende persoons- en plaatsregister, integraal heeft afgedrukt acht ik een vanzelfsprekende beslissing. *Minder begrip heb ik ervoor dat deze persoonsregisters niet zijn verwerkt in de algemene naamregisters van de desbetreffende jaargangen en ik noem het een omissie dat in het verzamel-Register op de Brabantse Leeuw jaargangen 1-15, 1952-1976 de afzonderlijke registers op de bijdragen van Hens niet zijn opgenomen; aldus worden hem die deze verzameling raadpleegt ongeveer 1500 namen onthouden.* Persoonlijk vond ik de naam van Walterus Bluijsen doordat destijds het verzamel-register nog niet bestond en ik dus genoodzaakt was de afzonderlijke jaarlijkse registers te raadplegen; gelukkig viel bij inzage van het register op de achtste jaargang, 1959, mijn oog op het onmiddellijk daarop volgend register betreffende de door Hens verzorgde naamlijst.

Over deze naamlijst van Meierijse studenten valt op te merken, dat Hens haar heeft samengesteld uit twee ledenlijsten van studentengezelschappen (aangeduid met de benaming *congregatio* of *academia*) nl. een ledenlijst van een club van filosofie-studenten uit de Meierij met ruim 800 namen en een ledenlijst van een soortgelijke club van theologie-studenten uit hetzelfde gebied met ruim 500 namen. Hens heeft deze beide inschrijvingslijsten zo goed mogelijk in elkaar geschoven. Hij geeft aan of een naam alleen op de filosofenlijst, alleen op de theologenlijst, of op beide lijsten staat vermeld. De jaartallen van inschrijving als lid van deze clubs zijn soms een benadering. Verder deelt hij mee, dat levensbijzonderheden aangaande vertrokken (afgestudeerde) studenten later vaak door jongere generaties studenten bij de desbetreffende naam werden bijgeschreven. Dit laatste is, tot aan het begin van de twintiger jaren van de negentiende eeuw, ook gedaan door Antonius

van Gils, president van het seminarie te Haaren, waar deze ledenlijsten terecht gekomen waren.
Hens geeft de lijsten met de aangetroffen toevoegingen onvertaald weer en vermeldt onder het jaartal 1693 als eerstejaars filosoof o.a. *"Walterus Bluysen, Marensis. Disc. in patriam, postea pastor in Beudel, ibidemque mortuus est."* Hij geeft daarbij aan dat Walterus alleen op de theologenlijst wordt aangetroffen, zodat ik meen te mogen concluderen dat hij daarop omstreeks 1695 is ingeschreven. De vertaling van "Marensis" laat ik nog even achterwege, voor het overige mag de vertaling luiden "Walter (of Wouter, Wolter) Bluijsen, uit . . . . . Is naar zijn vaderland vertrokken, later pastoor in Budel, alwaar hij ook gestorven is".
Zoals gezegd laat Hens deze teksten onvertaald, maar uit het door hem verzorgde plaatsnaam-register valt op te maken hoe hij "Marensis" verstaat. Onder de plaatsnaam Maren verwijst hij nl. naar het jaartal 1693 en gezien de onder dat jaartal vermelde plaatsen van herkomst moet deze verwijzing betrekking hebben op Marensis.

Walterus Bluijsen uit Maren dus. Dat was voor mij een kleine nieuwe vondst. Inmiddels had ik nl. reeds ongeveer 120 dopelingen met de naam Bluijssen gevonden in Leende verspreid over de periode 1582 - 1810 en 200 dopelingen met dezelfde naam in Geldrop, over de periode 1635 - 1810, maar een verwijzing naar Maren had ik daarbij niet aangetroffen, noch een drager van de voornaam Walterus[1 - 2].
Ik zou dus het onderzoek ook tot Maren moeten uitbreiden maar, nieuwsgierig naar eventuele verdere bijzonderheden over het leven van deze pastoor, raadpleegde ik Schutjes' Geschiedenis van het bisdom 's-Hertogenbosch, doch die vermeldt onder de pastoors van Budel niet meer dan "1700. Walterus Bluijsen van Maren. In 1700 staat deze pastoor vernoemd".

Schutjes noemt als vindplaatsen het gemeente-archief en het kerk-register[3]. Van Schutjes' werk ging ik naar het ongeveer dertig jaar oudere werk van Coppens, alwaar ik nagenoeg hetzelfde aantrof doch nu met vermelding van de plaats waar hij zijn studies maakte nl. Leuven[4]. Tenslotte sloeg ik ook de nog eens twintig jaar vroegere publicatie van eerdergenoemde van Gils na. Ook daar trof ik aan onder de pastoors van Budel Waltherus Bluijssens met als geboorteplaats Maren en gestudeerd hebbend te Leuven[5].

Over het resultaat van het onderzoek te Maren kan ik kort zijn: ik vond er geen enkel bericht van een doop, huwelijk of begrafenis van iemand met de naam Bluijssen. Niet onmogelijk was nog dat Walter elders geboren zou zijn, dat zijn ouders naar Maren waren verhuisd en dat hij vandaar zijn studies in Leuven was begonnen.
Voorlopig moest ik dit probleem maar even opbergen, temeer daar er nog zoveel verplicht systematisch werk te doen viel: ik moest nl. nog alle doopheffers bij de ruim 300 dopelingen in Leende en Geldrop noteren.

Mijn onderwerping aan de discipline werd beloond: te Leende vond ik bij de doop op 27 april 1695 van Aleijdis, dochter van Frans Jacob Bluijssen, en Johanna Pompen als doopgetuigen vermeld Walterus Bluijssen Maerheezus en Margaretha Bluijssen vidua (weduwe) van Doren, in hun naam treedt op als doophefster Johanna Bluyssen.

Omdat ouders en dopeling reeds waren ingevoegd in mijn werkschema van het geslacht Bluijssen resteerden nog als vragen: de identiteit van Walterus (of waren er misschien twee Walters ?) en de vertaling van Marensis.
Nu herinnerde ik mij uit een aangename ontmoeting met een niet onaanzienlijk inwoner van Maarheeze, dat deze de naam van zijn woonplaats uitsprak als Mares, waarbij het accent op de eerste lettergreep valt. Als ook Walterus destijds als zijn geboorteplaats "Mares" heeft genoemd is Marensis als latijn voor "inwoners van . . . . " of "afkomstig uit . .." of "geboortig van Mares" niet onwaarschijnlijk. Het doopboek van Maarheeze bracht snel zekerheid: op 10 april 1672 wordt aldaar gedoopt Walterius Jacobi, wettige zoon van Jacob Francen Bluijssen en Alegonda Dirissen (of Diricsen ?), doopheffers zijn Jacobus Vogels en Elisabeth Francen[6].
Mijn conclusie is dan, dat de dopeling Walter Jacob Bluijssen een broer is van Frans Jacob Bluijsen, de vader van de dopeling van 1695 in Leende. Walter is dan peter van zijn oomzegster Aleijdis, doch is, wegens verblijf te Leuven, bij haar doop niet aanwezig. Deze conclusie wil ik verderop nader onderbouwen.

Te Maarheeze vond ik de dopen van nog twee kinderen van laatstgenoemd echtpaar nl. die van Hendricus Jacobs (1666) en die van Christina (1669); de doop van hun (oudere ?) broer Frans Jacob vond ik daar niet.
Wel vond ik te Leende dat aldaar op 1 december 1685 gedoopt werd Alegunda, dochter van Franciscus Bluijssen en Guilielma, welke moeder ik elders genoemd vond als Willemijn Wijnants van Gerwen (= van Eynetten). Op 1 augustus 1686 sterft te Leende het kind (of 'n kind ?) van Frans Bluijssen. Ook zijn, vrouw Guilielma moet omstreeks die tijd overleden zijn, want Frans hertrouwt te Leende met Joanna Pompen, dochter van Frans Pompen en Elisabeth Raessen, voor schepenen op 26 juli 1688 en voor de kerk op 8 augustus 1688[7]. Dit echtpaar laat te Leende tien kinderen dopen, waarvan het vijfde is: Aleydis, waarvan Walterus peter is[8].

In de Brabantse Leeuw, jaargang 2, 1953 demonstreert J.P.H. Goossens het belang van de rechterlijke archieven bij genealogisch onderzoek[9].
Hij doet dat aan de hand van een akte waarin ook een Jacobus Bluijssen wordt vermeld als zoon van Francis Bluijssen en Maria Jan van Hooff[10]. Deze Jacobus was gehuwd met Aelken Beelen[11]. Zij wordt ook vermeld als Aeleken Dirk Beelen.
Bij de doop van de drie kinderen van Jacob Frans Bluyssen te Maarheeze vinden we twee maal de naam van de moeder vermeld nl. Aelken Diericx en Alegonda Dirissen (of Diricsen ?). Ik meen dat hier sprake is van vier benamingen voor dezelfde echtgenote en moeder en dat hiermee voldoende is aangetoond dat de Jacob in de Heezer akte dezelfde is als de Jacob die in 1672 te Maarheeze een zoon Walterius laat dopen. Hiermee heeft Walterus dan zijn plaats in het geslacht Bluijssen ingenomen en rest nog slechts een verklaring te geven van de hardnekkige vertaling van "Marensis" in "uit Maren".
Chronologisch komen wij eerst bij van Gils. Hij heeft veel oud-studenten van Leuven in hun verdere carrière kunnen volgen en Hens zegt dat de toevoegingen van zijn hand op de naamlijsten zeer betrouwbaar zijn. Walterus was echter, toen van Gils zijn bovengenoemde

publicatie schreef, al honderd jaar dood. Als van Gils niets van de familieomstandigheden afwist, wat zeer waarschijnlijk is, ligt een vertaling van "Marensis" in "van Maren" zeer voor de hand. Coppens en vervolgens Schutjes hebben in mijn theorie deze voor de hand liggende vertaling van van Gils overgenomen.

Bij de lijst van plaatsen van herkomst van Hens ben ik nagegaan of daar de plaats Maarheeze wellicht in het geheel niet genoemd wordt, doordat in Leuven mogelijk steeds Marensis werd geschreven als iemand uit Maarheeze kwam en doordat Hens dat steeds begrepen zou hebben als "uit Maren". Wat ik aantrof waren onder Maarheeze acht verwijzingen naar diverse jaartallen en onder Maren drie verwijzingen. Onder de jaartallen waarheen vanonder Maarheeze werd verwezen vond ik de volgende plaatsaanduidingen: Maarhesius, Maerhesensis, ex Maerhese (2x), Maerhees (bij een student Froeijens), Maris (bij een student Froeijen), ex Maris (2x, waarvan eenmaal bij een student Froyen). Frappant is dat Hens de vertaling (ex) Maris in Maarheeze dus wel gekend heeft. Als we daarna onder de drie jaartallen kijken waarheen vanonder Maren wordt verwezen vinden we tweemaal de plaatsaanduiding Marensis. Eenmaal betreft het een student van wie vermeld staat dat hij pastoor in Teeffelen is geworden. De beperkte afstand tussen plaats van herkomst en latere standplaats, die toen niet ongebruikelijk was, doet mij vermoeden dat hier inderdaad sprake is van een student uit Maren. De tweede maal betreft het Walterus Bluijssen (1693), die, zoals ik meen te hebben aangetoond, uit Maarheeze kwam en onder het derde jaartal (1720) trof ik in 't geheel geen plaatsnaam aan met enige gelijkenis met Maren; hier is kennelijk een abuis gemaakt door schrijver of drukker.
In 1979 verscheen van Bots, Matthey en Meyer Noordbrabantse Studenten 1550-1750[12].

Onder nr 594 treffen we daar ook onze Walterus aan, maar . . . . helaas laat men hem ook daar uit Maren komen. Dat is in zoverre interessant, dat de schrijvers niet, zoals de heer Hens, hebben gewerkt met lijsten van regionale studentenverenigingen maar met de officiële matrikels (inschrijvingslijsten) van de Leuvense universiteit en de daaraan geliëerde colleges.
Ik ben niet nagegaan of en hoe in dergelijke stukken de geboorteplaats van Walterus is aangeduid. Bots c.s. melden, dat Walterus te Leuven is geïmmatriculeerd tussen 29-8-1690 en 7-3-1691. Is van hem geen inschrijving aanwezig, hebben zij van hem alleen kunnen constateren dat hij te Leuven gestudeerd heeft en waren zij voor de vaststelling van de plaats van herkomst aangewezen op eerder genoemde schrijvers ?
Dank zij Bots c.s. weten wij in ieder geval dat Walterus ook (een deel van) de humaniorastudie te Leuven heeft gevolgd en wel aan het Drievuldigheidscollege; dat hij voldoende gegoed was om zelf het inschrijfgeld te kunnen betalen en dat hij bij inschrijving minderjarig was, hetgeen overeenstemt met het gevonden geboortejaar 1672 en de grens voor meerderjarigheid die destijds lag rond 24 à 25 jaar. Voorts delen de schrijvers ons mee dat Walterus ook artes (lett. kunsten, veelal vertaald met: filosofie) heeft gestudeerd.
Als waarschijnlijk sterfjaar noemen zij 1713. Ik veronderstel dat dat vermoeden is gebaseerd op de mededeling van van Gils, Coppens en Schutjes dat in 1713 pastoor was te Budel Laurent van Mierlo uit Eindhoven.

Over het leven van Walterus kan ik verder weinig naar voren brengen. Ik kwam zijn naam nog niet tegen in een rechterlijke archief, zodat ik hem nog steeds met het latijnse Walterus aanspreek. Wel vond ik hem twee maal genoemd in brieven die pastoor Hurkmans te Leende in 1702 zond aan plebaan Buycx, doch de desbetreffende passages vertellen ons weinig over de persoon van Walterus[13]. Zijn dood kon ik in Budel niet bevestigd vinden. Wel zag ik een wisseling van handschrift rond die tijd in doop - trouw - en begraafboek aldaar. Een vluchtige kennisname van deze bescheiden wekte bij mij niet de indruk dat pastoor Walterus Bluijsen in het bijhouden van deze registers een grote nauwgezetheid aan de dag heeft gelegd.

Als lezers mij van het tegendeel kunnen overtuigen of anderszins correcties of aanvullingen op dit stukje monografie kunnen geven zal mij dit zeer welkom zijn.

A.Th. WINNUBST

Noten

1. Leende R.K. D.T.B. 1582 - 1810.
2. Geldrop R.K. D.T.B. 1635 - 1810.
3. L.H.C. Schutjes. Geschiedenis van het Bisdom 's-Hertogenbosch, St. Michiels-Gestel, drukkerij van het bisdom van 's-Hertogenbosch 1870-1876, 5 dln in 4 bdn. Dl 3 blz. 375.
4. J.A. Coppens. Nieuwe beschrijving van het bisdom van 's-Hertogenbosch, naar aanleiding van het "Katholijk Meijerijsch Memorieboek van A. van Gils". 's-Hertogenbosch, Demelinne, 1840 - 1844, 4 dln in 5 bdn. Dl. 3 blz. 324.
5. A. van Gils. Katholyk Meyerysch Memorie-Boek behelzende de oprigting van het bisdom van 's-Hertogenbosch beneffens de lijst der bisschoppen, zoo van Luyk, Camerijk en Utrecht, die ons land kerkelijk bestuurd hebben, alsook de bisschoppen van 's-Hertogenbosch. 's-Hertogenbosch, J.J. Arkesteyn 1819. Blz. 268.
6. Maarheeze R.K. D.T.B. 1632 - 1681.
7. Vriendelijke mededeling van dkt. Raaijmakers te Helmond.
8. Zie ook Melssen en van Asten: De fundatie van mr. Peter Everarts van Heeze. B.L. jrg. 30, 1981, blz. 181.
9. J.P.H. Goossens. Iets over de betekenis der rechterlijke archieven bij genealogisch onderzoek. B.L. jrg 2, 1953, blz. 185.
10. R. Heeze 155 fol 120 en 121, acte d.d. 2-7-1715, zie ook R Heeze 155 fol 100 en 101, acte d.d. 25-3-1715.
11. Vriendelijke mededeling van dkt. Raaijmakers te Helmond.
12. H. Bots, J. Matthey, M. Meyer. Noordbrabantse Studenten 1550-1750. Stichting Zuidelijk Historisch Contact. Tilburg - 1979.
    Nr XLIV in de reeks Bijdragen tot de geschiedenis van het zuiden van Nederland.
13. A.M. Frenken. Henricus Hurkmans, Pastoor van Leende 1694-1723, en de Strijd om de Bediening van enige Parochies in het Bossche Vicariaat. Bossche Bijdragen, Bouwstoffen voor de geschiedenis van het bisdom 's-Hertogenbosch. Dl. 21, blz. 301 en 317.

DE FAMILIEKRONIEK VAN LEENDERT VAN DER SCHOOR TE DORDRECHT

In "Voorouders gezocht", een in het najaar van 1981 verschenen uitgave van de Nederlandse Genealogische Vereniging[1] wordt slechts zijdelings en zeer summier aandacht besteed aan notities van genealogische aard in b.v. familiebijbels of in losse handschriften, waarin een der familieleden het wel en wee van zijn of haar verwanten heeft bijgehouden. Dergelijke handschriften blijven veelal, nadat de kroniekschrijver is overleden nog wel een generatie in de familie, doch worden dan na zo'n 30 of 40 jaar opgeruimd of ze wisselen in het gunstigste geval bij het regelen van een boedel van eigenaar - soms een aangetrouwd of ver familielid. Deze weet doorgaans niet eens meer op welke personen zo'n kroniekje betrekking heeft of wie de schrijver is geweest[2].
Als dan een dergelijk geschrift na een of soms meerdere eeuwen toch weer hier of daar opduikt - zo het ooit nog te voorschijn komt - dan is het verband met de oorspronkelijke familie meestal ver te zoeken.

Zo was het ook lang onduidelijk, hoe het sinds kort in mijn bezit zijnde - nu precies tweehonderd jaar oude - handschrift over de Dordtse familie van der Schoor in Moergestel is terecht gekomen. Ik verkreeg dit kroniekje, toen aldaar na een sterfgeval een pand moest worden ontruimd. Degene, die met deze ontruiming was belast, wist me te vertellen, dat de erfgenamen hoegenaamd geen belangstelling hadden voor dit geschriftje en evenmin iets konden vertellen over de herkomst.
Een nader onderzoek bracht me op het spoor van een bij de familie ingewoond hebbende dame, die van moederszijde afstamde van de Dordtse familie Stoop. Dat dit handschrift wellicht via deze familie en vele omwegen in Moergestel belandde lijkt me voor de hand liggen. Er zal aan het slot van dit relaas op worden teruggekomen.

Slechts 5½ van de 12 pagina's tellende katern is beschreven met aantekeningen uit de periode 1782-1815, terwijl op een los inliggend vel een laatste notitie uit 1820 is toegevoegd.
Het geheel bevat een 25 tal aantekeningen, die ik gemakshalve heb genummerd. Zonder nader archiefonderzoek zouden we de identiteit van de schrijver eerst uit de zevende aantekening, die van 4 november 1788, leren kennen. Daarin wordt gemeld, dat bij de doop van een dochter Johanna, deze dopeling is geheft (= ten doop geheven of gehouden) "door my Leend^{t} v.d.Schoor".
Deze Leendert van der Schoor werd in 1814 door een "apoplexie" of beroerte getroffen. Dit feit, alsmede het overlijden van Leenderts moeder in 1815, worden in het kroniekje vermeld met een ander handschrift. Waar daarin gesproken wordt over "onze waarde bestige vader", moet dit wel het handschrift van een zijner drie dan nog in leven zijnde kinderen zijn, vermoedelijk, dat van zijn oudste zoon Frank.
De laatste - losse - aantekening uit 1820 is weer van een andere hand, doch daarin wordt behalve over onze "vader" ook nog gesproken over "myn oudste broer Frank". Slechts de dochter Johanna kan - ze heeft dan twee broers - spreken over "oudste broer". Dit, ge-

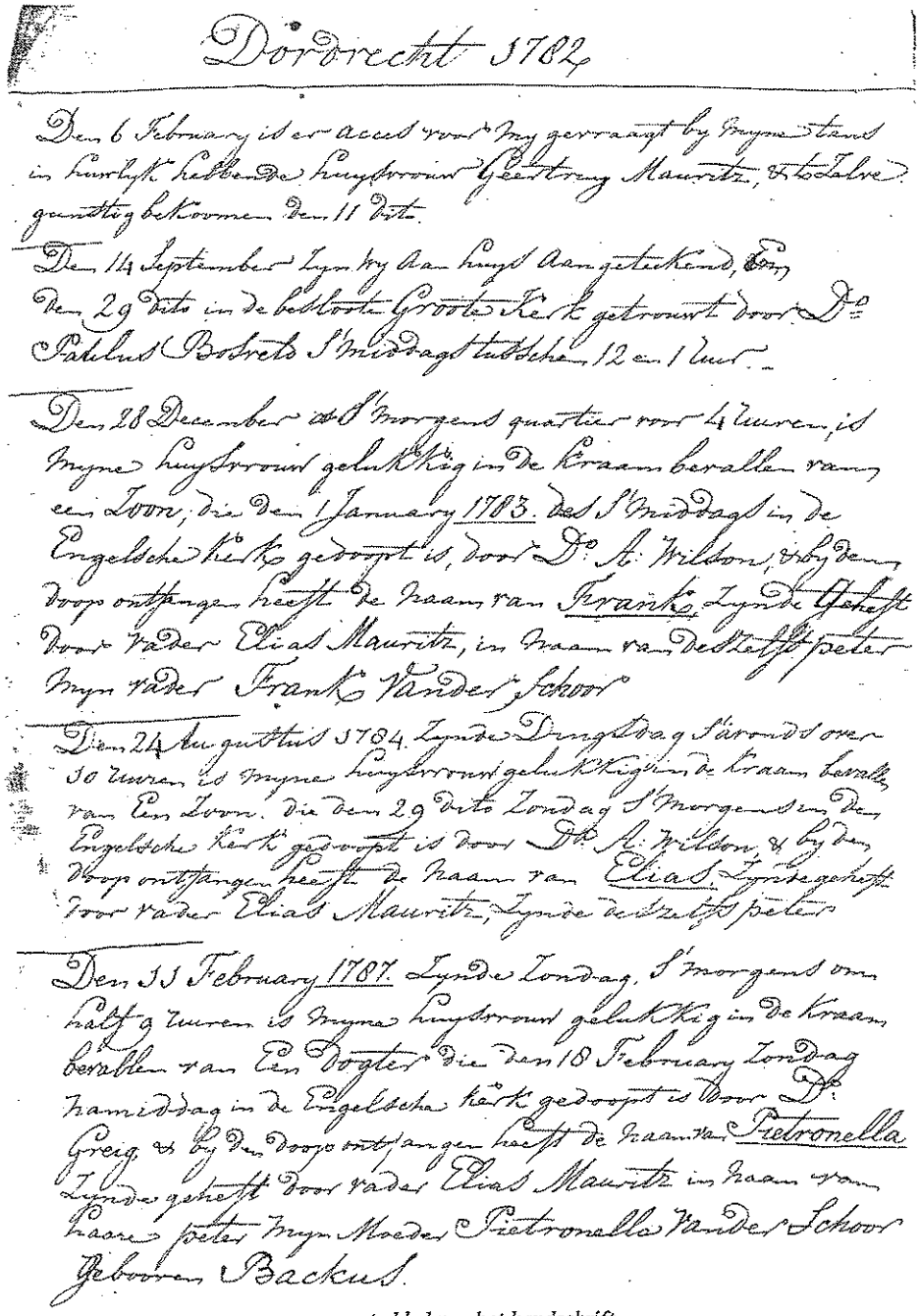

Dordrecht 1782

Den 6 February is er acces voor my gevraagt by myne tans in huwlyk hebbende huysvrouw Geertruy Mauritz, & tzelve gunstig bekoomen den 11 dito.

Den 14 September zyn wy aan huys aangeteekend, en den 29 dito in de besloote Groote Kerk getrouwt door Do Paulus Bosveld s'middags tusschen 12 en 1 uur.

Den 28 December is s'morgens quartier voor 4 uuren, is myne huysvrouw gelukkig in de kraam bevallen van een Zoon, die den 1 January 1783 des s'middags in de Engelsche kerk gedoopt is, door Do A. Wilson, & by den doop ontfangen heeft de naam van Frank, zynde geheft door vader Elias Mauritz, in naam van deszelfs peter myn vader Frank Vander Schoor

Den 24 Augustus 1784 zynde Dingsdag s'avonds over 10 uuren is myne huysvrouw gelukkig in de kraam bevallen van een Zoon, die den 29 dito Zondag s'morgens in den Engelsche kerk gedoopt is door Do A. Wilson, & by den doop ontfangen heeft de naam van Elias, zynde geheft door vader Elias Mauritz, zynde deszelfs peter

Den 11 February 1787 zynde Zondag, s'morgens om half 9 uuren is myne huysvrouw gelukkig in de kraam bevallen van een Dogter die den 18 February Zondag namiddag in de Engelsche kerk gedoopt is door Do Greig & by den doop ontfangen heeft de naam van Pietronella zynde geheft door vader Elias Mauritz in naam van haare peter myn Moeder Pietronella Vander Schoor geboorene Backus.

eerste blad van het handschrift

voegd bij het feit, dat ze altijd in het ouderlijk huis is blijven wonen en tenslotte een vergelijking van het schrift met de handtekening van Johanna, doen vermoeden dat Johanna inderdaad de schrijfster van deze laatste notitie is geweest.

Uit diezelfde laatste aantekening weten we de geboortedatum van de oorspronkelijke schrijver Leendert van der Schoor, n.l. 23 maart 1760.
Uit het Dordtse doopboek blijkt, dat hij twee dagen later is gedoopt als zoon van Frank van der Schoor en Petronella Backus. Zijn ouders waren te Dordrecht gehuwd op 13 december 1755.
Vader Frank van der Schoor werd aldaar gedoopt op 13 december 1730 als zoon van Leendert van der Schoor en Grietje van Esch. Het huwelijk van deze ouders werd er gesloten op 3 mei 1726.
Uit dit huwelijk werden te Dordrecht een viertal kinderen gedoopt:

1. Cornelis, 16 maart 1727, jong overleden;
2. Cornelis, 6 maart 1728, jong overleden;
3. Cornelis, 16 februari 1729;
4. Frank, 13 december 1730.

De moeder heette bij deze doopinschrijvingen beurtelings Margarita, Grietje en Margriete van Esch.
In 1773 wordt de dan 43 jarige Frank van der Schoor vermeld als koopman[3]. Hij was wel in goeden doen, want in 1784 schonk hij aan de Engelse kerk te Dordrecht een zilveren doopschaal[4].
Verder vinden we hem aktief in de firma van der Schoor en de Raat, welke firma schepen uitzond, o.m. naar het toenmalige Oost-Indië en naar Suriname[5].
Na 1797 wordt in dit verband vermeld de firma Frank van der Schoor en Zonen[6].

De oudste van die zonen, Leendert, is 22 jaar oud, als hij in 1782 zijn eerste familieaantekeningen noteert; vermoedelijk zijn de eerste drie notities tegelijk geschreven na de geboorte op 28 december 1782 van zijn oudste zoon.

1. *"Dordrecht 1782. Den 6 february is er acces voor my gevraagt by myne tans in huwelyk hebbende huysvrouw Geertruy Mauritz, en tzelve gunstig bekoomen den 11 dito".*

Vermoedelijk heeft vader Frank van der Schoor dit acces of toestemming om met het meisje te mogen verkeren, officieel gevraagd aan de vader van het meisje, Elias Mauritz.

2. *Den 14 september zyn wy aan huys aangeteekend en den 29 dito in de besloote Groote Kerk getrouwt door Do. Paulus Bosveld 's middags tusschen 12 en 1 uur".*

De hier vermelde ondertrouw en huwelijksdata kloppen met de aantekeningen in de Dordtse kerkregisters. Getuigen bij dit huwelijk waren de beide vaders Frank van der Schoor en Elias Mauritz. Dat het jonge paar aan huis ondertrouwde en in de besloten kerk huwde, zal wel te maken hebben met de reeds pre-natale aanwezigheid van het eerste kind.
De bruid werd op 18 juni 1764 gedoopt als oudste dochter van Elias Mauritz en Johanna van Poelien. Dit echtpaar was te Dordrecht gehuwd op 28 april 1761 en liet een zevental kinderen dopen:

1. Hendrik, 5 mei 1762;

2. Geertruy, 18 juni 1764;
3. Arnoldina, 31 augustus 1766, zij wordt later in de kroniek nog vermeld;
4. Gerard, 2 september 1768;
5. Johanna, 6 mei 1770;
6. Maria, 3 mei 1772;
7. Arnoldus, 13 november 1775, begraven 28 december 1775[7].

De doopinschrijvingen van de nu volgende oudste drie kinderen van Leendert van der Schoor en Geertruy Mauritz worden eveneens gevonden in het doopregister van de Engelse kerk[8].

3. *"Den 28 december 's morgens quartier voor 4 uuren is myne huysvrouw gelukkig in de kraam bevallen van een zoon, die den 1 january 1783 des 's middags in de Engelsche kerk gedoopt is door D°. A. Wilson en by den doop ontfangen heeft de naam van Frank, zynde geheft door vader Elias Mauritz, in naam van deszelfs peter, mijn vader Frank van der Schoor".*
4. *"Den 24 augustus 1784, zynde dingsdag 's avonds over 10 uuren is myne huysvrouw gelukkig in de kraam bevallen van een zoon, die den 29 dito, zondag 's morgens in de Engelsche kerk gedoopt is door D°. A. Wilson en by den doop ontfangen heeft de naam Elias, zynde geheft door vader Elias Mauritz, zynde deszelfs peter".*
5. *"Den 11 february 1787 zynde zondag 's morgens om half 9 uuren is myne huysvourw gelukkig in de kraam bevallen van een dogter, die den 18 february zondag namiddag in de Engelsche kerk gedoopt is door D°. Greig en by den doop ontfangen heeft de naam Pietronella, zynde geheft door vader Elias Mauritz in naam van haare peter, mijn moeder Pietronella van der Schoor, gebooren Backus".*

Na de geboorte van deze kinderen werd de familie geconfronteerd met een sterfgeval:

6. *"den 12 February 1788, dingsdag ogtend ten 6½ uur, is overleeden Tante Johanna Backus, wed. wijlen Pieter Vernimmen, gebooren a Rotterdam 15 november 1722, dus oud 65 jaaren en circa 3 maanden, en den 18 dito in de groote kerk begraven door d'Engelse kerkenraad in ons graf in de groote kerk, staande ten naamde Frank v.d. Schoor".*

Johanna Backus werd te Rotterdam gedoopt op 17 november 1722 als oudste van de vier kinderen van Mathijs Backus en Elisabeth Blaeuwestein (ook Blauwesteyn). Dit echtpaar was te Rotterdam gehuwd op 9 april 1722 (ondertr. 22 maart) en liet er de volgende kinderen dopen:

1. Johanna, 17 november 1722;
2. Gerrit, 17 augustus 1724;
3. Pieternella, 29 maart 1729, de moeder van Leendert van der Schoor;
4. Geertruyt, 22 april 1731.

Het gezin Backus woonde aan de Rotterdamse Wijnstraat[9].

7. *"den 4 november 1788 zynde dingsdag 's morgens om half 9 uuren is myne huysvrouw gelukkig in de kraam bevallen van eene dogter, die den 9 dito zondag 's morgens in d'Engelsche kerk gedoopt is door D°. W^m. Greig en by den doop ontfangen heeft de naam van Johanna, zynde geheft door my Leend^t. v.d. Schoor in naam van haare peter, mijn moeder Johanna Mauritz, geboren van Poelien."*

Eerst uit deze aantekening blijkt - het is reeds vermeld - dat Leendert van der Schoor dit handschrift heeft bijgehouden. Met "mijn moeder" bedoelt hij hier en ook elders in het handschrift "mijn schoonmoeder".
De eerste vier kinderen uit het huwelijk van Leendert en Geertruy Mauritz hadden bij hun

resp. dopen de 4 grootouders als peter, terwijl zij ook naar die grootouders werden vernoemd zoals in die tijd, maar ook later, beslist niet ongebruikelijk was.

8. *"den 1788 is overleeden myne vrouwe grootmoeder Geertruy Groenendaal, wed. wijlen Arnold van Poelien en den in de Augustijnekerk begraven door d'Engelse kerkenraad in haar graf ten naam van Poelien".*

Deze aantekening vertoont enige hiaatjes. Wellicht is deze notitie eerst op een later tijdschrift ingeschreven. Uit het begraafregister van de Augustijnenkerk blijkt, dat Geertruy Groenendaal op 1 december 1788 aldaar werd begraven. Ze was te Dordrecht gedoopt op 1 december 1709 als dochter van Hermanus Groenendaal en Jenneken op ten Kamp.
Uit het huwelijk van Arnold van Poelien (zoon van Arnold van Poelien sr. en Johanna Jackson) met Geertruy Groenendaal zijn de volgende kinderen bekend:

1. Johanna, gedoopt 16 november 1732 in de Engelse Kerk, schoonmoeder van Leendert van der Schoor;
2. Cornelia, in 1807 als weduwe van Jan Herman Willemsen genoemd in een schuldbekentenis van Isaak Jackson;
3. Arnold, gedoopt in de Engelse kerk 22 december 1743, gehuwd met Hester Crena;
4. Mary, gedoopt 22 juni (geboren 19 juni) 1749 in de Engelse Kerk;
5. Geertruy, in 1807 als weduwe van Samuel Crena genoemd in bovenvermelde schuldbekentenis.

9. *"den 14 december 1788 is overleeden in den ouderdom van 93 jaaren, 8 maanden en 14 dagen myne grootmoeder Elisabeth Blaauwesteyn, wed. wijlen Matthys Backus en den 20 dito in de groote kerk begraaven door eenige buuren en verzogte dragers in ons graf in de groote kerk, staande ten naame van Frank van der Schoor."*

Een berekening leert, dat Elisabeth op 1 april 1695 zou zijn geboren. Ze werd te Rotterdam gedoopt op 6 april van dat jaar als dochter van Gerrit Blaeuwestein en Geertruyd Dieperingh. Haar huwelijk en kinderen werden reeds vermeld bij de dood van haar dochter Johanna Backus. (notitie 6)

10. *"den 18 september 1790 zynde zaterdag 's morgens ten half 7 uuren is myne huysvrouw gelukkig in de kraam bevallen van een zoon, die den 26 dito zondag 's morgens in d'Engelsche kerk gedoopt is door D°. John Glennie en by den doop ontfangen heeft de naam van Matthys, zynde geheft door my Leend^t. van der Schoor in naam van zyn peter, myn oudste broeder Matthys van der Schoor".*

Van de vijf kinderen van der Schoor kan het volgende kwartierstaatje worden opgemaakt, waarbij de cursief gedrukte personen gevonden werden in het handschrift, de anderen uit aanvullend archiefonderzoek.

Leendert v.d. Schoor	x	Margriet v. Es(ch)	Mathijs *Backus*	x	Elisabeth *Blauwesteyn*	Hendrik Mauritz	x Geertruid Maria Burnink
Arnold van *Poelien*	x	Geertruy *Groenendaal*					

Frank v.d.Schoor 1730-1804	x	*Petronella Backus* 1729-1815	*Elias Mauritz* 1726-1792	x	*Johanna v.Poelien* 1732-1809

Leendert van der Schoor 1760 - 1820	x	*Geertruy Mauritz* 1764 - 1846

Frank van der Schoor	1782-1826
Elias van der Schoor	1784-1827

Petronella v.d.Schoor	1787-1790
Johanna van d.Schoor	1788-1868
Mathijs v.d. Schoor	1790-1793

11. *"den 9 december 1790, zynde donderdag 's avonds de klokke half 8 uuren is na een bedleegering van agt dagen tot onze grootte droeffenisse overleeden aan de gevolgen vant rood grond of zwaare brand en eene zwaare bezetting van slym op de long en de borst, die zy niet konde opbrengen onze oudste dogtertje Pietronella van der Schoor, gebooren den 11 february 1787 en dus in den ouderdom van 3 jaaren, 10 maanden min 2 dage en is dingsdags den 14 december 1790 begraven door 2 bidders in ons graf in de Groote kerk, staande ten naame van Frank van der Schoor".*

In het begrafenisregister wordt vermeld dat op die dag is begraven " 't kind" van Leendert van der Schoor, genaamd Petronella.
Het dochtertje is wellicht overleden aan een longontsteking, gecombineerd met een ziekte met uitslag aan huid en slijmvliezen. Dit laatste zou mazelen kunnen zijn[10].

12. *"den 22 juny 1792 zynde vrydag 's morgens ten 6 uuren is aan de waterzugt in de borst overleeden myn schoonvader Elias Mauritz in den ouderdom van circa 66 jaaren en op woensdag den 27 dito door de Engelsche kerkenraad begraven in de Augustyne kerk int graf van Poelien".*

Elias Mauritz was op 3 april 1760 ingeschreven als burger van Dordrecht, zijnde "geboren buyten de provintie". Hij huwde op 28 april 1761 (ondertr. 11 april 1761) met Johanna van Poelien en was volgens een aantekening in het huwelijksregister geboortig van Weesel[9]. Daar werd hij gedoopt op 20 augustus 1726 als jongste van de 12 kinderen van Hendrik Mauritz, geboren te Dordrecht en Geertruid Maria Burnink, geboren te Weesel[11].
Zijn kinderen werden reeds vermeld bij het huwelijk van zijn dochter Geertruy hiervoor (notitie 2).
Vermoedelijk is Elias overleden aan een vorm van pleuritis[12].

13. *"den 27 november 1792 zynde dingsdag 's morgens ten half 7 uuren is myne huysvrouw gelukkig en voorspoedig in de kraam bevallen van een welgeschape dogter, dog die slegts een uur geleeft heeft en ten half 8 uuren reeds is overleeden en op donderdag den 29 nov^br. begraven door een bidder in ons graf in de groote kerk staande ten naame van Frank van der Schoor".*

In het begrafenisregister wordt vermeld "T kind" van Leendert van der Schoor.

14. *"den 14 february 1793 zynde donderdag 's morgens ten half 6 uuren is na eene bedleegering van wynig dagen overleeden aan de gevolgen van eene borstziekte, waaraan van zyne geboorte af labo- reerde (= leed) ons jongste zoontje Matthys van der Schoor, gebooren den 18 september 1790 en dus in den ouderdom van 2 jaaren, 5 maanden en 4 dagen en is maandag den 18 february 1793 be- graven door 2 bidders in ons graf in de Groote kerk, staande ten naame van Frank van der Schoor".*

In het begrafenisregister wordt op 18 februari 1793 de begrafenis vermeld van "t kind" van Leendert van der Schoor en op 21 februari van dat jaar "Mathijs van der Schoor". Mogelijk is dit tweemaal de inschrijving van dezelfde overledene.
Matthijs zou of een aangeboren hartgebrek kunnen hebben gehad ofwel een chronische bronchitis[10].

15. *"den 1 juli 1794 zynde dingsdag 's middags de klokke half vyf uuren is myne huysvrouw gelukkig en voorspoedig in de kraam bevallen van een welgeschape dogter, dog die slegts 1/4 uur geleeft heeft en toen overleeden, zynde op vrydag den 4 july begraven door een bidder in ons graf in de Groote kerk, staande ten naame van Frank van der Schoor".*

Ook hier vermeldt het begrafenisregister slechts " t kind" van Leendert van der Schoor.
De grafsteen "van der Schoor" in de Dordtse grote kerk, waaronder zoals vermeld, vele

leden der familie werden begraven, vindt men nog steeds in die kerk[13].

16. *"den 22 maart 1801 is aan de gevolgen van t kraambedde (van een dogter genaamd Henriette) over- leeden myne vrouws zuster Arnoldina Mauritz, gehuwd met Hendrik Boonen in den ouderdom van 31 jaaren en 7 maanden en is den dito met koetsen begraven in de Groote kerk in t graf van Boonen".*

Volgens het begrafenisregister werd zij op 28 maart begraven. Deze jongere zuster van Geertruy Mauritz was te Dordrecht gedoopt op 31 augustus 1766.

17. *"den 1 september 1803 is aan de gevolgen van een beroerte overleeden op deszelfs buyteplaats Postrust a Alphen onze oom Arnold van Poelien in den ouderdom van 59 jaaren en circa 8 maan- den. t lyk alhier in deszelfs huys gebragt zynde is in stilte bygezet in deszelfs graf in de Groote kerk ten naame van van Poelien".*

Volgens het begrafenisregister vond deze bijzetting plaats op 7 september 1803. Arnold van Poelien was in Dordrecht geboren 20 december 1743 en er op 22 december in de En- gelse kerk gedoopt. Hij was een zoon van Arnold van Poelien jr. en Geertruy Groenendaal. Doopheffer was Arnold van Poelien sr.
Uit het huwelijk van de nu overleden Arnold van Poelien en Hester Crena (zie bij notitie 8) werden in de Engelse kerk de volgende kinderen gedoopt:

1. Arnold, 22 mei 1768, jong overleden;
2. David, 16 juli 1769;
3. Adriana, 17 februari 1773, vermoedelijk begraven 2 augustus 1798;
4. Arnold, 20 augustus 1775;
5. Hester, 4 juni 1778, jong overleden;
6. Hester, 9 februari 1783 (geboren 1 februari).

18. *"den 10 juli 1804 zynde woensdag middag ten 4 uuren is tot onze groote smerte en bittere droef- heyd overleeden onzen waarden en geliefden vader Frank van der Schoor, gebooren 11 december 1730 en dus in den ouderdom van 73 jaaren 7 maanden en 7 dagen, in t 49ste jaar zyner echtver- bintenisse. Hy stierf na eene langduurige ziekte en eindelijk een verstopping van water in den on- derbuyk. Zyn lyk wierd volgens zyne schriftelyke begeerte maandag 23 july 1804 's morgens ten 4 uuren door 12 benoemde dragers door den overleedene gebragt in t groote huys op t kerkhof en van daar door 16 andere dragers, meede door hem benoemd, gedragen op een baar des 's morgens ten 11 uuren, geassisteerd alleen door 2 bidders en als familie zyne 3 zoonen ende behuwd zoon P^S.J^S. Wendorp en klynzoonen Frank en Elias van der Schoor, aldus ter aarde besteld in zyn graf in de Groote kerk, staande ten naame van Frank van der Schoor, wiens naam by ons en alle die den waardigen overleedene gekend hebben, lange in gezeegende nagedagtenisse zal blyven. Zyn eynde was zagt en zoo wy hoopen en vertrouwen, zalig !!!".*

Waarschijnlijk overleed Frank van der Schoor aan een prostaat-hypertrofie of verstopping van de blaasuitgang[10].
Blijkens het doopregister was Frank van der Schoor op 13 december 1730 gedoopt, zoals reeds vermeld in de inleiding. Op 13 december 1755 huwde hij met Pietronella Backus. Een viertal kinderen werden in Dordrecht uit dit huwelijk gedoopt:

1. Leendert, 25 maart 1760, de auteur van dit handschrift;
2. Mathijs (ook Matthijs), 23 april 1764;
3. Johanna, 7 oktober 1766, gehuwd met Petrus Johannes Wendorp;
4. Pieter, 27 september 1768.

19. *"den 18 october 1804, zynde donderdag 's morgens ten 7 uuren overleed tot onze groote droefheyd*

Johanna Van der Schoor.

Dordrecht 4.11.1788 - 28.3.1868

onze geliefden werkzaamen broeder Pieter van der Schoor, gebooren 24 september 1768 en dus in den ouderdom van 36 jaaren en 24 dagen, zynde ongehuwd. Hij stierf na eene kortstondige zinking en slymziekte, verzeld met aanhoudende koortsen van 12 dagen. Zyn lyk wierd dingsdag den 23 october met 10 koetsen en de lykkoets door 16 dragers, daaronder eenige buuren en t overige verkooze dragers 's morgens na 12 uuren ter aarde besteld in t graf in de Groote kerk, staande ten naame van Frank van der Schoor. Onze droefheyd is groot, daar wij binnen 3 maanden twee zulke dierbaare panden van onze familie zien afgerukt. By alle die den overleedene gekend hebben, zal zyne nagedagtenisse in zeegening blyven. Den Almagtigen behoede ons lange voor dergelijke smertelyke sterfgevallen !!!"

Zoals reeds bij de vorige aantekening werd vermeld, is deze jongste broer van de schrijver op 27 maart 1768 gedoopt. Met zinking wordt meestal bedoeld een aandoening, waarbij kwade vochten naar een bepaald lichaamsdeel trekken. Dit zou in dit geval gepaard zijn gegaan met bronchopneunamie of een longontsteking, die met opgave van slijm gepaard gaat[10].

20. "den 23 april 1806 zynde woensdag 's morgens de klokke 8 uuren is myne huysvrouw gelukkig verlost van een welgeschapen, dog dooden zoon, die men aan de uytwendige teekenen dagt 2 a 3 weeken dood te zyn geweest, schoon myne huysvrouw daar niets van ontdekt had; t lykje is vrydag den 25 april 's morgens ten 10 uuren begraven door een bidder in ons graf in de Groote kerk staande ten naame van Frank van der Schoor".

Het begrafenisregister vermeldt "t kind" van Leendert van der Schoor.

21. "den 17 april 1809 zynde maandag namiddag ten 5 uuren overleed tot onze groote droefheyd onzen geliefden en deugdzaamen broeder Matthijs van der Schoor, gebooren 24 april 1764, in den ouderdom van 45 jaaren min 7 dagen, zynde ongehuwd. Hij stierf na een kwynende en uytteerende ziekte en daarop spoedig verval van kragten, in weynige dagen.
Zyn lyk werd zaturdag den 22 april met 10 koetsen en de lykkoets, door 16 dragers, daar onder eenige buuren en t overige verkooze dragers, 's morgens na 12 uuren ter aarde besteld in t graf in de Groote kerk, staande ten naame van Frank van der Schoor."

Hoewel hij volgens deze opgave op 24 april 1764 was geboren, vermeldt het doopregister als doopdatum 23 april. Welke van beide opgaven niet korrekt is, is niet meer te achterhalen.

Wellicht is Matthijs van der Schoor overleden aan een snel verlopende vorm van tuberculose of vliegende tering. Tuberculose werd vaak aangeduid met tering, omdat de lijder wegteerde, d.w.z. vermagerde en verzwakte[10].

22. "den 26 november 1809 zynde zondag avonds ten 9 uuren overleed tot onze groote droefheyd myne geliefde en waardige schoonmoeder Johanna van Poelien, weduwe myn schoonvader Elias Mauritz, gebooren 14 november 1732 en dus in den ouderdom van 77 jaaren en 12 dagen. Zy stierf na eene korte ongesteldheyd van slegts 9 dagen en daar op spoedig verval van kragten.
Haar lyk werd zaturdag den 2 december zonder statie, alleen door de lykkoets en 16 dragers, die zig in de kerk bevonden, daar onder eenige buuren en t overige verkooze dragers, 's morgens ten 11 uuren ter aarde besteld in t graf in de Augustijnekerk, staande ten naame van van Poelien."

Johanna van Poelien werd op 16 november 1732 gedoopt. Ze overleefde haar echtgenoot 17 jaar. Vermoedelijk overleed ze aan een griep. Vooral 's winters konden ouderen aan een griep-aandoening in slechts enkele dagen overlijden[10].

In tegenstelling tot de uitvaarten van beide broers van Leendert van der Schoor, die met veel statie plaats vonden, werd Johanna van Poelien zo eenvoudig mogelijk begraven.

23. "den 7 february 1814 had onzen waarde bestige vader Leend^{t}. van der Schoor het ongeluk om door eene apoplexie aan de regterzijde overvallen te worden".

Apoplexie wordt veroorzaakt door trombose in een der bloedvaten in de grote hersenen. Waarschijnlijk is dit samengegaan met een rechtszijdige verlamming. Zelfs zou het onvermogen om te kunnen spreken nog op hebben kunnen treden[10].

Deze en ook de volgende aantekening zijn van de hand van een der drie nog in leven zijnde kinderen van Leendert, vermoedelijk van zijn oudste zoon Frank.

24. "den 6e september 1815 zynde woensdagmiddag ten 12½ uuren overleed tot onze groote droefheid onze aller agtingswaardige moeder en grootmoeder, vrouwe Pietronella Backus, weduwe wylen onze gelievde overleedene vader en grootvader Frank van der Schoor, hebbende haar Ed. dus bereykt den hooge ouderdom van 86 jaaren, 5 maanden en 8 dagen. Zij stierf aan de gevolgen eener beroerte, haar overvallen op den 2e october 1814, hebbende 's morgens aan het Heylig Nagtmaal geweest en des avonds de dankzegging bijwonenede van D^{o}. van Kooten, wierd Haared. uyt de groote kerk onder het voorgezang, van daar gebragt aan het huys op het Kerkhof, thans bewoond wordende door haar eenigste eyge zoon L^{t} v.d.Schoor. Niets konde men vermoeden dan eene schierlyke dood; dan 's Heeren goedheid behaagde het haarEd. zoo verre te herstellen, dat eenige tijd daarna niet meer verlangde na HaarEd. eyge huys in de Prinsestraat getransporteerd te worden en verreuyt verkiesde de goede en lievderyke oppassing van haare aangehuwde dogter en nigtje Nanny, die HaarEd. vergezeld van haare getrouwe meyd Cornelia dan ook de beste oppassing verschafte.
Bedaardheyd en Godvrugtigheid waren steeds met haar tot op den dag, ja tot kort zelfs voor haaren dood, behoudende altoos haare kennisse en zielsvermogens tot op het laatste ogenblik, wanneer zeer sagt ontslapen is ten huyze van haaren zoon Leendert, en van waar het lyk ter aarde wierd besteld 's maandags morgens ten 10 uuren in de grote kerk, zonder eenige statie, alleen met 16 dragers, waarby als familie assisteerde Petrus Johannes Wendorp, Frank (en) Elias van der Schoor en dan Gerard Mauritz, door de indispositie (= ongesteldheid) van Leend^{t}. van der Schoor, die daar, hoe gaarne ook, niet by konde assisteeren. Dit lyk wierd ter aarde besteld in de Groote kerk in het graft in t choor, staande ten name van Frank van der Schoor".

De berekening van haar leeftijd, die als geboortedatum aangeeft 30 maart 1729 klopt niet helemaal, want ze werd op 29 maart van dat jaar te Rotterdam gedoopt.

Uit bovenstaande notitie blijkt dat Leendert van der Schoor het grote huis op het Dordtse

Kerkhof bewoonde, waarvan reeds sprake was bij de begrafenis van zijn vader Frank van der Schoor. Petrus Johannes Wendorp was de schoonzoon van de overledene, Frank en Elias van der Schoor waren haar kleinzoons en Gerard Mauritz is vermoedelijk de broer van haar schoondochter. De "aangehuwde dogter" die haar verpleegde kan slechts Geertruy Mauritz zijn geweest en wie met "nigtje Nanny" wordt bedoeld is onzeker.

25. "den 11 augs.1820 zijnde vrydagmorgen circa 7 uren overleed tot onze groote droefheid onze waardige dog ongelukkige vader Leendert van der Schoor, geboren 23 maart 1760, in den ouderdom van 59 jaren 4 maanden 2 weken en 4 dagen, in het 38ste jaar van zijne echtverbintenisse.
Hij stierf na een korte ongesteldheid van 7 dagen; des vrijdags avonds van het ordinaire (= gewone, gebruikelijke) partijtje komende had zijn Ed. niet volgens gewoonte gerookt. Dit was ongewoon. Dog des zondags eerst werd de heer Bodel gehaald, want kon geen ontlasting krijgen, hetgeen geduurende (= sinds) de dag van beroerte, zijnde op maandag den febr. 1814 's morgens te 12 uren, aan de blauwselmaakerij op de hoek van de Dollestraat, by het maken van monsters in bijzijn van mijn oudste broeder Frank overvallen was, geen dag gemanqueerd".

De hier opengelaten datum van de beroerte of apoplexie van Leendert van der Schoor was op 7 februari 1814, zoals reeds vermeld. Als doopdatum van Leendert werd gevonden 25 maart 1760. In de overlijdensadvertentie wordt nog vermeld "in leven Raad derzelve Stad", waaruit blijkt dat de overledene nog enige tijd een openbare funktie had vervuld in het bestuur van de stad Dordrecht.
Deze laatste aantekening, op een los vel bij het handschrift gevoegd, is vermoedelijk van de hand van Leenderts dochter Johanna.
Over haar zijn we uitvoerig geinformeerd door een artikel van F.A.L.Franken over Johanna Bouwe, dienstbode van Johanna van der Schoor[14].
Na de dood van haar vader woonde Johanna met haar moeder in de Dordtse Prinsenstraat. Haar oudste broer Frank was inmiddels naar Suriname vertrokken, waar hij op 9 juni 1826 te Nickerie overleed[15].
Hij was aldaar eigenaar van o.a. de koffie- en cacaoplantage "Marienbosch" en hield er naar de gewoonte van die tijd nog verschillende slaven.
De tweede broer van Johanna, Elias van der Schoor was makelaar geworden en overleed te Dordrecht op 24 oktober 1827. Beide broers waren ongehuwd.
Moeder Geertruy Mauritz overleefde haar man 26 jaar en overleed na een langdurig ziekbed op 17 juni 1746.

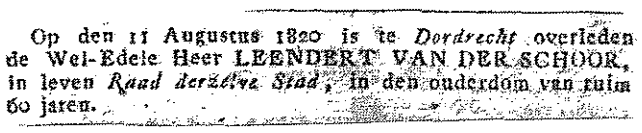
Op den 11 Augustus 1820 is te *Dordrecht* overleden de Wel-Edele Heer LEENDERT VAN DER SCHOOR, in leven *Raad derzelve Stad*, in den ouderdom van ruim 60 jaren.

*** Heden overleed, in den ouderdom van ruim 79 jaren, Mejufvrouw JOHANNA VAN DER SCHOOR.
DORDRECHT, den 28sten Maart 1868.
Algemeene kennisgeving.

Ook na de dood van haar moeder bleef Johanna wonen in het huis aan de Prinsenstraat (thans no.61). Ze had zowel van haar broers als van haar moeder een aanzienlijk vermogen geerfd, dat nog werd uitgebreid na de dood van een tweetal tantes, die haar als mede-erfgename hadden aangewezen. Zo was zij ook de eigenares geworden van de Surinaamse plantage en de bijbehorende slaven. Toen nu in 1863 de wet op de afschaffing van de slavernij van kracht werd, verkreeg Johanna een zeer ruime tegemoetkoming voor de vrijgemaakte slaven[16].
Op 17 januari 1859 liet Johanna haar testament opmaken bij de Dordtse notaris G.Struyck en zij wijzigde dit testament nog in 1862 en in 1865[17].
Tot een van haar erfgenamen benoemde ze haar gedienstige Johanna of Antje Bouwe, die niet alleen haar zo trouw diende, doch ook in vroeger jaren haar zieke moeder Geertruy Mauritz zo lang had verzorgd.
Toen Johanna op 79 jarige leeftijd op 28 maart 1868 overleed, werd een zeer uitgebreide, vele paginas tellende boedelinventaris opgemaakt, waaruit bleek, dat de totale nalatenschap niet minder dan f. 150.594,30 bedroeg.
De Dordtse notaris, procureur en wethouder Dirk Willem Stoop, wiens vrouw Paulina Boonen nog een achternicht was van de overledene, trad hierbij op als vertegenwoordiger van de belanghebbenden in deze nalatenschap.
Een aantal met name vermelde papieren, veelal rekeningen en kwitanties, werden hem ter hand gesteld met de uitdrukkelijke opdracht deze te verbranden. Wellicht heeft hij daarbij ook dit handschrift ontvangen en - gelukkig - niet aan de vlammen prijs gegeven.
Zijn kleindochter Henriëtte P.Stoop was de moeder van J.A.H.P. baronesse van der Borch tot Verwolde[18], die enige jaren in het reeds genoemde pand te Moergestel heeft gewoond. Het is niet onwaarschijnlijk, dat deze familiekroniek van der Schoor via hen aldaar is terecht gekomen.

P.J.M. WUISMAN

Noten:

1. Voorouders gezocht, uitg. N.G.V. 1981.
2. id. pag 81
3. Oud not.arch.Dordrecht 1180 f.435
4. Dordrechts goud en zilver, tent.cat.1975, pag.42
5. Oud not.arch.Dordrecht. diverse akten.
6. Oud recht. en not.arch. Dordrecht diverse akten.
7. Wapenheraut 1916.
8. DTB Dordr. 75.
9. Vriend.mededeling G.A. Dordrecht en Rotterdam.
10. Vriendelijke opgave dr.H.Ruhe te Hilvarenbeek.
11. Wapenheraut 1916
12. Vriendelijke mededeling dr L.Knitel te Breda.
13. Opgave door ds.F.Franken te Zeist, die nog vele andere aanvullende gegevens verstrekte.
14. F.A.L.Franken, een geschiedenis uit de Prinsenstraat in Kwartier en teken van Dordrecht, 1981, no. 3.

15. Not.Arch Dordrecht.Not.Struyck, akte 1490.
16. id. 1470.
17. id. 675, 1161, 1518.
18. Zie Ned.Patr. 1946, pag. 260,261.

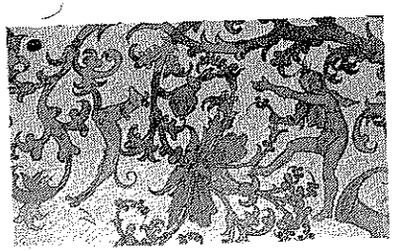

BRONNEN VOOR GENEALOGISCH ONDERZOEK IN BERLICUM VÓÓR 1811

1. Inleiding

Er bestaan voor Berlicum een betrekkelijk groot aantal bronnen welke voor de genealogische onderzoeker van belang kunnen zijn. Ongetwijfeld kunnen een aantal daarvan, in het bijzonder bij degenen onder U die wat meer in de genealogie doorkneed zijn, bekend worden verondersteld, zoals (uiteraard) doop-, trouw- en overlijdensregisters, rechterlijk- en notarieel archief. Andere bronnen, niet alleen in archieven maar ook die welke in druk verschenen zijn, zijn wellicht minder bekend.

Ik wil in het navolgende een overzicht geven van de meeste, zowel bekend als minder bekend gachte archieven en collecties, die voor onderzoek in Berlicum interessant zijn. Eerst zal worden ingegaan op de primaire bronnen, die data van doop, huwelijk en overlijden (of begraven) bevatten en welke voor samenstelling van een genealogie onmisbaar zijn. De secundaire bronnen, die informatie verschaffen over leven en werk van Uw voorouders, komen daarna ter sprake. De meeste bronnen berusten bij het rijksarchief in Noord-Brabant te 's-Hertogenbosch of bij het Streekarchivariaat langs Aa en Dommel (in het vervolg kortweg aangeduid als rijksarchief en streekarchivariaat). Tenslotte volgt een opgave van literatuur over Berlicum en Berlicumse geslachten, merendeels aanwezig in de bibliotheek van het Provinciaal genootschap te 's-Hertogenbosch of in de bibliotheek van het streekarchivariaat op het gemeentehuis van Veghel.

Tot beter begrip van een en ander volgt hier echter eerst een zeer korte schets van de geschiedenis van Berlicum.

Berlicum (niet te verwarren met de Friese plaats Berlikum), 5 km ten oosten van 's-Hertogenbosch gelegen, omvatte vroeger, en thans nog, als gemeente, de dorpen Berlicum en Middelrode en een deel van het gehucht Kaathoven. De Abdij van Berne (behorend tot de orde der Norbertijnen), oorspronkelijk in 1134 gesticht in de buurtschap Berne bij Heusden maar vanaf 1629 gevestigd te Heeswijk, bezit sinds 1240 het patronaatsrecht over de parochie van Berlicum. Leden van de Abdij hebben vanaf die tijd de zielzorg in die parochie (waartoe ook Middelrode behoorde) op zich genomen.

Gelegen in het hertogdom Brabant, ressorteerde Berlicum onder het hertogelijk gezag. In 1505 echter, wanneer de hertog, in dit geval Philips de Schone die het hertogdom in bezit had, in geldnood komt te verkeren, geeft hij de heerlijkheid in pand uit. Berlicum en Middelrode is een *pand*heerlijkheid gebleven tot 1660, toen de Staten-Generaal, die inmiddels in de rechten getreden waren van de hertogen van Brabant, de heerlijkheid *erfelijk verkochten.* Bij de heerlijkheid behoorde o.a. het recht alle ambtenaren (drossaard, schepenen en burgemeesters) aan te stellen. Het recht van benoeming van de secretaris viel echter toe aan de erfsecretaris van Maasland. De families Van Thienen en Le Leu de Wilhem waren gedurende een groot deel van resp. de 17e en 18e eeuw in het bezit van de heerlijkheid.

Tijdens de 17e eeuw was Berlicum een groot en welvarend dorp. In de 18e eeuw echter neemt geleidelijk aan het bevolkingsaantal af en parallel daarmee neemt de verpaupering

toe, overigens in die tijd een algemeen verschijnsel. Ik heb de indruk dat, mogelijk als gevolg daarvan, de Berlicumse bevolking in de tweede helft van de 18e eeuw een grotere mobiliteit vertoont dan voorheen. Persoonlijke relaties van de bevolking bestonden er m.n. met de inwoners van omringende gemeenten (Rosmalen, St.Michielsgestel, Den Dungen, Heeswijk, Schijndel en Nuland), zakelijke relaties vooral met 's-Hertogenbosch (veel transacties van Berlicumse boeren inzake huizen en landerijen vonden plaats ten overstaan van Bossche schepenen).

2. Primaire bronnen

2.1 DTB

Als primaire bronnen van onderzoek komen in de allereerste plaats in aanmerking de doop-, trouw- en overlijdensregisters (DTB). Van Berlicum zijn de volgende DTB aanwezig[1]:

Nederduits-gereformeerde gemeente

Dopen		Huwelijken		Overlijden	
1650 - 1661, 1674	(8a)	1653 - 1678	(8b)	1740 - 1809	11)
1681 - 1750	(9a)	1679 - 1752	(9b)		
1755 - 1810	(10a)	1752 - 1806	(10b)		

Gepubliceerd: dopen 1755-1814 en huwelijken 1752-1813 door: M.G.Wildeman, Het doop- en trouwboek der Ned. Herv. Gemeente van Berlicum (N.B.) 1755-1813, benevens inschrijving van lidmaten 1803-1814; meegedeeld in De wapenheraut, 6 (1902), p.113-120, 153-156.

Rooms-katholieke parochie

Dopen		Huwelijken		Overlijden	
1603 - 1620	(1a)	1604 - 1620	(1b)	1613 - 1620	(1c)
1620 - 1810	(2-7)*	1621 - 1677	(Film nr.1)	1622 - 1659, 1715 - 1719	(Film nr.1)
		1678 - 1806	(Film nr.2)	1722 - 1792	(Film nr.3)

Gepubliceerd: opgave van geslachtsnamen voorkomend in het katholiek doopboek 1621 - 1646 (DTB 2) door (W.G.M.) Eyck v(an) Zuyliche(m), in: Taxandria, 11 (1904), p.272.

Daarnaast kan men dopen van Berlicumse kinderen ook aantreffen in de doopboeken van enkele andere plaatsen:
1565 - 1579 in 's-H., St. Jan, DTB 2; 1593 - 1609 in 's-H., St.Jan, DTB 3-5; 1612 - 1630 in 's-H., St. Jan, DTB 6-9; 1625 - 1636 in Heeswijk, Abdij van Berne, Film nr. 2; 1577 - 1583 in 's-H., St. Jacob, DTB 53a; 1584 - 1630 in 's-H., St. Jacob, DTB 62-63; 1656 - 1664 in 's-H., St. Jacob, DTB 64; 1695 - 1706 in 's-H., St. Jacob, DTB 65, 1718 - 1810 in Den Dungen, DTB 5-6, 8.
Veel Berlicumse kinderen werden in 's-Hertogenbosch gedoopt omdat zij daardoor het poorterschap van de stad verwierven. Dit betekende dat men verzekerd was van de bescherming die het stadsbestuur bood in geval van nood en dat men deelde in de voorrechten die aan de stad verleend waren (o.a. het belangrijke privilege van tolvrijdom, voornamelijk op de rivieren van Maas en Rijn).

Schepenbank

Huwelijken 1664 - 1698 (DTB 12), 1708 - 1782 (DTB 13) en 1783 - 1809 (DTB 14). Met bijlagen uit 1746, 1799 en 1810 (DTB 15). Volgens het in 1656 door de Staten-Generaal uitgevaardigde Echtreglement moesten de inwoners van de Generaliteitslanden trouwen òf voor schepenen òf voor de predikant. De overwegend r.k. bevolking in Staats-Brabant trok zich echter weinig van dit reglement aan. Dit heeft tot gevolg gehad dat men huwelijken van katholieke inwoners van Berlicum behalve in het schepentrouwboek of trouwboek van de gereformeerde kerk ook, of uitsluitend, kan aantreffen in het trouwboek van de pastoor[2].

Gequalificeerde

Register van aangegeven lijken 1806 - 1810 (DTB 16).

Klappers op de DTB

Op alle DTB van Berlicum welke in originele vorm bij het rijksarchief berusten, uitgezonderd op het oudste katholieke doop-, trouw- en doodboek (DTB 1) bestaan klappers in kaartvorm, voor wat betreft doop en huwelijk uitsluitend op naam van de man. Op de katholieke trouwboeken van 1621 - 1806 en de katholieke doodboeken van 1622 - 1659, 1715 - 1719 en 1722 - 1792, welke bij de r.k. parochie van Berlicum berusten en waarvan microfilms op het rijksarchief aanwezig zijn, zijn door de heer Jos van Lokven in de jaren 1949 - 1954 klappers in boekvorm vervaardigd. Deze klappers, berustende in de "Collectie zwervende handschriften" (nrs. 1-4), zijn alfabetisch gerangschikt zowel op naam van man als vrouw.
Op de doopboeken van Den Dungen en Heeswijk (Abdij van Berne) bestaan klappers in kaartvorm. Op de doopboeken van 's-Hertogenbosch bestaan vóór 1700 helaas geen klappers, wel zijn voor enkele parochies oude klappers op voornamen aanwezig (GA 's-Hertogenbosch), zo voor de St.Jan over de periode 1629 - 1734, echter niet van die doopboeken waarin kinderen uit Berlicum voorkomen. Op de doopregisters van de St. Jacob ontbreekt vóór 1700 elke toegang; vooral dit belemmert het onderzoek in hoge mate, omdat de meeste Berlicumse kinderen in de St. Jacob werden gedoopt.

2.2. Overlijdens- en begraafdata buiten de DTB

In de eerste plaats kan men overlijdens- en begraafdata aantreffen in het protocol van taxatiën en zuiveringseden wegens de collaterale successie, aanwezig over de jaren 1656 - 1696 en 1711 - 1810 (R 104-113)[3]. Het betreft hier aangifte van in Berlicum gelegen goederen van personen die stierven zonder kinderen na te laten en van personen die buiten het dorp overleden, maar daar wel goederen bezaten. Bij de taxatie is vermeld waar en wanneer de betreffende persoon overleed of werd begraven. In het oudste protocol van taxataties van goederen voor de collaterale successie (R 104, II) staan tussen de taxaties lijsten van overledenen over de periode 1 april 1656 - 11 maart 1663, opgegeven door de

schoolmeester van Berlicum ingevolge art. X van het door de Staten-Generaal op 28 dec. 1655 uitgevaardigde plakaat aangaande invoering van het middel op de collaterale successie in de Generaliteitslanden[4].
Begraafdata kan men vinden in de kerkrekeningen, aanwezig in het oud-administratief archief van Berlicum. Uit de rekeningen blijkt dat de kerk haar inkomsten behalve uit pachten, cijnsen, legaten en kerkrecht, ook uit doodgeld verkreeg.
Onder de titel *Ontfangh der dootschuld* treft men in de rekeningen voor de navolgende perioden de namen van personen aan voor wie de doodschuld werd voldaan: 4 maart 1722 - 3 maart 1724, in OAB 321, fol. 72-84; 6 juni 1730 - 8 febr. 1732, in OAB 322, fol. 121v-123v; 5 maart 1734 - 6 febr. 1736, in OAB 322, fol. 138-141v[5].
De namen van enkele personen die tussen 1696 en 1713 in de Hervormde kerk van Berlicum werden begraven, zijn door M.A. V(an) R(hede) v(an) d(er) K(loot) onder de titel *Personen begraven in de kerk te Berlicum* gepubliceerd in het "Maandblad van het genealogisch-heraldisch genootschap "De Nederlandsche leeuw", 1 (1883), p. 42.
Overlijdens- en begraafdata kan men tenslotte nog aantreffen op *grafzerken en wapenborden.* Voor Berlicum bestaan daarover de volgende publikaties:
- J.Th. de Raadt, Verzameling van grafschriften en wapens in verschillende Noordbrabantse kerken. (Naar een oud handschrift). In: Noordbrabantsche almanak voor het jaar 1891; jaarboekje voor Noordbrabantsche geschiedenis, taal- en letterkunde; onder red. van Aug. Sassen, Helmond (1891), p. 555-558.
- A. van Sasse van Ysselt, Grafzerken en wapenborden in de Hervormde kerk te Berlicum, in: Taxandria, 20 (1943), p.123-132.
- P.C. Bloys van Treslong Prins, Genealogische en heraldische merkwaardigheden in en uit de kerken der provincie Noord-Brabant; beschreven. Utrecht 1924. Berlicum: dl. 1, p.55-62.

2.3. Bronnen voor vestiging en vertrek

Hoewel geenszins te rekenen tot de primaire bronnen, wil ik toch op deze plaats de aandacht vestigen op twee bronnen voor vestiging en vertrek, aangezien zij voor samenstelling van een stamboom zeer belangrijk kunnen zijn.
Als bron voor vestiging en vertrek komen voor protestanten uiteraard in hoofdzaak de *lidmatenregisters* in aanmerking. Van de Nederduits-gereformeerde gemeente van Berlicum zijn bewaard gebleven lidmatenlijsten van 1681-1751 (voorin DTB 9), 1752-1810 (voorin DTB 10) en 1815 (voorin DTB 9). De tussen 1803 en 1814 ingeschreven lidmaten zijn gepubliceerd door M.G. Wildeman in zijn hierboven aangehaald artikel (zie onder 2.1).

Een tweede belangrijke bron zijn de borgbrieven, dat zijn akten waarin het plaatselijk bestuur en/of armmeesters t.b.v. haar inwoners die zich elders willen vestigen, verklaren de onderhoudskosten te betalen, voor het geval die ingezetenen armlastig zouden worden. Voor onderzoek naar personen van Gereformeerde huize zijn deze borgbrieven doorgaans van minder belang[6]. In het oud-administratief archief van Berlicum zijn drie registers van borgbrieven over de jaren 1727-1810 bewaard gebleven (OAB 336-338).
Het betreft hier bijna uitsluitend registratie van borgbrieven voor vertrekkende bewoners,

alleen in het eerste register staan op folio's 2-10 borgbrieven van inwoners van andere plaatsen, die in Berlicum zijn komen wonen. Het Streekarchivariaat Langs Aa en Dommel zal dit jaar (1981) een publikatie laten verschijnen van deze borgbrieven, tesamen met alle andere borg- en ontlastbrieven welke in de archieven van de bij het streekarchivariaat aangesloten gemeenten zijn aangetroffen, met daaraan toegevoegd een index op persoonsnamen. Vóór 1727 zijn borgbrieven, dan *akten van borgtocht* genaamd, te vinden in het algemeen protocol (R 64, één akte uit 1692) en in het protocol van allerhande akten (R 91 e.v.), in het oud-rechterlijk archief van Berlicum.

2.4. Collectie Van Lokven

Tenslotte wil ik nog wijzen op de in het rijksarchief berustende "Collectie Van Lokven". Deze collectie, het resultaat van uitvoerige nasporingen die door de heer Jos. van Lokven († 24 jan. 1969) werden verricht in de kerkelijke en rechterlijke archieven van Berlicum, bevat, naast uitgebreide gegevens over de Berlicumse familie Van Lokven waarvan de heer Van Lokven afstamde, genealogische overzichten en verzamelstaten betreffende verschillende in de 17e tot en met de 20e eeuw aldaar woonachtige geslachten. Deze overzichten en staten, hoewel in het algemeen betrouwbaar, moeten voor de oudere generaties wel met enige voorzichtigheid worden gehanteerd, in het bijzonder wanneer de betreffende familie nog geen achternaam had aangenomen. Toetsing aan DTB en andere bronnen blijft noodzakelijk.

3. Secundaire bronnen

3.1. Oud-rechterlijk archief van Berlicum

Er bestaan diverse secundaire bronnen voor Berlicum.
De belangrijkste daarvan is ongetwijfeld het oud-rechterlijk van Berlicum, dat berust op het rijksarchief. In dit archief bevinden de zich de voor genealogisch onderzoek van onschatbare waarde zijnde akten van scheiding en deling, inventarissen, testamenten en akten van huwelijkse voorwaarden, welke eerst worden aangetroffen in het algemeen protocol (R 41-64, bewaard over de jaren c.1518-1528, 1551-1694, met hiaten) en na 1694 in het protocol van allerhande akten (R 91-103). Voor testamenten bestaat er over de periode 1729-1809 een afzonderlijke serie; daarnaast zijn over de jaren 1593-1696 nog losse minuten van testamenten bewaard gebleven (R 38). Ook bevinden zich in het oud-rechterlijk archief momboirs- en boedelrekeningen met bijlagen daarvan over de jaren 1600-1743 (R 170-172), waarvan lijsten der rekeningen voorin de portefeuilles liggen.
Zonder nu alles te noemen, wil ik nog wel wijzen op de bewaard gebleven *requesten* (verzoekschriften) van Berlicumse inwoners, daterend van de 17e tot begin 19e eeuw (R 20), die vaak een zeer persoonlijk beeld geeft van de requestranten; alsmede op de *attestaties* (R 163-169, betreffende de jaren 1696-1810), allerhande getuigenverklaringen over personen en toestanden, welke naast weinig verheffende getuigenissen over burenruzies, beledigingen en twisten in herbergen ook verklaringen kunnen bevatten over de geboorte van onwettige kinderen en beschrijving van *visitaties* van gevonden lichamen van personen, die een onnatuurlijke dood waren gestorven.

3.2. Oud-administratief archief van Berlicum

Een eveneens belangrijk archief is het oud-administratief archief van Berlicum, dat zich uitstrekt over de jaren 1567-1810. Het werd in 1976 geïnventariseerd door R. Goossens en berust thans, nadat het enige jaren op het gemeentehuis van Veghel was bewaard i.v.m. de gebrekkige huisvesting op het oude gemeentehuis van Berlicum, op het nieuwe raadhuis in Berlicum.[7]

Het belangrijkste bestanddeel van dit archief vormen de resolutieboeken van het dorpsbestuur, die aanvangen in 1696 en doorlopen tot 1811 (OAB 1-5)[8]. Genealogisch interessant zijn met name de kohieren van het *hoofdgeld.* Het hoofdgeld was een belasting die vanaf 1688 uitsluitend in de Meierij van 's-Hertogenbosch werd geheven, en waarbij onderscheid werd gemaakt naar vermogen (vermogend of onvermogend) en naar leeftijd (boven of beneden 16 jaar). Gezinnen die onvermogend waren behoefden geen hoofdgeld te betalen, maar hun namen moesten wel in de kohieren worden vermeld[9]. In de kohieren van 1697/98, 1704/05, 1708/09 1709/10 en 1725/26 (resp. OAB 33, 34, 37, 38 en 44) wordt van elk huisgezin de samenstelling vermeld; ook inwonende meiden en knechts worden genoemd, deze echter zonder vermelding van achternamen.

Na de inventarisatie van het archief door Goossens, werden bij de gemeente Berlicum en op het rijksarchief nog een aantal archivalia gevonden, die in het oud-administratief archief thuishoren en welke nog niet zijn beschreven[10]. Hieronder zijn een aantal stukken die voor de genealogische onderzoeker van waarde zijn: een lijst van eigendommen, per persoon gespecificeerd, beschadigd tijdens de overstroming in februari 1757; een lijst van inwoners van het kwartier Maasland, ingedeeld naar plaats, die in het jaar 1746 bij de *geallieerde armee* gediend hebben; een *memorie off lijste* van 1 mei 1752 "waerop betaeld moet worden het remis volgens resolutie van H.H.Mog. in dato 3en december 1751, voor soodaenige ingesetenen deeser heerlijkheid welke hunne beesten sijn afgestorven door de langduurige ziekte onder het runtvee, dat op den jaere tot het begin van 1751, dusdaenige penningen als agter eijder naem staet uijt getogen, tzame tweehondervijfentwintig gl., welke (personen) bekenne het nevenstaende ontfange te hebbe" (geeft van elke persoon het bedrag en zijn handtekening); een memorie van 17 juni 1749 dat de bedragen vermeldt die bij de inwoners op 16 juni 1749 op last van de Staten-Generaal werden ingezameld t.b.v. de *gerufneerde kerke en ingesetenen* van Bergen-op-Zoom en Sas-van-Gent; een boek waarin de aanbestedingen door schout en schepenen, in bijzijn van de armmeesters, van het onderhoud van arme personen over de periode 1769/70-1811 staan opgetekend.

3.3. Notarieel archief

Notarieel archief is er vóór 1811 nauwelijks: slechts vier notarissen hadden voor de Franse tijd in Berlicum hun standplaats. De eerste daarvan was Thomas de Jeger (of Jegers, zoals hij zichzelf doorgaans noemt). Hij bekleedde aanvankelijk in de heerlijkheid Berlicum en Middelrode het secretarisambt (van 1624 tot februari 1651) en dat van schoolmeester. In 1644 werd hij door de Raad van Brabant te 's-Gravenhage als notaris geadmitteerd. Zijn protocol (N 2681) beslaat de jaren 1622-1666 en bestaat uit de notariële akten die hij bij zijn ontslag als secretaris uit het archief van Berlicum heeft gelicht

en voor zichzelf bewaard, aangevuld met de na zijn ontslag nog gemaakte akten[11]. De Jeger heeft zich vermoedelijk omstreeks 1657 vanuit Berlicum te 's-Hertogenbosch gevestigd. In zijn protocol komen ook een aantal akten voor uit 1628 en 1629, die zijn gepasseerd voor de "tot Berlikem residerende" notaris Jo(h)an van Elde[12]. Van deze notaris is overigens geen protocol bewaard gebleven.

De derde notaris die in Berlicum heeft geresideerd, was Godert van Ewijck. Van Ewijck, enige jaren werkzaam als substituut-secretaris van Berlicum, werd op 22 juli 1686 door de Raad van Brabant als notaris geadmitteerd. Zijn protocol, bestaande uit twee banden, loopt over de jaren 1686-1699 (N 308-309). Zijn "opvolger", de uit Nieuwkuijk afkomstige Nicolaas Sopheus Middelkoop, was ruim een eeuw later werkzaam. Middelkoop, die een schoonzoon was van de Berlicumse drossaard Arnoldus van Galen, werd op 16 maart 1803 als notaris geadmitteerd door het Departementaal Bestuur van Brabant. Zijn protocol loopt over de jaren 1804-1815 (N 310-317, met repertoires over 1811-1815).

Belangrijk is ook het notarieel archief van 's-Hertogenbosch. Helaas is door het ontbreken van een goede toegang op de lange rijen protocollen, het doorworstelen hiervan het zoeken naar de spreekwoordelijke speld in een hooiberg, vooral wanneer men slechts één familie naspeurt.

3.4. Cijnsboeken

Een andere belangrijke bron, waarvan raadpleging echter eerst pas zin heeft, als men rechterlijk-, administratief- en notarieel archief heeft nagekeken, zijn de cijnsboeken. Of op bepaalde huizen en landerijen cijnsen rustten, wordt doorgaans vermeld in transportakten en akten van scheiding en deling. Er waren voor Berlicum verschillende instellingen aan wie men cijnsen, renten of pachten verschuldigd kon zijn; (zie ook 3.5):

- de Heer van Helmond. In het Huisarchief van Helmond (GA Helmond) zijn gewaard gebleven de cijnsboeken van Peelland (waarin opgenomen (fragmenten van) Middelrode) over 1465-1498, 1498-1582 en 1507 (inv.nr. 130,131, 133) en het cijnsboek van Middelrode over 1621-1663, 1643-1736, 1718 en 1735-1745 (inv.nr. 147, 153, 165, 166).
Literatuur: Jac. Heeren, Cijnsboeken van Peelland. In: Sibbe 1941, p.202-204; dezelfde, Helmond en omgeving. In: Hoe vindt men zijn voorouders in de Nederlandse archieven ? Jubileum-uitgave, Amsterdam 1961, p. 77-80.
- de Heer van Berlicum en Middelrode (rijksarchief). Deze cijnsen kwamen oorspronkelijk toe aan de Hertog van Brabant, de hertogelijke cijnsboeken berusten in het archief van de Rekenkamer op het Algemeen Rijksarchief te Brussel. Het heerlijkheidsarchief van Berlicum bestaat uit twee cijnsboeken over 1720-1787 en c. 1820-1848. De inventaris van dit archief is gepubliceerd in de V.R.O.A., 41 (1918), II, p. 29.
- het klooster der Rijke Claren te 's-Hertogenbosch (GA 's-Hertogenbosch). Van belang zijn hierin de cartularia van eigendomsbewijzen van erfcijnsen, erfpachten en landerijen van 1281 tot 1604 (inv. nr.'s 43-44); de legger van de grondcijnsen in Berlicum en Rosmalen, opgemaakt in 1475 en opnieuw opgemaakt in 1510 en bijgehouden (inv.nr. 47); de manualen van ontvangsten (inv.nr. 49-54) en de rekeningen van de rentmeesters van het klooster, aanwezig, met talrijke hiaten, voor de jaren 1507-1650 (inv.nr. 55-89).

De legger van de cijnsen, renten, pachten en grondcijnsen van 1439 (inv.nr. 46) is gepubliceerd door Dalmatius van Heel, *Bijdragen tot de geschiedenis van het Clarissenklooster te 's-Hertogenbosch*, in: Taxandria, 40 (1933), p. 248-273 (betreffende Berlicum p.258-259, 266-269).
De Rijke Claren bezaten ook twee hoeven te Berlicum, namelijk de hoeve "tot Belver int geloeckt" en de hoeve tot Middelrode aan de brug, "geheyten tot Brugge of dat guet te Water". Zesjaarlijkse pachtcontracten uit de jaren 1516-1546 zijn in het kloosterarchief bewaard gebleven (inv.nr. 45). B.W. van Schijndel publiceerde enkele gegevens over de pachters van deze en andere hoeven van het Clarissenklooster. (De acht hoeven van het klooster der Rijke Claren "aen-de Hinthamerstraet" te 's-Hertogenbosch. In: Br.L., 7 (1958), p. 158-160, met genealogisch fragment van de familie Weygerganck).
Inv. in typeschrift, met zeer uitvoerige regestenlijst, van J.A.M. Hoekx.
- Raad en rentmeester-generaal der Domeinen (rijksarchief). Cijnsboek van Middelrode uit de 16e eeuw, dat loopt over 51 jaar (inv. nr. 201). Voorin ligt een katerntje uit 1638 van nieuwe cijnsen te Berlicum volgens octrooi van 1494, opgemeten in 1626.

3.5. Archief van de Godshuizen

Het archief van de Godshuizen in 's-Hertogenbosch is een zeer oud en rijk archief, dat voor het publiek openbaar is. In het archiefdepôt van de Godshuizen bevinden zich de archieven van verschillende instellingen, werkzaam op het gebied van de armenzorg, die hun vermogen belegd hadden in onroerend goed en grondrenten waarvoor onroerend goed als onderpand was gesteld, dat o.m. in Berlicum was gelegen. Dit was het geval met de volgende instellingen: het Zinnelooshuis Reinier van Arkel; het Groot Ziekengasthuis deze instelling bezat o.a. twee hoeven en een speelhuis in Kaathoven; de Tafel van de H.Geest; de zgn. blokfondsen.
Bij een onderzoek in het archief van deze instellingen kan men doorgaans het beste gebruikmaken van de daarin berustende rekeningen en renteleggers.
De archivaris van de Godshuizen, drs. A.C.M. Kappelhof, heeft in een artikel in de Brabantse Leeuw een toelichting gegeven op de inhoud van het archief en de ontsluiting daarvan (Het archief van de Godshuizen te Den Bosch, in: Br.L., 30 (1981), p. 187-192). Raadpleging van het archief van de Godshuizen heeft overigens in het algemeen eerst pas zin, nadat men heeft geprobeerd een genealogie op te bouwen uit de DTB en secundaire bronnen.

3.6. Overige belangrijke bronnen

Tenslotte moge nog een opsomming volgen van andere bronnen voor Berlicum van belang zijnde, zonder deze echter uitputtend te willen vermelden: het schepenprotocol van 's-Hertogenbosch (rijksarchief), gewoonlijk het Bosch' protocol genoemd, dat vóór 1500 toegankelijk is gemaakt op plaats- en persoonsnamen; het archief van de Raad van Brabant, waarvan enige tijd geleden een gedrukte inventaris is verschenen, voorzien van indices op plaats- en persoonsnamen; het huisarchief van het kasteeltje Seldensathe (streekarchief); het archief van de bierbrouwerij Godschalx te Berlicum (gedeponeerd bij het streekarchief); en het archief van de familie Van Rijckevorsel, bewoners van de Wamberg in Berlicum, bewaard in het rijksarchief in Utrecht[13].

4. Literatuur over Berlicumse geslachten en Berlicum

4.1. Literatuur over Berlicumse geslachten

Alvorens een overzicht te geven van de literatuur die over Berlicumse families is verschenen, wil ik eerst wijzen op de dagboeken van Jan Moors (zoon van de Berlicumse secretaris Reinier Moors), die abt van de Abdij van Berne was van 1624 tot zijn dood in 1641. In deze dagboeken, -voor de periode 15 november 1634-23 juni 1637 in 1980 uitgegeven door G.M. van der Velden als deel 14 in de reeks "Bibliotheca analectorum praemonstratensium", voor de periode 24 juni 1637-einde 1639 door A.M.Frenken in "Bossche bijdragen", 17 (1940-1941), p.19-243-, kan men tal van bijzonderheden betreffende personen en toestanden in Berlicum vinden. De Abdij was namelijk nauw betrokken bij het dagelijkse leven in Berlicum in die tijd, doordat zij het patronaatsrecht over de parochie bezat en er de tienden en vijf hoeven in eigendom had.
Tenslotte volgt hier een overzicht van de literatuur die, voor zover mij bekend, over Berlicumse geslachten is verschenen (kwartierstaten waarin Berlicumse kwartieren voorkomen zijn buiten beschouwing gelaten):
Borssele, van: B. de Roy van Zuidewijn, Familie van Borssele (Berlicum), in: Br.L., 11 (1962), p. 128.
Coeremans: B.W. van Schijndel, Een Leuvense erfenis van de familie Coeremans te Berlicum (1542), in: Br.L., 8 (1959), p. 96.
Dorre, (die) (later genaamd Colen): (F.) B(eelaerts) v(an) B(lokland), Het geslacht van den Bosschen stadssecretaris Gerrit Colen, in: Taxandria, 45 (1938), p.52-56.
Gerrit Colen stamde af van de Berlicumse familie (die) Dorre.
Eyk, van: M.A. van Helvert, Van Eyk's in Berlicum, in: De brug, 32 (1975-1976) nr.39.
Godschalx: (J.H.G.J.) v(an) H(eeswijk), Berlicum en de familie Godschalx, in: Rondom de toren: weekblad voor Berlicum en Middelrode, 4 (1981) no.35 (14 aug.).
Hedichuysen, van: (W.G.M.) E(yck) v(an) Z(uylichem), Van Hedickhuysen, in: Taxandria, 20 (1913), p. 178.
A.J.L. van Bokhoven, Joost van Hedickuijsen, drossaard van Heeswijk etc. en Hubrecht van Hedickhuijsen, drossaard van Meeuwen, in: Br.L., 7 (1958), p. 117-123; dezelfde, Nogmaals het geslacht van Hedichuysen, in: Br.L., 8 (1959), p.26-27.
Jegers (of de Jeger): J.P.H. Goossens, Mr. Thomas de Jeger, notaris te Berlicum en te 's-Hertogenbosch, in: Br.L., 31 (1982), p. 15-20.
Helvoort, van: A.J.M. van Helvoort, Een familie Van Helvoort in Berlicum, in: De Brug, 35 (1979) nr. 18, 23, 31, 45; jrg. 36 (1980) nr. 12, 16, 34, 35.
Moors: G. van den Elsen, De familie Moors, in: Taxandria, 42 (1935), p. 291-294.
Padua, van: J. Mikkers, Genealogisch overzicht van de familie van Padua, 1600-1978. Z.pl. en uitg., (1978). 125 blz., afbn.
Spierings: Mechelien H.M. Spierings, Spierinc(x) in Brabant, in: De Nederlandsche Leeuw, 96 (1979), kol. 3-20.

Thienen, van: J. Belonje, Jr. Arent van Thienen van Berlicum en de zijnen, in: Br.L., 20 (1971), p. 133-140.
G.P. v.d. Berg, Nogmaals Jr. Arent van Thienen van Berlicum en de zijnen, in: Br.L., 21 (1972), p. 72-73.
A. van Sasse van Ysselt, De familie van Thienen, in: Taxandria, 16 (1909), p. 242-243, dezelfde, Philips van Thienen, heer van Berlicum, in: Taxandria, 30 (1923), p. 291-296, dezelfde, Knevelarijen van een heer van Berlicum en Middelrode, in: Taxandria, 16 (1909), p. 236-241.
J.C. Wagner, Verkort testament van jonker Philips van Thienen in dato 24 maart 1650, in: Taxandria, 33 (1926), p. 206-208.
Weygerganck: B.W. van Schijndel, Weygerganck, in: Br.L., 5 (1956), p. 107-108.
F. Smulders, Keurmedigheid I., in: Br.L., 5 (1956), p. 48 (betreffende Weygerganck).

Tenslotte moet nog gewezen worden op publikatie van een aantal "Genealogische fragmenten" uit katholieke doopboeken van Berlicum door (W.G.M.) Eyck van Zuylichem (in Taxandria, 9 (1902), p. 268-271) over de families Van Horenbeeck, De Cock van Opijnen, Van Borselen (zie ook boven), Van der Stegen, Van Breugel en Van Broeckhoven.

4.2. Literatuur over Berlicum

Voor samenstelling van een goede familiegeschiedenis zal kennisname van literatuur over de lokale geschiedenis onontbeerlijk zijn. Voor Berlicum kan daartoe in de eerste plaats dienen het boek van W. van der Heijden, "Berlicum, een zwerftocht door het verleden", dat op 24 juni 1981 ter gelegenheid van de officiële opening van het Berlicumse raadhuis verscheen. In dit werk wordt de Berlicumse geschiedenis tot 1713 behandeld. Het ligt in de bedoeling van de Heemkundekring Berlicum over enkele jaren een tweede deel te laten verschijnen, waarin de geschiedenis na 1713 behandeld wordt.
Veel gegevens over de Berlicumse geschiedenis, o.m. over Berlicumse huizen en gebouwen, kan men ook vinden in het door zr. Hendrikus in 1950 samengestelde "Heemkunde van Berlicum, ten gebruike van de leerlingen der Mariaschool V.G.L.O. te Berlicum".

Daarnaast verschenen enkele artikelen en boekjes over bepaalde aspekten van de Berlicumse geschiedenis. Een overzicht van de bestuursorganisatie, belastingen en financiële dorpsadministratie van Berlicum in de 17e en 18e eeuw liet J.Mikkers vooraf gaan aan zijn "Genealogisch overzicht van de familie Van Padua, 1600-1978"; hij nam deze gegevens over uit de "Inventaris van het oud-administratief archief van Berlicum en Middelrode (1568-1810)" door R. Goossens.

De heer W. van der Heijden schreef een boek over de geschiedenis van het kasteeltje Seldensate en haar bewoners van de tweede helft van de 15e eeuw tot in onze tijd. ("De huysinge Seldensath in de heerlijckheijt van Beerlichem onder Middelroij", 1979)[14]. Van dezelfde schrijver verscheen bij gelegenheid van de opening van het scholencomplex der Stichting katholiek onderwijs in Berlicum in 1974 een boekje met een beknopte geschiedenis van het onderwijs in Berlicum ("Berlicum 5 eeuwen onderwijs", 1974). Over onderwijs en schoolmeesters in vroeger tijd verschenen ook korte artikelen in weekblad "De brug", o.a. van M.A. van Helvert ("Onderwijs in oude tijden . . .. , 34 (1978) nr. 7) en van

A.J.M. van Helvoort (onder de titel "(Uit) Oude akten van Berlicum", in jrg. 32 (1975-1976) nr. 9, 11, 12, 27 en 29). Van Helvoort schreef hierin o.m. over de 17e eeuwse schoolmeesters Hendrick Ruijskens van Cranenborg, Thomas Jegers, Gillis Lauwijk van Asten, Jan Herckens en David Ackermans.

Over de heerlijkheid Berlicum en Middelrode schreven A. van Sasse van Ysselt ("De waarde van de heerlijkheid Berlicum en Middelrode in vorige eeuwen", in: Taxandria, 46 (1939), p. 81-90) en mr. J.P.W.A. Smit ("Bezitters van Noord-Brabantse heerlijkheden II. Heeren van Berlicum en Middelrode, in: Br.L., 5(1956), p. 109-110 - men zie ook onder 4.1 s.v. van Thienen).
De hierboven genoemde Sasse van Ysselt publiceerde in Taxandria 30 (1923), p. 252-261) onder de titel "Eene oude bouwhoeve" een artikel over de Nuenveldse hoeve, waarvan de naam later is verbasterd tot Nonnenbossche hoeve.
Over dezelfde hoeve schreef ook Mechelien Spierings een artikel, getiteld "De hoeve op Nuenvelt in het Middelroois woud" (in: Brabants Heem, 33 (1981), p. 30-36). In hetzelfde tijdschrift publiceerde zij ook een aantal gegevens over de twee hoeven van het Groot Ziekengasthuis uit Den Bosch in "Kaathoven" (Brabants Heem, 32 (1980), p. 84-90).
Tenslotte schreef Sasse van Ysselt nog een artikel over "De voormalige St. Corneliskapel te Middelrode, in Taxandria, jrg. 23 (1916), p. 23-30).

M. VAN HEUMEN

Gebruikte afkortingen:

Br.L. : De Brabantse leeuw.
DTB : doop-, trouw- en overlijdensregisters (inv. Kruijff, 1965). Indien zonder vermelding van plaats, betreft het de DTB van Berlicum.
GA : gemeente-archief
N : notarieel archief in Noord-Brabant (inv. Ten Cate, 1957).
OAB : oud-administratief archief van Berlicum (inv. Goossens, 1975).
R : oud-rechterlijk archief van Berlicum (voorl.inv.).
* : een los blad met de namen van enkele in 1790 R.K. gedoopte personen treft men aan achterin DTB 11.

Noten:

1. Voor een volledig overzicht van de DTB van Berlicum kan worden verwezen naar: L.Kruijff, Beschrijving van de doop-, trouw- en begraafboeken enz. in de provincie Noord-Brabant, daterende van vóór de invoering van de Burgerlijke Stand, 's-Gravenhage 1965, p. 29-30, 282, 296. De hier genoemde nummers zijn die welke door Kruijff worden gebruikt. Van doop-, trouw- en begraafboeken die in de r.k. pastoriën berusten, zijn microfilms aanwezig bij het rijksarchief. De nummering van films per gemeente is eveneens die welke door Kruijff in zijn inventaris wordt gebruikt.
2. Voor de wijze waarop in de praktijk het Echtreglement in Staats-Brabant uitvoering vond, leze men de discussie tussen W. de Vries en J.N. Leget in: Mensen van vroeger, 3 (1975). Interessant is in dit verband ook het artikel van mr. W. de Vries in het Jb. van het Centraal bureau voor genealogie en het Iconographisch bureau, dl. 30 (1976), p. 100 e.v.
3. Het oudste protocol bestaat uit twee delen, eerst over de jaren 1711-1729, vervolgens over de

jaren 1656-1699. In het deel over 1711-1729 ontbreken de folio's 119-130 (dit zijn de taxaties tussen 9 april 1723 en 23 nov. 1724).

4. Groot Placaetboek, I, kol. 2228-2231.
5. De kerkrekening over 1614-1653 (OAB 320) kon door de slechte materiële toestand waarin deze verkeert, niet worden geraadpleegd. In de rekening van 1731-1736 (OAB 322) komen op folio 135 zonder aanduiding van maand en jaar de volgende vermeldingen voor: den 22 dito een kint van Tomas Aarts, den 22 dito Elisabeth Janse Tiebosch, den 25 dito een kint van Antony Janse Glaudemans, den 26 dito een kint van Hendrik van de Leur.
6. Cfr. de in noot 2 genoemde discussie, waarin ook het voorkomen van protestanten in borgbrieven ter sprake komt. Voor resoluties aangaande akten van borgtocht raadplege men o.a.: L. Lieuwes, Bij de Woenselse borgbrieven, in Bijdragen tot de geschiedenis van Woensel, II, Eindhoven 1979, p. 25-35.
7. Aangezien na de inventarisatie nog een aantal stukken zijn ontdekt, zal in de toekomst een nieuwe inventarisatie plaatsvinden.
8. Het resolutieboek van 1757-1788 werd in 1975 door baronesse Van den Bogaerde van Terbrugge geboren Van Heeckeren van Kell te Heeswijk aan het rijksarchief overgedragen en is daarom in de inventaris van Goossens niet opgenomen. Thans berust het bij het streekarchivariaat.
9. Men raadplege voor het hoofdgeld de belangrijke studie van H.J. van Xanten en A.M. van der Woude, Het hoofdgeld en de bevolking van de Meierij van 's-Hertogenbosch omstreeks 1700, in: A.A.G. bijdragen 13, Wageningen 1965, p. 3-96.
10. De stukken op het rijksarchief waren afkomstig uit de Collectie aanwinsten 1890, nr. 2 en 1916, nr's 47-48, alsmede uit het rechterlijk archief van Berlicum (burgemeestersrekeningen 1610/11 en 1645/46 uit R 24 en commerbede 1574 in R 4). Zie ook noot 8.
11. Vlg. A.J.M. van Helvoort over notaris De Jeger in weekblad "De brug" van 1978. Men zie voor e.e.a. ook het artikel van Goossens, vermeld onder 4.1. (s.v. de Jeger).
12. Mogelijk was Van Elde in 1625 al als notaris te Berlicum werkzaam. Hij wordt overigens door Ten Cate in zijn inventaris van "De notariële archieven in Noord-Brabant ('s-Gravenhage 1957) niet genoemd. Ik vermoed dat hij identiek is met de in "Noordbrabantse studenten 1550-1750" (Tilburg 1979, p.284, nr. 1365) vermelde Joannes van Elde, afkomstig uit Schijndel , op 28-2-1620 geïmmatriculeerd als 2e jaars artesstudent aan de pedagogie het Varken en gepromoveerd 12-11-1620 tot *Artium Licentiatus* (licentiaat in de Artes).
13. Het familie-archief Van Rijckevorsel wordt op dit moment (maart 1981) geïnventariseerd. Door een samenloop van omstandigheden was het voor mij niet mogelijk tijdig kennis te nemen van hetgeen zich hierin precies over Berlicum bevindt.
14. Zie de "Boekbespreking" van dit werk door Leo van Minderhout en E. Verzandvoort in: HKV; tijdschrift van de Heemkundevereniging Den Dungen, 5 (1980) nr. 2 (juni), p. 37-45.

GENEALOGISCHE BRONNEN OP HET BOSSCHE GEMEENTEARCHIEF

In december 1972 hield ik voor uw nu haar vijfde lustrum vierende afdeling een lezing over dit onderwerp. Inmiddels hebben zich echter wel enige wijzigingen voorgedaan zowel t.a.v. de beschikbare archivalia als t.a.v. de toegangen daarop. Vandaar dat ik in dit artikel in het kort wil aangeven welke directe bronnen en hulpmiddelen voor genealogisch onderzoek U op het gemeentearchief momenteel ten dienste staan en enige mogelijkheden wil aanduiden tot verder onderzoek.

Voor de periode na 1810 staan u de registers van de burgerlijke stand tot en met 1922 ter beschikking, ook die van de voormalige gemeenten Bokhoven, Engelen en Empel. De toegangen op de Bossche registers zijn in fotocopie in de studiezaal aanwezig. Tot onze spijt hebben we wegens de snel verslechterende materiële toestand van de stukken moeten besluiten de bevolkingsregisters en de registers van vestiging en vertrek te sluiten voor raadpleging. Wij hopen echter over enige jaren deze registers d.m.v. een computer toegankelijk te maken. Wel zijn vele gegevens uit deze registers in onze correspondentie en documentatie verwerkt evenals in de zgn. "collectie van Leeuwe". Deze zijn in een kaartsysteem toegankelijk gemaakt. Ook de genealogische gegevens ons door bezoekers geschonken staan tot uw beschikking naast hetgeen door hen in boeken en tijdschriften is gepubliceerd.

Voor degenen die de doop-, ondertrouw-, trouw- en begraafboeken van vóór 1811 willen raadplegen ligt in de studiezaal een gids gereed. Hierin wordt aangegeven welke DTB's in origineel kunnen worden geraadpleegd, welke in copievorm op de studiezaal aanwezig zijn en welke toegangen erop zijn vervaardigd. De meeste toegangen betreffen de periode na 1700. Onlangs werden van het bisdomarchief indices op voornamen op de gedoopten vanaf 1629 van drie van de vier katholieke parochies (St. Jan, St. Pieter en St. Cathrien) in bruikleen ontvangen. Ook van de op het bisdomarchief berustende Bossche DTB's zijn fotocopieën op de studiezaal aanwezig.

Uit het achter in de gids opgenomen overzicht DTB Bisschoppelijk Archief kan men zien in hoeverre deze registers een aanvulling vormen van de reeds vroeger aanwezige registers, zodat raadpleging hiervan dikwijls noodzakelijk is.

Ook de DTB's van Bokhoven, berustende op de abdij Berne te Heeswijk Dinther, waarin ook vele personen van elders voorkomen, zijn in copievorm in de studiezaal aanwezig en via een kaartsysteem toegankelijk gemaakt.

Met een onderzoek in de DTB's zijn de mogelijkheden nog niet uitgeput. Zo kan men gegevens over begravenen putten uit de bij ons berustende Kerkrekeningen (vanaf 1669 in het Fonds afgehoorde rekeningen) en uit de begraaflijsten welke de kosters verplicht waren elke maand te vervaardigen van de door hen geïnde kerkerechten (als bijlagen van de kerkrekening vanaf september 1696 bewaard gebleven) terwijl in het archief van de St. Janskathedraal ook de kerkrekeningen vanaf nov. 1629 aanwezig zijn welke indien u tijdig een afspraak hiervoor maakt op het gemeentearchief kunnen worden gedeponeerd.

Van de poorters welke voorkomen in de poortersboeken (vanaf 1470), stadsrekeningen en stadsresolutieboeken is een index op fiches aanwezig evenals van de lidmaten van de

Ned. Hervormde kerk vanaf 1629 (alleen de periode 1718-1748 is nog in bewerking) terwijl ook een toegang op de lidmaten van de Waalse Gemeente (vanaf 1633) en op de ontlastbrieven (vanaf 1750) aanwezig is. Tesamen met de gegevens uit de ondertrouwboeken (indices vanaf 1704) zijn dit de belangrijkste bronnen waaruit u de herkomst van de zich nieuw in onze stad vestigende families kunt achterhalen. Een belangrijke doch weinig geraadpleegde bron hiervoor vormen ook de "wijkboeken" welke voor de periode 1775 - plm. 1785 grotendeels bewaard zijn gebleven. Hierin werd door de wijkmeesters per wijk straat en huisnummer de eigenaar, de bewoner(s) en de inwonenden met geboorteplaats en duur van verblijf in Den Bosch, het aantal huisgezinnen, de beroepen en eventueel steunverlenende instanties bijgehouden.
Verder verdienen de vrijwel nimmer geraadpleegde lijsten van vreemdelingen, binnen de stad verblijvende of doorreizende, bij het binnenkomen opgenomen aan de verschillende land- en waterpoorten der stad welke van ca. 1766-1779 zijn bewaard gebleven nader onderzoek.

Aan het feit dat 's-Hertogenbosch een garnizoenstad was danken we enige belangrijke bronnen voor genealogisch onderzoek. Zo werden vanaf 1679 registers bijgehouden waarin werd geregistreerd per wijk, straat en eigenaar en bewoner hoeveel militairen bij een ieder waren ingekwartierd. In deze registers kan men dikwijls de beroepen terugvinden van de bewoners. Toen in het tweede kwart van de 18e eeuw het idee ontstond om de militairen te huisvesten in barakken werd onze stad door de Staten Generaal en de Raad van State met de kosten voor de aanleg belast. Rente en aflossing van het hiervoor te lenen bedrag moesten gevonden worden o.a. in een belasting op huizen te betalen door de bewoners en een personele omslag op neringdoende personen en op kamerwonende beambten. Deze registers, de zgn. blokboeken, aansluitend op de vorige en bijgehouden van 1746-1808 verschaffen dus ook informatie over de beroepen van de bewoners. Er zijn nog vele andere mogelijkheden om een onderzoek te doen naar de beroepen van uw voorouders zoals in de meesters- en leerjongensboeken van de gilde archieven. Indien u geen enkele aanwijzing voor het beroep hebt zou u allereerst de registers van dekenen en gezworenen en keurmeesters van de ambachtsgilden kunnen doornemen (vanaf 1 okt. 1595-1 okt. 1715; 28 okt.1760-8 april 1817). U zult bemerken dat sommige families generaties lang hetzelfde beroep blijven uitoefenen.

Er zijn nog vele mogelijkheden om uw gegevens uit te breiden. Op onze studiezaal is een gids verkrijgbaar van de aanwezige archiefbestanden. Alleen al de inventarissen bevatten vele namen evenals de bij charterrijke archieven opgenomen regestenlijsten. In deze archieven kunt u voorouders terugvinden als lid van het stadsbestuur, ambtenaar, leerling of leraar van de latijnse school of het gymnasium, lid van een schuttersgilde, weeskind, lid van de kerkeraad etc. Jaarlijks worden nog belangrijke archieven verworven zoals bijv. het archief van de Ned. Hervormde Diaconie (vanaf 1639) en dat van de Broederschap van het Hoogheilig Sacrament (1495-1975) evenals verenigings- en bedrijfsarchieven van meer recente datum.
Vervolgens wil ik nog op enige mogelijkheden tot verder onderzoek wijzen. In de stadsrekeningen zijn verschillende belangrijke gegevens te vinden, zoals u bij raadpleging van de selectieve uitgave daarvan door de vroegere archivaris van Zuylen al kunt bemerken. Maar slechts door raadpleging van de originele archivalia kunt u gebruik maken van het hoofdstuk betreffende de zestigste penning, een belasting op de overdracht en verkoop van onroerend goed, waarin de namen van koper, verkoper en omschrijving van het verkochte goed, zodat u met deze gegevens uitgerust weet waar u zoeken moet in de notariële en schepenprotocollen (hoewel deze stedelijke belasting al in 1500/1501 werd ingevoerd, werd de inning aanvankelijk aan pachters overgelaten en komt de inning als apart hoofdstuk pas sinds 1548/49 in de stadsrekening voor). Het zgn. "Pensioenboek" waarin lijfrenten en erfrenten staan ingeschreven van 1479 tot 1728 bevat belangrijke genealogische gegevens zoals de ouders en leeftijd van de begunstigde en soms de grootvader van moeders kant. Uit de betalingen in de stadsrekeningen kan men vervolgens vaststellen hoelang de uitbetaling is geschied. Ook de stadsresoluties vormen belangrijke bronnen voor degene die meer van zijn voorouders en hun leefgemeenschap wil weten. Ze zijn na 1629 door verschillende in vroeger tijden vervaardigde toegangen veel minder ontoegankelijk dan men wel denkt.
Tot slot een voorbeeld uit de praktijk. Op 20 juni 1764 werd Carel Hendrik van der Poort gedoopt, "gepresenteerd van stadswegen, sullende door deselve onderhouden worden" (DTB 73).

In het archief van de Arme Gevangenen, een fonds tot ondersteuning van de gevangenen vonden we aangetekend (inv.no. 64) dat op 2 januari 1764 Antony Hasevelt en Catharina Duls in hechtenis waren genomen en op 13 februari veroordeeld tot geseling en verbanning. De executie van Catharina werd uitgesteld omdat zij zwanger was. Na de geboorte van haar zoon op 26 maart werd haar vonnis op 19 juni voltrokken. Carel Hendrik dankt dus zijn naam aan zijn geboorte op de Gevangen*poort*. Hoe het hem verder verging vinden we in het resolutieboek van de stadsregering van 1778 (A 151 fol. 123 en 124). Hij gaat varen onder kapitein Crul voor een reis van een jaar en krijgt van de stad zijn uitmonstering ter waarde van f. 44,70 vergoed tesamen met een "ordentelijke reispenning", terwijl voorts de weduwe van Pieter Lafferte op de Smalle Haven woonachtig voor zijn onderhoudskosten zou worden afbetaald. Een lijst met al hetgene wat een matroos van een reis nodig had staat volledig in het resolutieboek opgenomen.

J.A.M. HOEKX

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE BRONNEN VOOR GENEALOGISCH ONDERZOEK IN HET KWARTIER VAN OISTERWIJK

I. Primaire bronnen

a. Registers der Burgerlijke Stand

Genealogisch onderzoek begint meestal met het raadplegen van de registers van de Burgerlijke Stand. Zij bevatten akten van geboorte, huwelijk en overlijden. Deze registers worden altijd in tweevoud opgemaakt. Eén exemplaar van elk register wordt na een bepaalde periode overgedragen aan het Rijksarchief te 's-Hertogenbosch. Momenteel berusten daar de registers over de periode 1811-1902. Het tweede exemplaar van elk register blijft in het archief van de gemeente waar het is opgemaakt.
Men kan dus op twee plaatsen deze registers raadplegen: in de gemeente waar de registratie van de geboorte, het huwelijk of het overlijden heeft plaatsgevonden, of in het Rijksarchief te 's-Hertogenbosch[1].
Wil men registers raadplegen van ná 1902, dan moet men altijd naar de gemeente waar de betreffende akte is opgemaakt.
Wanneer men in het Rijksarchief een bepaalde akte zoekt, behoeft men niet alle afzonderlijke registers door te bladeren. Op de verschillende registers zijn n.l. - reeds in de tijd van vervaardiging, ingangen gemaakt: de z.g. 10-jaarlijkse tafels. Deze tafels zijn een soort indices per plaats, over een periode van telkens ongeveer 10 jaar.
Naast de drie soorten registers die hierboven genoemd werden, is er nog een andere weg om genealogische gegevens te verwerven. Bij elk huwelijk n.l. is het wettelijk verplicht om een aantal bewijsstukken over te leggen: Dit zijn de z.g. huwelijksbijlagen. Deze bijlagen worden vermeld in de huwelijksakte en omvatten altijd een uittreksel van de geboorte-(doop)akte van bruid en bruidegom. Verder kan aanwezig zijn een verklaring over het vervullen van de militaire dienst en in geval van minderjarigheid, wanneer één of beide ouders overleden zijn, een uittreksel uit de overlijdensakte van de ouders, soms zelfs van de grootouders. Hertrouwt een weduwe/weduwnaar, dan is de overlijdensakte van de eerdere huwelijkspartner aanwezig.
Een andere bron is het Register van huwelijksafkondiging. Akten van huwelijksafkondiging kunnen gebruikt worden om de plaats van het huwelijk te vinden, omdat het moest worden afgekondigd in de woonplaats van bruid en bruidegom. Echter: op deze registers bestaat geen klapper.

b. Registers van doop, trouw en begraven (DTB-registers)

De Burgerlijke Stand is in Nederland in 1811 ingevoerd. Dat heeft tot gevolg, dat men, als men onderzoekingen vóór 1811 wil verrichten, aangewezen is op de kerkelijke registers van doop, trouw en begraven. Deze "retroakten van de Burgerlijke Stand" zijn in de inventaris van L. Kruijff beschreven en daarin gerangschikt naar de verschillenden kerkgenootschappen. Alle DTB-registers van Brabant zijn gefotocopieerd in de studiezaal in 's-Hertogenbosch aanwezig, evenals de inventaris van Kruijff. De DTB-registers van de gemeenten Bergen op Zoom, Breda, Eindhoven, Helmond, 's-Hertogenbosch, Tilburg en Roosendaal

berusten in de gemeentearchieven van die plaatsen. De registers van de overige plaatsen berusten in het Rijksarchief te 's-Hertogenbosch.
Bij het zoeken naar een huwelijk voor 1811 dient men eerst het wettig huwelijk te zoeken. Dit kan gesloten zijn voor de schepenen ofwel ingezegend zijn door de dominee van de Ned. Geref. Kerk[8], welke laatste in deze fungeerde als ambtenaar van de burgerlijke stand "avant la lettre". Het huwelijk ingezegend in de R.K. kerk werd na 1643 door de Staat niet als geldig erkend. Bovendien mocht de inzegening door de R.K. geestelijkheid eerst plaatsvinden nadat het burgerlijk huwelijk gesloten was[2-3-4].
In de ondertrouwakten van huwelijken gesloten voor schepenen of dominee staan meer gegevens vermeld dan in de R.K. inschrijving, o.m. de plaats van herkomst en of de partners eerder gehuwd zijn geweest.

II Secundaire bronnen

a. Notarieel Archief

In de notariële archieven zijn opgenomen huwelijksvoorwaarden, testamenten, boedelscheidingen, inventarissen, verklaringen van allerlei aard, huur- en verhuurcontracten, geldleningen en in vele gevallen, wanneer en door wie deze leningen afgelost werden.
Bij de notaris vindt men evenwel géén transporten van grond en opstallen. Hiervoor moet men weer zoeken in de oud-rechterlijke archieven van de verschillende plaatsen[5].
De notariële archieven tot 1843 berusten in het Rijksarchief en zijn te raadplegen via de gedrukte inventaris van J.A. ten Cate. De notariële archieven van 1843-1895 berusten in het Hulpdepot van het Rijksarchief te Schaarsbergen en zijn aldaar te raadplegen.
Van de gemeenten Bergen op Zoom, Breda, Eindhoven, Helmond, Tilburg en Roosendaal berusten de notariële archieven in de gemeentearchieven van die plaatsen en zijn aldaar te raadplegen.

b. Rechterlijke Archieven

Naast de notariële akten, bestaan er registers van akten gepasseerd voor schepenen, het z.g. oud-rechterlijke archief van de plaatselijke schepenbanken.
Deze schepenbanken hielden zich bezig met enerzijds rechtspraak in cirminele en civiele zaken en anderzijds met de z.g. vrijwillige rechtspraak. Voor de genealogen zijn vooral de registers die betrekking hebben op die vrijwillige rechtspraak erg aantrekkelijk.
De oud-rechterlijke archieven van de gemeenten Bergen op Zoom, Breda, Eindhoven, Helmond, Tilburg en Roosendaal berusten in de gemeentearchieven van die plaatsen en zijn aldaar te raadplegen.
De registers van de vrijwillige rechtspraak zijn omstreeks 1700 in twee reeksen gesplitst. Een reeks bestaat dan hoofdzakelijk uit akten van gerechtelijke levering van onroerend goed, d.w.z. de transporten van onroerend goed. Men treft meestal een hypotheekakte aan, onmiddellijk gekoppeld aan zo'n akte van transport van onroerend goed. De verkoper was n.l. vaak de hypotheekhouder. In deze registers vindt men ook de z.g. schepengeloften, dit zijn leningen die door schepenen zijn aangegaan.
De andere reeks - ook wel genaamd protocol van allerhande akten - omvat testamenten,

boedelscheidingen, huwelijksvoorwaarden, afstand van tochtrecht[6], verklaringen van allerlei aard en inventarissen[7].
Voorts bevatten deze registers aanstellingen van momboiren (= voogden) over onmondigen, wanneer één of beide ouders overleden zijn, terwijl ook in verschillende gevallen deze registers gegevens bevatten waarbij de onmondigen, bij het bereiken der meerderjarige leeftijd of eerder bij een huwelijk, hun voogden bedanken d.w.z. hun decharge verlenen voor het door voogden gevoerde beleid en beheer van de goederen.
Verder vinden we in dit protocol borgbrieven. Dit zijn brieven die de schepenen verstrekt hebben aan personen die zich in een andere plaats vestigen. Hierin stelde de Armentafel of H. Geesttafel van de plaats van herkomst zich garant voor de kosten van levensonderhoud van degene die wegtrok, wanneer deze in de plaats van vestiging tot armoede zou komen te vervallen. De borgbrief werd door de schepenen in tweevoud opgemaakt, één exemplaar blijft berusten in plaats van herkomst en is zo in het register van allerhande akten terechtgekomen. Het andere exemplaar werd aan de aanvrager ter hand gesteld en deze leverde de borgbrief in bij de schepenen van de nieuwe plaats van vestiging. De ingeleverde borgbrieven worden bewaard in het z.g. administratieve archief van de diverse gemeenten, en zijn daar veelal nog te raadplegen.
Het protocol van allerhande akten is voor genealogen een rijke bron.
Een andere bron voor genealogisch onderzoek wordt gevormd door de registers van de collaterale successie. Hierin worden de nalatenschappen vermeld van diegenen, die overleden zijn zonder kinderen of kindskinderen na te laten. In verscheidene gevallen wordt er bij vermeld, waar en wanneer de erflater is overleden.

c. Raad van Brabant:

Op 26 september 1591 werd bij Resolutie van de Staten-Generaal de Raad van Brabant officieel opgericht, de Raad was gevestigd te 's-Gravenhage. De Raad van Brabant was gerechtshof (het hoogste Hof waarbij men in appèl kon gaan) en tevens leenhof.
Gedurende de 80-jarige oorlog veranderde de grootte van het gebied waarover de rechtsmacht van de Raad als hoogste rechtscollege zich uitstrekte, voortdurend. In de oprichtingsakte van de Raad is dat gebied dan ook in zeer algemene termen omschreven.
Bij de vrede van Munster in 1648 werd het ambtsgebied nauwkeuriger aangegeven. In Staats-Brabant was dit: stad en meierij van 's-Hertogenbosch, stad en markiezaat van Bergen op Zoom, stad en baronie van Breda, de stad Grave en het land van Cuijk. Het einde van de Raad kwam in 1795, toen de Staten-Generaal een Hof van Justitie over Bataafs Brabant te 's-Hertogenbosch oprichtten.
Het archief van de Raad van Brabant is toegankelijk via een gedrukte inventaris, Nr. 29 in de reeks van inventarissen van het Rijksarchief in Noord-Brabant.
In de Raad van Brabant vindt men o.a.:

1. Civiele Zaken:
In civiele zaken behandelde de Raad van Brabant geschillen, meestal in hoger beroep, soms ook in eerste aanleg.
Er zijn 3.800 dossiers betreffende civiele processen bewaard gebleven. Op deze processen

is een namenindex gemaakt, terwijl tevens een korte beschrijving van de inhoud van het proces is gegeven.
Voorts is er een namenindex op de civiele vonnissen.

2. Criminele Zaken:
In criminele zaken was geen hoger beroep mogelijk; het aantal criminele zaken is daardoor beduidend minder dan dat der civiele zaken. In het archief van de Raad van Brabant bevinden zich ruim 500 criminele zaken, die eveneens via een namenindex toegankelijk zijn en waarvan de inhoud ook kort beschreven is.

3. Het Leenhof:
In de leenregisters zijn aangetekend de namen van de leenmannen en de leengoederen waarmee zij beleend werden. Voor de genealoog zijn zij van belang, omdat de registers aangeven hoe een bepaald goed vererfde of door koop in andere handen kwam. Beleningen vonden plaats, als er een nieuwe leenheer of nieuwe leenman optrad, de laatste bijvoorbeeld na het overlijden van zijn voorganger of na koop van het goed.

4. Benoemingen:
De Raad van Brabant was ook de instantie die zorg droeg voor de aanstelling van landmeters, notarissen, advocaten, deurwaarders, vorsters en boden.

d. Raad van State:

De Raad van State is opgericht in 1531 als adviescollege voor belangrijke staatszaken. Na de dood van Willem van Oranje (1584) ontwikkelde hij zich tot een uitvoerend regeringsorgaan van de Staten-Generaal. De Raad van State had het beheer van de vestingen, inde belastingen en benoemde in de generaliteitslanden schoolmeesters en predikanten. De resoluties van de Raad van State betreffende Brabant, zijn van 1584 tot 1795 aanwezig in het Rijksarchief te 's-Hertogenbosch. Er zijn in deze serie enkele kleine hiaten. In elk resolutieboek bevindt zich een index.

e. Tenslotte zijn de volgende *registers* voor genealogisch onderzoek, in de stad 's-Hertogenbosch en het kwartier van Oisterwijk, van belang.

1. Het "Kisteboek", Register van verkochte doodkisten, 1782-1806.
In het archief van het Gereformeerd Burgerweeshuis te 's-Hertogenbosch bevinden zich twee registers over vervaardigde doodkisten: inv. nrs. 910 en 911. Daar het weeshuis het monopolie bezat voor de levering van doodkisten binnen de stad 's-Hertogenbosch, bevat dit register de namen van alle Bossche overledenen. Bij velen is de woonplaats, de ouderdom en de doodsoorzaak vermeld.

2. Momboirregisters
In het rechterlijk archief van Oisterwijk bevinden zich vier momboirregisters, (= protocol van akten van beëdiging van voogden van 1592-1810) inv. nrs. 98-101. Daar de voogden die benoemd werden als regel naaste familieleden van de overledene waren, zijn ook deze registers voor genealogisch onderzoek van belang.

3. Cijnsregisters

In het archief van de Raad en Rentmeester-Generaal der domeinen bevinden zich de cijnsregisters van het kwartier van Oisterwijk. Als regel wordt alleen vermeld, wie de cijns (= soort grondbelasting) heeft betaald.

4. Literatuur als aanvulling op de bronnen.
Diverse genealogen hebben de resultaten van hun genealogisch onderzoek in boekvorm laten verschijnen, ten einde andere onderzoekers hiermede behulpzaam te kunnen zijn. Hierna volgen enkele boekwerken, aanwezig in het Rijksarchief, die algemene informatie geven, dus geen gedrukte "stambomen".

W. de Bakker en Mr. G. Berkelmans, Anderhalve Eeuw in Oisterwijk.
W. de Bakker, Dopen, huwelijken en begrafenissen te Moergestel, voor zover daar de aantekening van bewaard gebleven is 1626 (1631) - 1650.
J.N. Leget, Een eeuw borgbrieven afgegeven door schepenen van Oisterwijk.
idem, Borgbrieven, ingeleverd bij schepenen van Oisterwijk, en vertrokken personen uit Enschot, Haaren en Heuclom.
idem, Borgbrieven, afgegeven door schepenen van Moergestel.
idem, Testamenten gepasseerd voor schepenen van Tilburg 1692-1809.
idem, Testamenten gepasseerd voor notarissen van Oisterwijk 1612-1712.

P.L. LEGET-KUIJLEN

Noten:
1. de Burgerlijke Stand registers van de gemeenten Bergen op Zoom, Breda, Eindhoven, Helmond, 's-Hertogenbosch en Tilburg, dient men ter plaatse te raadplegen.
2. Groot Placcaetboek I f. 359
3. Groot Placcaetboek II f. 2429
4. Mensen van Vroeger 3 (1975) p. 166 en p. 241.
5. Onze voorouders en hun werk (Ned. Gen. Vereniging) Amsterdam, 1971, p. 21.
6. Tochtrecht = recht op vruchtgebruik
7. De inventarissen zijn nodig en noodzakelijk, wanneer een weduwe/weduwnaar hertrouwt. Werd een dergelijke inventaris niet overgelegd, dan was hertrouwen onmogelijk.
8. Ned.Geref.Kerk is de juiste benaming van wat nu de Ned.Herv.Kerk wordt genoemd. De huidige gereformeerde kerken ontstonden pas in 1834.

REGISTER VAN PLAATSNAMEN

Th.J.M.Goossens-Iven; J.P.M.Strijbosch

Aalst 12, 116; Aarle 20; Akkersdijk 55; Akkrum 44; Almelo 45; Amerongen 89; Amsterdam 46, 88, 89; Andenne 71; St. Annaparochie 44, 47; Antwerpen 73, 125; Apeldoorn 44; Arendonk 11; Arnhem 71, 89; Assen 47; Asten 10, 12, 53-55, 72, 100, 116, 120, 123; Augsburg 110.
Bakel 20, 21, 25, 75-77, 111, 123; Battice 33, 35; Beek en Aarle 72; Beek en Donk 13, 17, 18; Beers 35; Belveren 66; Bergen op Zoom 49, 50; Bergeijk 22, 23, 25; Bergheim 49, 50, 55, 56; Bergheimerdorf 55, 56; Berkel 66, 100; Berlicum 143-154; Berlijn 62, 63; Beverwijk 20, 43, 44; Bildt, het 47; Blaarthem 21; Bladel 67-69; Blatzheim 84, 85, 92; Blesdijke 45; Blokland 53; Boeckholt 71; Boekel 70; Bokhoven 155; Bovenkarspel 57; Boxmeer 70; Boxtel 79, 115, 123, 125; Brescia 109; Breugel 16, 20; Brielle 12, 106; Brussel 62, 63, Budel 127, 130.
Chaineux 32-34, 36; Colijnsplaat 23; Corvel 101; Culemborg 26.
Darmstadt 53; Delfshaven 49-51, 54-56; Delft 49-58, 113; Den Bommel 54; Den Dungen 82; Deurne 24, 70, 121; Dinther 18; Dison 33, 35; Doesburg 85, 86, 88-90; Doetinchem 88; Doeveren 19; Dokkum 47; Dommelen 10; Dongen 100; Dordrecht 20, 25, 26, 29, 131, 133, 135-137, 140; Drevenack 89; Drunen 13-16, 24, 59, 60, 63, 65; Duizel 20-22; Düren 84, 92; Dwingelo 42, 46, 47.
Eerde 20; Eersel 20-23, 25; Eesveen 46; Eindhoven 17, 20, 24, 25, 32, 36, 45, 57, 81, 113, 114, 121, 129; Empel en Meerwijk 15, 155; Engelen 155; Enschot 66; Erp 17, 18, 20, 24; Etten 57.
Frederiksoord 43; Freeren 55, 56.
Geenhoven 10; Geertruidenberg 35; Geldrop 20, 32, 35, 36, 123, 127; Gemert 70, 72, 111, 112; Genderen 19; Gerwen 25, 80; Gogh 71; Goirle 24, 96; Gorkum (Gorinchem) 50; Gouda 53-56; Grave 71, 106, 107; 's-Gravenhage 21, 22, 26, 27, 29, 47, 50, 56, 62, 63, 66, 67, 92, 107, 113, 123; 's-Gravenmoer 27-31; Great Baddon 63; 's-Grevelduin-Capelle 26, 30; Greevenbiegt 9; Groningen 43, 46.
Haaren 66; Haarlem 71, 92, 113, 120, 123; Handel 111, 112; Hapert 67; Haskerdijken 44; Haskerland 44; Haute Faurée 34; Havelte 43, 46; Heereveen 44; Heeswijk 18, 23; Heeze 12, 72-77, 118; Helmond 25, 32, 53, 78, 82, 111, 114, 115, 124; Hengelo 44; Herpen 58; Hersel 118; 's-Hertogenbosch 16, 21, 39, 49, 52, 54-56, 66-68, 71, 106, 111-113, 115, 123, 125, 155-157; Hervé 33, 34; Hesbaye 59; Heusden 143; Hilvarenbeek 68; Hilversum 54; Hippolytushoef 58; Hof van Delft 54, 55; Hoge Zwaluwe 27, 29, 30; Hoogeveen 42-44; Hulsel 67; Husqué 34; Huijckelom 66; Huy 71; Hijnsberg 102.
Isselburg 84, 89, 90.
Jemeppe 71; Jülich 49, 84.
Kaathoven 143; Kamperduin 109; Kerkdriel 70; Kethel 55; Keulen 49; Kleef 49; Klundert 27, 29, 30. Lage Zwaluwe 27, 29, 30; Langenbach 89; Leende 119, 127, 128, 130; Leeuwarden 44; Lengerik 55; Leuven 112, 118, 127-129; Lierop 20, 75-77, 115-122, 124; Lieshout 123; Liessel 24, 118; Lübeck 54; Luik 33, 36, 71; Loon op Zand 26, 30; Loosduinen 56.
Maarheeze 53, 55, 126, 128, 129; Maasbree 52, 55; Mantua 110; Maren 127, 129; Mechelen 115; Megen 71; Meppel 43, 45, 46; Merxplas 93, 101; Middelburg 53; Middelrode 143; Mierlo 79, 80, 114, 120, 122-124; Moergestel 68, 69, 99, 100, 131, 141; Monnikendam 108; Mont 34; Montfoort 53, 56.
Naaldwijk 55; Namen 53, 71; Nederwetten 20, 25; Netersel 67-69; Nickerie 140; Nieuwe Tonge 55; Nieuwkuijk 24, 59; Nieuwland 55; Sint Niklaas 115; Noordwolde 45; Nörvenich 84, 85; Nuenen 25, 78-82; Nuland 18; Nijeveen 45, 48.
St. Oedenrode 17, 18, 20, 24, 25; Oirschot 55, 79, 115, 125; Oisterwijk 66, 69, 97, 98, 100, 102, 158-162; Oldeholtpade 47; Oldemarkt 46; Onnaveld 45; Oostrik 28; Opwetten 81, 82; Oss 38; Oude Tonge 54, 55; Oud Hoff van Delft 56; Oijen 23, 52, 55, 56.
Peperga 43; Petit Rechain 33-36; Put 102; Pijnacker 55.
Raamsdonk 23; Renoy 55; Reusel 67, 69; Rhenen 23; Riethoven 22; Ringenberg 86, 88, 89; Rixtel 112; Rostock 54; Rotterdam 9, 12, 28, 31, 49-58, 89, 90, 92, 134, 135, 139; Roye bij Tongeren 71; Rijssel 107.
Schagen 60, 65; Schiedam 54, 55; Schoonhoven 50, 55; Schoorl 109; Schoorldam 109; Schijndel 13,

16-25; Silvolde 86; Sluis 50; Smilde 43; Smolensk 110; Someren 114, 116, 119, 121-124; Son en Breugel 16, 20, 23, 25, 114; Sprang 16, 24; Stad aan 't Haringvliet 51, 54-56; Steensel 20, 21; Steenwijk 40-48; Steenwijkerwold 40-48; Steggerda 46; Stiphout 17, 32; Stockhassel 97; Stratum 111, 113.
Tape 34; Teeffelen 129; Terborg 85; Tilburg 16, 24, 68, 93, 95, 96, 98, 99, 101-104; Tongelre 81, 82, 111, 114; Toulon 110; Turnhout 98, 99.
Udenhout 66; Uitgeest 44; Utrecht 89.
Valence 110; Valkenswaard 9-12; Varssevelt 86; Veghel 17, 20, 23-25, 71, 72; Veldhoven 21; Velsen 123; Venetië 110; Venlo 53; Verona 110; Verviers 34, 36; Vledder 45; Vleeminkshoek 115; Vlerken 120, 122; Vlierden 17, 24, 79, 123; Vlissingen 53; Voorburg 57; Vrijenban 55; Vught 21.
Waalre 12; Waalwijk 16; Wageningen 23; Wanneperveen 41, 44; Waspik 26-28, 30, 31; Weert 12, 73, 114; Weesel 89, 136; Westelbeers 35; Weststellingwerf 43, 45; Wisch 85; Wismar 53, 54; Woensel 81, 111, 114; Wolvega 42.
Zaltbommel 52, 69; Zeelst 21; Zeist 106; Zeijchelijck 70; Zuidveen 40; Zuidwolde 42; Zutphen 92; Zweelo 42.

REGISTER VAN FAMILIENAMEN EN PATRONIEMEN

Th.J.M.Goosens-Iven; J.P.M.Strijbosch

Aa, van der 67, 125; Aalst, van 93, 94, 100-102, 116; Aarde 103; Aarents 41; Aarts 56, 154; Ackermans 153; Adriaans, Adriaen(s), Adriaenssen 10, 14, 99, 119; Aerts 79, 112; Agter, van der 68; Agthoven 54; Akse 40-48; Ammerlaan 55; d'Andelot 64; Andriessen 77; Ansem(s) 112; Anthonis(se) 78, 81; Anthony 70; Appels 68, 99; Arnold(s) 49, 58; Arts 79; Aryaens 70; Asten, van 100, 153; Attevelt 58; d'Aumerie 17; Axe, zie Akse.
Backhuijsen 93, 94, 101, 102; Backus 133-135, 137, 139; Ba(c)x 66, 74, 75; Bakel, van 73-77; Ba(c)kermans 118, 119; Bakker 46; Bardoul 70-72; Bas, de 62; Bastiaenen 99; Bax, zie Bacx; Beek, (van) 57, 58; Beelen 128; Beens 93, 95; Beer, de 95; Beeuwkes 47; Beieren-Schagen, van 60, 64; Bekkers 68; Ber(c)kel, van 99, 100, 102, 116; Berg, van den 45, 55, 56, 88, 91, 95; Berk, van de(n) 53-55; Berlaymont de la Chapelle, de 60, 64; Berlo, van 122; Berthrams 78; Besselink 86; Bessem 42; Beumer 42; Beurden, van 93, 95, 96, 100, 104; Beute 44; Beverwijk, van 20-23; Beyer, de 86; Biedijcx 20; Bielo, Billo 51, 54, 55; Bla(e)uwestein 134, 135; Ble(c)kman(s) 86, 91; Bles 68, 94-96; Blo(c)k 27, 28, 45; Blokland, van 52-56; Bluijs(s)en 126-130; Bodel 140; Boel 14; Boer, de 43; Boey 50; Boga(e)rt, van den 55, 111; Bol 19; Bollen 118, 121; Bommel, van 15; Bonham 63, 64; Bonhomme 34; Bont, de 99; Boogerd, van de 52, 54, 55; Boonen 137, 141; Boonstra 46; Boor 17; Borch tot Verwolde, van der 141; Bork, ter (ten) 46; Borsboom 57; Bors(s)ele(n), van 151, 152; Bos 46, Bosch, van den 57; Bosveld 133; Boverhof 47; Bouma 43; Bouwe 140, 141; Bouwens 23; Braak 55; Brandt, van den 22; Brants 114; Breitfelterin 53; Breugel, van 152; Breij, van 118, 120, 125; Brialmont, de 60; Briaumont 35; Brinkman 42; Broechoven, van 66; Broeckhoven, van 152; Broekman 43; Broek, van der 58; Broens 53, 55; Broeren 98, 99; Brommer 46; Brouwers 118; Bruinenberg 45; Brunsveld 89, 91; Bruijn, de 111, 112; Bukkums 123; Bulsink 90, 91; Burick, van 88, 91; Burnink 135, 136; Busman 57; Buycx 130; Bijl 46.
C zie ook K; Campens 81; Canters 9, 11, 12, 79; Ceelen 39; Chaem, van 66; Claessen 82, 100; Clau(waerts) 28-30; Clavaux 52, 57; Clements 9; Cleijberg 93-95, 101-103; Cleijssen 100; Cock, de 152; Coeremans 151; Coffermans 79; Colen 151; Coninck, de 80; Coris, zie Koris 75; Cornelis 95, 96, 103, 104; Corstiaans, Corstiaens 67, 122; Cort, de 67; Cortenbach 78-83; Corthonius 81; Corttens 80-82; Coster 95, 96; Couwenbergh 99; Cox 120; Craenenbroeck, van 122, 125; Creemers 123; Cremere, de 111, 112; Crena 135, 137; Crocke 39; Croes 28, 29; Croy, van 123; Crul 157; Cuyl 30; Cuijten 79.
Daehne 68; Daams (Daems) 11, 79, 80; Daniëls 112; Dekker 45; Delhaije (Del Hais) 33; Delheille 34; Deltour 34, Deltrappe 33, 34; Derksen 88, 91; Deuz 54; Dieperingh 135; Dierckx 79; Diercx 79; Diericx 128; Dirckx 82; Diricsen 128; Dirissen 128; Dirks 41; Dobbelsteen 17; Dobben 56; Doggen 42; Dommelen, van 26-28, 80; Doorenen, van 56; Doornigh, van 82; Doren, van 127; Dorre, die 151; Driessen 76; Dubois 35; Duls 157; Duijnhoven, van 121; Dijk, van 41, 46.
Eden, van 91; Eeden, van 90; Ekkelboom 45; Elde, van 149, 154; Emans 100; Emmen 100; Emonts 79; Entrop 91; Erk, van 68; Erp, van 120; Erskens 119; Esch, van 113, 135; Esser 49; Ewijck, van 149; Eij(c)k, van 118-120; 151; Eijmerts 80; Eijnde, van de 118, 122; Eijnhouts, van 78; Eynetten, van 128; Eijs, van 9, 12.
Falter 90, 91; Feenstra 47; Fokke 58; Francen 128; Frans(s)en 71; 79, 82; Fraterman 43; Froeijen(s) 129; Froyen 129; Fumal, de 60;
Gaal 46; Galen, van 149; Gansewinkel. van 120, 122, 124; Gastel, van 104; Geboers 52, 55, 56; Geldt, van 71; Geraerts 67; Gerits 79; Gerrits(en) 13, 42, 90, 91; Gerwen, van 128; Geurtz 9, 12; Gevaerts(en) 116; Gielis 118; Gilles 22; Glaudemans 154; Glaudius 66; Glennie 135; Gobbels 118; Godschalx 150, 151; Goey, de 57; Goor, van de 39; Goorts 117-119; Gooyer 90; Gorp, van 95; Govaerts 39; Goyer, de 91; Graaf, de 41; Gragtmans (en varianten) 9-12; Grauing 91, 92; Greevenbiegt, van 12; Greig 134; Griensven, van 16; Gritter 42; Groenendaal, (van) 95, 135, 137; Groenewegen 56, 58; Groot, de 123; Grootveldt, van 23; Gualtheri 17, 20; Gussenhoven 51; Guzman Portocarrero, de 63.
Haar, van der 43; Haaren, van 57; Haese 85, 86, 91; Hagen 19; Hagers 116; Ham, van 55; Handel, van

112; Harre, de 71; Hartsinck 62, 64; Hasevelt 157; Haterd, van den 39; Haubraken 115, 116; Hedichuijsen 151; Heeze, van 130; Heide, ter 43; Heide, van der 39, 41; Heinhuis 44, 45; Helmondt, de 70; Helvoort, van 151; Hendricx 94, 96, 97; Hendriks 40, 41, 124; Hendrix 71, 124; Herckens 153; Herlaer, van 66; Hermans 32, 56, 76; Hervé, van 33, 34; Heuer 58; Heusden, van 22; Heuse 35; Heuvel, van den 16, 67; Heijkants 94; Heijliger, van 70; Heijns 91; Heysels 11, 12; Hezicker, van den 113; Hodister 71; Hoefnagels 122; Hoek, van der 44; Hofman 88, 91; Hoge(n)kamp 89, 91; Hont, de 113; Hony, de 71; Hoof(f), van 67, 128; Hoogendorp 123; Hoppenbrouwers 67; Horck, van 53, 55; Horenbeeck, van 152; Horst, ter 89; Houben 117; Hou(d)t, van (den) 16-19, 39, 101, 104, 105, 112; Houter 90, 91; Hove, van den 125; Hoven, van 16; Hovinga 47; Huben 75; Huibers 91; Huisman 45; Hur(c)kmans 120, 130; Hurk, van den 38, 39; Huyberts 89; Huijkelom, van 93-95, 100, 102; Huyvenaar 55; Hijmans 57.
Immenes 32.
Jackson 135; Jacobs 67, 81, 119; Jans 41, 42, 71, 88, 91, 100-102; Jansen 43, 73-75; 79, 81; Jansma 44; Janss 98; Janssen 11, 12, 58, 74, 90, 91, 100; Janssens 107; Janssen Verberne 10; Jardon 34; Jaspers 80; Jeger, de 148, 151, 153, 154; Jel, de 90, 91; Joben 80, 81; Jong, de 13-24, 55; Jong van Beek en Donk, de 18, Jong, Dingeman de 95, 96, 103; Jongh, de 12, 29, 56; Jonker 43; Joosten 75; Josselin 17; Josselin de Jong, de 13; Jutte 57.
K zie ook C; Kalverboer 44 Kamp, op ten 135; Kan, (van) 114; Kanters 10; Kattevilder 58; Kemp 79; Kerkhof, van de 88, 91; Ketters 10, 12; Keijsers 124; Kiers 43; Kitema 51; Klaver 45; Kleermakers 40, 41; Kleijn 106; Kleynekoert 90, 91; Kloeg (en varianten) 49-58; Kloppenburg 88, 91; Klosje 40; Kluft 44; Knokke, de 23; Koeleman 58; Koes 43; Kok, de 52, 54, 55; Kolk 40, 41, 44; Kool 57; Kooten, van 139 Koppers 55, 57, 58; Koris, zie Coris; Kort, de 67; Korte 39; Kraats, van der 123; Kraay 90, 91; Krayenhof 107; Kroes 28; Kusters 123; Kuik 42; Kuypers 121; Kwak, van 90, 91; Kwint 42.
Laeck, van de(r) 52, 56; Laen, van der 68; Laet, de 15; Lafferte 157; Lambrechts 79, 80; Lammers 57; Lanckvelt, van 71; Langenbach 89, 91; Laureijnse 79; Leclercq 35; Lee, van 91, 92; Leensel, van 124; Leeuw, de 23; Leiten 68; Leijten 67; Lekeu 34; Lemmens 78; Lemouche 34; Leur, van de 154; Libois, de 60; Lierop, van 52, 56; Limpens, de 68; Linden, van der 35; Lissem, Lissum, Lissouw, van 93-96, 100-105; Lokven, van 147; Lombers 82; Loo, van de 99; Loon, van 39; Looskint 26; Looy, van 53; Losecaat 27, 29 30; Luitis 68; Lups 54; Luijnen, van 23; Luijskens 117; Luyten 90, 91; Lijeshout, van 111.
Maassen 82; Maes 100, 118 Maat, ter 90, 91; Maigraij 33; Maigret 33, 35; Malvaux 34; Manciel 68; Manders 32 Marcelis 74; Märcker 89; Maren, van 113; Marsman 57; Martens 80; Masset 34; Mast 45; Mater 57; Mattheus 66; Mauritz 133-141; Meerdink 88, 90, 91; Meeuwis 50, 55; Melcherink 91; Menkema 109; Menken 55; Meulenaar 51, 55; Meurs, van 104; Meussen 79; Meyden, van der 58; Meyers 89, 91; Michiels 112; Mickers 112; Middelkoop 149; Mierlo, van 119, 122, 129; Migielsen 67; Moes 42; Mol 44; Molder, de 99; Molenaar 51, 54, 56; Molengraaf 16; Molner, de 111; Moonen 95; Moors 70, 151; Mooy 44; Morsel, van 75, 76, 77; Mouthaan 26; Muggen 46; Mulder(s) 44, 46-48; Muntz, van 49; Murk 55, Mutsaerts 100; Muijs 44; Mijdenberg, van den 68.
Nalts 111; Neefs 111, Neuville, de la 60, Nieuwenhuis 45; Noordman 46; Noorthoff 71; Noot, van der 64; Nuenen, van 67; Nijenhuis 45; Nijholt 47.
Offerten, van 85 Oosterwijk, (van) 18, 47; Opijnen, van 152; Orsel 46; Oudenhoven, van den 70; d'Oultremont 59-65; Overbeek 88, 91.
Padua, van 151; Pardoel 70; Pauwels 79, 82; Peels 120; Peeters 79, 98; Pels 21; Pelt, van 93, 94, 104; Peters(e) 39, 51, 52, 54-57, 71, 80, 120; Pieters 113; Pipardus 13, 14; Pirenne 32-36; Plak 46; Plas, van der 57; Ploeg, van der 44; Poelien, van 133-137, 139; Pompen 113, 127, 128; Poort, van der 157; Post, (van der) 47, 57; Poumaij 35; Preusterink 90, 91; Profijt 43; Puff(s) 49, 53, 55, 56; Punt 47; Pijpers 18; Pijrenne, zie Pirenne.
Raat, de 133; Raessen 128; Raaymakers 53; Regis 112; Rengenoldus 46; Rens(s)en 88, 91; Rest, van 119; Reijnen 94, 95, 99, 101; Rivire, de la 71; Robiano, de 68; Roelansen 113; Roessing 95, 96; Rom(e)ijn 52-57; Rook 84; Roos, de 56; Rooseboom 91; Roosen 68, 100; Roosven, van 80; Roovers

57; Rooij, van 67, Rosbach 51; Ross 22; Rovers 107; Rozeboom 92; Ruiter 40; Rijskens van Cranenborg 153; Rijckevorsel, van 150; Rijkevoort, van 39; Rijks 91, 92; Rijsingen, van 32, 113; Rijssen, van 22; Rijthoven, van 67.
Sagehomme 33-36; Schaareman 58; Schenaerts 114; Scherders 120; Scheijbeler 47; Scheijven 99; Schipper 43, 48; Schokker 43; Scholten 70; Schoor, van der 131-142; Schoyte 125; Schuite 41; Schijven 98; Selraat (en varianten) 84-92; Senders 39; Sillevis 26-30; Silvius 27, 29, 30; Simons 74; Slaets 120; Slegers 82; Sloot, van der 50, 55, 56; Smeth, de 64; Smets 114; Smit(s) 43, 44, 52, 55, 56; Smolders 93-105; Smulders 97, 98, 120; Snip 44; Sonsbeek, van 23; Speelman 23; Spierincx 151; Spin 46; Steen, van den 112; Stee(n)mans 100; Steffens 46; Stegen, van der 152; Steintjes 90, 91; Stekelenburg, van 123; Sterk 106; Sterksen 43; Sterksel, van 118, 119, 121, 125; Steyn(s) 56, 88; Stoop 131, 141; Stoter 42; Struyck 141; Strijbosch 111-114; Stutvelts 12; Stijnen 78; Swagemakers 104; Swaneveld 90, 91; Swinkels 123; Sijde, van der 57; Sijmons 99.
Tats 100, 101; Templers 78; Tenking 88, 91; Teurlings 93-95; Teuwen 32; Thielens 52; Thienen, van 143, 152; Thilens 10, 11; Thonis 125; Thooft 15; Thijssen 70; Tiarck de Waltha 64; Tiebosch 154; Tielen(s) 116, 118-121; Tillenburg 53; Timmerman(s) 57, 68, 86, 91; Timmers 26; Tip 45; Titema 46. Uden, van 39; Unterberg 89, 91.
Vaessen 81; Varlair, van 112; Vechel, van 79; Veen, (van) 41, 45; Veldacker, van de 115, 116; Veldhoven, van 57; Veldman 43; Velthoven, van 12; Ven, van de 67; Verbeek 122; Verberne 10; (Ver)biezen 73; Verbraecke 118; Verbunt 99, 105; Verdeijsseldonck 122, 125; Verdoeijenbraecke 117, 119; Verdonschot 121, 125; Verhees 67, 77; Verhoeven 103, 112, 117, 118; Verhofstadt 70; Verhorst 106-110; Verhoysen 120, 124; Verhulst 80; Vermaat 106, 107; Vermeulen 124; Vernimmen 134; Verpoorten 91, 92; Versantvoirt 112; Verschake 55; Verschueren 118; Verschuuren 23; Verweij 70; Verwijnen 119; Vink 46; Visscher 41; Vissers 67; Vlemmings (en varianten) 115-125; Vlercken, van 32; Vlijmen, van 93-95, 100, 102; Voerman 45; Vogels 79, 128; Voort, van der 57, 124; Vos 28, 39; Vreeling 47; Vriens 68; Vries, de 44-46; Vrind 47; Vrolijk 123; Vrij 47; Vugt, van 68; Vijfeijcken, van 115, 119; Vijge 71.
Wagenaar 47; Wagter 44; Wanningen 46; Warendorp, van 86; Warnant 59, 60, Warris 43; Wassenaar-Warmond, van 60; Watermolen, van den 112; Weber 56; Weert, van 66; Weevers 55,56; Weide, van der 44; Wemmers 86; Wendorp 137, 139, 140; Werdingen, van 115, 117; Westerbeek 45; Westhuis (en varianten) 50, 51, 54-56; Weygerganck 152; Wezeren, de 71; Wie(l), van de 26; Wierts 17; Wildeboer 44; Wilhem, le Leu de 143; Willems(e) (n) 78-80, 88, 91, 99, 100, 135; Wilson 134; Wingerde, van 58; Wit, de 123; Witlocx 68; Wittebol 98; Woelmont van 63; Wolgast 46; Wolters 88, 89, 91; Wolvega, van 42; Wouters 75; Wouw, van de 68; Wijchers 42; Wijck, van 13; Wijert, van de 12; Wijfliet, van 120; Wijnants 111; Wijngaarden, van 47; Wijtens 100.
Xhota 35.
IJben 42.
Zaun 85; Zegers 78, 79; Zeylmans 28; Zoethout 58.